

A person wearing a red jacket, a headlamp, and safety harness is working in a narrow, rocky tunnel. They are using a power drill to bore into the rock. The scene is dimly lit, with the primary light source being the person's headlamp. The rock walls are rough and uneven. A yellow bag is visible at the bottom of the frame.

18. H E L L O P

HRVATSKI PLANINARSKI KLUB SVETI MIHOVIL

Uvodna rič

Helop nam je malo okasnija, kolektivnom Mihovilskom krivnjom. Dugo smo i često na sastancima i preko objava na facebooku pozivali autore da krenu na vrijeme pripremati tekstove i fotke, a rok slanja se stalno produljivao. Na kraju nam je najviše tekstva stiglo krajem prosinca kad bi časopis već trebao biti u tisku. No, dobro... evo ga! Ove 2022. godine ćemo ga dvaput morati raditi, hah jooj!

Mislili smo da će ovo biti najtanji Helop ikad, ali opet smo sami sebe iznenadili količinom (prekasno) primljenih tekstova, raznovrsnih i zanimljivih. Razasuli smo se po Europi i svijetu, išli u dubine i visine, a imali smo i neke zanimljive situacije, dogodovštine i putešestvije. Iako nas je korona malo prekidala ili zaustavljala u našim naumima dobro smo se izvukli, dosta smo bili aktivni što u malim grupama što u čoporu, na pravim, velikim i višednevnim usponima i izletima.

Dragi moji, da ne duljim - prolistajte ga par puta, čitucnite što god zanimljivo, bacite oko na fotke i neke interesantne podatke.

Uživajte!

Antonia Viljac, urednica

VISOKOGORSKI USPONI ČLANOVA KLUBA U 2021-oj

Obećao sam sebi da članak o visokogorskim usponima članova kluba neću ni počinjati ni završavati tezama o teškom životu planinara u vrijeme pandemije pa ću ispuniti obećanje samom sebi.

A i bilo bi licemjerno kad članova kluba nema di nije bilo u 2021-oj. U Alpe se odlazilo kao da se skokne do našeg skloništa na Dinari, klupski je bila organizirana jedna masovna ekspedicija, a za kraj godine dva turbo bljeska naših mladih članova samo su stavila točku na „i“ još jedne dooobre godine!

Sezonu visokogorstva je ove godine otvorio J.Vudrag penjući vikend za vikendom vrhove Alpa kroz sudjelovanje i na kraju uspješan završetak jedne od zagrebačkih privatnih visokogorskih škola/tečajeva. Započeli su svoju visokogorsku avanturu u Dolomitima (Tofane di Rozes 3225 mnv, Punta Penia 3342 mnv i Piz Boe 3152 mnv) u lipnju pa preko Hohe Tauren (Grossglockner 3798 mnv) i masiva

**BRAVOOOO
MIHOVILCI NA
USPJEŠNOJ I
PLODNOJ
GODINI!**

Monte Rosa (Ludwigshöhe 4341 mnv, Vincent pyramide 4215 mnv, Balmenhorn 4167 mnv, Zumsteinspitze 4563 mnv i Signalkuppe 4554 mnv) stigli do završnog vikenda edukacije i uspona na najviši od svih, Mont Blanc. Kako je ove sezone kralj Alpa odlučio biti nemilosrdan prema planinarima koji su mu se dolazili pokloniti, tako je i prvi pokušaj uspona Joška i ostalih tečajaca sa instruktorima morao biti prekinut zbog loše vremenske prognoze. Vikend nakon, u drugom pokušaju Joško sa trojicom kolega uspijeva popeti Mont Blanc 4810 mnv za 30-tak sati i jednim spavanjem u domu što je bio dodatan dokaz da se kroz pret-

hodne vikende dobro aklimatiziralo i dobro kondicijski pripremalo. Bravo Joško!

Za to vrijeme, negdje 100 km na sjeveroistoku Antonia i Leo zajedno sa dragim prijateljem Željkom Bockovcem penju svoj prvi Alpski vrh u Švicarskoj, Weissmies 4017 mnv u Peninskim Alpama. Ideja je bila da Weissmies bude zagrijavanje za Lagginhorn dan nakon ali su teški snježni uvjeti i loša aklimatiziranost na kraju značili odustajanje od drugog cilja.

U Šibeniku su početkom kolovoza već krenule psihofizičke pripreme za još dva pokušaja uspona na Mont Blanc odnosno u dan razlike će krenuti na-

Godina	Država	Masiv	Vrh	visina vrha/ postignuta visina	br.	Učesnici	Usp on na vrh	
2021	Italija	Dolomiti	Tofana di Rozes	3225 m	1	Joško Vudrag (u sklopu visokogorske škole)	Da	
		Alpe	Marmolada (Punta Penia)	3342 m			Da	
		Dolomiti	Piz Boe #2	3152 m			Da	
	Austrija	Alpe	Grossglockner #5	3798 m	1		Da	
	Italija	Alpe	Ludwigshöhe #2	4341 m	1		Da	
		Alpe	Vincent pyramide #3	4215 m			Da	
		Alpe	Balmenhorn #2	4167 m			Da	
		Alpe	Zumsteinspitze #2	4563 m			Da	
	Alpe	Signalkuppe #3	4554 m		Da			
	Francuska	Alpe	Mont Blanc #4	4810 m/ 3125 m	1		Ne	
	Francuska	Alpe	Mont Blanc #5	4810 m	1		Joško Vudrag	Da
	Švicarska	Alpe	Weissmies	4017 m	2		Antonia Viljac; Leonardo Grubelić	Da
	Italija	Alpe	Breithorn Western #3	4164 m	1		Anita Živković	Da
	Italija	Alpe	Ortler	3905 m	1		Joško Vudrag	Da
Francuska	Alpe	Mont Blanc #6	4810 m	5	Dražena Berović; Antonija Jadrijević; Miro Protrka	Da		
Francuska	Alpe	Mont Blanc #7	4810 m/ 4362 m		Anita Živković; Damir Pešić	Ne		
Francuska	Alpe	Mont Blanc #7	4810 m/ 4362 m	2	Antonia Viljac; Leonardo Grubelić	Ne		
Austrija	Alpe	Kreutzspitze	3164 m	2	Joško Vudrag; Goran Čoga	Da		
Turska	Ararat #2	Central Summit	5137 m/ 4100 m	9	Momir Karabuva; Marijan Petković	Ne		
			5137 m		Mate Protega; Branko Tucak; Stipica Rossini; Mate Koštan; Lucija Antić;	Da		
Tanzanija	Kilimanjaro #4	Uhuru Peak	5896 m	1	Mia Ercegović	Da		
Bolivija	Cordillera Real	Huayna Potosi #2	6088 m	1	Josip Pelajić	Da		

veza od 6 ljudi (5 članova kluba) i naveza od dvoje članova kluba. U sklopu priprema za taj uspon Anita Živković uspješno penje zapadni Breithorn 4164 mnv sa talijanske strane. Prva ekipa (Anita Ž., Dražena B., Antonija J., Miro P., Damir P. i Romeo V. kao pridruženi član) kreće prema Chamonix-u 12.08., a dan nakon druga naveza (Antonia i Leo) kreće prema istom cilju. Za prvu navezu uspjeh (ako se smatra da je to uspon na vrh planine, a ne sretan silazak u podnožje planine) je bio polovičan, na vrh su izašli Dražena, Antonija i Miro dok su se Anita, Damir i Romeo okrenuli na skloništu Vallot zbog zdravstvenih poteškoća u kojima se našao naš dobri Kralj. Ista točka bio je kraj puta i sutra ujutro za drugu navezu, sklonište Vallot je bilo zadnje koliko-toliko sigurno mjesto za odustajanje Antoniji i Leo zbog snježne mećave i vjetra od 70-tak km/h koji je sa dolaskom sunca sve više jačao. Mont Blanc je još jednom pokazao tko je gazda tamo gore!

J.Vudrag sa ekipom svojih tečajaca još jednom u kolovozu odlazi u Alpe, Juž-

ni Tiro i penje najviši vrh tog područja, Ortler 3905 mnv.

Nakon toga u društvu člana našeg kluba Gorana Čoga penje još jedan vrh u Alpama, geografski točnije između Grossvenedinger-a i Grossglockner-a u Hoche Tauren, vrh Kreutzspitze 3164 mnv.

U rujna je krenula i klupska ekspedicija u najviši vrh turske, mitski Ararat. Devet hrabrih članova kluba odlučilo se svojski potruditi i pronaći Noinu Arku, zagubljenu tamo negdje između sela Cevirme i samog vrha na 5137 mnv. Kao i mnogim planinarima prije njih, uspon je uspio ali je arka i dalje ostala skrivena nekim novim planinarima i nekim novim pokušajima. Na vrh je izašlo sedmero naših članova (Mate P., Branko T., Matilda S., Mate K., Mate M., Lucija A. i Stipica R.) dok su u visinskom kampu prije završnog uspona morali odustati Momir K. i Marijan P. I za kraj godine dvije bombe! Sramežljivo je naša članica Mia Ercegović (podružnica Rogoznica) nakon završene OPŠ najavljivala svoj odlazak u Afriku, volontiranje u Tanzaniji ali bar

za nas koji je slabije poznajemo nije bilo spomena o njenom pokušaju uspona na najviši vrh Afrike, Kilimanjaro 5896 mnv. Vrh je to koji je za Mihovilce nakon 3 ekspedicije u 25 godina postao obavezna postaja. I da pokušati uspon!?! U 6 dana penjanja Mia je prošetala Kili uzduž i poprijeko i razvila Hrvatsku zastavu na vrh. Bravo Mia!! I kad smo mislili da je to to' od visokogorstva za 2021., početkom prosinca stiže poruka od Marka Babića i piše samo „Jole je popea Huayna Potosi 6088 mnv“. Vauuuu, pa nismo znali ni da je u Južnoj Americi! Bravooo Jole! Huayna Potosi, inače vrh blizu grada La Paz u Boliviji nalazi se u masivu Cordillera Real, a član ekipe naših piketaša Josip Pelajić ga je popeo u sklopu svoje zimske avanture po Južnoj Americi. Prije njega, isti vrh je 2019. pokušalo popeti 6 naših članova za vrijeme ekspedicije Peru-Bolivija ali su ih vremenske neprilike i anemičnošću vodiča vratile ni 100 metara od vrha.

Bravoooo mihovilci na uspješnoj i plodnoj godini!

U godini prepunoj ograničenja, u kojoj se vrijeme mjeri između popuštanja i slabljenja Covid mjera i online nastave, poziv da sudjelujem u ekspediciji na planinu Ararat djelovao je ljekovito na moje psihičko zdravlje. Gotovo sam zaboravio što to znači putovati i osjetiti slobodu koju nam pruža nesputano kretanje. Iako sam objeručke prihvatio ponudu, moram priznati da sam bio jako skeptičan glede realizacije sveg toga. Prvenstveno što za samu organizaciju i nije bilo puno vremena, a drugo, i ne manje bitno, što tada situacija u Turskoj nije budila neki pretjerani optimizam. Naime, u većini turskih regija na snazi je bio policijski sat. Ipak, budući da je Turska, kao i Hrvatska, turistička zemlja, nadali smo se da će tijekom ljeta doći do popuštanja mjera. Ta pretpostavka se pokazala točnom i

Moram priznati da smo ovaj put bili dobro opremljeni medikamentima. Količinom bih vjerojatno posramili prosječnu apoteku

na put je krajem kolovoza krenulo deset planinara. Naravno, uvjet za ulazak u zemlju su bile Covid putovnice i HES (potvrda turskog ministarstva zdravstva da smo cijepljeni, odnosno da smo preboljeli Koronu). Cilj našeg putovanja, ekspedicije, avanture, kako hoćete, je kako je navedeno i na početku teksta, planina Ararat koja se nalazi na istoku Turske, na samoj granici s Armenijom (udaljena 32 km) i Iranom (udaljen 16 km). Riječ je o ugaslom vulkanu-posljednja erupcije bila je 1840 g.- visokom 5137 m nadmorske visine koji je ujedno i naj-

viši vrh te zemlje. Sastoji se od velikog i malog Ararata međusobno udaljenih 11 km. Karakteristika vrha je vječni snijeg, odnosno ledena kapa koja ga čini nadaleko prepoznatljivim. Najbliži grad planini je Dogubayazit u koji stižemo kasno navečer, nakon cjelodnevnog putovanja u kojem smo promijenili nekoliko prijevoznih sredstava. Nakon kratkog briefinga s domaćinima, jer za nešto duže zbog umora i nismo bili sposobni, odlazimo na spavanje da bih što spremnije dočekali jutro i početak ekspedicije na mitski Ararat. Planine koju čak tri svete knjige: Biblija, Kuran i Tora povezuju s velikim potopom i priči o Noi (Nuhu) i njegovoj obitelji. Zanimljivo, ali u samoj Turskoj se malo koristi naziv Ararat, i nemalo smo se iznenadili kad bi razgovarali s nekim od lokalnog stanovništva i otkrili da im je taj pojam stran. Naime, u samoj Turskoj ustaljen je naziv- Agri Dagı. Vrijedi istaknuti da i u susjednoj Armeniji planina ima mitski status, te se smatra svetom planinom svih Arménaca. Planina Masis, kako je sami nazivaju, je važan dio njihovog identiteta i prisutna je na njihovim nacionalnim obilježjima. Za Armence uspon na Ararat (Masis) je više od pukog planinarenja i poprima obilježja hodočašća. Na

Začudo, ne osjećam nikakvu euforiju zbog uspješnog uspona, već samo olakšanje. Osmjesi na licima i poneka suza nagrada je za zajednički trud koji smo uložili protekle noći

našem pohodu prema vrhu smo imali priliku dijeliti bazni logor sa grupom armenskih planinara. Bilo je zanimljivo promatrati njihova lica s kojih se lako dalo iščitati: uzbuđenje, radost, respekt i osjetiti njihovu energiju koji osjećaju prema planini. Žene koje u sumrak bose plešu drevne armenske plesove, cijelom događaju i ekspediciji su davale mističnu notu. Kao i područje u kojem živimo, i ovdje je povijest duboko urezana u kolektivnu memoriju, koja se najviše manifestira kroz tursko-armenski sukob i tragediju kroz koju su Armenci prošli. Osim teritorijalnih gubitaka - područje oko Ararata je do 1915 g. bilo dio Armenije - ljudski gubici su i dalje nezacijeljena rana koja će još dugo biti kamen spoticanja iz-

među Turske i Armenije. Sama činjenica da je i dandanas zatvorena granica između ove dvije zemlje govori sama za sebe. Uspon počinje u selu Cevirme (2200m/nv) do kojeg smo došli mini busom, koje je ujedno i zadnja točka do koje automobili mogu ići. Prateći lagani korak našeg vodiča Salkana prolazimo suhim i prašnjavim terenom. Svako malo pogledavamo prema vrhu i njegovoj snježnoj kapi koja djeluje nestvarno u ovom savanskom okruženju. Tijekom čitavog puta prolazimo kroz crno vulkansko kamenje, po svemu sudeći bazalt, koje je u kontrastu s rijetkim zelenim površinama. Nakon otprilike 4-5 sati hoda stižem u bazni logor u kojem nas čekaju naše stvari.

Bazni logor je smješten na 3200 m/nv, i kako smo poslije utvrdili, jedan je od šest baznih logora uokolo planine. Naime, svaka trek agencija ima svoj logor koji je, uglavnom, otvoren u ljetnim mjesecima, točnije između svibnja i listopada. Sljedeći dan je predviđen za aklimatizaciju i odmor da bih što spremnije dočekali treći dan koji je ujedno i najteži. Taj dan se penjemo od baznog logora do logora 2 koji se nalazi otprilike na 4200 m/nv, te nakon poludnevnog odmora u 2 sata ujutro je predviđen uspon prema vrhu. Moram priznati da smo ovaj put bili dobro opremljeni medikamentima. Količinom bih vjerojatno posramili prosječnu apoteku. To se prvenstveno odnosi na lijekove protiv visinske bo-

lesti, koje smo uz „jasne“ upute naše liječnice Matilde koristili. Zahvaljujući njoj nitko od nas nije imao problema s visinom. Međutim, ni ovaj put nismo lišeni problema sa stolicom. Problem koji će pojedincima otežati uspon te ih prisiliti da robuju povećanim potrebama svojih crijeva i ujedno zagorčati naš daljnji boravak u Turskoj.

U logor 2 smo stigli u rano poslijepodne, nakon 5-6 sati uspona, što nam je jamčilo nekoliko sati odmora više. Nakon rane večere koja je bila predviđena u 17 h povlačimo se u vlastite misli i čekanje. Do kraja dana logorom je dominiralo iščekivanje, toliko intenzivno, da se gotovo moglo opipati. Misli su leljale između uzbuđenja i nemira, stalnog propitivanja samog sebe, i strepnje koja se pojačavala dolaskom mraka.

Konačno, u dva sata ujutro smo krenuli po mrklom mraku. Krećemo se laganim korakom u koloni po jedan u savršenoj tišini, čuju se samo koraci i zvuk štapova koji udaraju u kamen. Svatko je zaokupljen vlastitim mislima i borbi sa samim sobom, jer osim fizičke spreme ovakvi usponi su i test mentalne snage. U daljini se nadziru svjetla Dogubayazita. Put postaje sve strmiji, a stijene sve veće. Naš vodič s lakoćom pronalazi put u tom kamenom labirintu. Pratim samo korake ispred sebe, nastojim obuzdati vlastite misli i koncentrirati se samo na svaki sljedeći pokret, svaki sljedeći dah; nemam nikakvih problema s usponom i za divno čudo nije mi hladno. Pogledavam oko sebe i vidim da se i drugi odlično drže; Mate mi laganim kimanjem glave daje znak da je sve u redu. Tijekom uspona susrećemo i druge planinare, kod svijeta vidim iscrpljena lica, ali i žar u očima koji ih, usprkos umoru, tjera dalje i više prema vrhu.

Zoru smo dočekali s olakšanjem, jer smo znali da je najteži dio iza nas i da nemamo puno do cilja. Vidimo obrise snijegom prekrivenog vrha, sad nam više ne djeluje tako daleko, tako neuhvatljivo, naprotiv, tu je nadohvat ruke. Približavamo se snijegu, točnije ledu, te smo primorani staviti dereze. Sjena Ararata u zoru koja se proteže kilometrima daleko nudi nezaboravnu sliku koja će nam biti dugo urezana u memoriju. Zvuk dereza koje probijaju ledenu koru stvaraju umirujući zvuk dok grabimo zadnje metre do vrha; i konačno nakon pet sati penjanja u sedam sati i pet minuta stižemo do kraja. Začudo, ne osjećam nikakvu euforiju zbog uspješnog uspona, već samo olakšanje. Osmjesi na licima i poneka suza nagrada je za zajednički trud koji smo uložili protekle noći. Kako to već obično biva, na vrhu se slikajemo, razmjenjujemo iskustva i prikupljamo

Dok mujezin s obližnje džamije poziva vjernike na večernju molitvu pišem zadnje retke ovog teksta. S terase hotela gledam Bospor koji tiho uranja u noć, obećavam sam sebi da ću se vratiti. Inshallah!

energiju za silazak. Vedro nebo bez ijednog oblaka samo pojačava bjelinu kojom smo okruženi

Tek prilikom silaska postajemo svjesni strmine koju smo prošli protekle noći. Opreznim koracima na skliskom terenu nakon dva sata stižemo u logor 2, te nakon nekoliko sati odmora, uputili smo se prema baznom logoru. Kad smo stigli ponovno u bazni logor, mogli smo polako stavljati točku i na ove ekspedicije. Sutradan dok smo silazili do početne točke uspona, do sela Cevirme, mimoilazimo se s mnogim grupama planinara koji tek kreću u avanturu. Pomalo ih žalim, jer znam da će entuzijizam i odlučnost kojim trenutno isijavaju uskoro zamijeniti muka i patnja s kojom će se susresti na većim visinama.

Ostatak našeg boravka u Turskoj smo iskoristili za otkrivanje ove fantastične zemlje, prvenstveno grada Dogubayazita i njegovih znamenitosti, Ishak pashine palače i parka Noina arka. Međutim, boravak u ovoj zemlji ne bih bio potpun bez posjete hamamu, odnosno turskoj kupelji, po čemu je nadaleko poznata. Tretman u hamamu je djelovao kao melem na naša umorna i izranjavana tijela. Kraj puta, kao nagradu, ostavili smo za Istanbul. Grad bazara, džamija, crkava, sinagoga, vijugavih, ali čistih ulica, hamama... Dva dana boravka u ovom gradu je pre malo da vidimo sve, ali s druge strane, ipak, dovoljno da posjetimo najvažnije spomenike. To je sredina koja zaslužuje poseban osvrt i grad koji je nadmašio sva moja očekivanja.

Dok mujezin s obližnje džamije poziva vjernike na večernju molitvu pišem zadnje retke ovog teksta. S terase hotela gledam Bospor koji tiho uranja u noć, obećavam sam sebi da ću se vratiti. Inshallah!

70.-TI RODENDAN NAŠEG PREDSJEDNIKA MATE

Bez obzira na brojne godine aktivnog planinarenja naš predsjednik i dalje svojom energijom i motivacijom motivira nas mnogo mlade pa se i mi nadamo da ćemo 70.-ti rođendan slaviti u tako dobrom društvu kao što je on

Obilježili smo u ovoj godini 70.-ti rođendan našem nezamjenjivom predsjedniku Mati Protegi. Spremala se velika fešta u našoj planinarskoj kući u Alatima. Šušalo se o velikom broju pečeni domaćih životinja, brojnim litrama domaćega vina, pozivalo se svih i svakoga i planirali slobodni dani/godišnji za dan poslije. Presudila je mudrost našeg predsjednika i otkazana proslava zbog velikog broja COVID novozaraženih pa se rođendan obilježio ipak nešto skromnije i intimnije u sklopu našeg redovnog sastanka gdje nas je predsjednik počastio s malom zakuskom uz slavnu orahnjaču prve dame kluba gospođe Dese uz brojne druge slastice njezine i drugih vrijednih Mihovilki. Svječiće je Mate uspio ugastiti ali uz pomoć

najmlade članice Vande. Darivali su ga Mihovilci sa svakakvim poklonima, od kobasica i kupusa pa bonova za kupovinu opreme za njegove nove planinarske pohode.

Mate Protega je najdugovječniji predsjednik kluba, još od 2001. godine. Kažemo često da je Mate alfa&omega kluba je pokretač i/ili bitni faktor u svim većim projektima kluba počevši od planinarskih škola, osnivanja HGSS stanice Šibenik, osnivanja vodičke stanice Šibenik, markacijske sekcije HPK Mihovil, brojnih planinarskih objekata kojima je klub upravljao ili ih izgradio u ovih 25 godina postojanja. Za izgradnju planinarskog skloništa Zlatibor Prgin na Dinari najzaslužniji je upravo Mate Protega kao pokretač i inicijator radnih akcija koje klub provodi na skloništu.

Jest, istina, često se ljutimo na njega i nije nam pravo onako kako je njemu pravo. Ponajviše kad se raspravljamo kako ćemo novce trošiti. Ali istini na volju, ljuti se i on na nas, ponekad bespotrebno ali još češće s razlogom. U svojoj dugoj planinarskoj karijeri zabilježio je naš predsjednik brojne zavidne usporebe još iz vremena kada nije bilo interneta i dostupnih informacija pa su visokogorske daleke

ture bile puno veće avanture nego što su to nama danas. Tako je Mate stajao 3 puta na vrhu Kilimanjara s tim da je treći put to bilo prije 2 godine. Planira i 4-ti ako bude zdravija. 1999. je sudjelovao u ekspediciji na Aconcagua u kojoj je život izgubio klupski kolega i tadašnji predsjednik Kluba Zlatibor Prgin. Davne 1997. popeo se na Grossglockner a nešto kasnije 2005. također je koračao tik ispod istog vrha. Bilo je toga puno u njegovoj dugoj karijeri, ne bi se vjerojatno ni on sam sjetio svega. Anegdota i mudrosti iz svih tih uspona ima mnogo, ali najbitnije je kako on kaže, da se svi vrate kući živi i zdravi. Sreća mu je velika i „prva dama“ Desa koja ga sve te godine podržava jer puno je svoga vremena Mate dao i planini i svome klubu. Bez obzira na brojne godine aktivnog planinarenja naš predsjednik i dalje svojom energijom i motivacijom motivira nas mnogo mlade pa se i mi nadamo da ćemo 70.-ti rođendan slaviti u tako dobrom društvu kao što je on a njemu za rođendan želimo još puno lipih planinarskih uspona, da se prošeta ubrzo po Himalaji, da još barem jednom prošeta po Africi i da ga zdravlje služi još puno godina. Sretan rođendan!

Absolute Biokovo Challenge SKY CHALLENGE

Biokovo nikad ne razočara

Hm, naviješ budilicu da te digne u 03:30h ujutro, da bi u 04:20h krenuo prema Makarskoj i stigao na utrku koja starta u 07h, utrku od 26 i kusur kilometara sa 2840 metara uspona po Biokovskom kamenu. Pa kad malo bolje razmisliš, moraš biti malo "trknut" za ovako nešto. Jasno je meni odavno da nam nisu sve na broju, ali nema veze, bitno je da smo sretni. A ovi osmijesi na licu prije utrke su sad nakon utrke još razvučeniji. Na utrku smo išli: Matea Koloper, Josip Pelajić, tata i sin Grgo i Mirko Franin Pečarica i Marko Babić. Odlučili smo se na ovo kao i na sve do sada, onako spontano, na kavi. Nismo neki trkači. Trčimo povremeno, neredovito, ali zato planina-

rino redovito. Tako da imamo uspona i kamena pod nogama, ali trail trčanja ne toliko, pogotovo ne u ovom obimu. Išli smo na Biokovo pomaknuti granice, probati nešto drugačije, boriti se sami sa sobom i uživati u onom što jako volimo, a to je boravak u planini. I sve nam se ispunilo, svak je dobio ono što je želio. Jole je rasturio, u dobroj je formi u zadnje vrijeme, trenira redovito što je za svaku pohvalu. Matea je došla na prvi trail u životu i malo joj je falilo da završi na postolju, bila je četvrta među ženama. Marko je imao za cilj uživati u planini i završiti utrku u limitu i to je i napravio. Grgo je prošao stazu van limita, ali ju je prošao 10-ak dana nakon što je prebolio Koronu i treba mu skinuti kapu za taj podvig. A Mirko, mlad i zelen, krenuo je malo prejako, pa je pred kraj ostao bez snage i nije završio utrku u limitu, prošao je stazu malo van limita. Ali nema veze, uživao je u Biokovskoj ljepoti i stekao dragocjeno iskustvo koje će mu vrijediti za sljedeće utrke. Super smo se proveli, iskustvo je bilo vrhunsko, a noge su nam još malo ojačale za neke buduće podvige. Start utrke je bio u Makru, pa smo

trčali do Kotišine i onda uspon do Vošca. Na Vošcu je bila prva okrijepa i onda put pod noge prema Svetom Juri (1762m). Nakon okrijepa na Juri preko Sedmine išli smo do Borovca gdje nas je čekao spust prema Miletinom boru. Možda su neki, koji ne poznaju stazu, računali da će se sjuriti dolje od Borovca do Miletinog bora, ali tu je takva strmina da jednostavno gledaš preživjeti taj dio. I onda za kraj od Miletinog bora uspon ponovo do ispod Vošca gdje je bio cilj ove fantastične utrke.

Organizacija je bila odlična, za svaku pohvalu. Cijela staza dobro označena, punktovi sa okrijepama dobro raspoređeni i odlično su bili postavljeni limiti na kontrolnim točkama. Limiti su bili takvi da si morao požuriti kako bi stigao na vrijeme, znači nije se moglo šetuckati po stazi, što je ispravno jer ipak je u pitanju trail utrka. Svaka čast organizatoru, Trail i trekking klubu Strka.

Eto još jedno lijepo iskustvo u planini koje ćemo nadam se ponoviti dogodne sa još malo pomicanja granica, a do tada vidjeti ćemo šta ima u kalendaru.

Super smo se proveli, iskustvo je bilo vrhunsko, a noge su nam još malo ojačale za neke buduće podvige

PISMA LEDA I VITRA

Otkad san vidija slike zimskog uspona najpoznatijeg bračnog para u klubu, Antonije i Anite prije par godina, Sveto Brdo mi je sinonim za zimski uspon u granicama RH. Po mom mišljenju je to jedan od najlipših vrhova u Hrvatskoj, ali u zimskim uvjetima, navlači svoje bijelo odjelo i postaje nemilosrdan. Uspon u zimskim uvjetima zahtjeva punu zimsku opremu. Međutim postoji još jedan lipotan koji uliva strahopoštovanje zimi, ali nažalost sva ona skalamerija na vrhu mu kvari doživljaj. Radi se o najvišem vrhu Biokova, Svetom Juri i uporavo smo se na njega mi uputili ove nedilje.

Nakon razdoblja debelog snježnog pokrivača, pa reda visokih temperatura i dosadne kiše, došla nam je stabilna cikolna sa jakom i mjestimično olujnom burom te izrazito niskim temperaturama. Krećemo iz Rogoznice Antonija Jadrjević, Crni i ja. Već u Marini temperatura je -8,5 celzijusa. Šta nas tek čeka na Biokovu? Marina je ipak po monogočemu anomalija, pa tako i po temperaturi, pa nas je u Milićima dočekalo -3 i zubato sunce. Navlačimo sve šta možemo navući na sebe, cepin i dereze vise na torbi na brzom biranju. Uspinjemo se laganim korakom vođeni Antonijom, kroz gu-

stiš, pa sičemo neki makadam i ulazimo u granice Parka prirode Biokovo. Bura ima svoj orkestar ali sunce nas obasjava i lagano se diže temperatura ispod pernatih jakna. Pošto smo se uspalili, kreće skidanje. Korak po korak dolazimo prvo do napuštenog pastirskog stana pa onda kroz bukovu šumu stižemo na Očesake na kojima se nalaze tri bunara. Putem radimo kratke pauze kako bi uglavnom skidali slojeve koji nam smetaju. Na nekih 1100m nadmorske visine, počinjemo proklizavati, pa navlačimo dereze. Kroz rijetku bukovu šumu i strmu padinu penjemo se na visoravan Razvala, a tamo spektakl. Bijelo zaleđeno prostranstvo a bura pleše svoj ples. Sama nam je ljubav u skijaškim naočalama a još k tome je Valentinovo. U svojim refulima nosi sniježnu prašinu uzbrdo i radi plitke zapuhe iznad debelog sloja leda. A sunce šiba i daje nam

Našli smo neku malu vrtačicu pa tu vježbamo bacanje sa cepinima. Nakon šta smo se dobro izvaljali ka prase u malo vode, krećemo dalje prema zaklonu i bukovoj šumi

onaj minimum topline da ne padnemo u očaj. Temperatura je debelo ispod nule, al dobro smo opremljeni. Prelazimo razvalu i vatamo azimut po želji oslobođeni od markacija. Cijelim putem gledamo prema tornju na Juri koji izgleda kao raketa. Izbijamo na dno posljednje strme padine, Svako malo zastajemo jer noge se umore od stalnog dizanja i bezbroj „stepenica“ koje smo napravili. Bura nam tuče u leđa ali nam je vruće. Crni zastaje jer mu je ispala dereza. Dok je pokušava naštimati, isklizne mu limica sa rupama koja spaja derezu i ode nizbrdo. Pokušavamo je pogledom ispratiti diće stati ali je gubimo iz vida. A ništa, ajmo je probat naći. Dok je tražim u glavi smišljam šta napraviti jer uspon ne možemo nastaviti a silazak će isto tako biti škakljiv jer već smo na 1500m nadmorske. Vrti se po glavi power tape, zamka, kako učvrstiti de-

Postoji jedan lipotan koji uliva strahopoštovanje zimi, ali nažalost sva ona skalamerija na vrhu mu kvari doživljaj. Radi se o najvišem vrhu Biokova, Svetom Juri

rezu. Spušta se i Antonija, kreće i ona u potragu i nakon šesnajst sekunda pronalazi limicu. Sreća je beskonačna. Vraćamo se do Crnoga i pažljivo vraćamo derezu u prvobitno stanje. Nastavljamo dizati noge i izbijamo u zavitar i tu radimo kratku pauzu uz čaj i kreker. Puca nas adrenalin ali kužim da smo ipak umorni i pothladeni. Stiskamo zube i krećemo prema prometnom znaku koji strši iznad Biokovske ceste. Po izlasku na cestu i sami hrbat, osjetimo pravu moć bure koja se tu uspinje i onda oštro obrušava niz strme padine na Makarsko primorje. Za refula moramo se ukopati a snig nas triska po cijelom tijelu. Napokon stižemo u zavitar ogromnog objekta koji služi za upravljanje ogromne rakete. Kao da smo sletili na misec.

Uživamo u pogledu na biokovske vrtačice, nabrajmo bile vrhove i pripoznajemo otoke. Napokon smo silni marandati ali imali smo šta vidit. Antoniji se smrzla salata, meni se nož zaledija, cerry rajčice su hrskale pod zubima. Kad bi se sunce sakrilo iza oblaka, vrlo brzo bi se otriznili od lipote shvatili da smo na debelom minusu. Vrime je za nazad, popravljamo opremu i krećemo u borbu sa burom. Bura nas triska, snig nam muti pogled, ali boriemo se i evo nas na padini. Spuštanje ide brže i lakše, ali teže je naći naše tragove koje je vitar već izbrisa pa opet proizvoljno određujemo smjer kretanja. Spustili smo se do Razvale a tu je opet ona stara idila, bura je slabija ali prekrasno je vidit kako nosi snig po prostranstvu. Našli smo neku

malu vrtačicu pa tu vježbamo bacanje sa cepinima. Nakon šta smo se dobro izvaljali ka prase u malo vode, krećemo dalje prema zaklonu i bukovoj šumi. Primjećujemo da je podloga više zaleđena nego jutros pa dereze ostavljamo sve do ispod bunara. Ali i dalje nije bilo jednostavno. Miks leda i kamena me dva puta bacija na leđa pa smo svi jako oprezni i idemo korak po korak. Napokon smo se spustili dovoljno nisko pa produžih smo korak. Stižemo u smrznute i napuštene Miliće, rastežemo se po receptu Renate, sidamo u auto i odlazimo u zalazak sunca vijugavom cestom prema Zagvozdu i dalje prema Rogoznici. I na kraju brojke koga zanimaju: Gore smo išli 4:20h, spustili se za 2:50h i popeli 1260m nadmorske.

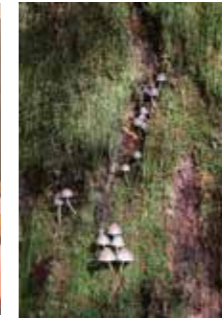
STAZOM PATULJAKA NP RISNJAKA - POUČNA STAZA LESKA

Masiv Risnjaka nalazi se na sjeverozapadnom dijelu Gorkog kotara, u Primorsko-Goranskoj Županiji, na području gradova Delnice, Čabar i Bakar, a svojim položajem i razvedenošću predstavlja prirodnu vezu između Alpa i balkanskih planina. Osim prirodne veze Alpa s balkanskim planinama, masiv Risnjaka predstavlja i klimatsku i vegetacijsku pregradu između Hrvatskog primorja i kopnenih dijelova Hrvatske. Također, svojim specifičnim geografskim položajem predstavlja i najznačajniji primjer visinskog vegetacijskog raščlanjenja Hrvatske. Masiv Risnjaka dom je i sve tri velike europske zvjeri, medvjeda, vuka i risa.

Zbog svega gore navedenog ali prvenstveno zbog svoje ljepote i očuvane divljine prirode, masiv Risnjaka je od davnih dana bio „zlatni grad“ istraživanja mnogih prirodoslovaca i zaljubljenika u planinsku prirodu. Jedan od najznačajnijih za područje Risnjaka je svakako botaničar Ivo Horvat (1897 - 1963) koji je napravio prva detaljna vegetacijska kartiranja Risnjaka i Snježnika. Kao vrstan botaničar, a također i aktivni planinar te član uprave Hrvatskog planinarskog društva, boraveći na području Risnjaka imao je priliku uvidjeti i prepoznati prirodna bogatstva i važnost očuvanja masiva Risnjaka te je bio glavni inicijator osnivanja Nacionalnog parka Risnjak 1953. godine.

Nacionalni park Risnjak je u početku obuhvaćao ukupnu površinu 3041 hektar ali su 1997. godine granice nacionalnog parka proširene kako bi se obuhvatio i izvor rijeke Kupe čime trenutačna površina NP Risnjak iznosi 6400 hektara. Najviši vrh NP Risnjak je Veliki Risnjak 1528 mnm uz kojeg se unutar parka nalaze i dominantni vrhovi Snježnik te Južni i Sjeverni mali Risnjak. Uprava nacionalnog parka smještena je na predjelu Mrzle Vo-

Prolazeći stazom stare šume bukve i jele posjetitelji ostanu očarani veličinom i visinom starih jela koje „paraju“ nebo i do 40 metara visoko

dice u Crnom Lugu što predstavlja i jedan od ulaza u sam nacionalni park. Odmah uz zgradu Uprave nacionalnog parka počinje i Poučna staza Leska ukupne duljine 4,2 km, simpatična i pitoma kružna staza koja svim posjetiteljima omogućuje savršeni presjek prirodnih ljepota i specifičnosti cijelog nacionalnog parka u dva sata obilaska. Sa svoje 23 edukacijske table raspoređene cijelom dužinom staze te tradicionalnim načinom izrađenim objektima kao što su kopa (žežnica), mostići, starinska arhitektura kuća u samom selu Leska poučna staza daje uvid u prirodno i kulturno naslijeđe kako nacionalnog parka tako i Gorskog kotara u cijelini. Iako staza počinje odmah uz zgradu Uprave parka, konfiguracija brdovitog terena i projekt kružne staze omogućava da prilikom obilaska imate osjećaj da ste sami na stazi neovisno koliko drugih posjetitelja prolazi stazom u isto vrijeme. Uživanje u šetnji kroz staru šumu bukve i jele, odmaranje u tišini gorske livade ili potraga za predivnim oblicima mahovinom prekrivenih srušenih stabala ili panjeva predstavlja odmor za dušu i tijelo. Teško da ćemo prilikom obilaska staze vidjeti uživo neku od tri velike zvjeri ali poučne

table ukazati će nam na način života i važnost zaštite medvjeda, vuka i risa. Jednako tako table će nas informirati i o ptičjem bogatstvu nacionalnog parka, entomofauni parka, gelogiji kraja, o karakterističnim krškim oblicima odnosno ponikvama, umiranju i rađanju šuma kroz informacije o vjetroizvalama i prirodnom pomlađivanju te još mnogo drugih interesantnih informacija o kulturnom i prirodnom bogatstvu Nacionalnog parka Risnjak. Prolazeći stazom stare šume bukve i jele posjetitelji ostanu očarani veličinom i visinom starih jela koje „paraju“ nebo i do 40 metara visoko, pojedine sa promjerom većim od jednog me-

tra. U stalnom natjecanju u brojnosti pobjedu odnosi bukva koja, iako nižih stabala, prevladava cijelim područjem poučne staze. Ipak pažljivi promatrač šetajući stazom uviđa da uz sve gorostasne primjerke jele i bukve cjelokupnu pobjedu na kraju zauzima skupina najmanjih i najjednostavnije građenih kopnenih biljaka, mahovina koja polako ali sigurno koristeći povoljnu klimu, vlažnost i nemogućnost probijanja sunčevih zraka osvaja panjeve, mrtva i živa stabla, srušena debla i sve druge oblike i forme u šumi. Maštoviti posjetitelj diveći se svim ti oblicima prekrivenim mahovinom u mislima može odlutati u neki drugi bajkoviti svijet vilenjaka i patuljaka. Čekajući u tišini šume da se iz nekog panja prekrivenom mahovinom pojavi kolona vrijednih patuljaka ili da vile i vilenjaci zaplešu svoj ples na nekoj bini od lišajeva strpljivi posjetitelj barem na trenutak može zaboraviti na sve ludosti modernog društva kojemu smo svakodnevno izloženi te se odmoriti od svih Covid-a, ekrana i stresa života godinama nakupljenog u organizmu. Tako poučna staza Leska postaje i ljekovita poučna staza koja nas zove da joj se ponovo vratimo!

Osim Irinea mog vodiča ta tri dana me pratija u stopu, moj suputnik na svakom usponu, señor Dah. Bija je težak señor Dah...prvi dan uspona mora sam se samo na njega koncentrirati, ka u nekoj meditaciji. Baš mi je "zasija" na vrat kao i moj rusak koji dogodine slavi 18ti rođendan i više neće biti pod mojom nadležnošću. Sve više sam bija Sizif, sve manje Josip...govoreći sebi onako u bradu: nećeš ti nigdi dalje od "high campa". Ali moramo biti najjači onda kad nam je najteže. I tako čim sam doša do skloništa na 5200mnv. oblaci su se razmakli i otvoriya se božanstven pogled na vrh te na okolne planine, kao nagrada za uloženi trud. Kampom se širija miris

kokošje juhe sa petrusimenom i makaronima, koju je Irineo sprema pre-dobro, za medalju.

Usljedilo je 12 sati ležanja pa program penji se visoko spavaj nisko, aklimatizacija... sunčan dan iz snova kao i zrak, oštar, hladan, visokogorski!

Na put prema vrhu krenili smo malo prije ponoći. Falilo je apetita, sna, svježine, ali ne želje i volje. Tikice su obasjavale zaleđeni snig koji je svjetluca ka zvezde poviše nas. Miseca nije bilo, valjda je ima drugog posla ... Malo smo komunicirali Irineo i ja tu noć, skoro ništa, štedija sam energiju di god se moglo. Kako bi reka Stipe Božić, planina ima dva poluvremena, uspon i silazak koji zna biti opasniji od uspona. Uglavnom štedila se municija za drugo poluvrime. Komunicirali smo pomoću naveza. Irineo je iša prvi, ja drugi uzbrdo a nizbrdo obrnuto, kad bi se konop nategnija... to bi značilo u većini slučajeva: stani pobro da uvatim zraka a samo ponekad, uspori! Zvuk dereza kako se zabijaju u snig značilo bi: ajmo naprid desetak metara. U daljini je sivalo u pravcu istoka, ali ka šta znate u planini ono šta je daleko, doleti za tren. Tako da su

oblaci a zatim snig stigli do vrha kad i mi. Do vrha na kojeg nisam bija ni svjestan da sam tu, jer je bila još noć dok Irineo nije razvuka osmjech i ruke sa namjerom da me zagrlji, te izustija campeone ! Došli smo po ure prije predviđenog. Čekali smo da svane ali sunce se ukazalo samo na par sekundi dok ga gusti oblaci nisu sakrili. Snig je počejja padati i nije posustaja skoro sve do kraja.

Na vertikalni, nizbrdo mi je bija problem pogoditi smjer, Irineo koji je bija poviše mene djelova je okretno fleksibilno kao da kretnje za njega nemaju težinu i da ne iziskuju napor te nije ima potrebe opipavati oslonac ka i ja, pa me je usmjerava tamo di bi zapelo, lakše je bilo uzbrdo jer sam iša drugi i navez mi je bija smjer kretanja. I tako kad pomisliš da više nemaš energije, iz neke moje prašnjave ladice iz kuverte bez adrese i poštanske marke izvučeš energiju, koju su mi prijatelji koje poznajem ostavili, ljudi bez kojih bi ovo bilo nemoguće a emocije su me stigle i Oliverova strofa "ča je život šaka suza, vriča smija" malo prije high campa. I tako lagano, ali oprezno ko-račaš nizbrdo u novi dan.

BOLMJA

Štedila se municija za drugo poluvrime. Komunicirali smo pomoću naveza. Irineo je iša prvi, ja drugi uzbrdo a nizbrdo obrnuto, kad bi se konop nategnija... to bi značilo u većini slučajeva: stani pobro da uvatim zraka a samo ponekad, uspori!

Usljedilo je 12 sati ležanja pa program penji se visoko spavaj nisko, aklimatizacija... sunčan dan iz snova kao i zrak, oštar, hladan, visokogorski!

Crna Gora, PROKLETIJE

11.7. - 14.7.2021.

Dva cila dana su mi trebala da dođem sebi i smirim emocije doživljenog. I u ovom trenu srce zaigra i cilo tijelo zatreperi od sriće šta je oko ugledalo, srce doživilo, a tilo podnilo

Dva cila dana su mi trebala da dođem sebi i smirim emocije doživljenog. I u ovom trenu srce zaigra i cilo tijelo zatreperi od sriće šta je oko ugledalo, srce doživilo, a tilo podnilo. Krenili smo u nedilju ujutro laganim tempom prema Ropojani u nadi da ćemo na planini biti možda 2 do 3 dana.

Odmah na početku susrećemo mla-

du Sthul gang ekipu iz Austrije koja starim autima putuje prema Kosovu i znamo da će ovo biti jedan pravo poseban doživljaj

Dogovor je bija da pristajemo samo na najlipše i najbolje, šta u stvari i nije bilo problem jer su pejzaži nestvarno lipi. Ropojanska dolina u rano proljetnom ruhu obrgljena sivo zelenim vrhovima nas je podarila i jezerom koje uglavnom presuši u ovo doba godine.

Zahvalni na savršenom danu podižemo kamp na albanskoj karauli sa pogledom na naš idući cilj, Maja Harapit, i tonemo u lagani san

Ponediljak... sve apsolutno ležerno i polako, Jokin ritam kojeg obožavam i grlim kao neki budući kult ponašanja kojem težim iako mi nije u naravi. Krećemo tek oko 10:30, a već u 11:15 stajemo kako bi se okupali u male-

nom zelenom jezeru. Triba li se na to šta reći uopće... oduševljenje nam ne silazi sa lica, smih se ori kroz kotlinu, a mogu samo zamisliti film u glavi nekoliko planinara koji su prošli stazom ugledavši vesele Mihovilce di guštaju brčkajući se među žabama.

Laganih nogu krećemo prema Maja Harapit, moćnom vrhu koji svojim izgledom podsjeća na velebitsku Stapiu. Ruksake ostavljamo na križanju staza, te oduševljeni lipotom kretanja bez 20 kg penjemo 2217 mnnv. Dalje su nam marke bile povremene pa smo uglavnom vježbali smisao za prostor i orijentaciju, te napravili logor na meni najlipšem i najposebnijem mistu...maleni plato u srid ničega na uzvisini sa koje puca pogled na poznate i nepoznate i vrhove i puteve topimo snig, usjeverujemo kartu i dogovara-

Kako srce voli ići na divlje i istraživati potencijalne puteve, odlučujemo se pronaći nama svojstven put... nisam vise sigurna jesmo li mi našli njega ili on nas, ali to je meni bilo to...

mo putanju kretanja...

Utorak.... s obzirom da idući dio puta nam je svima apsolutno nepoznat, odlučujemo se ranije kreniti... u 7 smo već na stazi i koračamo strmim siparom di svu snagu trošim uglavnom na balansiranje sa jedne noge na drugu jer oslonim li se previše na jednu, samo klizim nazad...ciljamo prema uskom usjeku di bi nam se trebao ukazati pogled poznatih i najdražih planina...međutim, dolaskom na usjek umisto predivnih pejzaža ukazuje se samo ogromna stina sniga toliko visoka da ni ne vidim di završava ni kako ide dalje. Naš Joka razrađuje plan, radi sidrišta te se spuštamo jedan po jedan 200-njak metara niz brdo...samo su dvi osobe koje poznam, a s kojima bi se usidila ovaj teren prići, Joka i Vinći. Zahvalna živo-

tu šta nam je spoija puteve i bija milostiv i blagonaklon prema nama krećemo u susret prvom živom biću na dvi noge, albanskom planinaru Tomiju. Oko Tomija nije bilo ni krava ni ovaca, on nije zna riči drugog jezika pa smo mukali i blejali da saznamo šta on čuva, ali otrči on po mobitel i pokaže nam svoje krave ...eto šta su ti današnji pastiri...krepala sam od smiha slikali smo se, izminili kontakte i nastavili veselo dalje. Taj dan smo nakon 12 sati hoda podigli kamp pored male bare i baš kad sam mislila da ne mogu ni makac više, naš prijatelj Pavić dolazi po nas i vodi nas do pastira Marka koji čuva blago u dolini Jama.

Onaj pravi domaćinski duh kojeg se više i ne vidi kod nas je ovaj čovik nama priredija...rakija od drena, kafa, kavlji sir, domaći kruh sve šta je taj covik ima nam je poklonija naučili

Dogovor je bija da pristajemo samo na najlipše i najbolje, šta u stvari i nije bilo problem jer su pejzaži nestvarno lipi

smo nekoliko riječi albanskog i vratili se u suton u kamp

Srida... sad smo već nadomak poznatog terena i pretpostavljamo da bi u Grebaji mogli biti oko 14:00 na dugo sanjanoj pivi. Ali, kako srce voli ići na divlje i istrazivati potencijalne puteve,

odlučujemo se pronaći nama svojstven put... nisam vise sigurna jesmo li mi našli njega ili on nas, ali to je meni bilo to... simbolika mog životnog kretanja, pa mi nije bilo štufo penjati se gori doli, sa nestrpljenjem iščekivati šta nosi novi greben, prijevoj...pen-trati se po stinama, četveronoške se gibati i grliti stinu ka da mi je najdraža Pokraj Zastana smo se spustili priko 4 livade i oko 17:00 sati ušetali u Grebaju.

Umisto 3, mi smo proveli 4 nezaboravna dana, disali ka jedno, smijali i zafrkavali, dilili sve šta smo imali, iskazali ljudskost, dali ruku, nogu, rame, lipu i toplu riču, grlili se od lipote i sriče, osjetili slobodu, mir, zahvalnost na postojanju kako dragih ljudi tako i ugledanih prostora, ali i onih koja su tu i valja ih još pronaći

Ne znam vidi li se... ali sreća je to!

Ako bi ovaj izlet trebala opisati po karakteru, rekla bih da je prava ekstravaganca.

Bio je zasićen magijom i odisao čarolijom kao "komadić bajke" ili dio jedne "čarobne predstave".

Opijeni iskustvom noćnog uspona na Troglav, kolegici sinula ideja da to odmah, nakon tjeđan dana ponovimo usponom na Crnopac.

Nekada treba raskinuti s konvencijama, s uspavljujućom sigurnosti naša 4 zida. Treba čuti zov divljine i krenuti mu u susret!

Ovoga puta smo se našli u 1:00 da bi od Prezida krenuli oko 2:30. Hodajući kroz tamnu šumu, otkrivali smo snagu zvjezdane noći, jake mjesečine, i priskonskih energija. Imala sam osjećaj da čeonim lampama samo kvarimo vidljivost.

Bila je tišina, čuli smo svaki trzaj trave i grančica, osjećali poglede šumskih životinja na sebi. Temperatura zraka idealna, sve je nekako slutilo predobar dan! A mi presretni što smo zalupili svijetu vrata, krenuli na put koji daje toliko slobode da nas obuzima vrtoglavica.

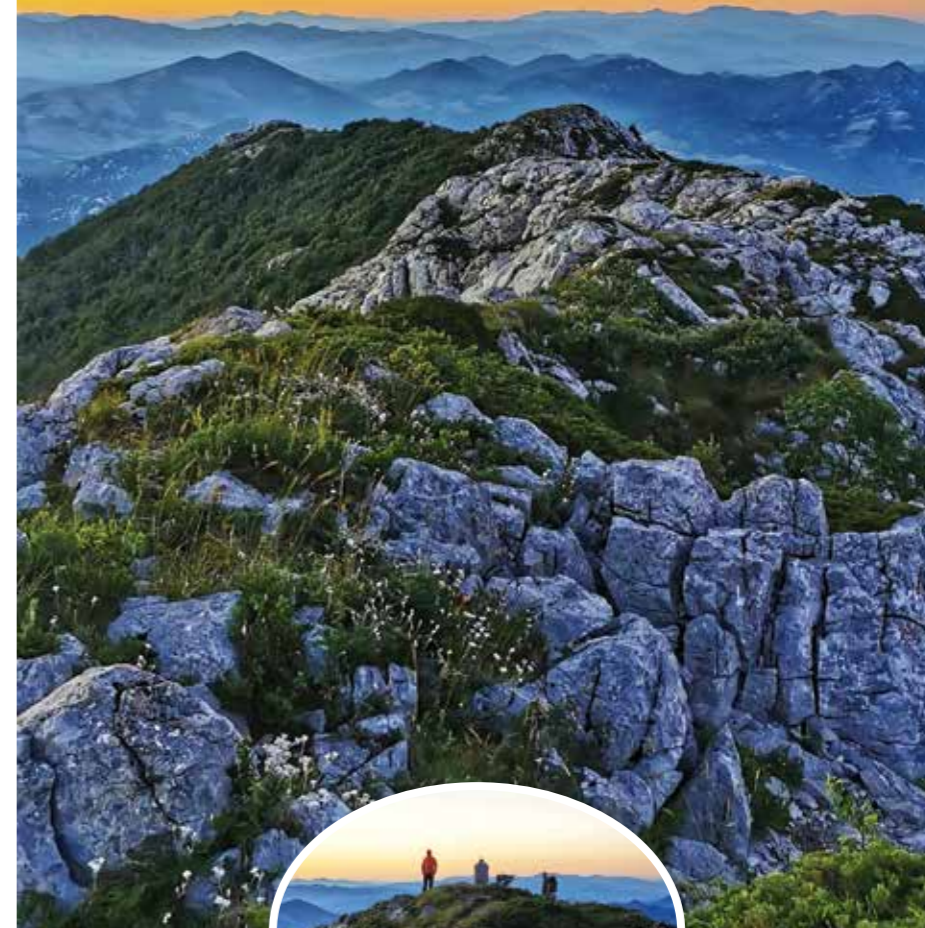
Nešto malo iza 5 smo stigli na vrh Crnopac koji nas je dočekao sa prekrasnim ambijentom. Skuhali kavu, izvadili doručak i pogledali izlazak sunca. Nakon ove čarobne predstave, krenuli smo dole, u stvari 5-6 puta dole-gore, kroz prekrasne vrtače se zaputili do skloništa Tatekove družine. Ova koliba je savršeno, ništa ljepše nisam dosada vidjela!

Nakon što smo se fino osvježili i odmorili, vratili smo se do auta i odvezli se do Muškovca, na slapove Zrmanje! Tako smo proveli cijelo popodne kupajući se, uživajući u raznim "masažama" ispod slapova i odmarajući se!

"Kad hodaš u prirodi, ona može izazvati pretjerane reakcije: pretjerani umor od kojeg um zahvaća bunilo, pretjeranu očaranost ljepotom koja nam pomućuje dušu, pretjeranu opijenost vrhuncima."

Prekrasan i veoma dugačak dan proveden sa prekrasnim ljudima, zaljubljenicima prirode i planinarenja, raznolikost Velebita, hladno osvježeno Zrmanje, dobra spiza, interesantni razgovori, prepuno sreće, smijeha i šale... To je ekstravaganca.

Velebit / Crnopac

GOLEM KORAB

Još prije pet godina kad smo bili u Makedoniji s planinarima iz BiH na Šar Planini i Galičici, upoznao sam gostoljubivost Makedonaca i ljepote njihovih planina. Razgovarajući s Ilinom Arasovom koja je vodila te uspone (inače, ona je prva Makedonka koja je popela Everest), mladom i naočitom djevojkom od nekih tridesetak godina, jakom u nogama, a u glavi još jačom, rekla mi je „Trebaš ići na Korab“, i ta želja u meni je ostala čučati i čekati pravi trenutak. Plan je bio ovog ljeta da motorom idem petnaestak dana na turneju po Balkanu - Albanija, Makedonija i Bugarska, međutim zbog problema s ručnim zglobovima odustajem od tog plana, ali ne i od putovanja. Ići ću osobnim automobilom sam i nakon pripreme plana puta i odluke da krenem Bele slaže kombi-naciju da ide i ona sa mnom.

Prvi dan stižemo do Komova u Crnoj Gori, i sutra odmah penjemo na Vasojevički Kom da Bele vidi i upozna taj raj od planine. Dan prije je palo

Adam me zove do svog auta da mi nešto pokaže. Diže gepek, a u njemu dvije gajbe pive i kaže „Ovo je kad se vratimo“. Gledam njih osam i 48 pivi, dižem palac gore

nešto malo snijega pa je ugođaj još ljepši. Nakon silaska i ručka kod našeg domaćina Mikše krećemo dalje. Cilj je doći do Mavrova i sutra penjati Golem Korab, najviši vrh Makedonije. Mavrovo je inače nacionalni park. Put nas vodi preko Berana i Rožaje, i već na granici Kosova prvi problemi. Nikada nisam bio ni prolazio kroz Kosovo, i jedva razumijem i shvaćam da treba platiti dodatno osiguranje za auto. To mi je i Bele nešto govorila da je nekih 15 eura jer oni nisu priznati pa zeleni karton kod njih ne vrijedi. Vadim tih 15 eura, međutim Đuro mi traži 77 eura. Pomišljam da me želi prevariti i nastaje žustra rasprava. On me ubjeđuje da je moj Caddy kamion i hoće

mi naplatiti po toj tarifi, a ja uporno tvrdim da smo mi obični putnici bez ikakvog tereta, samo s osobnom prtljagom. Nakon desetak minuta ubjeđivanja, odbrusio mi je „Ili uljaziš ili ne uljaziš!“ Vidjevši koliko sam ga naljutio, ipak plaćam 77 eura, dobivam neku potvrdu i uljazim u Kosovo.

Ljut kao ris vozim dalje po lošoj i prljavoj cesti punoj smeća. Umorni i izmaltretirani mislili smo negdje stati i popiti kavu, ali kako su me naljutili, prošao sam Kosovo a da nisam niti pišao... Sad smo na graničnom izlazu iz Kosova i hvala bogu da smo se toga riješili. Ali kao neka zla kob, nakon dvadesetak minuta čekanja da dodemo na red, policajac nam gleda dokumente i kaže da se moramo vratiti jer je teretni terminal 200 metara desno. Pored ponovnog objašnjavanja i molbe da nas puste jer nemamo ništa ipak nas vraća, i moj bijes vri kao bosanski lonac. Ruke mi se znoje na volanu i tresu kao Banja Luka. Jedva prolazimo put do tog terminala, a tamo kolona kamiona s jedne i druge strane, a između samo metar širine, tako da se autom ne možemo provući naprijed - ludnica! Bele izlazi da izvidi situaciju.... Nakon što je prošla tridesetak kamiona, u daljini se nazire granica. Pita kamiondžije koliko će to trajati, a oni mrtvi hladni kažu 5-6 sati ako sve bude kako treba. I kažu joj da bi nas s malim autom pustili preko reda, ako uspijemo proći. Dakle, trebalo bi nekako razmaknuti tridesetak

kamiona lijevo i desno... Jedan kamion daleko naprijed se počinje micati, i tada Bele svojim smišljeno glupastim smješkom ide od kamiona do kamiona i moli vozače da se pomaknu u stranu kad krenu. Kako su inače kamiondžije svi slabi na žensko, nakon petnaestak minuta kreće mali pomak na jednu i drugu stranu, i svi se miču da prodemo. Sreći nema kraja, osjećamo se kao Mojsije kad je razdvojio Crveno more! Iako tarem retrovizorima po kamionskim gumama, stižemo do carinika i napokon izlazimo iz ove države.

Još 2-3 sata vožnje, i oko 10 sati navečer stižemo u Mavrovo. Iako nenaspavani, ujutro se dižemo jako rano, jer imamo 1 sat vožnje i cijeli uspon

na Korab. Nakon pola sata loše ceste nailazimo na grupu mladih momaka, stoje pored ceste i mi ih pitamo za put za Korab, a oni nam objašnjavaju da se prvo moramo prijaviti tu kod granične policije (Korab se nalazi na granici s Albanijom) što čine i oni, pa tek onda nastaviti put. Na prozor neke trošne kuće izviruje službenik u odori, uzima i naše dokumente i nestaje u prostoriji. Da nije bilo tih momaka, ja bih sigurno prošao bez zaustavljanja jer kuća izgleda zapušteno, a ni oznaka neke službe nisam nigdje vidio na njoj. Nakon što nas je uredno zapisao u svoju bilježnicu vraća nam dokumente, a onda u koloni od četiri automobila krećemo dalje prema bivšoj karauli odakle počinje uspon.

Tek tada put postaje jako loš, na mjestima jedva prelazimo prepreke i tako nakon još nekih pola sata krša i loma dolazimo do te čuvene karaule. Momci koje smo sreli su Makedonci iz Skoplja i Gostivara. Ekipa je mala i raspoložena i dok se još pakiramo za uspon, Adam me zove do svog auta da mi nešto pokaže. Diže gepek, a u njemu dvije gajbe pive i kaže „Ovo je kad se vratimo“. Gledam njih osam i 48 pivi, dižem palac gore iako pivu u principu ne pijem, ali to je mladost i ne žalim im pokvariti njihov gušt. Pošto smo se prvi spremili, Bele i ja krećemo na uspon. Od karaule put se polako uspinje pored jednog potoka kroz bukovu šumu, tako oko pola sata, a onda izlazi na livade obrasle

Makedonci pomalo zbunjeni i prepadnuti, jer je zaista postalo i opasno, sve više zaostaju i diskutiraju kako dalje. Bilo mi ih je žao, ali pošto nismo imali neku dodatnu opremu, nismo im mogli puno pomoći

grmljem, a zatim se uzdiže na nepregledne proplanke obrasle već sasvim suhom travom. Za nešto malo manje od sat vremena stižemo do prvog katuna. Kuća je dosta velika za planinski dio, a tor je već prazan. Nas dočekuje samo jedan konj koji muku muči tražeći koju vlat zelene trave. Pola sata od katuna dolazimo do još jednog izvora vode, pretpostavljamo da je to zadnji do vrha pa točimo sve boce do čepa i krećemo dalje.

Uspón postaje sve ozbiljniji iako ništa strašno. Izlazimo na prvi prijevoj otprilike dva sata od polazišta. Mladi Makedonci su nekih desetak minuta iza nas, povremeno ih vidimo pa nam nestanu, ali ih stalno čujemo. S prijevoja se s druge strane u dolini vidi još jedan katun, tor je pun ovaca a do nas dopire miris stoke. Nakon kraćeg od-

nas jako uzbrdo prema vršnom grebenu vire zabodene plastične šipke, kao one kad su sniježni uvjeti. Pretpostavljamo da je to neki zimski smjer, i nakon debate o tome kud i kako, odlučujemo ne ići standardnom markiranom stazom, nego penjati ravno gore na greben, jer je i vrh tu negdje blizu, pa ćemo skratiti uspon.

Uspón postaje težak, penjemo se doslovno uz nos, a tlo ispod nas je krušljivo i strmo. Jako često Beli pružam ruku da je izvučem gore prema sebi, a iza nas mladi Makedonci pomalo zbunjeni i prepadnuti, jer je zaista postalo i opasno, sve više zaostaju i diskutiraju kako dalje. Bilo mi ih je žao, ali pošto nismo imali neku dodatnu opremu, nismo im mogli puno pomoći, nego su to morali proći ipak sami. S dosta muke izlazimo na vršni

su imali problema u prelasku preko onog grebena pa su dosta zaostali za nama. Nakon 1600 metara visinske razlike i 5 sati uspona konačno smo dosegli vrh. Noge su umorne ali duša je puna. Konačno mi se ostvarila i ta moja želja da dođem na taj Korab. Na vrhu se već nalazi jedna grupa od 7 planinara, pozdravljamo ih i liježemo na zasluženi odmor. Nakon kraćeg odmora istražujemo pogledom okoliš. Pogled s vrha je famozan. Na jednu stranu vidi se cijela Šar Planina, a s druge daleko na horizontu strše vrhovi Prokletija i drugi albanski vrhovi... Većina ovih planinara je došla s albanske strane gdje je uspon puno lakši i kraći. A onda nakon petnaestak minuta stiže i naša grupa Makedonaca. Slijedi opće oduševljenje jer je nekima od njih to i

Korab je inače pitom i ugodan za hodati, iako smo ga mi u usponu doživjeli znatno drugačije, ali to smo sami birali

mora produžujemo dalje, još nekih pola sata uspona i već je vrijeme za marendu. Tu gdje smo zastali taman je lijep vidikovac, vadimo marendu i liježemo po travi. Korab je u ovom dijelu sav travnat, vrijeme je lijepo i sunčano, tako da se nakon hrane valjamo po suhoj travi i odmaramo do dolaska onih mladih momaka.

Dalje put nastavljamo zajedno. Iz priče s njima doznajemo da su neki tek počeli planinariti, i da samo njih dvojica, što je vidljivo i po opremi, imaju više iskustva s planinom. Jedan mi priča kako je on i lovac, a koliko sam ga ja iskudio i izgrdio, bilo mu je neugodno i žao što mi je to uopće pričao. Hodajući tako u društvu i priči, dolazimo do dijela staze koji se spušta i zabilazi lijevo jednu padinu. Desno od

greben koji je zapravo granica Makedonije i Albanije. Odatle puca predivan pogled na cijeli Korab, ali tada tek vidimo da naša procjena da je vrh tu odmah iza bila totalni promašaj. Sada moramo prijeći cijeli taj greben i sići do jednog sedla kako bi došli u podnožje Velikog Koraba. Patnja traje više od sat vremena, pentranje na sve četiri jako čest pojam, a silazak je još teži... ali nije nam žao jer su pogledi na jednu i drugu stranu fantastični. Na kraju ipak stižemo do tog sedla i od njega više ne napuštamo marku.

Odatle jedna staza desno vodi prema Albaniji, a mi zavojitom stazom za nekih 45 minuta izlazimo na vrh Golemog Koraba, na 2764 mnv. Mladi Makedonci su još daleko iza nas, neki

najveći uspon.

Nakon ručka i ljudikanja, slijedi slivkanje a onda pakiranje i pokret za nazad. Ovaj put samo markiranom stazom bez ikakvih grebena, s neizbježnom pauzom za točanje nogu u ledenom potoku. Korab je inače pitom i ugodan za hodati, iako smo ga mi u usponu doživjeli znatno drugačije, ali to smo sami birali. Svoje društvo mladih Makedonaca više nismo čekali i do auta silazimo sami. Iako bih volio gledati ih dok ispijaju one silne pive, nismo mogli toliko čekati jer nas sutra čeka još jedan veliki uspon na Ljuboten, izdvojeni vrh na Šar planini, s novih 1500 m uspona. Njima ostavljamo poruku na automobilu, zahvaljujemo na lijepom druženju i nekom novom susretu.

CRNOPAC

2.10.2021.

Ne žurimo, lagano penjemo, svako malo se zaustavljamo i sidimo i uživamo, kako reče prisutni kolega: „to je nama naša borba dala”

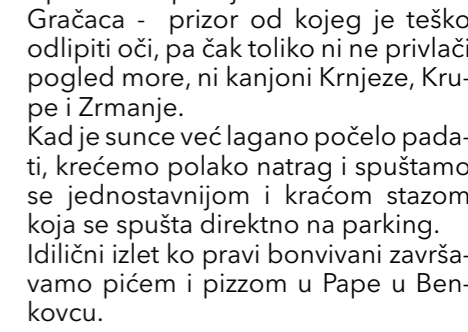
Krećemo iz Šibenika u 6:30 jer želimo dovoljno vremena za u miru popiti kavu u našoj uobičajenoj birtiji u Obrovcu. Nakon komodne ure na kavi, vozimo lagano uzbrdo uz Prezid do parkinga iza tunela.

Krećemo stazom koja se ubrzo račva desno direktno prema vrhu i livo prema skloništu tj. Tatekovo kolibi. Kako imamo vremena jer je dan još dug, napravimo cili krug u smjeru kazaljke na satu, pa idemo prvo prema Tatekovo i otamo ćemo preko hrbata prema vrhu. Za ovaj dir preporučam ovaj smjer, jer tako hrbat uglavnom penjete, šta je puno zgodnije nego ako idete u suprotnom smjeru pa ga morate stalno spuštati i otpenjavati. Nakon oko uru i po dolazimo do raskršća blizu Tatekove koje vodi na hrbat. Na hrbat ne idemo odmah, jer procjenjujem da imamo dovoljno vremena za otići do Tatekove, kad smo joj već tako blizu. Na Tatekovo je tek nekoliko planinara, neobično malo za ovako divnu sunčanu subotu. Malo odmaramo, fotkamo se i družimo s onima koje smo tamo zatekli,

pa nakon oko po ure idemo dalje, natrag prema raskršću za hrbat. I tu počinje onaj poseban stijenski dio za sve koji vole pentranje i stine, pa spremamo štapove i krećemo se verati uzbrdo.

Tu se pak pokazuje dobra moja odluka da idemo u ovom smjeru u kojem penjemo hrbat, jer su stijene na ovoj strani potpuno mokre i vrlo klizave, šta zbilja nismo očekivali nakon sunčanog sušnog razdoblja, pa bi spuštanje po njima bilo još puno nezgodnije nego penjanje.

Po markaciji na raskršću, od Tatekove preko hrbata do vrha ima 3 sata

PRIČA O SPOMENKU

(Priča o slavним jedrenjacima, dalekim oceanima planinarenju, moru i coroni)

Mnogi od nas, sigurno su barem jednom pogledali neki od filmova ili možda pročitali neku od knjiga napisanih na temu pobune na brodu Bounty. Svi oni na koje su taj film ili knjiga ostavili dojam, vjerojatno se još uvijek sjećaju dvojice glavnih likova iz priče napisane po istinitom događaju iz godine 1789., surovog kapetana Williama Bli-gha i prvog časnika broda, Fletchera Christiana.

BIJEG U PROSTRANSTVO OCEANA
Pobuna na brodu Bounty simbol je bunta, odnosno bijeg male grupe ljudi na čelu sa mladim poručnikom slobodarskog duha Fletcherom Christianom, od tadašnjeg krutog i surovog britanskog sustava. Ta pobuna predstavlja prirodnu ljudsku težnju za slobodom i ljepotom življenja, u toj priči pronađenoj u rajskom ambijentu čudesnih otoka južnoga mora. Sloboda se ljudima oduvijek oduzimala, pa im se tako oduzima i danas, ali na dosta sofisticiraniji način nego nekada. Ipak, borba za nju uvijek je ista, teška i nepoznata. Svijet se uz određeni broj onih koji su nezainteresirani za bilo što, oduvijek najvećim dijelom sastojao od onih koji slušaju, ali i od ljudi nepokornog i buntovnog duha, koji će radije odabrati neizvjesnost života, nego živjeti neslobodno.

Odmetnuti mornari s Bountya nakon pobune podijelili su se u dvije skupine. Prva je ostala na Tahitiju i tu je nažalost bila jako brzo otkrivena i zarobljena. Druga grupa na čelu s Fletcherom Christianom, koja se sastojala od devet pobunjenika i devetnaest ljudi iz Polinezije, šest muškaraca, dvanaest žena, te jedne djevojčice, otplovila je

Sloboda se ljudima oduvijek oduzimala, pa im se tako oduzima i danas, ali na dosta sofisticiraniji način nego nekada. Ipak, borba za nju uvijek je ista, teška i nepoznata

dalje. Pobunjena posada je na 2200 milja daleko od Tahitija naišla na pušto otočje izgubljeno u prostranstvu Tihog oceana. Sretnom okolnošću za pobunjenike s Bountya, Pitcairnovoto otočje je na pomorskim kartama bilo greškom ucrtano čak 210 milja zapadnije od svoje stvarne pozici-

je. Iskricali su se na otok Pitcairn, za kojeg su smatrali da je u skupini od četiri vulkanska otoka (Oeno, Henderson, Ducie i Pitcairn), najpogodniji za življenje. Da bi otklonili svaku mogućnost otkrivanja od strane britanske kraljevske mornarice, pobunjenici u Bountya spalili.

Smatra se da je Pitcairnovoto otočje i danas jedno od najizoliranijih naseljenih mjesta na našoj planeti. Smješteno je gotovo na sredini južnoga Pacifika, negdje na pola puta između obala Južne Amerike i Novog Zelanda, tisućama milja udaljeno od bilo kojeg kontinenta. Danas na Pitcairnu, jedinom naseljenom otoku u skupini, koji ima površinu od tek 4,6 kvadratnih kilometara živi manje od pedeset stanovnika i gotovo svi od njih su potomci pobunjenika s legendarnog Bountya i Tahičana koji su pobjegli skupa s njima. Naselje Adamstown na Pitcairnu, najmanji je glavni grad na svijetu, a dobio je ime po posljednjem preživjelom pobunjeniku sa Bountya, Johnu Adamsu. Većina današnjih stanovnika Pitcairna nose originalna prezimena nekadašnjih članova posade slavnog jedrenjaka, a njihov gradonačelnik je izravni potomak Fletchera Christiana. Njegovo ime je Shawn Christian. Gotovo dvadeset i pet godina Pitcairnovoto otočje predstavljalo je samo-

stalni, slobodni i suvereni teritorij u rukama male grupe ljudi. Godine 1814. kontrolu nad otocima preuzimaju britanski kolonizatori, te njime upravljaju sve do danas. Ovo otočje je posljednja kolonija Ujedinjenog Kraljevstva na Tihom oceanu.

stalni, slobodni i suvereni teritorij u rukama male grupe ljudi. Godine 1814. kontrolu nad otocima preuzimaju britanski kolonizatori, te njime upravljaju sve do danas. Ovo otočje je posljednja kolonija Ujedinjenog Kraljevstva na Tihom oceanu.

NEPROLAZNA LJEPOTA STARIH JEDRENJAKA

U kući moga prijatelja Spomenka Eraka koji živi na šibenske Baldekinu, ugleda sam predivnu, oko pola metra dugačku, drvenu maketu Bountya, broda sagrađenog 1787. godine. Proučavanjem tog britanskog jedrenjaka na trenutak sam se vratio u priču staru 232. godine. Maketa je izgledala toliko vjerno stvarnome brodu, da mi se poput nekom nevidljivom divu koji promatra s visine, u jednom trenutku pričinilo da dolje vidim mornare i ostale članove posade kako se ubrzano kreću palubom legendarnog jedrenjaka. Mada Spomenka znam gotovo tri desetljeća, sve do prije nekoliko godina nisam znao za taj njegov hobi. Uz Bountya, moga sam u njegovoj radnoj sobi što mu ujedno služi kao radiona i kao mali izložbeni prostor, proučiti i makete drugih prelijepih starih jedrenjaka koje je izradio u posljednjih tridesetak godina. Maketa broda „Dubrovačka galija“ iz 18. stoljeća, najstarija koju je izradio. Sastavio ju je još prije Domovinskog rata. Osam zadivljujućih drvenih brodova u odnosu na današnje svakojake sterilne plastične nakarade što zadnjih desetljeća svojom pojavom kvare estetiku, kako našeg, tako i ostalih svjetskih mora, u sebi kao da nose plavetnilo oceana, dušu nepoznatih zemalja i pustolovinu plovidbe uz obale dalekih kontinenta. Osam starih jedrenjaka, što te u trenu odnesu u neka davna vremena, brodovi su pred čijom ljepotom jednostavno zastaneš, pa ti dođe da im se s divljenjem i poštovanjem pokloniš. Uz Bountya i Dubrovačku galiju, Spomenkovu vrijednu kolekciju sačinjavaju još brodovi, „Sirena“, francuski jedrenjak iz 1775., „Victory“, britanski jedrenjak admirala Lorda Nelsona s kojim je u listopadu 1805. godine sudjelovao u poznatoj pomorskoj bitci između francuske i britanske kraljevske mornarice pred ulazom u Gibraltar, poznatijoj pod imenom „Bitka kod

U vrijeme dok većina stanovnika Šibenika između dviju bura hvata škrte zrake zimskog sunca, Spomenko na temperaturi od idealnih 20 do 27 stupnjeva, uživa u toplini kanarske obale hodajući ulicama gradića Teguisse

Trafalgaru“. U tom značajnom pomorskom okršaju admiral Nelson je teško porazio tadašnju Napoleonovu flotu. Tu je i maketa broda „Peregrine“, engleskog jedrenjaka iz 1700. godine, pa maketa „Misticque“, francuskog trgovačkog broda iz 1750. što je prometovao po Mediteranu. U Spomenkovoj zanimljivoj kućnoj floti nalaze se i bogato ukrašena jahta engleske kraljevske mornarice, „Royal Caroline“ iz 1749., te zadivljujući španjolski ratni jedrenjak „San Felipo“ iz 1690. Maketa „San Felipa“ dugačka je čak 110 cm, pa izgleda kao da bi se na njoj gotovo moglo i zaploviti. Ovaj moćni ratni jedrenjak kojeg su u svoje vrijeme nazivali „strah i trepet Kariba“, sa svake strane imao je tri reda topova. Još mu samo negdje oko kormila nedostaje prepoznatljiva figura Johnny Deepa u gusarskom izdanju, pa da sve bude kao i u filmu „Pirati s Kariba“. Za izradu te fascinantne makete Spomenku su trebale čitave dvije godine. Toliko otprilike treba potrošiti vreme-

na da bi se do zadnjeg detalja izradila vjerna kopija jednog starog povijesnog jedrenjaka tolike veličine. Danas se makete brodova sastavljaju prema originalnim nacrtima, tako da svaki detalj na njima odgovara stvarnim detaljima kakve su ti brodovi imali dok su pramcima razbijali valove dalekih mora i oceana. Nacrte, te sav materijal potreban za izradu (razne letvice i sastavne dijelove, drvene jarbole, katarke, konope, zastave od svile, topove i druge elemente izlijevane od mjedi), Spomenko nabavlja u Njemačkoj. Zanimljiv podatak u ovoj priči, naziv je broda čiju maketu Spomenko upravo sastavlja. Negdje na samom početku 2020. godine, dok se covid 19 još nije obrušio na našu zemlju i niti smo tada o tome nešto previše razmišljali, navivno misleći da će nas sve to možda i zaobići, Spomenko je iz Hamburga

naručio materijal i nacрте za svoju devetu maketu. Sasvim slučajno i ne misleći da će nam se uskoro zbog nekakvog virusa novi kreatori življenja tako intezivno uplesti u živote, odrediti nam po kakvim pravilima ćemo živjeti, kako, kada, i gdje ćemo se smjeti kretati i kako ćemo morati razmišljati, odabrao je brod pod nazivom „La Couronne“. Maketu je počeo izrađivati tek nešto malo prije nego li je virus krenuo u svoj pohod i na Hrvatsku, pa u šali kaže da će s njegovim dovršenjem broda „La Couronne“, najvjerojatnije nestati i corone i svega ovoga čime nas se tlače već gotovo pune dvije godine. Za taj francuski ratni jedrenjak iz 17. stoljeća kažu da je bio jedan od najbržih brodova svoga vremena.

Dok sam promatrao te Spomenkove jedrenjake mislima sam se vratio u davnu prošlost kad sam kao dječak prisustvovao misi u crkvi Sv. Nikole, što se nalazi u starom dijelu grada, u neposrednoj blizini zgrade današ-

nje županije i pivnice Toni. Bilo je to negdje sredinom 70-tih. Sa stropa te male crkve, na sajjicama i nekakvim lancima visilo je čitavo mnoštvo predivnih jedrenjaka. Bilo ih je manjih, većih, svakojakih... Za cijelo vrijeme mise nisam mogao oka skinuti s tih prelijepih starih brodova i nikako ih nisam uspijevao sve prebrojiti. Tada mi je netko od odraslih objasnio da ti brodovi nisu nekakve igračke, već su to zavjetni darovi Sv.Nikoli, zaštitniku putnika i pomoraca.

Kad sam puno godina nakon toga slučajno ponovno zavirio u crkvicu Sv.Nikole i pogledao prema gore, neugodno iznenađen otkrio sam da većine onih prekrasnih brodova tamo više nema. Ostalo ih je tek nekoliko. Netko ih je skinuo, odnio, možda i ukradio...? Nije mi bilo jasno što im se dogodilo, gdje su nestali? Samog sebe sam utješio s pomisli da su vjerojatno samo odnešeni na nekakvu restauraciju i da će uskoro biti vraćeni, pa će ponovno krasiti prostor te male crkve. Poslije sam od Spomenka čuo da priča ipak nije tako dobra kao što sam se nadao. Navodno je prije desetak godina netko provalio u crkvicu i ukradio veći broj tih jedrenjaka. Upitao sam se zašto bi to netko učinio. Ti brodovi su zavjetni darovi, a u to se ne dira. Opće poznato je da onaj koji ukrade zavjetni dar, da na sebe i svoju obitelj navuče prokletstvo.

DALEKO OD ŠIBENSKE BURE

Spomenko nije samo zaljubljenik u izradu maketa povijesnih jedrenjaka, već je općenito zaljubljenik u more, u morsko plavetnilo i sve drugo što more donosi. Gotovo svaki slobodan trenutak koristi odlazeći brodicom u ribolov, pa na svojim tajnim "poštama" u labirintu šibenskih otoka i otočića baca parangale i lovi ribu „na blakardu“.

Zadnjih desetak godina, sve do pojavljivanja virusa corone, gotovo mu je postao običaj da u hladnom siječnju na dva tjedna otputuje u toplinu prekrasnih Kanara, točnije na kanarski otok Lanzerote. U vrijeme dok većina stanovnika Šibenika između dviju bura hvata škrte zrake zimskog sunca, Spomenko na temperaturi od idealnih 20 do 27 stupnjeva, uživa u toplini kanarske obale hodajući ulicama gradića Teguisse ukrašenog hukom oceana. Nošeni snagom pobješnjelog Posejdona oceanski valovi se tu podjednako silovitošću obrušavaju, kako na oštre kanarske hridi, tako i na pitome plaže s bijelim oblucima i na crna vulkanska žala. U nizu beskrajnih udara u trenu sve nestaje u bjelini morske pjene, a onda se na nekoliko sekundi ocean povuče, sve otkrije, pa ponovno eksplodira i tako u nedo-

gled. Ponekad kad oceanski valovi budu tako veliki i snažni da se opasno i približiti obali, Spomenko ode na otočno planinarenje. Tada se popne na najvišu točku Lanzerote, vulkanski vrh „Pendas del Chache“ visok 671 metar, da bi s njega uživao u pogledu na nepreglednu pučinu Atlanskog oceana. Spomenkovi otočni dani na Lanzeroti obogaćeni su i druženjem sa osam-

Dok sam promatrao te Spomenkove jedrenjake mislim da sam se vratio u davnu prošlost kad sam kao dječak prisustvovao misi u crkvici Sv. Nikole, što se nalazi u starom dijelu grada

desetšestogodišnjim Nijemcom Klausom i njegovom ženom, slikaricom Inkom. Na njihovoj trošnoj hacijendici punoj duše ponekad im se pridruže i Spomenkov sin Marko, te Klausov dobar prijatelj, doktor znanosti iz Berlina, također Klaus. Svim dragim ljudima koji ih posjete u njihovom živopisnom domu na Lanzeroti, Klaus i Inka pruže besplatan smještaj. Često na hacijendu navrati i Klausov stari prijatelj, nekadašnji profesionalni engleski vojnik koji je 1982. godine kao pripadnik elitnih britanskih pomorskih postrojbi sudjelovao u poznatoj

bitci za Falklandsko otočje između Argentine i Ujedinjenog Kraljevstva. Iz tog kratkog, ali snažnog sukoba, Englezi su izišli kao pobjednici. Podlakticu tog bivšeg vojnika još uvijek krasi tetovaža s oznakom specijalnih postrojbi britanske vojske. Stari Nijemac Klaus osebujne fizionomije, s izgledom kao da je sišao s plakata kakvog špageti-westerna, davno je na Lanzeroti u selu Las Brenas ku-

pio imanje s malim inspirativnim prizemnicama koje još uvijek sređuje. Iako po struci arhitekta, svoju malu hacijendu obnavlja tradicionalnim načinom gradnje s prirodnim materijalima, blokovima od vulkanske lave, te žbukom dobivenom od mješavine gline, vapna i palminog lišća. Od kada je prije dvadesetak godina otišao u mirovinu, Klaus se u potpunosti premjestio na Kanare. Može se reći da na svom nadahnjujućem imanju gdje živi sa ženom Inkom, koja je dosta mlađa od njega, uživa u svakome danu i svakome trenutku svoga života. Inka je umjetnica. U prostoru hacijende ima svoj atelje, a na otoku često radi i slikarske izložbe. Gotovo svaki kutak te Klausove pitoreskne hacijende ima dušu. Među kaktusima, palmama, vulkanskom prašinom i pjevom paunova sve odiše umjetnošću, ali i skromnošću s tisuću detalja i toplinom doma koja se može dobiti samo kad se sve izradi svojim rukama i ukrasi svojim zamislima. Gotovo sve kuće na Lanzeroti, da bi odbile jaku sunčevu svjetlost, obojane su bijelom bojom. Na Kanarima kiše padaju rijetko, ali su zato sunce i vjetrovi što stižu s oceana neumoljivi.

Klaus na Lanzeroti poznaje sva sela, sve konobe i sve ljude koji žive u tim selima i svi oni znaju njega. Ponekad se on i Spomenko odvezu do prastarih španjolskih sela u brdima. Klaus dobro zna gdje se gore u zabitima

nalaze stare konobe s dobrim bačvama i još boljim vinima u njima. I na Kanarima vrijedi ona: - Što veća zabit to bolje vino i ukusnija hrana. Na povratku iz brdskih sela njih dvojica često usput svrate u neko od malih ribarskih naselja na obali, pa tamo kupe svježije tune koju poslije na Klausovoj hacijendi peku na "gradelama". Inače i vino i riba na Lanzeroti su višestruko jeftiniji nego kod nas u Hrvatskoj. Mada ima "tek" 86, stari Klaus živi intezivnijim životom od mnogih ljudi koji su i pedesetak godina mlađi od njega. Prošle godine kada su corona mjere bile najoštrije, pa ni avioni nisu letjeli, Klaus je trajektom prebacio svoj automobil s Kanara u Portugal, pa odatle vozio sve do sjevera Njemačke.

ZASLUŽAN ZA ŠIBENSKO PLANINARSTVO

U danima kad u ustima nestane okusa dobrog španjolskog vina od večeri prije, a snažni zapadni vjetrovi u nepovrat raznesu i posljednje mirise pečene tunjevine, pa visoko u zrak zavilaju vulkansku prašinu s kojom zapraše cijelu hacijendu, sve njene stanare, sve zidove, kaktuse i palme uokolo, Spomenko u svoj ruksak ubaci ono najnužnije, pa se zanosom kakvog strastvenog planinara uputi prema vulkanskom vrhu „Pendas del Chache“.

Mada službeno nije planinar i nije učlanjen u niti jednu od šibenskih planinarskih udruga, kojih trenutno u našem gradu ima čak tri, već je više "čovik od mora", Spomenko ipak ima jednu veliku poveznicu sa šibenskim planinarstvom. Njegov otac, pok. Branko Erak, po struci pravnik, bio je jedan od najistaknutijih šibenskih planinara s početka druge polovice 20. stoljeća. Od godine 1956. do 1962. B. Erak je bio predsjednik PD Kamenar, šibenske planinarske udruge koja je osnovana još daleke 1926. godine. Mada je društvo u svojih 95 godina posto-

janja više puta prekidalo svoje djelovanje, pa se ponovno osnivalo, ova udruga je ostavila značajan trag u planinarskoj povijesti Šibenika, a B. Erak je zaslužan što je upravo u vrijeme njegovog čelništva PD Kamenar doživio najveći procvat. Omasovio je društvo s novim članstvom i to ponajviše mladim ljudima, organizirao planinarske ture po Velebitu i dalmatinskim planinama Promini, Dinari, Kozjaku, Mosoru, Biokovu... Kao predsjednik PD Kamenara bio je i organizator tadašnjih planinarskih izložbi i susreta planinara, te inicijator ponovnog osnivanja PD Promina iz Drniša. U suradnji s drniškim planinarima godine 1959. u napuštenoj planinarskoj kamenju kući u Docu, uredio je i planinarsko sklonište na Promini, te sudjelovao u postavljanju prvog betonskog stupa na njenom vrhu. Pisao je i članke na temu planinarstva, te ih objavljivao u planinarskom tisku i u dnevnim novinama. Nakon Erakovog preseljenja iz Šibenika u Pulu godine 1962., društvo je naglo počelo smanjivati svoje planinarske aktivnosti, a ubrzo se i u potpunosti ugasilo. Ponovno osnivanje i aktiviranje društva, dogodilo se tek nakon dvadesetak godina, točnije 80-tih godina prošlog stoljeća.

Kao značajna osoba u povijesti planinarstva u Hrvatskoj, Branko Erak je kao takav spomenut i u knjizi „Zlatna knjiga hrvatskog planinarstva“ Željka Poljaka iz 2004. godine. Jedan jako zanimljiv, mada svim sadašnjim, ali i nekadašnjim šibenskim planinarima gotovo potpuno nepoznati podatak, je taj da je naš sugrađanin Spomenko Erak danas živući vlasnik najstarije planinarske iskaznice u našoj županiji. Na njegovoj iskaznici još uvijek stoje čvrsto zaljepljene planinarske markice iz godina 1960., 1961., 1962. i 1963., što svjedoče o tome da je Spomenko, mada tada dijete, bio aktivan član PD Kamenara. Otac Branko ga je od najranijeg doba učio planinarskim vještinama,

te u njega usađivao planinarski duh i planinarski način razmišljanja. Često ga je vodio sa sobom na planinarske ture i uspone. Tako se Spomenko u razdoblju od svoje sedme do desete godine života već popeo na najviše vrhove Promine, Svilaje, Mosora, Ličke Plješivice, Učke, Čičarije, pa čak i Pohorja u Sloveniji, a kao tadašnji član šibenskih izviđača bio je i sudionik višednevnih logorovanja na Dinari. Kaže da su mu ta davna kampiranja na najvišoj hrvatskoj planini ostala u najljepšoj uspomeni.

Spomenko je odnekud izvadio nekoliko prastarih crno-bijelih fotografija. Na jednoj od njih moglo se vidjeti kako kao sedmogodišnji dječak sjedi, po njegovim riječima, na tada taman podignutom betonskom stupu na najvišem vrhu Promine, Čavnovki (1148 m). Ispričao je kako ga otac Branko nije htio voditi sa sobom na Triglav i na vrhove južnog Velebita, jer je smatrao da je u toj dobi za takve uspone ipak premalen i nejak.

POVRATAK NA LANZEROTE

Želja nam je da Spomenko svoju devetu maketu završi što prije, pa da bude baš onako kako je i sam rekao: - Nadam se da će s mojim dovršenjem jedrenjaka „La Couronne“ nestati i virusa corone, pa da iduće zime opet slobodno otputujem do čudesnih plaža Lanzerote, da sa starim Klausom u brdima iznad Teguisse ponovno uživam u okusu dobrih španjolskih vina, da se popnem na planinu „Pendas del Chaches“, pa odozgora opet bacim pogled na beskrajnu pučinu Atlantika.

Neka nam Spomenko što prije s najvišeg vrha Lanzerote ponovno baci pogled upravo prema onoj pučini po kojoj je prije više od dva stoljeća slavni jedrenjak Bounty pod zapovjedništvom surovog kapetana Bligha i poručnika Fletchera Christiana otplovio prema čudesnim otocima južnoga mora i legendi.

ALPSKA AVANTURA

Krenuli smo ovo ljeto u Alpe sa željom da se maknemo od dalmatinskih vrućina i kako bi nekoliko dana uživali u planini, a za početak smo odredili ispenjati Hochalmspitze.

Hochalmspitze je vrh koji se nalazi u austrijskim Alpama. Sam vrh, koji često zovu i kraljicom Visokih Tura, sa svojih 3360 m smješten je iznad doline Maltatal te je ujedno i najviši vrh Ankogel grupe koja pripada nacionalnom parku Visoke Ture (Hohe Tauern).

Namjera nam je bila da prvi put prođemo granicu od 3000 mnv. Tako smo prvi dan nas četiri (Grgo Franin, Dragan Banovac, Mate Roca i ja) putovali do Gießener Hütte, planinarskog doma ispod vrha Hochalmspitze. Gießener Hütte se nalazi na 2215 mnv, a do kuće se penje malo makadamom malo planinarskom stazom sa nekih 1600 mnv, gdje se nalazi parking pored brane i jezera. Taj prvi dan smo dosta rano prošli Ljubljano, pa smo odlučili onako usput prije Austrije posjetiti kanjon Vintgar pored Bleda.

Kasnije se pokazalo da je to bila kriva

Mi smo puno toga naučili taj dan u planini, a buđenje u Ljubljani donijelo nam je upalu mišića, čak i nekih za koje nismo znali da postoje. Za kraj mogu reći da je bolest uznapredovala, pa se mi već sada veselimo nekom budućem sličnom pothvatu

odluka. Zašto? Pa zato što bi bilo bolje da smo išli direktno do doma na 2215 mnv i da smo tamo proveli popodne u odmoru, aklimatizaciji i ispijanju piva. Ovakvo smo se dodatno umorili umjesto da čuvamo snagu za sutra i to nam nije bilo potrebno. Nakon prvog podosta iscrpljujućeg dana, što zbog putovanja i skretanja do kanjona Vintgar, što zbog uspona do planinske kolibe Gießener Hütte, svanulo je novo jutro i počele su pripreme za uspon na Hochalmspitze - 3360 mnv.

Dan je bio savršen, a mi puni volje da doživimo nešto novo, drugačije od svega na što smo navikli do sada. Spremili smo ruksake, doručkovali i nakon par slika ispred planinske kolibe krenuli laganim korakom uzbrdo. Odlučili smo ići polako. Ruksaci su puni opreme, set za feratu, cepin, dereze, konopi i sve ostalo što je potrebno za uspon je tu i nije baš lagano kad se sve zbroji, pa ćemo zato pomalo bez forsiranja. Teren je totalno drugačiji od svega što smo vidjeli do sada. U početku se prelazi preko nekoliko potoka koji su nastali zbog otapanja ledenjaka. Kako napredujemo tako dolazimo do sve većih granitnih ploča koje su se s vremenom, kako smo napredovali, pretvorile u ogromnu hrpu razbacanih granitnih kocki. Kad smo krenuli vrh nam je izgledao blizu, rekao bi čovjek...ma učas ćemo mi to. Ipak vrijeme je prolazilo, a mi nikako da se približimo vrhu. Granitne kocke su nas dobro usporile. I onda smo došli do grebena na kojem je ferata skoro cijelim putem. Greben nas je spasio od granitnih kocki, koje su već dosadile pomalo, i donio nam je pravu dozu adrenalina. Negdje se visilo pošteno, a negdje se trebalo prebaciti sa jedne strane sajle na drugu, ali skoro nigdje nije bilo baš ugodno pogledati prema dolje. Prava zabava. I tako dok smo napredovali po sajlama lagano su počeli dolaziti oblaci, a mi gledamo u vrh i pitamo se hoće li ga zatvoriti oblak ili neće. Došli smo na 3220 mnv, a oblak nas je u potpunosti zatvorio i počeo je padati snijeg. Krenuli smo vijećati što dalje, jel idemo

do vrha ili ne. Da je bilo znati da će se razvedriti išli bi odmah, ali ovako je bilo pitanje isplati li se ili ne ići gore po mokrim kamenjima i sajlji, da bi na kraju bili u oblaku, a čeka nas još dug spust i putovanje za Ljubljano. I onda su došli dvoje planinara od gore i objasnili nam da je potrebno sigurno sat vremena do vrha za tih 140 metara uspona. S obzirom da je sve mokro i da je ferata strma tako je i kretanje dosta usporeno. Ta informacija i tutnjava lavine kamenja koju smo upravo čuli pomogli su da donesemo odluku kako nećemo dalje. Nismo htjeli forsirati...Hochalmspitze nam je ispod samog vrha rekao ne..neee. Tako smo mi krenuli nizbrdo, a nakon 45 minuta se razvedrilo i ti sad ideš nizbrdo i ponovo gledaš u onaj veliki križ na vrhu i krivo ti je što nisi išao do vrha. Krivo nam je što nismo išli gore, ali znamo da smo donijeli dobru odluku. Kamen na ferati je bio mokar i sklizak i onako pomalo umorni nismo htjeli ništa riskirati pogotovo u situaciji kad se ništa ne vidi. Poslušali smo poruku koju nam je poslala planina u tom trenutku. Hochalmspitze je bio nadohvat ruke, a nismo ga popeli do kraja, ali jesmo se popeli prvi put iznad 3000, točnije na 3220 mnv i jesmo uživali svaki trenutak prilikom penjanja u tom drugačijem za nas "svemirskom" okruženju. Kasnije kad smo radili analizu uspona zaključili smo ono što sam

već napisao. Bilo bi bolje da smo došli do planinske kuće malo ranije dan

Granitne kocke su nas dobro usporile. I onda smo došli do grebena na kojem je ferata skoro cijelim putem. Greben nas je spasio od granitnih kocki, koje su već dosadile pomalo, i donio nam je pravu dozu adrenalina

prije, odmorili se i bolje pripremili za uspon. Tako bi se malo odmorniji bolje kretali, a i ujutro bi sigurno na uspon krenuli barem sat ranije. Planina je užitak, ali isto tako je i velika škola. Mi smo puno toga naučili taj dan u planini, a buđenje u Ljubljani donijelo nam je upalu mišića, čak i nekih za koje nismo znali da postoje. Za kraj mogu reći da je bolest uznapredovala, pa se mi već sada veselimo nekom budućem sličnom pothvatu.

BOVŠKI GAMSOVEC 2392 m

Nakon Hochalmspitzea trebao nam je oporavak pa smo promijenili planove i odradili laganu turu na vrh Slemenova špica 1911 mnv u blizini Vršiča u Julijskim alpama. A kišni dan smo iskoristili za turizam i odlazak u Škocjansku jamu, koju bi definitivno svakome preporučio da posjeti, ako je u mogućnosti. Zadnji dan naše alpske avanture iskoristili smo za uspon na Bovški Gamsovec.

Bovški Gamsovec je dobio ime po Bovecu, mjestu koje se nalazi u blizini i po gamsovima, odnosno divokozama, koje obitavaju na zelenim padinama ovog vrha koji pruža pogled na njegovo veličanstvo Triglav. Postoji nekoliko opcija za popeti se na ovaj vrh, a mi smo odabrali kružni đir od Aljaževog doma, tako da penjemo po strmijem djelu čez Sovatnu, a spust je bio preko Luknje.

Samo smo još na ovaj đir dodali odlazak do Pogačnikovog doma na Kriških podih na 2050 metara. Dom je, kad se ide u ovom smjeru, prije završnog uspona na vrh i treba se odvojiti od puta nekih pola sata u jednom smjeru za doći do tamo. Skretanje do doma se isplatilo, što zbog pogleda na dolinu Soče, što zbog fažola sa suhim mesom za samo 7,5€. Nećemo zaboraviti ni Laško za 3,6€, kao ni ležaljke ispred doma u koje se možeš zavaliti nakon što se dobro najedeš. Pored doma se nalaze ledenjačka jezera, a ona su kao šlag na tortu cijelom tom čarobnom ambijentu. Ma sve je bilo savršeno osim završnog uspona na vrh jer su pozamašna količina fažola i pivo učinili svoje, ali i to smo izdržali sa osmijehom. Nije dobro prejesti se

prije završnog uspona.

Bovški Gamsovec je jako lijep vrh, nije težak za ispenjati, ali isto tako nije za neiskusne i one koji se boje visine jer završni dijelovi uspona su dosta izloženi. Velike su provalije na završnom dijelu, ali sve je dobro osigurano sajlama i klinovima. Sa grebena Gamsovca se vide okolni vrhovi, s jedne strane Triglav i dom Kredarica, a Stenar, Razor, Škrlatica i ostali vrhovi s druge strane, kao i ostatak Julijskih i drugih Alpa u daljini. Pogled je prava uživancija. Pitali smo se putem hoćemo li biti te sreće da vidimo Gamsove prilikom spuštanja i planina nas je na kraju bogato nagradila. Bilo ih je dosta uz put i to pravih

primjeraka sa velikim rogovima. Prolašiš pokraj njih, a oni, navikli na ljude, onako totalno opušteni, pogledaju te i nastave brstiti travu kao da nema nikoga. Ovo je bio odličan đir za kraj Alpske avanture. Odradili smo malo više od 20 km sa 1550 uspona, a svaki minut i svaki metar koji smo prošli je bila uživancija. Nakon toga smo punog srca mogli sutra doma. A da stomak bude pun kad se vratimo, kao i srce, pobrinuo se naš kolega i prijatelj iz kluba Josp Pelajić, naš već tradicionalni sponzor nakon Alpskih avantura koji nas je dočekaao u Santa Maria restoranu u Vodicama sa janjetinom koja je bila za prste polizati. Dobar tek i živili.

Ovo je bio odličan đir za kraj Alpske avanture. Odradili smo malo više od 20 km sa 1550 uspona, a svaki minut i svaki metar koji smo prošli je bila uživancija. Nakon toga smo punog srca mogli sutra doma

"ŠEVARSKI RAZBOJNICI"

(Odsjek kayakaša HPK Sveti Mihovil u nastajanju)

NINA

JELENA

JOSIPA

HULJEV

NINA:
OD BANJA DO JADRIJE I NATRAG

Volim vodu, volim more, volim rijeke i jezera, volim potoke i sve izvore, volim i vodu što se topi iz ledenjaka, al' volim i kišnicu kad se slijeva niz krovove, oluke i kamene stepenice.

Joka ispred kuće drži svijetlo-plavi kajak dvosjed, marke Prijon. Najčešće u njemu skupa zaveslamo po našem kanalu Sv. Ante, ali veslali smo mi s njime i po Prukljanskom i po Peručkom jezeru. Uglavnom Joka vesla, a ja zapalim cigaretu, pa uživam u milovanju povjetarca i osjećaju slobode. Lako je kada imaš snagu iza sebe, ali ipak kad priroda pokaže svoj snagu i ja se uhvatim vesala, pa zajedno snažno zaveslamo prema vjetru i valovima.

Ne znam kako i kada mi je na pamet pala ideja da iznajmimo kayake za zainteresirane članove kluba, pa da zajedno zaveslamo od Banja do Jadrije i natrag. Zaključila sam da bi to trebala

biti jedna lagana, ali zanimljiva tura. Prvi puta, plan nam je poremetila vremenska prognoza. Javilo je da će tog dana biti obilnije kiše, pa smo odustali, a kiše na kraju nije bilo. Zbog toga smo odlučili da drugi puta krenemo, bez obzira na vremensku prognozu. U agenciji "Karika Vodice" iznajmili smo desetak kayaka od kojih su neki bili dvosjedi, a drugi jednosjedi. Unatoč oblačnom vremenu koje nas baš i nije pozivalo na druženje s morem i ipak smo se zaputili na isplaniranu kajak turu.

Skupili smo se na parkiralištu iznad plaže Banj, pa nakon kratke poduke na suhom, petnaestak zainteresiranih ljudi ubacilo je svoje kajake u more. Možda bi bilo zanimljivije da smo se odlučili utrkivati, ali sam malo razmislila i shvatila da nam je ipak najvažnije druženje i da svi doveslamo do cilja i vratimo se nazad. Najhrabriji među nama odabrali su kajake jednosjede.

Možda bi bilo zanimljivije da smo se odlučili utrkivati, ali sam malo razmislila i shvatila da nam je ipak najvažnije druženje

Prva postaja na toj turi bila nam je u kanalu Sv. Ante, tj. odmor na terasici ispred naše kućice na samom ulasku u kanal. Kayake smo izvukli na veliku rivu podno kućice, popeli se stazicom do gore, pa iskušali više vrsta rakija, a netko je za okrijepu kušao pance, sira i probao vina. Da smo taj dan došli samo i do tu, pa se ostali družiti na našoj terasici, ne bi pogriješili. Ipak, odlučili smo odveslati do Jadrije. Zaplovili smo prema drugoj strani kanala i "Hitlerovim očima". Dok smo jedni za drugim, saginjući se ispod žičane zavjese, ulazili u mračni tunel razmišljala sam o tome kako bi mi jedan od većih strahova u životu bio taj da me netko natjera da preplivam cijele Hitlerove oči od jednog ulaza do drugog, ali veslati kroz njih, bilo mi je, nešto sasvim drugo. Onda nam se na

samom ulazu u mrak dogodila jedna nezgoda. Zbog jakog korenta koji tu poput brze riječne matice ispod žice snažno ulazi u utrobu okomite stijene, jedan od kajaka se opasno zaokrenuo, nagnuo i začuli smo snažni prasak. Kajak se u trenu okrenuo. Goran se našao u moru. Odjednom smo bili u situaciji da što spretnije izvedemo ono što smo prije par sati naučili na kopnu. Trebali smo što brže izvući „unesrećenog“ iz vode. Nakon uspješne grupne akcije izvlačenja Gorana iz mora i pražnjenja vode iz prevrnutog kajaka, nastavili smo veslati prema Jadrji. Sve je bilo dobro dok nismo iz kanala izišli na otvoreni more. Nekakav jugozapadni vjetar stao nas je nemilo mlatiti, prskati, i udarati. Valovi su postajali sve snažniji i sve više prijetili da još nekog od nas iskrenu u uzburkano more i to nadomak cilja. Iako stalno čitam ružu vjetra, a ponekad i pitam znalce u vezi toga, stvarno nisam znala o kojem se vjetru tada radilo. Znam samo da je puhao dosta snažno i da nas je dobro

U početku smo mislili da bi taj dan možda mogli preveslati cijelo jezero, no ubrzo smo shvatili da će nam za prvi puta i pola od toga biti sasvim dovoljno

izmlatio, naročito na dijelu od trampolina do plaže ispred kafića. Uzburkano more nas je naprosto izbacilo na žalo. Većina smo bili polumokri, a neki i potpuno mokri. Nakon svega, biti u poluzatvorenom kafiću i družiti se uz pivu, kavu, rakijicu..., bilo je ne-

opisivo ljepše nego biti bilo gdje na moru. Posebno je bilo dobro muškom dijelu ekipe. Pive, jedna, druga, treća... Dok smo se mi ženske, polumokre, sve više smrzavale, njima se sve manje sviđala ideja o tome da se dignu i prekinu druženje u jadrskoj birtiji. Razmišljale smo o tome kako se moramo vratiti do Šibenika, a vjetar je sve više jačao. Da veslamo od plaže do ulaska u kanal, to nije dolazilo u obzir, pa smo došli na ideju da kajake jednostavno prenesemo kroz šumu s jedne strane Jadrje na drugu. Dok su naši muškarci fino ispijali svoje bezbrojne pive, mi smo započele s akcijom prenošenja, ali kajaci nisu bili ni malo lagani. Toliko su bili teški da su neke od nas sutradan dobile upalu mišića. Upala mišića, ali ne od veslanja, već od tegljenja. Našem Boki se izuzetno sviđjala ideja povratka u stara dobra vremena kad su se muškarac skitali po svijetu ili po cijeli dan sjedili po kafanama, a žene stajale kući i radile baš sve. Netko je rekao "Krapanjski stil". Kad su napokon

popili sve pive, a u našim pogledima primjetili da je "vrag odnio šalu", ipak su nam se pridružili u teglenju. Kajake smo ponovo u more ubacili pokraj pristaništa za brod Plimu (brod koji u sezoni vozi kupače na Jadriju), pa onda jedni za drugim zaveslali prema Šibeniku. U kanalu je za razliku od otvorenog dijela između Jadrije i otoka, bilo mnogo mirnije, čak bez valova i vjetra. Ipak hazarder kakav jest, Pavić je tu uspio upasti u more. Sve je bilo popraćeno smijehom i općim veseljem, te gubitkom njegovih naočala. Nakon svega ovog, slijedilo je ono što je bilo i za očekivati. Došlo se na ideju za novu kajak turu. Tome ju je smislio, a Jelena organizirala. Vransko jezero.

ĐIR PO VRANSKOM JEZERU

U parku prirode Vransko jezero, na ulazu Prosića, postoji mogućnost najma "sit-on-top-kajaka". Još jedan lijepi sunčani dan proveli smo veslajući po tom najvećem hrvatskom jezeru. Bilo je toplo, ali ne pretoplo i bez jakog vjetra (barem se tako činilo na prvu). Najbrojnija kajak posada među nama, bila je jedna tročlana, Draža, Tome i kucija Pipac. Pipi je stajala na provi kao pravi osmatrač, te usredotočeno pratila čitavu situaciju. Čudi me samo kako se nije bacila u vodu. Još se sjećam kad se moja Una vozila u kanuu po Mrežnici, jedva je čekala da se što prije baci u rijeku. Kada je to napokon učinila, zapetljala se u lopoče, pa smo imali dosta muke dok smo je oslobodili od vodenog raslinja i izvukli u kanu.

Nakon dužeg veslanja uz obalu, kroz uvale i ševare, na jugoistočnom dijelu jezera napravili smo marendu. Uživali smo na suncu ispred nekakvog objekta Parka prirode u blizini velikog pontona. U početku smo mislili

da bi taj dan možda mogli preveslati cijelo jezero, no ubrzo smo shvatili da će nam za prvi puta i pola od toga biti sasvim dovoljno. Nije jezero tako maleno kao što se čini dok se voziš automobilom prema Zadru ili dok ga gledaš na karti. Najteži dio puta nas je dočekaao pri povratku i to baš na sredini jezera kad smo se veslali prema drugoj obali. Bili smo otprilike negdje usporedo s Pakoštanima ili kraju Draga. Kroz sredinu jezera vjetar se odjednom naglo podigao. Nisam znala da se i na jezeru mogu stvoriti tako neugodni valovi. Veslali smo bez stajanja i odmaranja, pa smo se brzo dohvatili mirne površine na drugoj obali. Tamo je bilo mirno, tiho, sunčano... Neki od nas su tu blagodat iskoristili da se prvi puta u životu okupaju u Vranskom jezeru. Zanimljive su i neobične te plaže na jezeru. Obala je puna skrivenih mjesta, predivnih za pobjeći od ljetne gužve i morskih plaža prenapučenih kupačima i turistima.

Vračali smo se veslajući jugozapadnom obalom ukrašenom malim skrivenim uvalicama i slikovitim klifovima na koje se čovjek može penjati direktno iz vode. Ta kamenita strana jezera puno je zanimljivija od one sjeveroistočne pune ševara. Potpuno uživanje u veslanju, kvarili su nam samo mnogobrojni ribiči koji bi sa automobilima pristupili do samog jezera, te sa svojim štapima bacili mamce što dalje od obale, pa se uvalili u svoje rasklopne stolice i nervozno se derali na svakog tko bi u kajaku prošao čak i na nekoliko metara udaljenosti od njihovih plovaka. Da bi se zaštitili od nepotrebne vike i nervoze zaobilazili smo ih u širokom luku i rugali se njihovoj ljutnji. Dan smo završili, umorni i zadovoljni, s dobrim okusom pizze i pive u Dragama.

JELENA:

Iako se nije realizirao naš izlet na rijeku Liku (opet vremenski uvjeti), ove smo godine ponovno nastupili na natjecanju u sklopu Europskog tjedna sporta a kojeg organizira Ministarstvo sporta RH i na rijeci Zrmanji. Za razliku od prošle godine kada se odigrala samo utrka kajacima od Obrovca do Meke Drage u Novigradskom moru, ove godine su organizatori zakomplicirali i napravili „Zrmanja triple challenge“ gdje je uz vožnju kajaka za tim od dvoje trebalo prethodno i trčati 7 km a 800m prije cilja jedan je član trebao uskočiti u more i otplivati zadnjih 800m (srećom samo 1). Kako trčanje i plivanje nisu baš svakom od nas najdraže discipline a kombinacija još manje, nastupila su ove godine za razliku od prošle samo 2 tima iz HPK Sv. Mihovil uz društvo dvoje prijatelja iz udruge „Sva lica Platka“ iz Rijeke. Za razliku od prošlogodišnjeg nevremena i drame koja se odigrala u Novigradskom moru, ove godine smo bili nagrađeni lijepim vremenom, mirnom Zrmanjom i još mirnijim Novigradskim morem. Bilo je i poprilično vruće trčati kozjim krškim stazama do spusta u kanjonu gdje su nas čekali kajaci i jedva dočekano osvježene na vodi. Nismo osvojili pehare ali smo baš uživali a naši plivači iz timova su i briljirali u toj dionici utrke. Na cilju u Maslenici smo se lipo pridružili i nazdravili. Dogodine ćemo opet, ako opet bude kajak u igri.

JOSIPA:

U kajak grupu upala sam slučajno. Nina me nazvala, Očeš li? Oću! Bez puno razmišljanja i planiranja. Naravno, nakon jednog izleta navučesh se i želiš još, a svi imamo svakojake aktivnosti i poslove pa je organizacija daljnjih kajak tura jedva i teško izvediva.

U ovom dijelu rijeke već ima više brzaca i zahtjeva prenošenje kajaka preko par manjih vodopada. Čisto da osjetimo malo adrenalina

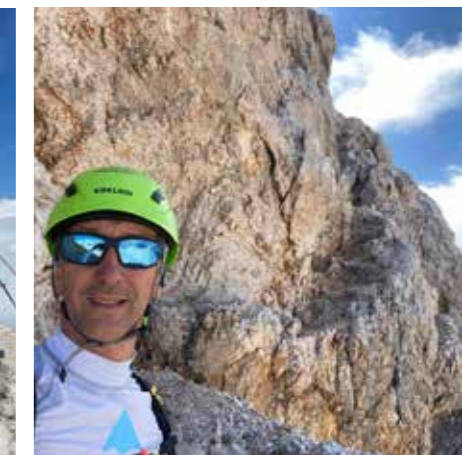
Tako ja sama, u sred turističke sezone, punog zamaha ljeta, vreve, vrućine i posla, odlučim pobjeći od svega u tihu mirnoću rijeke Gline i Banijskog kraja. Danas na društvenim mrežama možeš naći svakih čuda, a ako si u pravim krugovima aktivnosti ne nedostaje. U par jednostavnih poteza kontaktiram ekipu Aktiv Nature iz Zagreba koja dovozi kajake i opremu u Glinu i avantura počinje. Sredina je ljeta, posla je preko glave, a maca odvali 370 km da bi ispraznila glavu na mirnim vodama Gline. Inače, rijeka Gline je duga 112 km i izvire na prostoru općine Slunj te teče prema sjeveroistoku kroz Topusko i grad Glinu gdje se nakon dvadesetak kilometara sjeverno od grada Gline ulijeva u rijeku Kupu. S ostatkom društva, 9 meni potpuno nepoznatih ljudi, nalazim se u Topuskom i odatle krećemo do mjesta Velika Vrnovina gdje je ulazak kajakom izvediv,

s obzirom da je obala rijeke Gline prilično divlje zarasla i većim dijelom svog toka ima taj divlji izgled poput zaraslih Amazonskih tokova. Aktivnost dabrova još više pojačava taj dojam, a na nekim mjestima nailazimo na prepreke od stabala koja koja nam onemogućavaju prolaz. Tu je potrebna intervencija mini pilama da bi kajak mogao proći. Kajakiranje meandrima je izrazito opuštajuće, a iza svakog zavoja nailazimo na prizor ljepši od prethodnog. Ubrzo dolazimo do brane kraj koje par metara nosimo kajake da bi nastavili mirnim tokom. Glina je plitka i topla u ovo doba godine i na par mjesta se zaustavljamo za kupanje, a željeni hlad tražimo pod bogatim krošnjama sa svih strana. Nakon odvoženih 15 km snaga nam je na izmaku i spas nam nudi pješčana plaža na koju parkiramo kajake i tu dižemo naš mali kamp od 7 šatora. Bakljama se stvara

fantastičan ugođaj, doduše kratkog vijeka jer baklje odbijaju poslušnost, ali atmosfera je i bez toga bajkovita. Čakula uz vatru i kobasice su uvod u mirnu noć u šatoru prvi red do vode. Sutradan svladavamo novih 15 km, a u ovom dijelu rijeke već ima više brzaca i zahtjeva prenošenje kajaka preko par manjih vodopada. Čisto da osjetimo malo adrenalina. U popodnevnim satima dolazimo do mosta u gradu Glini i tu naša vodena avantura završava, a započinje veselje i druženje na obližnjem opg-u. Ekipa Aktiv Nature koju sam upoznala i koja me vodila kroz ovo iskustvo zaslužuje posebne pohvale. Svakako, nezaboravno iskustvo.

Za jedan neformalni odsjek kluba tek nas čekaju rijeke, jezera i morske obale koje želimo istražiti, posjetiti i zaliti pivom.

Vaše veslačice, a nisu Krapanjke!

NA TRIGLAVU

U domu smo imali rezerviran dvodnevni polupansion jer moji kolege nisu još „naučeni“ na žestoki visokogorski ritam „izvan zone komfora“

Već neko vrijeme nas trojica klupskih kolega iz TNT grupe (Goran, Antun i ja) planiramo konačno popeti Triglav 2864 mnv, ali uvijek bi nam se nešto ispriječilo (pogotovo epidemija), tako da smo taj uspon stalno odgađali.

Kad sam se vratio s ovoljetne alpske turneje tj. „summer mountain madness“ (lipanj-srpanj 2021.), u kojem sam stekao diplomu VGŠ penjući se po vrhovima Dolomita, GrossGlocknera, Monte Rose i svega nekoliko dana nakon uspješnog uspona na Mont Blanc 17.07.2021. zajedno s trojicom kolega iz VGŠ, predložio sam da uhvatimo jedan vikend za konačan uspon na najviši slovenski vrh.

Odabrali smo termin 28-30.07. koji je nekako svima odgovarao radi poslovnih i drugih obaveza.

U četvrtak 28.07. ujutro smo krenuli iz Šibenika preko Ljubljane gdje smo

obavili kraći šoping u BTC centru, nadopunili što nam je nedostajalo od opreme, te nakon kraće vožnje predvečer stigli na parking u blizini Aljaževog doma.

U domu smo imali rezerviran dvodnevni polupansion jer moji kolege nisu još „naučeni“ na žestoki visokogorski ritam „izvan zone komfora“.

U iz tog razloga smo sutradan ujutro na turu krenuli tek nakon doručka, koji se

servira jako kasno od 6:00 sati.

Već prije je donešena odluka smjera uspona na vrh preko Luknje, Plemenice i „Bambergovom“ poti na vrh.

U početku smo hodali laganijim tempom tako da smo još bili kompaktna grupica, međutim dolaskom do sipara podno Luknje, kolege su pomalo zastajali, što zbog nedostatne kondicije, a više zbog vrućine koja nas je već hvatala.

Kako sam odmah nakon Triglava u planu imao još neke alpske uspone unaprijed smo se dogovorili da će svatko ići svojim uobičajenim tempom te da ću ih ja sačekati na vrhu.

Na ulazu u prve sajlje kod Luknje sam im javio da je sve u redu i da nastave svojim tempom, tako da sam preostali dio do vrha penjao gotovo sam. Vrijeme se počelo kvariti tako da je bilo dosta vruće i sparno ispod oblaka koji su se navlačili sa svih strana.

Prolaskom osiguranog puta izašao sam na plato Plemenice i nastavio Bambergovom poti do Planje gdje je čak bilo i snježišta koje se lako prelazilo. Malo pomalo popeo sam se zapad-

nom stranom podno samog vršnog dijela, gdje se najprije spaja staza koja dolazi iz smjera Doliča, a nešto poviše i Gorjanska staza iz smjera doma Planjnika, a koja zapravo vodi na sam vrh Triglava.

Pogledi na sve strane su neopisivi, ali ih pomalo kvare oblaci koji nailaze sa juga i zapada. Na vrh sam stigao u dosta dobrom tempu, međutim gore me je dočekala ogromna gužva tako da sam čekajući njih dvojicu imao dovoljno vremena za popiti zasluženo Laško, postaviti objavu na fb i popričati s kolegama koje sam zatekao kod Aljaževog stupa, prilikom uzajamnog fotografiranja. Nakon što je od mog dolaska na vrh proteklo više od jednog sata pomalo sam se počeo brinuti gdje su zapeli njih dvojica, pogotovo jer ih nisam mogao dobiti na mobitel. Odahnuo sam kad sam konačno ugledao Gorana na zadnjem dijelu uspona, trebalo mu je nekih desetak minuta da dodje do vrha gdje smo čestitali jedan drugome, jer smo postali „slovensci“!!! Međutim Antun nije mogao pratiti Gorana pa je na vrh stigao nekih pola sata iza njega.

Vrijeme se počelo kvariti, postajalo je sve hladnije i vjetrovitije, od Kredarice su nailazili gusti oblaci pa je vidljivost postajala sve manja. Kako je Goranu trebalo još malo odmora, dogovorili smo da ću ja sam krenuti preko Malog

Na vrh sam stigao u dosta dobrom tempu, međutim gore me je dočekala ogromna gužva tako da sam čekajući njih dvojicu imao dovoljno vremena za popiti zasluženo Laško, postaviti objavu na fb i popričati s kolegama

Triglava do doma na Kredarici i opet ih tamo sačekati. Krenuo sam u spust po sajlama „sudarajući“ se s mnoštvom planinara koji su penjali suprotnim smjerom, usput sustižući one nesigurnije i neiskusnije, koje je trebalo na razne načine obilaziti.

Konačno sam se probio do doma gdje sam ručao, odmorio se, upoznao nove prijatelje iz Ilirske Bistrice te konačno dočekao kolege iz TNT-a.

Njima nije bilo do ručka pa smo uskoro krenuli zajedno nizbrdo stazom „čez Prag“ jer je „Tomiškova“ bila zatvorena radi rekonstrukcije.

Nakon dvadesetak minuta smo se opet razdvojili jer je njihov tempo bio nešto sporiji od mog pa sam odjurio samostalno nizbrdo, Negdje ispod velikog sipara susreo sam mladog kozoroga koji me dobrih pola sta slijedio na pristojnoj udaljenosti. Pretpostavljam da je najužio hranu u mom ruksaku koju nisam pojeo, ili mu se naprosto svidjelo moje društvo!!!

U dosta dobrom tempu sam se spustio do Aljaževog doma, tako da je ovo bio jako dobar trening za teže i ozbiljnije visokogorske uspone koji će tek uslijediti.

U domu sam se najprije otuširao, odmorio jedan sat izležavajući se na krevetu, te večerao dok su se njih dvojica spustili do doma u sumrak.

Nakon što su i njih dvojica večerali, nastavili smo malo slaviti uz pive te ne baš kasno krenuli na počinak.

Kako smo svi bili više ili manje umorni prilično smo dobro odspavali i ujutro nakon doručka krenuli prema Šibeniku. Uglavnom, sve u svemu to je bila jedna ugodna i zanimljiva tura u starom društvu, a koju ću sigurno uskoro ponoviti kad Triglav bude pod snijegom, naravno u društvu visokogoraca!!!

B
P
S

BIOKOVSKA PARTIZANSKA STAZA

Tri dana smo uživale ka prave biokovske dame, ali jasnog odgovora ne nađosmo, bar ne u onoj mjeri da nas pusti na miru

Kao i sve druge briljantne ideje i ova je došla spontano, nenadano i sasvim ležerno. Drugom polovicom travnja odlazimo ja, Josipa i Tina istražiti južni dio Biokova kako bi ga pomalo zaokružile i napokon dobile finalnu sliku di ono započinje, završava, šta sve uključuje i da damo možda neki zaključak o njegovoj lipoti, težini ili možda samo da razjasnimo šta nas to uvijek neumoljivo vuče tamo.

Tri dana smo uživale ka prave biokovske dame, ali jasnog odgovora ne nađosmo, bar ne u onoj mjeri da nas pusti na miru. Naprotiv, došle smo na ideju da prodemo BPS u 5-6 dana i u tren oka se dogovorile o mogućem terminu. Od ideje do realizacije nam je trebalo svega 4 tjedna. Nikad više nisam uživala planirajući neku rutu, pripremajući se mentalno i fizički na ono šta nas čeka. Oduševljena mojom Tinom koja je odlična baš tamo di sam ja tanka (karte i mobilne aplikacije), krojimo plan puta,

te nam se pridružuju Anka i Anči, a naša avantura izgleda ovako...

1. DAN BPS-A (Biokovska partizanska staza) smo prošle 4 kontrolne točke... Bačina, Ričevica, Sv Ilija i Grnčenič. Staza junačka! Ruksak priko 20 kg! Idemo uzbrdo, a ruksak tuče i pada po glavi pa ti sad zamisli kakav je to teren... točno kakav želim, tijelo traži, a Biokovo me daruje. Smiješak ne silazi sa lica, a srce goni naprid Sve je tu

18.5. 2. DAN BPS-A Prolazimo 2 kontrolne točke, Podačko polje i Rilić (prijevoj), te nastavljamo ispod Šapašnika grebenom prema Zjatvi. U jednoj maloj, a valjda i jedinoj vrtiči na tom potezu, dižemo šatore i noćimo. Prošle smo 20km i hodale oko 11 sati .

Kako već i imam nekog iskustva sa višednevnim nošenjem 20 i više kila, znala sam da će doći trenutak kad ću titi baciti ruksak ča i hladno otići bez da iti promislím na njega...jučer sam bila blizu tog trenutka, ali nisam dala ludoj glavi da prevlada. Nasmijala bi se samoj sebi i mucu svojoj i veselo nastavila grabiti dalje pokušavajući mikro potezima zatizanja svih ovih remenčića na njemu svoj život olakšati...da, nisam dobila žuljeve na ramenima jer sam sve stisla na kukove, ali zato modričavo osjećam cili široko kukni pojas na svom tijelu...valjda ce proći do ujutro

9.5.2021. 3. DAN BPS-A Krenile smo oko 8:30 u dugo iščekivani dan. Dan kojem smo se posebno veselile i ja i Tina jer nam je veći dio njega bio nepoznanica. Na Zjatvu, impozantnu jamu širokog okna, smo došle za nepunih pola sata. Put nastavljamo prema Kokorićima kroz predivnu hrastovu šumu prepunu kamenja prekrivenog mahovinom...zele-no da zelenije ne može biti Hvatamo se na put prema Sokoliću, te izbijamo oko 11:30 na Drveničke stine di mi moja sestra Josipa i prijateljica Kačo donose vodu. Oduševljenost njihovim dolaskom me držala ostatak puta i dala nam je dodatnu snagu koja nam je svima bila potrebna. Teren je baš poseban...skakanje po kamenjima duž hrpta, probijanje kroz

Mošo nam je ponudila da nas pribaci do Sošića, naše iduće KT, ali ponosno to odbijamo. Nastavljamo 7 km po asfatu di ustvari i počinju problemi

krš, traženje najpovoljnijeg puta da bi se dočepale Sutvida. Podno Sokolića čujem Anku di govori..."Akonkagva i El-brus su goli k...c za ovo! Dala bi ja njima svima da ovo provaju sa ovim teretom proći" Za popodnevne sate nam je stala kiša u prognozi na Sutvidu i on je veći dio popodnevna i stvarno bio u tamnom oblaku i vidilo se da po njemu pljušti dobro...nas je mala kiša uvatila pokraj kapelice sv Ante di smo se obukle i pričekale da vidimo šta će biti...medjutim, zupuha je vitar sa mora, oblaci se makli u stranu i nama je sunce i dalje obasjavalo put. Sritne i zadovoljne smo grabi-

le prema Sutvidu, ali videći da ga ipak nećemo stići popeti, ugledavši jednu, a vjerojatno i jedinu vrtiču na ovom predjelu, sat i po prid Sutvidom, podižemo naš kamp i uživamo u zasluženoj večeri, logorskoj vatri i crnom vinu kojeg su nam naše cure donile

4. DAN BPS-A ILITI GA SATRALO ME... SKORO Krećemo standardno oko 8:30 prema Velikoj kapeli, tj. Sutvidu grebenom sa kojeg se ne prestajemo diviti tamno plavom moru na kojem bura pleše svoj poznati ples. Malo manje od sat i po nam je trebalo do nase 7. Kontrol-

ne točke. Na vrhu se ne zadržavamo dugo, samo slikavanje jer se bura junački razmahala, a i u mistu Brikva nas čeka naše veselo društvo, Julija i Mošo sa spizom koju smo naručile Skoro 3 sata su nam trebala do njih...grljenje, ljubljenje, smih i veselje se orilo Brikvom.

Tu nas je i dragi gdn Luka, jedan od 6-7 stanovnika Brikve pogostija svjetski... uživale smo ka prave biokovske dame.

Mošo nam je ponudila da nas pribaci do Sošića, naše iduće KT, ali ponosno to odbijamo. Nastavljamo 7 km po asfatu di ustvari i počinju problemi...stopala užarila, mišići listova i bedara odrvenili, a kukovi ka da mi nisu spojeni sa tijelom. Medjutim došavši u Sošiče sve to nestaje od sriče šta smo se dočepale još jedne KT

Ponekad je bolje manje znati...Tina mi je sto puti rekla da imamo dosta makadama i asfalta, ali ja to njeno dosta nisam pojmla u stvarnoj mjeri nego sam u svojoj glavi sve to ulipšala...dok nismo krenile nabadati po njemu...idu-ća cca 4 km makadama me rastakalo...bura je počela ludovati, a na Biokovskim vratima je dosegla svoj vrhunac i tu smo zaledile, te odlučile da nećemo spavati na otvorenom nego u Vošcu jer je naš prijatelj Tonči doša nas običi i ima je ključ sa sobom

Sve do ovog trenutka sam bila euforična i totalno otkačena i oduševljena BPS-om, ali kad sam ugledala koliko još km asfata bi tribale prići, jednostavno je to oduševljenje splaslo...ka da me neko mokrom čarapom po gla-

vi opalija pa ne mogu virovati da neki planinar može drugom planinaru priuštiti i više od 15 km asfalta/makadama u jednom komadu...to je baš satarluk nepotreban....radje bi hodala 2 dana po terenu kakav nam je bija podno sv Ilije na južnom dijelu Biokova nego 2 sata po asfatu.

Jesam bila malo razočarana, ali moje veselo društvo me odmah oraspoložilo, a i pogled sa Vošca riješi sve jade.

21.5.2021. 5. DAN BPS-A ILI "FINILI SU MARE BALI"

Nakon jučerašnje fortune bure, jutro nam je svanilo mirno, sunčano...točno onako kako mi je bilo potrebno da moj najdraži dio Biokova prodjem (pišem najdraži, jer mi je i do prije 6 dana bija najdraži i najlipši, ali u ovom trenutku malo sumnjam u ovu izjavu, jer srce se ćapalo cilog Biokova...od Baćine, pa sve do Gornjih Brela iliti u 100 km ja ne znam šta mi je draže)

Krenile smo od Vošca u 9:00 prema Svetom Juri, Domu pod Vošcem, Lokvi, Svetom Iliji, Šćirovcu, Grljaku i Bratulovića se dočepali u 21:00 nakon 12 sati hoda i 28 km ljutog krša i kamena, ali i bolesno lipih panorama. Šta reći o zadnjim satima hoda od famoznog Šćirovca do finiša...emocije su toliko jake i konfuzne da ne znaš bi

I na kraju mojim drugama....Tina Krnić, Anka Dujić, Ankica Ercegović (prošla i Biokovskog vuka i BPS)...BILO MI JE ČAST I ZADOVOLJSTVO HODATI DIONICU ŽIVOTA SA VAMA

li se smija od sriće šta si sve to prošla, šta se blizi kraj mukama...ili plaka jer se blizi kraj raja kojeg ne spoznah do sada u ovoj mjeri. Nije to raj u kojem ležiš, piješ koktel dok ti se noge točaju u bazenu i muzika ti godi ušima....to je raj u kojem hođaš pod teretom terenom kojeg ni najludja planinarska mašta ne bi osmislila lipše i atraktivnije, di sritan da si je uopće naša piješ vodu iz sumnjivih bunara, dok ti se stopala žare, a ptice svojim pjevom ti gode ušima da ponekad zastaneš

samo da ih ne pristrašiš da ne bi prestale....

BPS smo počele posebnim stilom, spavajući na otvorenom bez šatora i u srid noći pokisle jer smo (čitaj ja sam zafilmala, a one prihvatile) tile spavati pod zvijezdama....pa smo u velikom stilu i završile turu...u Bartulovićima su nas dočekali naši dobri duhovi Tonči, Mošo, Julija, Alen Bartulović i prijatelj Mario. Palile su se bengalke, tuklo se od stare sićeve, pivalo i plesalo lako sam 10 min prije izlaska mislila da ne mogu ni koraka napraviti više, noge su istrčale prid njih i plesale ka da niti km Biokova nisu prošle

Eto šta vam je naše tilo, naša glava....i kad misliš da ne možeš više, da nema atoma snage...samo mali znak ljubavi, pažnje da ti snage za još i još

Ne mogu ne navesti imena dobrih ljudi koji ne samo da su nam fizički pomogli, nego su se i istinski veselili i našem pohodu i uspjehu i davali nam snagu kad je bila prijeko potrebna...a to su redom: moja sestra Josipa čije cilo ime bi najradje velikim slovima ispisala, Tonči Visković, Mošo, Kačo, Julija

I na kraju mojim drugama....Tina Krnić, Anka Dujić, Ankica Ercegović (prošla i Biokovskog vuka i BPS)...BILO MI JE ČAST I ZADOVOLJSTVO HODATI DIONICU ŽIVOTA SA VAMA!

Super društvo i jesenske boje Velebita - odličan plan za vikend

Tome i ja smo od prošle godine članovi HPK Mihovil, kada sam ga u prosincu, na iznenađenje dovela u prostorije kluba po člansku iskaznicu. Mislio je da sam rezervirala termin za neko od organiziranih božićnih fotografiranja i iako nije tip od takvih stvari, stički je prihvatio božićni poklon. Došli smo do klupskih prostorija, javili se ekipi koja je bila ispred (kasnije mi je rekao da je mislio da svi čekaju fotografiranje) i ušli unutra. Tek je tada vidio naljepnicu s logom kluba i shvatio gdje sam ga dovela.

Pratimo Mihovilce već neko vrijeme na društvenim mrežama, ali nikako iz zapratiti na nekom od njihovih izleta, sve do prošle nedjelje. Na stranicama smo

saznali da se u nedjelju ide na Badanj (južni Velebit). Pogledali smo na stranicama HPS-a kako izgleda staza. Kako je naša draga prijateljica Doris rekla - gori, gori, doli, doli, doli. Promislili smo hoće nam bit naporno, al smo odlučili, idemo sad il nikad.

Poslala sam poruku Jelenu koja je bila vodič taj dan da bi im se pridružili. Kako do tada još nikad nismo sudjelovali, razmijenile smo par poruka i brzo se dogovorile. Poslala nam je glavne informacije i u nedjelju smo se okupili kod bazena. Skupilo nas se petnaestak, upoznali smo se, rasporedili u par auta i krenuli. Došli smo do Medaka oko 8:30, a Jelena nas je prije nego smo krenuli okupila i dala glavne informacije o usponu, kako ćemo ići, kuda, na što paziti, provjerila imamo li sve potrebno... Skoro odmah u početku staze kreće uspon, ali uz tako divne jesenske boje Velebita, šuštanje lišća i dobro društvo, zaboravili smo da se uspinjemo gotovo 1100 metara. Ono što me oduševilo je to što je Jelena (iskustvom ili instinktivno) nekoliko puta zaustavila i okupila grupu kako bi nam pojasnila i pokazala gljive na koje smo nailazili putem i to baš kad smo trebali malo predaha. Staza je veći-

nom prekrasna šumska, osim pred sam kraj gdje je jedan dio pun kamenja. Tu smo se malo pripomogli rukama, a na nekim dijelovima je trebalo biti i oprezniji jer su neka kamenja malo klimava. Kako to obično biva, kad smo pomislili da smo došli do vrha, ipak smo imali još pješčiti. Na vrh smo stigli oko ure. Kako je dosta puhalo i temperatura nije bila najugodnija, poslikali smo se i spustili malo niže odmoriti se i pojesti nešto. Nismo se dugo zadržavali da nas ne uhvati mrak i krenuli smo poma- nazad istim putem. Nizbrdo smo bili brži i na početnu točku smo stigli oko 16:30. Jelena nas je opet okupila i rekla par riječi kao zaključak na kraju.

Kako to već ide, ukrcali smo se u aute i krenuli na pivo. Nakon neuspješne potrage za otvorenim kafićem u blizini, odluka je pala da je najbolje da popijemo pivo odakle smo službeno i krenuli zajedno - u Stankovcima.

S ekipom uopće nismo imali osjećaj da smo "novi" i da nam je prvi put da idemo s klubom. Izlet je odličan, pogotovo ovako u jesenskom ruhu, a Jelena ga je učinila istovremeno i zabavnim i edukativnim. Sad kad smo razbili led, nećete nas se lako riješiti. Družimo se uskoro.

PISANI KAMEN

- TAMO DI SU JAPODI PILI VODU

Slikaj me Marko di pijen vodu, vikao je Mate, a ja sam škljocao sa mobitelom. I onda je krenula potraga za Pisanim kamenom, a kamena ni čut ni vidit

Upeklo je sunce ovih dana, pa smo gledali odraditi neki malo svježiji đir, da je kolko-tolko u hladu. Nešto nam nije bilo do satarluka ovaj put. Tako je naš Mate Roca odabrao ovu turu, koja uglavnom prolazi kroz šumu, ali i izlazi iz nje na momente, kako bi se vrijednom planinaru otvorili vidici prema našim lijepim otocima i čarobnom Velebitu.

Dok smo pili kavu u Gospiću padala je lagana kiša, ali nebo se smirilo kad smo došli do Štirovače. Tamo smo sreli veselu grupu planinara iz Zagreba koji su imali isti plan kao i mi. Pozdravili smo se i dalje svak u svom ritmu.

Mi smo odmah u startu skrenuli s puta kako bi posjetili Jovanovića padež i divili se kućicama i ambijentu u toj prekrasnoj planinskoj, šumskoj udolini. Tamo smo proćakulali s jednim djedom i bakicom, malo se nasmijali i dobili svježe ubrane kapulice, za sladiti marendu kasnije. Nakon toga uputili smo se prema Ša-

torini. Uglavnom se išlo kroz šumu, a kiša koja je ostala na lišću bila je pravo osvježenje dok smo gazili prema vrhu. Dan je bio idealan, oblaci su igrali cijelo vrijeme, a malo prije vrha otvorio se pogled u svim smjerovima. Na Šatorini smo marendali i onda krenuli dalje.

Matijevića brijeg nije bio u planu u početku, ali smo skrenuli do njega na križanju jer se učinio interesantan i to je bio pun pogodak. Pogled je još bolji nego sa Šatorine. Vrh je bliže moru i bolje se vide more i otoci. Vide se Hajdučki i Rožanski kukovi na jednoj strani i Dabarski kukovi zajedno sa Prekinutim i Budakovim brdom na drugoj strani, a odličan je pogled i prema Šatorini, koja je odmah preko puta. Zatim smo krenuli prema skloništu Ograđenica i djelomično kružno nazad do auta. Iako lakši đir skupilo se na kraju nekih 18 km. Nakon toga plan je bio posjetiti Pisani kamen i napiti se vode na izvoru gdje su Japodska plemena Ortoplina i Parentini zajedno sa svojom stokom pili vodu. Pisani kamen je uklesana odluka Rimskog suda kojom se daje za pravo Ortoplina da piju vodu sa izvora koji je na teritoriju Parentina. Tako su riješili svađu između dva plemena. I onda nas je Mate, pun entuzijazma poveo prema izvoru, a mi smo pohrlili naglavačke napiti se hladne vode i slikati se kraj te vrijedne povijesne znamenitosti. Slikaj me Marko di pijen

I dok smo mi tražili kamen Dragan je našao zadnje pivo kod planinara iz Duge Rese, tako da je jedino njemu potraga išla od ruke. Na kraju smo odustali od Japoda i požurili do prve birtije da popijemo sa izvora Velebitskog piva

vodu, vikao je Mate, a ja sam škljocao sa mobitelom. I onda je krenula potraga za Pisanim kamenom, a kamena ni čut ni vidit. Na kraju smo skužili da to nije ta lokacija, nego da su Pisani kamen i izvor barem 15 km dalje od mjesta gdje smo bili. I dok smo mi tražili kamen Dragan je našao zadnje pivo kod planinara iz Duge Rese, tako da je jedino njemu potraga išla od ruke. Na kraju smo odustali od Japoda i požurili do prve birtije da popijemo sa izvora Velebitskog piva, a pisani kamen je došao zajedno sa pivama na tacni, taman ga isklesala fiskalna blagajna. Na kraju još jedan lip dan u planini, odličan đir, super društvo, a kamen neće nigdi, kao ni planina, pa ćemo ga uključiti u neko drugo tumaranje po Velebitu.

KROZ PRAŠINU KILIMANJARA

LEMOSHO RUTA 17.9. - 24.9.2021.

Možda iskusnijim planinarima sve to izgleda smišno, ali u trenutku kad san ja odlučila penjat Kili imala sam nešto više od šest mjeseci iskustva u planini, nisam još ni vrh Hrvatske popela, a ni hodala više od jednog dana

Šetajući tako Mosorom jedne nedilje u mojoj glavi se rodila ideja o usponu na Kilimanjaro, onako usput, budući da je ideja o volontiranju u Tanzaniji bila već prisutna neko vrijeme. Vrtila san to u glavi satima, ali nikako da izgovorin na glas pred kolegama koji su to već prošli. Iako uvjeren da je moja ideja, bar u tom trenutku, nadobudna nekako je prešla preko mojih usana i na moje oduševljenje naišla na podršku.

Nije mi dugo trebalo da počnem čačkati agencije za uspon, tekstove, filmove i knjige kako bi sebi približila u šta se to upuštati. Teško je uopće sabrati šta se sve događalo u mojoj glavi tih osam mjeseci prije uspona, ali ću pokušati. U početku je to sve djelovalo apstraktno i jako daleko, no kako je vrijeme prolazilo bila san svjesna kako se moran intenzivnije pripremiti i počela je lagana panika da nema dovoljno vremena. Planinarila san skoro svaki vikend, ali cilo vrijeme me kopkalo kako to nije dovoljno. Tribalo je trčati, a to mrzin, tribalo je u teretanu, a nisan znala šta bi tamo radila, tribalo je raditi vježbe disanja, ali mi je bilo teško odvojiti deset minuta dnevno za to, tribalo je otići u plani-

nu na više dana, a nisam imala prilike. Trgla san se jer san znala ako i uspijem popet da će to bit u teškim mukama. Došuljalo se lito i uz obaveze, posao, ali i želju za ljetnim aktivnostima jedva san pronalazila volje i vremena za pripremu. Hodanje po noći, dizanje i hodanje u 5 h ujutro, ruksak od 10 kg, penjanje i spuštanje po istim stazama, boravak na +40 °C, čovik koji je više puta nudija novac da uđen u njegovo auto, pojava i najmanje boli u tijelu, strah da se ne ozlijedin, razbolin ili da me baš tad ne ugrize poskok, odlaženje u Šibenik u teretanu, izleti koje bi možda preskočila, sve me to psihički umaralo tako da

san ponekad razmišljala o odustajanju ili jedva čekala da prode.

Možda iskusnijim planinarima sve to izgleda smišno, ali u trenutku kad san ja odlučila penjat Kili imala sam nešto više od šest mjeseci iskustva u planini, nisam još ni vrh Hrvatske popela, a ni hodala više od jednog dana. Nisan imala pojma šta me čeka iako sam saslušala razna iskustva i savjete, ali san znala da moran dat sve od sebe.

Sidin na aerodromu, karta je u ruci i strah, ogroman strah. Prvi put putujem sama, prvi put je u pitanju Afrika. Nakon dva dana putovanja, izgubljenih par kilograma zbog presjedanja, testova i komunikacije s vlasnikom agencije za penjanje, koja je sličila na igru „gluhi telefon“, taj isti vlasnik me ipak čeka s papirićem na kojem piše moje ime. Njegova antipatičnost i flegmatičnost, činjenica da sam žena, bijela žena, sama, u Africi usrid noći, bez ikakvog sredstva za komunikaciju, moj strah je dovela do te razine da imam jaku mučninu koja skoro završava s povraćanjem, glavobolju, otežano disanje i proliv. Unatoč svemu tome i noćnoj vožnji do Moshija koja traje ko vječnost, nastojin ostati pozitivna, prepustiti se, pa šta bude. Konačno me smištaju u hotel i pred menom je jedan cili dan da se spakiran i odmorin pred uspon. Simptomi anksioznosti su i dalje prisutni jer kratkom šetnjom Moshijem izazivan svu pažnju ovog svita, turista ni na vidiku, a u hotelu sam jedina gošća. Samojoj sebi glumim da san hrabra i sretna. Poput respiratora na životu me drže poruke podrške obitelji i prijate-

lja, kolega planinara i trenera. Austrijanac Marcus, kojeg upoznajem u avionu i Amerikanka Jasmin koja se upravo spustila s planine u hotel, dvoje meni potpuno nepoznatih ljudi, kao da znaju kakvu terapiju triban. Čašicu razgovora i dozu iskrenog zagrljaja. Zajedništvo koje se pomalo izgubilo u svakodnevnom životu je ono zbog čega je planina posebna.

Svanilo je još jedno jutro u Moshiju i kroz prozor vidin da me čekaju. Mojih osam veličanstvenih. Ugledavši širok i iskren osmijeh kuhara Emanuela, zvanog Chuku, svi strahovi su nestali. Upadan u kombi ko da ih znan cili život, a srce mi poskakuje dok zabavljač Mugo ispušta vesele tonove kroz onaj jedan zub koji mu fali. Uz pismu i pokoji mudri savjet vodiča Jonasa stizemo na početnu točku, Lemosho Gate na 2100 m. Koračamo, vodič i ja, kroz tropsku kišnu šumu dok nas prati miris vlage, cvrkut

ptica i šušketanje majmuna u krošnjama. Zemljana staza okružena gustim, egzotičnim zelenilom vodi do prvog kampa, Mkubwa, na 2650 m. Tamo me čeka, među drvećem, veliki narančasti šator. Četiri sata hoda i lagana staza nisu uzrokovali umor ni bolove, a i visinska me zaobilazi. Pitan se šta raditi cili dan u kampu, al' vrlo brzo shvaćam da tu postoje neki dnevni rituali zbog kojih se na trenutke osjećam ko sultanija u turskoj sapunici. Buđenje, čaj, pranje toplom vodom, hodanje, opet pranje, ručak, popodnevni čaj i kokice, odmor, druženje, večera, čaj i spavanje. Za sve to na usluzi su vodič, konobar i kuhar šta je ponekad iritantno, ali njihova ogromna želja da sve bude kako treba ne dopušta mi da išta od toga odbijem. Staza ide dalje prema kampu Shira I na visini od 3610 m. Gozjerice više i ne prepoznajem zbog količine prašine na

Vrhunac mojih emocija ne događa se na vrhu. Možda zato šta se nisan napatila, možda jer san bila sama, a možda zato šta ipak triba vrijeme da sve sidne na svoje mjesto

njima, a i krajolik se minja pa tako planina poprima sasvin novo ruho. Šuma se pretvara u grmlja divovskog vrujiska, zatim u suhozelenu travu ukrašenu divljim cvitovima i to sve pod vedrin nebom. Budući da je već ozbiljnija visina, cilo vrijeme očekujem simptome visinske, ali ništa, stoga vrludan po kampu i čakulan s lokalcima.

Na visini od 3850 m čeka nas kamp Shira II iz kojeg radimo aklimatizaciju. Uživan u svakom trenutku iako me muči da ne mogu javiti svojim da mi je lipo i da se ne brinu. Baš tad nailazin na nekog lokalnog vodiča koji u grmlju vata signal i rješavan se te brige.

Četvrti dan je isprid nas i dok su svi već napustili kamp, moja ekipa je odlučila učiniti taj dan posebnim. Mugo, inače zadužen za zabavu, pismom i plesom nas nabrijava za daljnji uspon. Penjemo se na 4600 m u Lava Tower kamp gdje se uz ručak usput aklimatiziramo. Prolazimo kroz alpsku pustinju i put nam čine kamenja iz kojih izbija narančasta trava poput pramena kose, a posebno me vesele mali, bili cvitčići, jedina svitla točka ovog tamnog okoliša. Spavamo na 3900 m u Baranco kampu i sve je i dalje super osim jednog bitnog detalja. Šator je na najudaljenijem mistu od WC-a i to baš kad su se navukli oblaci i ne vidi se prst prid nosom.

Peti dan nas čeka Barranco zid visok 257 m, koji se uzdiže iznad kampa, no uz upotrebu ruku i nogu pentram se po njemu bez problema. Dok se Jonas brine za svaki moj korak, pokušavam ga uvjeriti da su naše planine puno opasnije. Ono šta mene brine su uzdasi nosača dok to prolaze s teretom na glavi i leđima, u nekim istrošenim cipelicama, i one kapljice znoja koje lagano cure niz njihovo lice unatoč hladnoći. Ovaj put Jonas mene pokušava uvjeriti kako su oni dovoljno jaki za to. Naš dom taj dan, Karanga kamp, nalazi se na 3995 m i iz njega opet radimo aklimatizaciju. Penjemo se 200 m iznad kampa, stojimo gore pet minuta i vraćamo u kamp. Peti dan zaredom ne propuštam čajanku uz zalazak sunca. Maštan gledajući Mt. Meru koji se ponosno uzdiže iznad oblaka. Bilo bi lipo i to popet. Ne osjećam da mi fali društvo jer mogu čitati vlastite misli, čuti ono što mi planina govori, zapravo osjetiti je cijelim svojim bićem. Unatoč tome ponekad čitan deklaracije vlažnih maramica i lijekova na hrvatskom i gledan u onaj pršut i kulen koji san ponila jer tako mislim odletin u zonu komfora koju san napustila.

Šesti dan je taj dan. Koračamo „pole“

Misec nam osvjetljava stjenovit put, a tišinu remeti samo udah i izdah. Ispod šest slojeva robe tijelom mi kola toplina. Uživan, stvarno uživam

do baznog Barafu kampa na 4673 m. Samo povremeni lagani pritisak na sljepoočnice me podsjeća da san na toj visini. Tablete, tekući klorofil i taktika „penji visoko, spavaj nisko“ očitno su napravili svoje. Već u 11 h ujutro odmaran u šatoru, a Jonas kaže, ako izađen, da ću dobiti crveni karton. Iznosi mi plan za završni uspon koji kreće u ponoć. Vata me lagana trema jer mi se uspon bez ikakvih poteškoća čini predobar da bi bija istinit. Nikad bolje nisan jela, nikad bolje spavala, bez bolova i umora sam. I dok razmišljan o tome čujan pahulje sniga kako udaraju u moj topli, narančasti šator. To je to. Ako ništa drugo sigurno ću se smrznuti.

U razgovoru s Jonasom pokušavan saznati šta nas čeka, ali on uporno tvrdi da je planina nepredvidiva. S obzirom da je prognoza na mobitelu za njega nepoznat pojam, on drugo ne može ni znat. „Mia, pripremi se na najgore, a očekuj najbolje“ kaže on. Ko pravi štreber već sam u 23 h bila spremna i nestrpljivo čekala. Moj prvi noćni uspon. I to kakav noćni uspon. Oblake i pahulje ka da je neko izbrisao i nacrtao pun misec i milijun zvijezda. Tikice odma spremamo u torbu. Misec nam osvjetljava stjenovit put, a tišinu remeti samo udah i izdah. Ispod šest slojeva robe tijelom mi kola toplina. Uživan, stvarno uživam. Dva sata nakon osjećan vitar koji svojim fujukanjem uz veliki okrugli misec daje dozu tajantvenosti. Moja jedna stopala se unatoč grijačima pretvaraju u kockice leda. Ruke još nekako kontroliram grijačima u rukavicama i džepovima. Nervozu prenosim na Jonasa i Muga, ali korak ide i ne želini stati. Od muke plaćen, al' i dalje hrabro koračan. Ne znajući kako da mi pomognu obojica počinju pivati. Sad plaćen od sriće. Teško da ijedna rič može opisati takve trenutke. Nakon 5 sati uspona preletila san Stella Point (5756 m) di inače svi predahnu i dočekaju izlazak sunca, ali najčešće i odustanu. Ne mogu ni minute sist zbog smrznutih stopala, a odmor mi ne triba. „Pole pole“, uz afričke pisme približavamo se vrhu. Mišaju se emocije ko boje kojima je nebo prošarano dok sunce sramežljivo čeka da proviri. Ne znan bi li snimala, ne znan di bi gledala i na koji način da šta više upijen sve te filmske prizore u tako malo vrmena. Samoj sebi kažem „Uživaj u trenutku“. U 6 sati stojim na 5895 m mirna, sritna i ponosna jer sam koračala sama, bez ikoga svog. Iznad mene tabela na kojoj piše Uhuru Peak, a oko mene upravo to šta piše, sloboda.

Letećim se korakom spuštamo i usput hrabrimo planinare ispačenih lica. Čvrsto grlin sve svoje momke jer su osam dana oni bili moja familija, moje sve. Oni su ovo „nemoguće brdo“, šta u prijevodu riječ Kilimanjaro znači, učinili za mene itekako mogućim. Spuštanjem na 3100 m u Mweka kamp, a sutradan konačno i do izlaza, završava ova avantura života.

Vrhunac mojih emocija ne događa se na vrhu. Možda zato šta se nisan napačila, možda jer san bila sama, a možda zato šta ipak triba vrmena da sve sidne na svoje misto. Vrhunac se događa u hotelskoj sobi nakon šta svoj uspjeh dilin sa svima koji su bili dio ove predivne priče.

Planina nije samo užitak, planina je učiteljica koja uči da je za velike stvari potrebno zajedništvo, da bez volje i truda nema uspjeha, da je srića u malim stvarima i da je čovik jedno snažno biće koje može sve.

MARKACISTI

Sekcija Markacista tijekom 2021 imala je nekoliko akcija - 20.3.2021. i 17.4.2021., u dva navrata markirali kružnu turu do Kijevskog bata; desnom sjevernom stranom prema Lovackoj kući, uzbrdo do vrha. (markirali, uredili put, u jednom dijelu stavili sajlu), te se tako spojili sa postojećom markiranom stazom preko lovišta! Bilo je veselo i radno, akteri akcije Prezident Mate, Kralj, Marina, Anči, Anka, Mošo, Tina, Marica, Višnja Š., Sanja. 17.10.2021., 23./24.10.2021.,

31.10.2021., u tri navrata probili, markirali novu stazu kroz bukovu šumu te se spoili na prošle godinine markiranu stazu prema pl.skloništu Drago Grubač. Nije bilo lako, radile su ručne pile, sikire, kosiri ali ništa bez motorke. Stazu smo posvetili radnim akcijama i vrijednim ljudima koji su dali ruke u izgradnji gusterne na našem skloništu Zlatko Prgin te je nazvali STAZA DINARSKIH TUCAČA! Ekipa koja je realizirala divnu stazu sa predivnim pogledima prema Perući, Vrlci i Kijevskom batu, Kninu, Promini, Velebitu..Predsjednik Mate, Mošo, Tina, Anka, Tonći, Višnja M., Marica, Sanja. 2./3.10.2021. Na poziv naše kolegice Drenke Čosić Bukić, dopredsjednice Udruge Otok, sudjelovali u sklopu programa najveselijeg festivala na Šibenskom arhipelagu, Devetom izdanju Kreativnih dana Fausta Vrančića. Zajedno sa Mariom i Danijelom Antunov (predsjednicim MO Prvić Šepu-

rine), Tomom, nekolicinom znatiželjnih posjetitelja i mještana markirali pješачku stazu oko otoka Prvića. Dva predivna dana provedena na otoku Prviću, te gostoprimstvo Obitelji naše Drenke pamtit će se dugo! Ekipa koja je uspješno odradila markiranje Prvića: Predsjednik Mate, Kralj, Anči, Anka, Višnja, Tina, Sanja, Joka, Nina, Marica.

ZABORAVLJENIM VELEBITSKIM CESTAMA

Potpisom mira između Austrije i Turske u Srijemskim Karlovcima 1699.g. i u Požarevcu 1718.g., prestao je dugogodišnji ratni period u srcu Europe koji je kočio razvoj gospodarstva, osiromašio narod i doveo do potpunog rasula i ono malo prometnica koje su u to doba postojale u Austriji, a naročito u Hrvatskoj koja je bila najviše na udaru najezde Turaka. Da bi gospodarstvo ponovo ojačalo bilo je potrebno što prije oživjeti trgovinu, a

za to su bile potrebne dobre ceste. Tako su tijekom 18. stoljeća, pod vrlo teškim uvjetima tadašnje primitivne tehnike i bez prethodnih iskustava, sagrađene Karolinska, a kasnije i Terezijanska cesta, povezujući Karlobag sa Gospićem u izvanredno surovom i zabačenom planinskom kamenitom terenu. Te su ceste u svoje doba predstavljale prava remek djela građevinskog umijeća, zbog načina izvedbe koji je uključivao gradnju kamenog tarca kolnika, korištenje masivnog rubnog kamena i velikih potpornih zidova, savršenu odvodnju te širinu kolnika i do šest metara.

U vrijeme gradnje stare Karoline, nazvane po caru Karlu III, otprilike od 1730.g. do 1735.g., u Karlobagu još nije postojala izgrađena obala. Kao trgovačka luka služila je Baška draga koja se nalazi nešto južnije od grada, te upravo od nje započinju i Karolinska i Terezijanska cesta. Svojom

primorskom stranom stara Karolinska cesta uspinje se najkraćim mogućim smjerom prema Oštarijama, vjerojatno slijedeći smjer stare jahaće staze koju je na najstrmijim dijelovima reducirala serpentinama. Dalje se trasa uspinje preko Lomivrata strmim zavojima s lijepim pogledom na Karlobag, prolazi ispod rastrganih kamenih glavica Razvršja te širokim zavojem vodi preko kamenjarskih livada Radetine grede. Bila je izložena najjačim udarima bure koja je kroz duže razdoblje u godini znala onemogućiti svaki promet na putu. Osim svodenog kamenog mosta u kanjonu Baške drage, koji je danas većim dijelom srušen te mu stoji još samo jedan mali dio svoda sa južnim parapetom, Karolinska cesta nije imala mnogo građevinskih objekata. Promet Karolinom odvijao se pješice, na konjima, magarcima i zaprežnim kolima.

Kada je Josip II 1783.g. po drugi put

Prolazili su ovim cestama žandari, financi, šverceri, trgovci, lopovi. Ličani su odlazili u Dalmaciju, donosili sir, mlijeko, vunu, bunde od ovčjeg krzna, vraćali se natovareni solju, dalmatinskim vinom, pršutom i smokvama. Išli su ljudi, mazge, diližanse, kotrljali su se trupci velebitskih šuma...išli su, prolazili i nestali. Njihove tragove danas još traži tek poneki zaneseni planinar...

proputovao hrvatskim Primorjem da prouči stanje i potrebe pomorske trgovine i trgovačkih puteva koji su vodili u trgovačke luke, uočio je nedostatke Karolinske ceste te izdao nalog da se gradi nova i bolja cesta između Gospića i Karlobaga. Nova cesta je po njegovom nalogu nazvana po njegovoj majci, cestom Marije Terezije. Građena je ubrzanim tempom od 1784.g. do 1786. g., te je u početku izvedena s manjom širinom kako bi se što prije mogao po njoj otvoriti promet, a kasnije je postupno proširivana na konačnu širinu koja se može vidjeti još i danas. Njenim završetkom, stara Karolinska cesta je napuštena i danas je većim dijelom razrušena, pa je sva-

ki promet osim pješačkog nemoguć. Nova cesta je smanjila nagibe i bila zaštićena od udara bure. Jedanaest kilometara duga primorska dionica Terezijanske ceste savladava visinsku razliku od gotovo tisuću metara. Kao i Karolina, Bašku dragu premošćuje starim kamenim svodenim mostom. Nastavlja se uspinjati prema Vidovcu, iznad kojeg su ruševine crkve sv. Vida na Drvišici, najvećoj prapovijesnoj gradini na primorskoj strani Velebita s kontinuitetom naseljenosti od 8. st. prije Krista, šutljivoj i tajanstvenoj kao da u šutnji koja lebdi cijelim ovim krajem čuva tajne svojih ruševina, tumula i drevnih cesta. Nakon Vidovca, Terezijana prelazi Kalić dragu i stiže do napuštenog zaselka Đotuše. Slijede-

ću dragu Paripovicu prelazila je malim kamenim svodenim mostom koji je danas urušen. Daljnjim usponom ispod špilje Velike peći izbija na Trubaju, na Konjsko, te potom pobočjem Ravne drage izbija na najvišu točku Ždrilo Kubus i prijevnoj Stara vrata. Prolazili su ovim cestama žandari, financi, šverceri, trgovci, lopovi. Ličani su odlazili u Dalmaciju, donosili sir, mlijeko, vunu, bunde od ovčjeg krzna, vraćali se natovareni solju, dalmatinskim vinom, pršutom i smokvama. Išli su ljudi, mazge, diližanse, kotrljali su se trupci velebitskih šuma...išli su, prolazili i nestali. Njihove tragove danas još traži tek poneki zaneseni planinar...

Kako sam Tomi ukrala mišalicu

Anka naša, moralni i mentorski totem ovog društva, prekida raspravu, naglašava sve i više: „Hodajte, šetajte, nije bitno gdje, samo da se krećete.“ Jer, kretati se mora

Kao i svaki četvrtak atmosfera na redovnim sastancima u klubu je ista: društvo na okupu, svi u kolu, tema koliko hoćeš, gdje je tko bio, šta je radio i gdje je gazio. Nezaobilazna tema je naravno i korona, covid ili kako ga sve ne zovemo, sve mjere i ograničenja koja nam nameće. Tema večeri je višednevni izlet na Čvršnicu, ali razgovori više nalikuju onima šta se vode u stožeru civilne zaštite, s pitanjima kako preko granice, trebaju li svi prethodno prokopati po nosu za putovnicu, koliko košta, koliko sati se zadržava preko granice, treba li poslije u izolaciju. Sve mi se čini da ćemo uskoro u Statut društva uvesti povjerenika za Covid. Što se nosi u ruksaku je manje bitno, to nitko ni ne spominje, glavno da imaš qr kod uz člansku iskaznicu.

Anka naša, moralni i mentorski totem ovog društva, prekida raspravu, naglašava sve i više: „Hodajte, šetajte, nije bitno gdje, samo da se krećete.“ Jer, kretati se mora.

A prezidente od Mate naslonjen ležerno na zid, s prigodnim ukrasom od ožujске, nakon cjelodnevnih kopanja ostataka s kule na Krki, u raspoloženu prosječnog gastarbajtera, nešto mumlja: „...ma tribalo bi na sklonište, nešto zidati.. triba ljudi, ajmo, ko će?..“ Zbog mojih maslina, koje nisu djevičanske pa ih nisam još obrala, propuštam ovaj izlet, predivnu Čvršnicu i hajdučka vrata, ali slušajući Matu

mislim se kako do sada nisam bila na radnim akcijama, pa se prijavljujem, jer moja dijagnoza hiperaktivnosti uz napadaje radoznalosti ne da mi mira. „Evo Mate, ja imam iskustva na mišalici, idem i ja, piši i mene!“ A da me nije shvatio ozbiljno pokazalo se nakon par dana, jer pozivom na njegov broj nisam dobila potvrdu rezervacije sjedala u kombiju. Pa se ti Dodo slikaj, odnosno snadi.

Al ne odustajem ja, pa se spremam za nedjelju: oprema za šetnju do skloništa na meni, stare patike, rukavice i hlače za mješalicu u ruksaku i, ajde. Nakon predivne šetnje od Brezovca, prilazeći skloništu Zlatko Prgin, markacije su nepotrebne. Blizina cilja markirana je zvukom agregata, mješalice, smijehom i udarcima čekića o kamen. Čovjek bi pomislio da se nešto ruši i slavi tamo. Ali dolaskom u sklonište uvjerih se u suprotno: ko patuljci lupaju, buše, nose, čiste, pivaju, pilaju, naređuju, podređuju, kuhaju, peru, mišaju, nose, raznose, lome, zidaju i grade. Samo smijeh, rukanje i tucanje. Tucanje kamena, naravno.

Ako možete vizualizirati sliku na 1500 mnmv ona izgleda ovako: bez nadzornika na gradilištu, poslovi su se bez prevelike organizacije prirodno podijelili. Ekipa vještija stolariji postavlja drvene oplata na sklonište, druga grupa roštilja, treća čisti sklonište, a četvrta je na građevinskim radovima oko bunara. Možda me Bunar na turskoj granici našeg Aralice gurnuo u tu skupinu, a možda samo ego, da dokažem Mati da mogu. I eto mene u građevinskom sektoru. Dobri i nevjerni Tome me gleda u čudu i prepušta lopatu bez razmišljanja. I eto, hvatam ja lopatu i mišalicu za „ruku“ i ajmo. Smijeh i rukanje naglašava buku agregata. Raspoloženje raste ko dim s roštilja koji se spremao za vrijedne ruke. Mate je meštar na bunaru, šaluje, baca maltu i špatulom gura da ne ostane šupljina. Kad smo ovako složni ide to brzo. A kad te ide, onda ti i ambicije rastu. „Ajde mišajte evo ćemo i krunu napraviti“, viče Mate. Žurimo, brzo će noć, skratio dan. I stvarno, bunar pomalo dobiva onu formu tipičnog bunara s krunom. Anka je nakon čaše rakije shvatila da nema nadzornika na gradilištu pa je počela držati govor i komentirati meštra. A on mrtav - hladan.

Cijelu atmosferu prekida dolazak marketinškog stručnjak ovog društva, utjelovljenog u Antoniji, eto nje do naše sekcije s mobitelom i sad će nas slikati, snima video, šta već. Kažem ja mom mentoru Tomi: „E moj Tome, šta ti je marketing, ti se ode tri dana ubijaš s ovim tucanikom i mišalicom, a ja došetala, slikala se i uzela ti svu slavu“. „Nema veze“, kaže Tome, „glavno je da mi bunar nazidamo, a ko će uzeti slavu, koga briga“. Skromni Tome ima pravo. Ma i nema pravo, jer bunar na Dinari stvarno zaslužuje da se spomene tko ga je radio. Ne samo ovaj „naš“ na skloništu, gdje će se njima koristi-

ti mnoga žedna usta, puniti prazne boce, umiti oznojeno lice ili možda skuhati čaj u hladnim zimskim noćima, već i mnogobrojni bunari, lokve, nakapnice i snježnice koje su ljudi godinama prije gradili, dok nas nije ni bilo, mukotrpnno tražeći vodu da bi preživjeli. Ovaj vapnenački masiv propustan je poput spužve, pa ono kiše ili snijega što padne od vrhova cijedi se u podnožje i izvire u izvorišta Krke, Cetine i drugih malih rječica.

U sumrak se vraćamo i umorno pogledavam prema Brezovcu i u daljini Risovcu, prema bosanskoj strani, i zamišljam kako je ovdje bilo prije stotinjak godina: karavane čobana, kolibara, čeljad, sa stotinama tisuća grla stoke poplavljuju obronke Dinare u ljetnim mjesecima u potrazi za pašnjacima i izvorima vode. Vidim konje i mazge tih putnika kako stenju pod teškim tovarom od žita, zobi, ječma, dragocjene soli i svega što će im trebati za cijelo ljeto. Karavana se kreće sa stokom na Dinaru kad su travnjaci

Skromni Tome ima pravo. Ma i nema pravo, jer bunar na Dinari stvarno zaslužuje da se spomene tko ga je radio

u nizini presušeni, da nahrane ovce, krave, koze. Vidim ih kako gaze po stazama i bogazama, umivaju se u lokvama, skupljaju svaku kap dragocjene vode, vidim ih kako se ogledaju u bukari s vodom (jer se ogledalo ne smije nositi u planinu), spremaju sir u mišinu, pucaju iz kubure na gladne vukove da sačuvaju svoje blago. Vidim rabdomante kako vilinskim rašljama i mjednim viskom mukotrpnno pretražuju svaku stopu zemlje u potrazi

za vodom. Tjeraju stoku ispred sebe prema Brezovcu, Risovcu pa do Šator planine. Nisu sigurni hoće li to ljeto biti stranci u svojoj planini. Jer izmjenjuju se carstva i zakoni na ovim pašnjacima, tuđinci crtaju međe po vrhovima, Unišani pljačkaju drvene kolibe i otimaju stoku. Možda su nepismeni, ali znaju svako slovo u Ramazanskom zakonu jer plaćaju kazne i desetine, nisu biolozi, ali znaju svaku travku koja je za blago dobro, a koja je vražja, pa ga ni ovca neće. Rađaju se neke nove ljubavi i djeca, sklapaju se poslovi, prijateljstva i neprijateljstva. Sad samo ostaci kruna leže u zemlji kao spomenik mukotrpnog života i rada naših predaka. Sjećanja na njih tope se kao snijeg u proljeće s vrha. Možda baš Poljubac kraj kojeg prolazim krije priču o nekim srodnim dušama koje su zauvijek ostale da čuvaju priču o graditeljima bunara, pastirima a možda i vilama, koji su pohodili nepregledna prostranstva naše ljepotice.

DRUŠTVENI IZLETI I VODIČKI ODSJEK U 2021.

Vodički odsjek HPK Mihovil okuplja licencirane vodiče, članove kluba koji vode društvene izlete kluba prema unaprijed dogovorenom godišnjem planu. Društveni izleti su javno oglasna planinarska putovanja kojima se može pridružiti svaki planinar koji posjeduje odgovarajuću vještinu, tjelesnu spremnost i opremu. Za razliku od društvenih izleta unutar kluba su često organizirani i izleti zatvorenog tipa gdje se skupina formira na poziv a karakteristični su po tome što najčešće uključuju manji broj članova koji su kompaktniji za kretanje i samim time bolji za postizanje nekih zahtjevnijih planinarskih ciljeva. Uz ove dvije varijante izleta razlikujemo još i planinarske pohode/susrete kao prigodno masovno i otvoreno okupljanje članova više udruga. Zbog pandemije u 2021 je organiziran tek mali broj takvih susreta u okruženju.

Naši vodiči su se prilagodili važećim epidemiološkim mjerama pa su tako početkom godine izleti organizirani uz ograničeni broj sudionika (25 na otvorenim prostorima), neki su izleti otkazani zbog loše epidemiološke situacije, neki jednodnevni izleti planirani u BiH su zamijenjeni s izletima u okruženju s obzirom na to da nemaju svi članovi COVID potvrde a za jednodnevne izlete nije bilo smisla plaćati testove. Također unatoč brojnim izazovima i ograničenjima održana je i još jedna planinarska škola na kojoj su se maksimalno angažirali svi naši vodiči uz pratnju brojnih iskusnih članova.

Ipak, kakva god da bila godina, uspjeli smo odraditi brojne izlete. Ispod redom navedeni uz pretpostavku da nismo nijednog zaboravili navesti:
19.-21.02. Sudjelovanje na tradicionalnom usponu na Bjelolasicu
14.02. Drašnice-Šošići (Biokovo)
07.03. Dugopolje (Džakići) - Debelo brdo (Mosor)

13.03. Muškovci - jama Mamet - Vilinski Kukovi-Panoga (J. Velebit)
05.04. Modrič - Libinje - Vlaški grad (J. Velebit)
10.04. Ljubotić-Crni Sinokos- Trošeljvac-Bili Sinokos- Kamena galerija (Velebit)
25.04. Rujnica (Ploče)
01.05. Jankovo Brdo (Dinara)
14.05. Buljeva Lokva - Panoga - Sandalj kuk (Vilinski kukovi, J. Velebit)
15.05. Sitno Gornje - Štamparija-Lugarnica - Ljubljana - Vickov stup

(Mosor)

30.05. Makar - Vošac - Štrbina - Makar (Biokovo)

06.06. Planka trek (Rogoznica)

11.-13.6. Hajdučki kukovi (Sjeverni Velebit)

27.6. Babića jezero

04.07. Mala Paklenica - jacuzzi (J. Velebit)

10.7. -18.07. Prokletije

25.08.-29.08. Ararat (Turska)

28.08. Kremen + Muškovci kupanje/kajak

12.09. Baške oštarije - Ždrilski kuk (J. Velebit)

29.09. Šubićevac - Alati (Dan grada Šibenika)

02.10. Prezid - Crnopac vrh - PS Crnopac kružno (J. Velebit)

24.10. Tomići - Vidakov i Zojin kuk - Velika Paklenica kružno (J. Velebit)

31.10. Medak - Badanj (J. Velebit)

29.10.-1.11. Hajdučka vrata - V. Vilinac - Pločno (Čvrstica kružno)

21.11. Jukići-Aničić kuk

26.12. Tradicionalni uspon na Dinaru

30.12. Noćna šetnja u zaleđu Vodica + advent u Vodicama

NEKE STVARI KOJE VODIČI ŽELE DA IMAŠ NA UMU KAD PRISTUPAŠ DRUŠTVENOM IZLETU:

- članska iskaznica kluba odnosno plaćena članarina za tekuću godinu je uvjet za pristup izletima i vodič ima pravo da zatraži da je pokažeš! Izletima mogu naravno pristupiti i članovi drugih udruga Hrvatskog planinarskog saveza s plaćenom članarom za tekuću godinu.

- ako u najavi izleta piše da su prijave obavezne, prijavi se! Dolazak na izlet bez najave (ako je tražena) smatramo neprimjerenim isto kao dolazak na rođendansku proslavu bez pozivnice! Time možeš vodiča i ostale kolege dovesti u problem zbog organizacije prijevoza ili još većeg problema ako izlet nije primjeren za tvoje iskustvo ili fizičku spremu.

- vodič ima pravo da ti odbije prijavu na izlet ako procijeni da nemaš dovoljno opreme, iskustva ili fizičke spreme za određenu turu. Nemoj mu zamjeriti na tome, vjerojatno te je poštudio velike muke taj dan. Poboljšaj svoju kondiciju, opremu i znanje pa ćeš drugi put uživati u izletu. Neće planina pobjeći!

- imaj na umu da većinu tura gdje te vodimo smo prethodno već bili ciljano u izvidnici da bi upoznali stazu, procijenili težinu, isplanirali odmire, okrepe i slično. Isto tako smo uložili vrijeme u upoznavanje terena na kartama, iščitavanje podataka online, pripremi najave, odgovaranju na bezbroj poruka i poziva prije nego smo uopće izašli iz kuće a da ne govorimo koliko smo puta provjeravali vremensku prognozu. Sve to radimo iz želje da tebi prenesemo našu ljubav prema planinama i jedina plaća nam je zadovoljstvo na tvom licu na kraju izleta. Nemoj nam zamjeriti stoga ako smo neku sitnicu predvidjeli, nešto zaboravili ili zaobišli.

- na početku svake godine napravimo plan izleta za tekuću godinu. Izleti su podložni promjenama ne samo zbog loših vremenskih uvjeta odnosno loših uvjeta na stazi, već ponajprije i zbog naših privatnih i poslovnih obaveza. Podsjećamo te da radimo volonterski i teško je nekad planove uklopiti u naše obaveze. Neke izlete stoga često odgodimo, zamijenimo lokaciju za neku drugu ili našažalost otkazemo. Neki od nas nišu baš ni tako mladi pa znamo imati i problema s leđima, koljenima i sličnim bitnim dijelovima tijela pa nekada nismo u mogućnosti odraditi ono što smo planirali.

- vodič je moralno i krivično odgovoran za sigurnost svih članova skupine i prema tome odgovara zakonski za prekršaje i stručne pogreške. Stoga imamo pravo promijeniti plan puta ili odlučiti da ne idemo na neki vrh ili cilj ako ocijenimo da vremenske prilike, težina puta ili psihofizičko stanje sudionika nije zadovoljavajuće. Poštivaj upute vodiča radi svoje sigurnosti i sigurnosti ostalih sudionika!

- izlete u našem klubu vodimo volonterski bez naknade, otkako postojimo. Nemoj se iznenaditi ako se pridružiš nekom drugom većem klubu na njihovom izletu i bude se očekivalo od tebe kotizacija za vodiče. Ona podrazumijeva pokrivanje troškova puta/hrane za vodiče na što vodiči imaju pravo i to je predviđeno pravilnicima HPS-a. Mi to ipak radimo volonterski i nadamo se da to cijeniš :)

Od nevidenog uspona na vrh Vitković do razdragane ekipe u base-campu Prvić

Početak listopada ove godine odvažili smo se za uspon na gotovo nepoznati vrh "Vitković", najvišu točku planinskog masiva Prvić. Plan nam je bio da se na njega popnemo sa jugozapadne strane iz pravca base-campa „Perla“. Pri usponu su nas pratili prilično nepovoljni vremenski uvjeti, pa se sve pretvorilo u jedan iznimno težak i opasan poduhvat, čak teži i prošlogodišnjeg rizičnog uspona na najviši vrh otoka Ravan koja se nalazi u nenastanjenom i pustom području jugoistočno od planinskog masiva Kaprija.

Natovareni teškom opremom krenuli smo iz jednog od tamošnja dva planinska sela što su se smjestila u skrivenim dolinama podno visokih vrhova. Put prema našem odredištu vodio nas je jako strmim i zahtjevnim terenom. Nakon dosta napora, izloženi jakim vjetrovima, studeni i snježnim lavinama, nekako smo se uspjeli dohvatiti područja neposredno ispod samog vršnog dijela planine. Tu smo podigli olujni šator, organizirali visinski logor i nakon čega nam je slijedio dugi i teški period aklimatizacije.

Naš visinski logor nadomak vrha

Isti dan, slijedilo nam je i jako dugo i naporno spuštanje u podnožje planine i to s druge strane masiva

Natovareni velikim i teškim ekspedicijskim ruksacima sporo smo napredovali surovim i divljim predjelima sa sjeveroistočne strane planine, tamo gdje još nikada ljudska noga nije prošla

Pješačeći nepoznatim područjem nailazi smo na razno egzotično bilje i plodove kakve nikada do tada nismo vidjeli

Dana 3. listopada 2021.god., točno u 11,30h po lokalnom vremenu, naša tročlana ekipa nakon iznimno zahtjevnog uspona napokon se uspjela dohvatiti najviše točke vrha "Vitković", koju su vanzemaljci u davnim vremenima zbog nečega označili s betonskim geodetskim stupom. Visina koju smo uspjeli izmjeriti, bila je impresivnih 79 metara nad morem.

Staza u dolinu vodila nas je pokraj slikovitih planinskih kućica koje su navodno sagradili oni koji su u neka davna vremena pobjegli od nekakvog tadašnjeg velikog globalnog ugnjetavanja. Ti bjegunci odlučili su započeti živjeti normalnijim životom, potpuno drugačijim od onog kakvim su živjeli do tada. Ti odlučni i hrabri ljudi više nisu mogli slušati bezbrojne medijske laži i podnositi besmisleno pokoravanje, pa su se maknuli od svega onog što ih je pritiskalo i čime ih se tada zasipalo svakodnevno. U svojem novo-pronađenom raju, nastavili su živjeti mirnim, ispunjenim i slobodnim životom, daleko od svih civilizacijskih pravila, zabrana i ucjena. Navodno su u to vrijeme ljudi čak bili prisiljavni i na nekakva obavezna bockanja koja su izmislili tadašnji zli vladari svijeta, da bi na taj način uspjeli zavladao sa svim narodima, ali i sa svakim pojedincem na zemlji. Veliki broj ljudi se tada poklonio zlim moćnicima, te su prihvatili život kakav im je bio nametnut, a drugi se ipak nisu htjeli pokoriti, pa su pobjegli u divlja i pusta područja, gdje su na skrivenim i nedostupnim mjestima sagradili nastambe u kojima su živjeli sretno i slobodno sve do kraja svoga života.

Izbivši potpuno iscrpljeni na jedan proplanak, odjednom smo u dubini ispod sebe ugledali pitomo planinsko selo

Među ogromnim stablima na samome ulasku u selo našli smo na veliku nastambu koja je navodno pripadala najsposobnijem nosaču u tom planinskom kraju, a zvao se Faust Vrančić. On je postao poznat i slavan po tome što je, da bi olakšao spuštanje s tamošnjih visokih vrhova i opasnih planinskih grebena, izmislio napravu koju je nazvao "padobran"

Gotovo na izmaku snage, gladni i žedni, ušli smo u planinsko selo u kojem na našu veliku žalost nismo uspjeli ugledati niti jedno jedino ljudsko biće.

... a sa svih strana, na nas su vrebale razne vrste opasnosti

U selu je raslo puno egzotičnih planinskih biljaka o kojima nismo znali baš ništa...

Osim povremenih egzotičnih, nama nepoznatih ptica pjevica, u napuštenom selu podno visokih planinskih vrhova, nismo mogli ugledati nikakav drugi oblik života...

Drevna naselja kroz koja smo se kretali izgledala su mistično kao da su napuštena već tisućama godina i nikako nismo mogli odgonetnuti kakva je to tajanstvena sila uspjela baš sve stanovnike natjerati da napuste svoje domove i i taj idiličan krajolik.

Probijajući se dalje obalom velikog planinskog jezera, nailazili smo na napuštena vozila u jako dobrom stanju i u prilično zanimljivim izvedbama. Zaključili smo da su u stara drevna vremena stanovnicima tih izoliranih područja takva vozila predstavljala vrhunac praktičnosti.

Planinsko jezero pored kojeg smo prolazili odisalo je idilom, ali i teškom samotnosti.

Tradicionalna seoska plovila zvana "gajete" stajala su uredno poredana kao da su dio stalnog postava muzeja, pa je bilo očito da već dugo nitko s njima nije isplovjavao na jezero. Sve to, za nas je predstavljalo nerješiv misterij, pa smo lagano nastavili dalje.

Mada smo uživali u posebnoj idili i miru kakvog se više rijetko gdje može pronaći, nikako nam nije bilo jasno što se dogodilo ljudima koji su nekada živjeli u tim drevnim naseljima... Poslije smo doznali da postoje mnoge teorije o njihovom potpunom nestanku... Spominju se i vanzemaljci i velika klimatska katastrofa, ali i to da je izravni krivac za njihov nestanak nekakvo genetski-modificirano cjepivo protiv nekakvog planski stvorenog virusa. Navodno su ljudi od tadašnjih vladara svijeta bili prisiljavani i ucjenjivani na najgoru moguće načine da se podvrgnu bockanju protiv svoje volje. Kad su zli vladari shvatili da gotovo polovinu stanovnika ne mogu nikako prisiliti na bockanje, ni savršeno smišljenom propagandom, ni svim metodama zastrašivanja, pa čak ni kad su im sve više počeli oduzimati prava i slobode, tada su ispotencirali veliki sukob između bockanih i nebockanih. Bockani su tražili od nebockanih da se i oni probockaju, jer ako se ne

probokaju od njih im prijeti velika opasnost. Nebockani su u svemu tome bili jako sumnjičavi i nije bilo nikako jasno zašto su se bockani uopće bockali ako im i dalje prijeti opasnost od njih nebockanih i onda su postali još sumnjičaviji. Zanimljivo je i to da je dio bockanih čak stao na stranu nebockanih. Nebockani su i bockane i nebockane uvjerali da oni nemaju ništa ni protiv bockanih, ni protiv bockanja, već da su samo za slobodni odabir bockanja, pa im nikako nije bilo jasno zašto ih veliki dio bockanih nikako ne shvaća, već ih nazivaju antibockerima, teoretičarima zavjera, ravnozemljašima i drugim pogrdnim imenima. Onda su zli vladari svijeta počeli sve više gubiti živce, jer se situacija nije odvijala baš onako kako su je oni zamislili, pa su iz dana u dan postajali sve opakiji i nemilosrdniji i donosili su sve oštrije mjere i protiv bockanih i protiv nebockanih. Naročito bi ih jako rasrdilo kad bi primjetili da negdje postoji veliko zajedništvo između bockanih

i nebockanih, jer je to predstavljalo najveću prijetnju ostvarenju njihovog savršenog plana. Na kraju su većinu bockanih ipak uspjeli uvjeriti kako su za sve njihove nevolje, za zakidanje njihovih sloboda i dojučerašnjeg komfortnog života, jedini i glavni krivci nebockani, pa se sve to pretvorilo u žestoki sukob bockanih i nebockanih i u pravi rat u kojem su stradali i nestali baš svi, i bockani i nebockani i zli vladari svijeta. Postoji i još jedna teorija koja kaže da je većina izbockanih stanovnika nakon trećeg-četrtog bockanja potpuno izgubilo svoj prirodni imunitet, pa su zbog toga postali podložni mnogim bolestima i tako su lagano izumrli, dok se dio nebockanih uspio spasiti bijegom u guste šume i visoke planine gdje su se ponovno organizirali i podignuli nova naselja, potpuno skrivena i zaštićena od bilo kakvog utjecaja iz vana... Do sada ih nitko nije uspio ni otkriti, ni naći, pa se smatra da je sve to možda samo izmišljotina. Ako nije - Sretno im bilo!

Pri daljnjem hoda-
nju kroz napušteno
drevno naselje
naišli smo na skul-
pturu ispod koje je
pisalo "Spomenik
nepoznatom boc-
kanom".

A onda smo se u trenu vratili u neka stara dobra vreme-
na. Naišli smo na jedan potpuno neočekivani prizor pun
toplina i spokojstva. Ugledali smo jednu običnu domaću
macu kako s guštom serucka u rupu na pustoj rivi obasja-
noj suncem. Ta maca kao da se s tim svojim finim neo-
metanim seruckanjem u rupu nasred rive rugala svim
ljudskim glupostima.

Ispunjenog srca
prizorom kojeg smo
vidjeli na rivi, nast-
vili smo dalje lutati
kamenim ulicama
drevnog naselja.
I dalje nismo znali
gdje se točno nalazi
ostatak naše male,
vesele ekipe.

Nailazili smo i na ostatke nekadašnje ljudske kreativnosti,
na ostatke malih toplih zadovoljstava i ljepote življenja
koju su megalomanski planovi nekadašnjih svjetskih
moćnika pokušali uništiti zauvijek.

A kad smo ugledali male kacijole pune života, emocije
su nas potpuno preplavile. Prizor nas je dirnuo ravno u
dušu i navlažio nam oči. Isti tren smo pomislili na ukusnu
domaću juhicu i nismo nikako mogli savladati osjećaj
koji je dolazio iz dubine naših praznih želudaca

Pred kraj široke i puste ulice, do nas je iznenada dotrčao
dječak. On je znao na kojem mjestu se nalazi novi "base
camp" s ostatkom naše male, vesele ekipe, pa nas je
odveo do njih.

A tamo je bilo baš onako kako smo poželjeli da bude. U
drevnom naselju podno teško osvojivog vrha "Vitkovič", u
novome base-campu, dočekala nas je razdragana ekipa
za stolom postavljenim tik uz samu vodu planinskog jeze-
ra obojanog predivnim nebeskim plavetnilom.

Dok smo skriveni od zlih vladara svijeta, uživali u egzotič-
noj hrani, odličnom piću, opuštenom druženju i posljed-
njem dodiru ljeta,

...dječak neopterećen bilo čime, još jednom se otišao poi-
grati s razigranim valovima u toplini Božjeg savršenstva.

Pogled na milion mandarina

Promjena u poslovnom životu me pri-
vremeno (barem zasad) odvela u Dolinu
Neretve. Pri prvom dolasku u Metković,
pogled mi je plijenio Velež ali i jedan
meni nepoznat vrh koji se izdiže iznad
neretvanskih močvara i mnogobrojnih
rukavaca. Radi se o Rujnici, brdu koje
se proteže u smjeru sjeverozapad-ju-
goistok s najvišim vrhom Babin grad
na 736 metara nadmorske visine. I tako
jedne lipe nedilje sam osta u Metkovi-
ću i odlučim se popeti na Babin grad.
Krenuh u 9:00h iz zaseoka Momići koje
se nalazi na cesti iz Kule Norinske pre-
ma Vrgorcu. Dobro markirana staza
kreće između starih kamenih kućica i
malenih vrtlića u kojim raste sve šta se
može zasaditi. Jedino ne rastu banane
ali one dođu u Lidl u Pločama. Ispra-
ćen miksom laveža lovačkih pasa i ton-
skom probom pred svadbu u lokalnom
restoranu, uspinjem se blagom stazom
i dolazim do šuma bora i čempresa.
Putem prolazim kraj ilirskih gomila za-
obilazeći prepreke pretpostavljam na-
mjenjene motorima. Napuštam šumu
i pri izlasku na čistinu s desna mi se
otvara pogled na močvarno područje
Orepak. Radi se o području iznimno
važnom za gniježđenje ptica. Eto Leo
ako nisi zna. Takav krajolik je nešto šta
nismo navikli gledati pri svojim uspo-
nima. Gusta trska izdaleka daje dojam
da se radi o velikoj ledini, ali ako se po-
gledaju zemljopisne karte, navedeno
područje je obojano plavom bojom.
Dan je bio predivan, sunce je ugod-
no grijalo a zvučnu kulisu iz Momića

*Doša je tu i Pavič
koji me pita di
je piva kasnije,
Šimca zanima
očemo di moći
poisti jegulje*

zaminile su zvukovi motornih pila koje
su veselo parale zrak diljem Doline.
Nakon nekih sat vremena, dolazim na
prijewoj i mijenjam pogled na Metković
i Hercegovinu s gustom makijom izmje-
šanu s hrastovom šumom. Planinarska
staza vijuga između oštrog kamena i
različite vegetacije te dolazi do križa-
nja koje vodi do crkvice Sv. Roka. Pro-
šetah do crkvice koja datira iz 18 st. Pri
povratku na stazu srećem dva domaća

planinara iz HPD Gledavac Ploče. Malo
sam s njima proljudika i nastavlja dalje.
Jesam bija sam ali u mislima samnom
je bilo jako puno dragih ljudi. Bija je tu
Mate koji me malo kori jer nisam bija
u zadnjoj turi radova na skloništu a ja
mu se pravdam. Bila je tu Anka koja je
u mojim mislima još s onim dvojicom
Pločana, pa naša Vanda koja spava na
Bilićevim ledima. Doša je tu i Pavič koji
me pita di je piva kasnije, Šimca zanima
očemo di moći poisti jegulje. Došli su
Nina i Joka, Kralj i Crni je tu. Jane priča
kako joj je na alpinistiko školi, Josipa
slikaje neko cviče. Leo zafrkava Tonju.
Svi su bili samnom. Sam a nimalo sam.
Zamišljen dolazim do malih dočića od
kojih se neki koriste za kampiranje. Po-
stavljani su tu šatori i složena kamena
ložišta. Panjevi i kamenje čeka da ekipa
zasidne uz vatru, Prolazim skretanje za
Borovac i dolazim do Ruske staze. To
ime je dobila jer su je za vrime Prvog
svjetskog rata gradili ruski zarobljenici.
Srećem tu još dvoje planinara. Izbijam
na prijevoj između Velike Rujnice i Ba-
binog grada. Staza postaje sve strmija
i negostoljubljiva a pogled se otvara
prema jugu. Na nekim djelovima kori-
stim i ruke, skakućem po glondama a
vrh nikako da dođe. Nakon pola sata
skakanja dolazim do vrha koji je
označen betonskim stupom. A gori šta
imaš vidjeti. Na jednu stranu Opuzen,
delta Neretve, Ploče, u daljini Pelješac,
Korčula i Mljet. Na drugu stranu šiljci
Biokova, Rilić, Stupid, Matokit, Mihovil i
Kamešnica. Na treću stranu se vide her-
cegovački divovi Prenj, Vran, Čvrnsnica i
Velež. Za vedrijeg vremena pogled se
pruža sve do Durmitora. Pogled kojeg
se nebi posramile i veće planine. Nakon
marende na vrhu i uživanju u pogledu,
vrime je da krenem nazad. Istim putem
nogu prid nogu za dva sata dolazim do
auta i zaslužene pive. Kaže aplikacija da
je tu bilo 1000m visinske razlike do vrha
mi je tribalo 3 sata. Svakako izlet koji ću
organizirati za klub.

DVAPUT JE DVAPUT

Kako mi nismo odustajali, tako je i njemu bilo neugodno da se vrati, iako je vjetar sve jače dizao snijeg s padine, tako da smo jedva komunicirali. Onda se požalio da mu je hladno pa smo se stotinjak metara ispod vrha odlučili na odustajanje

Iako će većinu ovaj naslov asocirati na seks, ovaj put to nema nikakve veze s tim. Zima je počela dobro, dosta rano je pao prvi snijeg, ali se brzo i razvodnila, snijega je bilo jako malo, pa su nam nedostajale prave zimske ture. Stalno i nestrpljivo pratimo vremensku prognozu, ali nikako da pravo napada snijeg. Kraj je siječnja, po prognozi idućih pet dana će padati snijeg, i istu večer kujemo plan: sutra idemo na Visočicu, i to na tjedan dana. Inače na zimske ture idemo kad je vrijeme relativno dobro, ali ovaj put idemo u lošu prognozu. Znamo da je Visočica pitoma planina i smatramo da će se i po takvom vremenu moći planinariti. Nakon posla krećemo put Sarajeva, a onda u Hadžićima skrećemo desno prema Bjelašnici i Igmanu. Čim smo se zavojitom cestom počeli penjati u planinu počeo je padati i snijeg, ali nije to sniježno nevrijeme nego pada bez vjetra pa ga je iz toplog automobila idilično promatrati. Kako smo se dizali više u planinu tako je i snijeg pojačavao, pa kad smo banuli ispred doma „Prijatelji prirode“ na Igmanu i naš se domaćin iznenadio vidjevši da smo autom stigli skroz do doma. Dom je dosta velik, uredan i topao, tako da je navečer bilo ugodno gledati kako vani pada snijeg i razgovarati s uljud-

nim domaćinima.

Ujutro uz prvu kavu i ne slutimo šta je vani, a već prvi pogled kroz prozor ukazuje na pravu zimsku idilu. Napadalo je 30-ak cm novog snijega, pa nakon doručka prvo čistimo automobil a onda lopatamo oko njega, da bi naposljetku morali očistiti i 30-ak metara prolaza kako bi došli do raščišćenog dijela puta. Plan je da popodne idemo dalje, ipak smo krenuli na Visočicu, pa dok čekamo da ralice očiste cestu odlazimo na 2-3 sata hodanja po Igmanskoj šumi. Snijeg je pršić pa krpilje lete kroz njega, a onaj stari ispod je dovoljno zamrznut da se u njega ne propada.

Poslije ručka pozdravljamo se s domaćinima, odlazimo put Visočice i za ne-

kih sat vremena spuštamo se u Tušila, gdje se nalazi naš dom idućih 5 dana. Opet sniježi ali briga nas, sad smo stigli i neka pada. Večer u domu je prohladna, vani pada a peč nikako da ugrije, drva teško gore tako da dosta rano odlazimo spavati. U domu osim domara našli smo još jednog planinara iz Sarajeva koji se, kako kaže, sprema za nešto veliko, ali nam nije htio otkriti za što točno. Čuvao je to kao tajnu, ali ni mi nismo navaljivali da je otkrijemo, pa je tako i ostala tajna, znamo samo da je iz Sarajeva i da je Belina godina. Navečer bi odlazio na noćne ture sat-dva, pa kad bi se vratio u dom bio bi sav promrzao i modar.

Ipak, sutradan ga stižemo na usponu prema Subaru, pa drugi dio uspona on nas vodi prema vrhu. Kako se vrijeme pogoršavalo, tako je i on sve češće zastajkivao i usporavao uspon, a kad je postalo dosta ozbiljno, mislim da se malo ustrtao, pa nas je počeo ubjeđivati da kad s Bjelašnice dolaze oblaci, da to dolazi pravo nevrijeme i da je dosta opasno biti u planini. Još nam je govorio kako je snijeg upakiran, pa je opasnost za lavine jako velika, a vrijeme je postajalo sve gore i gore. Kako mi nismo odustajali, tako je i njemu bilo neugodno da se okrene i vrati, iako je vjetar sve jače dizao snijeg s padine, tako da smo na trenutke jedva komunicirali. Onda se ipak požalio da mu je hladno i da mu noge mrznu, pa smo se stotinjak metara ispod vrha ipak odlučili na odustajanje i povratak u dom. Nakon samo desetak minuta, stotinjak metara niže, vrijeme se rapšćistilo, ali zbog njega se nismo htjeli ponovo vratiti u uspon.

Treći dan opet pada snijeg, odmah ujutro stigao je Čiri - glavni domar

majstor, tako da nas dvojica čistimo peč i dimnjak, a nakon toga uz obilan doručak ugodno se grijemo. Čiri (prvim imenom Thierry) je inače bodulac, Nizozemac s otoka Curaçao na nizozemskim Antilima, koji je neko vrijeme živio na Filipinima, u Indoneziji, Južnoj Africi, Šri Lanci, pa u Splitu, a na kraju ga je rat kao volontera doveo u BiH, gdje se i skrasio. Sada vodi Green Visions, prvu kompaniju u BiH specijaliziranu za ekološki turizam. Inače je jako zanimljiva osoba, vodič po Via Dinarici, vegetarijanac, pun zanimljivih priča...

Nakon doručka Bele i ja ipak idemo vani na turu do Crvenog kuka. Iako je vidljivost slaba, ipak snijeg pomalo prestaje i ne želimo cijeli dan sjediti u domu. Do vrha sela Sinanovići dolazimo automobilom, navlačimo zimsku opremu, stavljamo krpilje, i gazimo friškim snijegom pretpostavljajući da je tu staza. Nakon dva sata probijanja, poviše Puzimskog groblja ulazimo u toliku maglu da se jedva vidimo na dva - tri metra udaljenosti, pa hrabro odlučujemo da odustanemo i da se vratimo.

Sutradan ujutro ipak ne pada snijeg, pa poslije doručka odmah iz doma idemo na turu prema vrhu Drstva, pa dokle dođemo. Nakon dva sata probijanja po friškom snijegu dolazimo u podnožje. Vrijeme se opet pokvarilo,

Muhamedu dajem privremeni otkaz i pružam priliku i povjerenje ovim vegetarijancima da mi spremaju i meso

puše, pada snijeg i magla je. Ali ovaj put ne odustajemo, idemo dalje. Znamo da se zbog vremena ne možemo penjati na Drstva, ali želimo barem doći do jezera koje se nalazi ispod kuloara Vite i Subara, dva istaknuta vrha ovog dijela Visočice. Magla je toliko stisla da jedva vidim vrh svojih gozjerica, sve je oko nas sivo-bijelo, ali nešto neobično ispred mene. Podloga je sva bijela, a taj mi se dio čini siviji, i zakoračivši da to bolje pogledam, odjednom mi je nestalo tlo pod nogama, pukla je ploha i ja sam propao zajedno s njom. Survavši se zajedno s gomilom snijega s 4-5 metara visine, ipak sam ostao na vrhu gomile. Ležeći u gomili snijega gledao sam gore, i tek sam tad shvatio da sam ustvari

propao kroz strehu i da se ona odcijepila za mnom. Bele je virila kao s balkona i pogledom me tražeći pitala što se dogodilo. Ružan osjećaj, ali sve je dobro prošlo, i poslije 2-3 pokušaja da se popnem gore odustajem, jer je snijeg mljecav i samo se melje pod mojim nogama. Obilazim taj dio koji se odcijepio i vraćam se opet gore. Puklo je otprilike 15-ak metara dužine i 2-3 metara širine, streha koja se napravila preko neke stijene, više zbog zapuha vjetra nego što bi tu stvarno trebala biti. Naravno, odmah se vraćamo prema domu, tako da ni treći dan ništa nismo popeli, pa navečer zovem Šukija, svog prijatelja iz Jablanice koji živi u Sarajevu da dođe u pomoć.

I stvarno sutra dan ranom zorom evoga na vratima, pa nakon kave pakiramo stvari i odlučni kao nikad penjemo se na Subaru. Uspon opet vodi Belina Godina, snijeg je opet „upakiran“, ali naša odlučnost je velika, i nakon 3 sata uspona izlazimo na vrh... ipak smo nešto popeli, pa se možemo spremati za povratak kući, iako kujemo plan za ponovni dolazak, ali ovaj put u nešto malo bolju prognozu.

Kući opet pratimo vrijeme i nikako da se poklopi bar tri dana da valjaju. Nakon mjesec ipo, krajem ožujka, Vakuća najavljuje 3-4 dana anticiklone i mi smo opet na granici. Dom smo rezervirali u vožnji, a sa Čirijem smo već i prijatelji postali, iako im ja i nisam odmah bio drag jer su oni u domu svi vegetarijanci, a takvu i hranu u domu spremaju. Meni je sve to ukusno, ali samo za prilog, tako da sam ja meso naručivao kod Muhameda u restoranu 50-ak metara poviše doma, a prilog kod njih i tako je u domu je ručak bio bogovski. Kad su vidjeli da me ne mogu privoljeti na vegetarijanstvo prihvatili su tu opciju i više se nisu ljutili na moje meso.

Kasno u noći stižemo opet u Tušila, noć je vedra i hladna, a dom ugodno ugrijan. Dočekuje nas Čiri dobro raspoložen i već na vratima nudi večeru i pita koje ću meso sutra za ručak. Sav iznenađen, Muhamedu dajem privremeni otkaz i pružam priliku i povjerenje ovim vegetarijancima da mi spremaju i meso.

Sutradan udarnički krećemo na ture.

Bele krpljari, a ja turno i tako izlazimo na Crveni Kuk. Ovaj put je vrijeme dobro, snijeg još bolji, pa je zadovoljstvo biti tu i uživati, a i zanimljivo je vidjeti odakle smo se prošli put vratili, jer smo bili ispod samog vrha.

Drugi dan vrijeme se nenajavljeno pogoršalo, vani je -10, puše jak vjetar i magla je. Shvaćamo da Vakula nije Bosanac, pa ipak oko deset sati odlazimo do Umoljana, jer nam je namjera ići do Studenog potoka da ga vidimo u zimskim uvjetima. Zbog siline vjetra, hladnoće i slabe vidljivosti nakon samo pola sata hoda vraćamo se s pola puta. Pri povratku prolazimo kroz selo koje je nastanjeno samo ljeti, i uživamo u slikovitim prizorima snijegom zatrpanih pastirskih kućica. Promrzli, vraćamo se u dom gdje vlada prava idila, toplo je a i jedini smo gosti, tako da možemo i ležati pored peći, a i ubiti oko ili pogledati Janka Stričića dok Ćiri sprema ručak.

Već idući dan vrijeme nas zove vani. Sve se smirilo, sunce je uhvatilo svoju poziciju, i mi danas idemo na Bjelašnicu. Na prijedlog jarana Dine Karadžića, idemo s Bijelih Voda na vrh Opservatorij. Bele opet krpljari, a ja sam se okurazio i idem turno. Staza vodi prvo kroz bukovu šumu, a onda izlazi na goleti Bjelašnice. Već na početku dok smo još u šumi, računam koliko ću bukava zagr-

Dvaput je dvaput... prvi put jedva popeli samo Subar, ali uživali u padanju snijega i pravoj zimskoj čaroliji. Drugi put uživali u čarima planinskih masiva obučenih u bijele haljine

liti i poljubiti kad se budemo vraćali, jer nisam baš vješt skijaš u ovako gustoj šumi. Ali čim je prošla šuma, prošla je i moja briga. Izašavši na čistinu, Bjelašnica se otvorila u najljepšem izdanju, kao nevjesta u bijeloj vjenčanici. Padine su duge i blage, tako da ne znaš kud bi prije pošao, i ja jedva čekam povratak da se otisnem i kliznem po tim brežuljcima. Nakon dva ipo sata dolazimo do vršnog dijela. Završni uspon od nekih 400 metara je dosta strm pa tu trošimo dosta snage i vremena. Vrijeme se po-

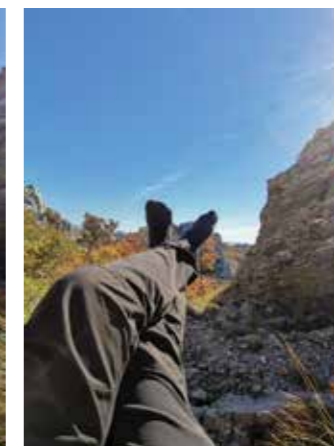
činje kvariti, vrh je već obučen u sivo, vidljivost slaba, pa u skijanju to zna biti jako opasno. Ipak uspijevamo izaći na vrh, ali bez ikakvog odmora odmah krećemo nazad. Bele je već odmakla dosta dok sam ja poskidao cucke (kože) sa skija, a onda oprezno jer je slaba vidljivost, krenuo u svoj spust. Za 2-3 minute izlazim iz oblaka, a onda s lakoćom stižem Belu. Ispred nas je onaj sunčani dan od jutros, i uživamo svatko u svom filmu. Pošto sam ja na skijama dosta brži, dok se Bele spušta onih 400 metara, ja sam ispenjao još jednu padinu jer mi se činila idealna za moje skijanje. Sve do šume je bilo famozno, a onda muka i nevolja, ali nisam ih skinuo, s malo izvrtanja i veslanja, isplivao sam i sretno stigao do parkinga, čitav na skijama...

Po povratku u dom odlučujemo još penjati na Vitu, sigurno najzahtjevniji vrh Visočice. Iako nas odgovaraju od toga jer je sve zaledeno a kuloar je jako strm i opasan, navečer opet zovem Šukija i sutra je već ranom zorom tu. Pošto nije imao penjačko užice i opremu, odlučili smo ići okolo s Puzimskog groblja a ne kroz kuloar. Nas dvojica turno, a Bele opet sa svojim krpljama. Krenulo mene ovo turno, i za 4 ipo sata evo nas na vrhu Vito. Radujemo se ko mala djeca, a onda da ovjekovječimo svoj turno uspon, penjemo drugi vrh u blizini kako bi nas Bele mogla snimati dok mi skijamo. Svega je bilo na toj snimci, ali najmanje skijanja. Uglavnom padovi i borba da ostanemo na skijama, jer je padina bila prestrma a naše umijeće premalo za takav izazov, iako smo sve to pravdali umorom. Preživjevši taj dio spusta, ostatak je bilo ugodno skijanje do samog doma... Ćiri nas je dočekao sa svojim vegetarijanskim specijalitetima i hrpom mesa za nas dvojicu, dok Bele i dalje glumi vegetarijanku.

Dvaput je dvaput... prvi put jedva popeli samo Subar, ali uživali u padanju snijega i pravoj zimskoj čaroliji. Drugi put uživali u čarima planinskih masiva obučenih u bijele haljine. Ovdje ćemo se iduće zime definitivno opet vratiti.

Kružna tura oko Velike Paklenice

NEDJELJA 24.10.2021. GODINE

Predivan jesenski dan odlučili smo provesti u društvu 23 vesela planinara, i otkriti predivne predjele oko Velike Paklenice. Preputili smo se u ruke iskusnog vodiča Tine Krnić.

Sa bazena u Crnici krenuli smo u 06,00 sati, put Starigrad Paklenice, uz neizostavno druženje na kavi prije polaska.

Na našu sreću dočekala nas je bonaca i savršeno vrijeme, iako su najavljivali jaku buru. Odlazimo na uspon, polako se penjemo i uživamo u pogledu naprijed planina, otraga plavo more, otoci i bonaca.

Na putu prema gore nailazimo na Mirila - počivala duša. Mirila su kamene oznake jedinstvenog pogrebnog ri-

Veselim korakom stižemo do starog sela Tomića, u selu smo sreli konje i tragove vrtlarenja, kuće su nažalost u propadajućem stanju, ali se vidi toplina ljudi koji su ih brižno zidali

tuala prakticiranog u vrijeme kada se živjelo na Velebitu i od Velebita, smještena uz velebitske staze.

Veselim korakom stižemo do starog sela Tomića, u selu smo sreli konje i tragove vrtlarenja, kuće su nažalost u propadajućem stanju, ali se vidi toplina ljudi koji su ih brižno zidali. Pružaju

prizor kao iz bajke o Trnoružici, obrasle bršljanima i velikim stablima.

Iz bajkovitog sela Tomići krećemo prema Vidakovom kuku 836 m, staza je srednje zahtjeva sa povremenom upotrebom ruku, sajle su postavljene sa strane tako da je uspon ugodan.

Spuštamo se prema Manitoj peći. Pećina je bila nedostupna za posjet. Sa staze prema špilji Manita peč pruža se prostran vidik na dolinu Velike Paklenice i obližnje vrhove. Pogled na Anića kuk je neopisiv.

Središnji dio kanjona Velike Paklenice sačinjavaju strme litice i taj dio predstavlja najuži i najatraktivniji dio kanjona. Geološke podloge od izvora Velike Paklenice, pa do njenog sutoka s Brezimenjačom, voda je u koritu Velike Paklenice prisutna tijekom cijele godine, nažalost zbog velike suše ove godine donji dio korita bio je vez vode. Polako silazimo do parkinga, dok dio ekipe odlazi po prijevoz, mi se opuštamo u finom društvu, nakon toga naravno idemo na okrjepu u piceriju pored mora, zalaz sunca za kraj divnog dana i druženja sa dragim ljudima, do sljedećeg izleta.

Ekspedicija 'Na krovu Šibenika': VRLETIMA ŠUBIĆEVCA OD KUGLANE DO REPETITORA

Došao je i taj dan. Nakon iscrpljujućih i dugotrajnih priprema, pomnih i detaljnih planiranja, prikupljanja potrebne opreme i manje potrebnih informacija, istraživanja o iskustvima drugih, dugih razgovora s iskusnim planinarima, proučavanja stoljetnih meteoroloških statistika i dugoročne vremenske prognoze za dane ekspedicije na svim dostupnim internet-skim meteo-stranicama, pa čak i Službe za vremensku prognozu u Harareu u Zimbabveu, kao i uvijek uoči velikih ekspedicija i složenih planinarskih pohoda, probudio sam se prije nego sam navio mobitel.

Pisalo je da je 3 sata ujutro, a buđenje je bilo predviđeno za 4 i 30. Nema veze, ionako od uzbuđenja nisam mogao zaspati do 3. Ni prvi ni zadnji put. Kombinacija osjećaja usplahirenosti i uzbuđenosti uoči novog putovanja i predstojeće avanture, te neispavanosti... Nema spavanja. Ekspedicija počinje.

Dao sam joj naziv 'Na krovu Šibenika'. Nekoliko mjeseci prije puta nastojao sam za taj zahtjevan i neizvjesni pothvat pozvati da mi se pridruži i nekoliko prekaljenih planinarki i planinara, istinskih avanturista i ljubitelja neistraženog. Iako su većini zasjale oči kada sam im predstavljao plan ekspedicije, mnogi su morali odustati zbog posla, kako su mi rekli, jer je polazak bio u utorak.

- Znaš da bi iša s tobom na kraj svita, ali taj utorak mi je tehnički - rekao mi je kolega avanturist.

Iako nikad nije previše pametno na tako složene ekspedicije ići bez iskusne ekipe i sam, bez potpore, ipak sam ovaj put odlučio riskirati. Šta je život bez rizika.

Dakle, skočio sam iz kreveta. Vani je

Pogledao sam u ruksak, a u njemu litra mutne vode i konzerva mesnog doručka s prošle ekspedicije. Sva potrebna oprema je bila razbacana uokolo, jer ju nisam stigao spakirati, s obzirom da sam do 2.30 gledao vremensku prognozu Australškog državnog ureda za meteorologiju

još bio mrak. Krenuo sam po ruksak koji sam sinoć spremio za put.

Ali jok. Pogledao sam u ruksak, a u njemu litra mutne vode i konzerva mesnog doručka s prošle ekspedicije. Sva potrebna oprema je bila razbacana uokolo, jer ju nisam stigao spakirati, s obzirom da sam do 2.30 gledao vremensku prognozu Australškog državnog ureda za meteorologiju.

Kasnio sam u polasku, već vidim. Predviđeni polazak je bio u 7:00 sati s Kuglane. Nakon što sam od 3:10 do 6:40 gledao u prazan ruksak, odlučio sam se hitro, efikasno i strelovito spakirati. Ubacio sam u ruksak sve planirano, pa i više i manje od toga. Malo kasnije se ispostavilo da sam nehotice ponio i knjigu o ruskoj kuhinji, te kutiju sa šarafima i tiplama. Ali zaboravio sam kompas, sekstant, kartu Šubićevca i cepin. Nema veze... Prisjetio sam se odmah priča s pionirskih ekspedicija na Šubićevac.

- Nismo imali ništa. Koje gozzerice. Od opreme smo nosili jedino bocu rakije - ispričao mi je jedan od prvih koji su osvojili Repetitore, krovove Šibenika.

- Repetitori se ne osvajaju, na njih se pohodi. Oni osvajaju nas - rekao mi je tada, dok sam ga zadivljeno slušao, zamišljajući ih na krovu Šibenika kako ih

Nekoliko mjeseci prije puta nastojao sam za taj zahtjevan i neizvjesni pothvat pozvati da mi se pridruži i nekoliko prekaljenih planinarki i planinara, istinskih avanturista i ljubitelja neistraženog

ozarene i crvene u licu šiba bura dok natežu rakiju iz boce.

Ruksak je bio spreman, bar se tako činilo. Trebalo je još navući gozzerice. Ali gdje su? Nakon 15 minuta pronalazim ih u šupi, ispod lonca od 20 litara i ventilatora. Ali jao: pune su blata, izvana i iznutra. Nema veze. Nema odustajanja! Odlika najhrabrijih istraživača je brza prilagodba, neustrašivost, odvažnost i upornost. U šupi nalazim starije patike s rupom. Više njih. Rupa. Pa šta onda... tješim se i zamišljam kako je tek bilo onima koji su na Repetitore išli bosu ili u natikačama, bez flisa, GPS uređaja, planinarskih štapova i magnetizija u prahu.

Vrijeme je za polazak. Izašao sam iz kuće i krenuo prema zbornom mjestu kod trafike nedaleko od kuglane. Bio je dogovor kako će mi se na ekspediciji neki ipak pridružiti, ako se uspiju osloboditi obaveza.

Iako sam ekspediciju većini najavio 14 mjeseci ranije, neki su bili spriječeni baš na taj dan.

- Baš taj dan mi je mater naručena na ultrazvuk - sa žaljenjem mi je rekao jedan od mojih kolega planinara. Izašao sam iz kuće: uslijedio je rela-

tivno nezahitjevan spust niz kvrgave skale, pa Ulicom Paške Zjačića. Ubrzo nakon toga treba krenuti istočno, relativno zahtjevnim i neoznačenim strmim usponom Teslinom ulicom u smjeru Gimnazije.

Ubrzanim korakom, uzlupanog srca i zadihan stižem do kioska Tiska.

Tamo nikoga još nema. Samo gospođa Jasmina slaže Story, Hrvatsko slovo, Jutarnji, Slobodnu...

- Kud vi tako rano? - pita me. Znamo se odavno, jer sam pušač, a i prije sam odlazio po novine.

- Idem na ekspediciju - kažem ja važno.

- A jel... - reče ona i uđe u trafikku.

Gospođa je imala važnijeg posla, baš joj je stigao kamion s pićima za frižider, pa je nisam tada zamario s detaljima ekspedicije.

Odlučio sam još pričekati. Još jedan kolega planinar je obećao da će mi se sigurno pridružiti ako do utorka popravi kočnice na škodi.

Pričekao sam do 8 sati. Čekao sam s ruksakom kod trafike dok su pored mene prolazili poznanici i manje poznati.

- Dobro jutro... - pozdravljali me.

- Dobro jutro kako je... - odgovarao

sam.

Nisam nikome objašnjavao da tu stojim jer idem na ekspediciju. Ne moraju svi znati. Uostalom bit će o tome sigurno izvještaj u medijima, a garantirano neki tekst u Helopu, glasilo mog matičnog Hrvatskog planinarskog kluba Sveti Mihovil.

Baš je u bijelom klupskom kombiju prošao Mate Protega, predsjednik našeg kluba, jedan je od prvih koji su osvojili Šubićevac. Trubnuo. Broj njegovih ekspedicija na Repetitore nije poznat, jer statistike o tome ne postoje, a i on se sam ne sjeća. Bilo je vrijeme za polazak. Tko je bio spreman za ekspediciju sigurno bi već došao. Krenuo sam uurbanim korakom prema rubu šume.

-Aj popij nešto. Sidi. Di ćeš - zove me poznanik iz Kuglane.

- Ne mogu, fala. Idem na ekspediciju. Drugi put... - odgovaram mu ja.

- A dobro - reče on.

U daljini sam ugledao prvu markaciju. Srce je opet ubrzano zakucalo. Na pravom sam putu.

Od ovog trenutka više ništa neće biti isto...

(nastavlja se...)

HGSS STANICA ŠIBENIK U 2021.

U HGSS Stanici Šibenik djeluje 46 pripadnika, 1 instruktor gorski spašavatelj i 1 kandidat za instruktora, dva vodiča potražnih pasa i dva u obuci, 3 liječnika i dva zdravstvena djelatnika, jedan licencirani operator bespilotnim sustavom.

HGSS stanica Šibenik u 2021. godini odradila je 65 akcija spašavanja, 71 aktivnost stanice, 20 različitih dežurstava, 72 vježbe potrebne za održavanje spremnosti članova, 59 dana na osnovnim tečajevima u organizaciji HGSS-a te 33 dana na raznim sastancima zbog organizacije staničnih aktivnosti i u stožerima JLS-a. Do 11 mjeseca stanica Šibenik ima u 320 radnih dana i 10 369 radnih sati/ čovjek.

Svi redoviti članovi, obvezali su se biti raspoloživi od 0-24 sata, 365 dana u godini.

HGSS Stanica Šibenik zbog boljeg pokrivanja područja ima 2 ispostave na području Šibensko - kninske županije. U svakoj ispostavi djeluju redovni članovi, koji se sustavom obuke osposobljavaju i djelotvorno opremaju za djelovanje u većim akcijama, velikim nesrećama i katastrofama kao snage civilne zaštite.

U tijeku je dodatno kapacitiranje i opremanje središnje stanice Šibenik u Rokićima za potrebe stanice.

Cilj je u Rokićima imati središnjicu stanice i centar za obuku članova iz cijele županije, te je opremiti i osposobiti sukladno potrebama službe.

Stanica Šibenik na području Grada Šibenika od samog osnutka ima središnjicu stanice, a u posljednje 4 godine ulaže u gradsku imovinu, zgradu Rokići kao našu buduću središnjicu, a koja je financirana sredstvima središnje HGSS-a.

Do danas u imovinu grada Šibenika, uložili smo 1.326.398,00 kn što je iznos od preko 26 godišnjih proraču-

na koje grad Šibenik izdvaja za HGSS stanicu Šibenik.

HGSS Šibenik se sve više koristi i izlazi na teren na poziv policije i drugih javnih službi. U sklopu Stanice imamo više potražnih timova u obuci za osposobljavanje za potragu za nestalim osobama te specijalno uvježbanog psa koji slijedi individualan trag nestale osobe. U Stanici imamo člana s vrhunskim licencama koji djeluje u Odjelu bespilotnih letjelica OBS.

Zahvaljujući ovom alatima imali smo veliki broj uspješnih pronalazaka nestalih osoba.

Detaljnija analiza akcija spašavanja i drugih aktivnosti

AKCIJE SPAŠAVANJA

HGSS stanica Šibenik je do 2021 godine izašla 174 puta na akcije i intervencije. Na početku godine intenzivno smo sudjelovali u potresu razrušenom području, te smo na terenu primjenjivali svoja znanja i sposobnosti za pomoć u organiziranom sustavu stožera civilne zaštite. Naši su članovi tom prigodom od prvog dana boravili danima u razrušenoj Petrinji i okolici pomažući stanovništvu na razne načine od dijeljenja hrane, lijekova i drugih potrepština po zabačenim i teško pristupačnim selima do uklanjanja dijelova kuća uglavnom dimnjaka.

Od potražnih akcija na ispomoć drugim stanicama išli smo najviše radi brzine djelovanja zbog blizine mjesta događaja sa našom županijom. U ovoj godini sve potražne akcije na našem području su se mogle brzo riješiti zbog postojanja dobre komunikacije sa nesrećenim, ali i drugim službama, koje sudjeluju u traganju. Najzahtjevnija akcija u 2021 godine je bio poziv za pomoć Francuskog državljanina, koji se ozlijedio prilikom posjeta najvišem vrhu Dinare s Hrvatske strane. Za vrijeme spašavanja te osobe, dobili smo dojavu da je potrebno spašavanje druge osobe, koja

je prilikom pada ostala bez svijesti. Zbog nemogućnosti leta i izvlačenje unesrećenih osoba helikopterom, sve ozlijeđene osobe spustili smo nosiljkama do HMP-a.

U 2021 godini zabilježen je porast intervencija na Dinari i to pretežito stranih državljana koji posjećuju najviši vrh Hrvatske.

Svi članovi odazivaju su se na akcije u čitavoj RH po potrebi i pozivu službe i drugih stanica.

PRIPREMA I ODRŽAVANJE SPREMNOSTI

I ove godine smo radili na obuci članova tokom čitave godine. Obuka se i nastavlja i kroz 12 mjesec ove godine sa osnovnim tečajem i relicencom članova za Resceu 3, odnosno spašavanje sa poplavljenog područja i divljih voda.

NAZIV TEČAJA/TRAJANJE DANA

Zimski tečaj 2021	8
Testiranje za speleotečaj	1
SAR CRAFT Brač	4
Tečaj speleospašavanja Brač	7
Ljetni tečaj Paklenica	16
Prva Pomoć - osnovni tečaj	6
Tečaj za voditelja potrage	3
Relicenca PP	2
Instuktorski tečaj speleospaša	3
Speleotečaj 1. dio	3
Speleotečaj 2. dio	3
Speleotečaj 3. dio	3
Rescue 3	8
Ukupni zbroj	67

Ove godine smo prvi put poslali jednog člana tečaju za spašavanje i potragu na moru (SAR CRAFT).

Zbog upotrebe novih i naprednih tehnika, radimo i dalje na usavršavanju metodike potraga, pa smo tako kontinuirano u procesu školovanja kartografa, voditelja potraga i upravitelja bespilotnih letjelica, koje se sve više pokazuju kao neizostavan resurs u potragama. Trenutno su u upotrebi dva bespilotna sustava za potrage, sa dodatnom IT opremom.

Stanica na redovnoj bazi organizira vježbe usavršavanja i održavanja nivoa znanja i vještina u svim tehnikama spašavanja (stijensko, zimsko, speleospašavanje, divlje vode i po-

plave), sudjeluje u zajedničkim pokaznim vježbama CZ. Članovi Stanice su uključeni u rad lokalnih stožera zaštite i spašavanja i zapovjedništava civilne zaštite te sudjeluju u njihovoj samostalnu radu i vježbama. Izvođenju potraga znatno pomažu potražni psi stanice koji sa svojim vodičima redovito vježbaju sa kolegama iz drugih stanica te sudjeluju na domaćim i međunarodnim seminarima.

U programu obuke Komisije za potrage i lavine su tri psa, te jedan licencirani pas za Traženje traga po individualnom mirisu.
1 kandidat za instruktora HGSS-a.
1 instruktor HGSS-a
1 licencirani rukovoditelj bespilotnog sustava 1 instruktor potražnih pasa.

SPRIJEČAVANJE NESREĆA I UNAPREĐENJE SIGURNOSTI - PREVENTIVNA AKTIVNOST

Tijekom 2021. godine, zbog epidemije, smanjen je broj dežurstava, te su održana tek poneko dežurstvo na početku godine i promotivne utrke sa ograničenim brojem sudionika. Manifestacije koje su memorijalnog ili promotivnog karaktera, su se održale sa minimumom posjetitelja i ove godine nisu zahtijevala osiguranja sa velikim brojem spašavatelja, koja smo do prije pandemije provodili. Proveli smo relicencu prve pomoći za sve naše članove što prošle godine zbog epidemioloških mjera nije bilo moguće. U naš sastav Primili smo dva medicinske radnika, te dvije liječnice su u pridruženom sastavu radi održavanje spremnosti članova u tom segmentu znanja.

NABAVA I OBNAVLJANJE RASHODOVANE, POTROŠENE ILI UNIŠTENE OPREME

Kroz 2021. godinu je nastavljeno sa održavanjem i zamjenom oštećenih dijelova opreme, uglavnom sitnog inventara opreme za spašavanje koja će biti pohranjena u ispostavi Knin, zbog

interventnosti na području Dinare. U ovoj godini došao je i dio planirane opreme za spašavanje iz EU projekta „Sigurna Hrvatska“ i nastavit će dolaziti i u slijedećoj godini. Radi se o vrijednoj opremi za potrage na terenu, ruševinama, divljim vodama kao i IT opreme za koordinaciju potraga na teren.

Ove godine je stanica, temeljem izdvojenih proračunskih sredstva opremiti članove sa Jaknama za timske uvijete, u vrijednosti od 50 000 kn.

PROSTOR GORSKE SLUŽBE SPAŠAVANJA

HGSS Stanica Šibenik raspolaže sa prostorima na tri lokacije radi interventnosti timova po cijeloj županiji. HGSS Stanica Šibenik je u 2017. godini potpisala s Gradom Šibenikom Ugovor na 15 godina na ime korištenje dijela čestice u predjelu Rokići na kojem se nalazi objekt „Stara pošta“ koji se uređuje za potrebe HGSS-a.

2018. godina

2021. godina

Od početka radova HGSS je u glavnu zgradu stanice Šibenik uložio 1.090.000,00 kn. Izvedeni ukupni troškovi do datuma 14.06.2021 iznose 1.326.398,61 kn. Što bi značilo da je stanica Šibenik uložila cc. 200.000,00 kn vlastitih

U cijelom periodu gradnje, stanica se susreće sa kontinuiranim rastom cijena izvedbenih radova i građevinskog materijala u Dalmaciji. Neplaniranim padom prihoda u vidu osiguranja, zbog globalne pandemije koja je u 2020 i 2021 godini od očekivanih 180 000 kn u dvije godine, pala na 5 000 kn od početka pandemija do danas, te je stanici smanjen budžet za ulaganje iz vlastitih sredstava u navedenu infrastrukturu.

U 2021 godini nismo od Grada Šibenika uspjeli organizirati namjensku donaciju za kuću, u vrijednosti od 50 000 kn niti traženu pomoć za unutarnje uređenje u vidu materijalne donacije.

Kao krovnoj organizaciji, HGSS-u je jedna od točaka prioriteta, da Stanice u Hrvatskoj ulažu u svoju infrastrukturu, što rezultira u konačnici, napretku službe ali i razvoju Civilnog društva u lokalnom djelovanju. Iz tog razloga, HGSS stanica Šibenik se i ove godine prijavila na natječaj uzevanje sredstva za infrastrukturu te je iz tog natječaja povukla još 270 000 kn.

Stanica Šibenik je u gradu Šibenik još uvijek u neadekvatnim prostorijama, koje smo čak u potpunosti prestali koristiti za sastanke. U derutnoj zgradi, u kojoj se nalazi planinarski klub HPK Sv.Mihovil, nalazi se dio oružarnice sa malom količinom opreme isključivo za brze intervencije. Iako smo prethodno skladištili svu opremu stanice u navedenom oružarstvu, prije godinu dana u oružarnicu planinarskog kluba, koja se nalazi vrata do HGSS oružarnice, bilo je provaljeno te smo zbog tog slučaja proglasili objekt nesigurnim za skladištenje veće količine opreme zbog moguće krađe. S

obzirom da smo u periodu dobivanja opreme iz sigurne RH, a koja se mora adekvatno skladištiti po uvjetima projekta, rizično je bilo što, od vrijedne opreme držati u Šibeniku, te je sva vrijedna oprema raspodijeljena po ispostavama Drniš i Knin. Slijednom navedenog, veliki dio spašavatelja HGSS Stanice Šibenik u ovom trenu nema na raspolaganju potrebnu opremu za veće akcije spašavanja što na ovaj način, stavljanjem novog objekta u funkciju, želimo izbjegnuti i osigurati.

ODRŽAVANJE HLADNOG POGONA - REDOVNI RAD STANICE

Stanica ima 46 članova te 1 stalno zaposlenog djelatnika. Stanica za sada ima 1 potražni tim s psom, te su tri tima na obuci, od kojeg jedan tim u idućoj godini dobiva licencu za samostalan rad na terenu, u potragama na šumovitom terenu kao i ruševinama. To su vrijedni resursi za koje treba također osigurati, hranu, opremu, osiguranje za slučaj ozljede, veterinarske usluge svakodnevnog održavanje sposobnosti i treninga, te provesti nekolicinu saveznih vježbi licenciranja, a koje se provode na različitim lokacijama u Hrvatskoj i inozemstvu. Svi pripadnici moraju biti osigurani, moraju izvršiti liječničke preglede, te produžiti i održavati svoje spasilačke licence. U HGSS Stanici Šibenik ima 46 pripadnika s područja Županije, od čega 23 s područja Grada Šibenika.

Stanica raspolaže s vrlo složenom opremom, radio vezama i GPS uređajima, bespilotnim letjelicama i drugom opremom koju treba održavati i osigurati za slučaj oštećenja. S obzirom da se bavimo ljudskim životima, moramo imati i osiguranje od odgovornosti prema trećim osobama.

Od troškova održavanja hladnog pogona tu su još: telefonski troškovi, mobilni repetitori i telefonija, internet, sustav za alarmiranje (važni radiji o nesreći), taksa za upotrebu radio-frekvencije, zamjena i popravak sitnog inventara, najam prostora, knjigovodstvene usluge, bankarski i poštanski troškovi, kopiranje i umnožavanje i druge grafičke usluge, uredski i drugi potrošni materijal, nabavka stručne literature, pretplata na časopise, troškovi arhiviranja i dokumentiranja (fotodokumentacija), knjigovodstvene i bankarske usluge.

Da bi mogli provoditi Zakonom dodijeljenu javnu službu, svi članovi moraju biti spremni i osigurati pripravnost za sve vrste aktivnosti. U sklopu obveznih vježbi koje članovi moraju odraditi je i godišnja vježba spašavanja iz zimskih uvjeta koja se uglavnom održava na skijalištu. U sklopu navedene vježbe planira se smještaj za vrijeme održavanja zimskih vježbi za članove Stanice koji imaju obvezu sudjelovanja na vježbama.

Za održavanja opreme i vozila potrebno osigurati financijska sredstva za tekuće troškove. Osim automobila

tu su i motorni čamci i prikolice. Za funkcionalno djelovanje HGSS Stanice Šibenik potrebno je osigurati razvoj tehničko tehnološke opremljenosti i djelatnosti sustava praćenja rada, dojava i uzbunjivanja. Prvenstveno treba osigurati specijalističku i osobnu spasilačku i zaštitnu opremu, vozila, plovila i ostala prijevozna sredstva. Treba osigurati sredstva za registraciju, osiguranje, auto gume, goriva i maziva, redovite usluge i drugi potrošni materijal. Potrebno je i obnavljanje voznog parka kao i nabavka specijalističke opreme. Veliki dio opreme, posebno užad imaju rok upotrebe jer postoje stroga pravila korištenja od strane proizvođača iz razloga sigurnosti pa se periodično trebaju mijenjati i raspraviti po strogim normativima. Isto tako, jedan dio opreme je oštećen i izgubljen.

CILJEVI HGSS STANICE ŠIBENIK

HGSS kao žurna služba, koja djeluje na nepristupačnom području, ali i u sklopu civilne zaštite kod velikih katastrofa svjesni smo da se svaka priprema isplati. Svako razmišljanje unaprijed šteti vrijeme potrebno za spašavanje, ali i kaos koji je neminovan za velike katastrofe i stresne situacije. Na službenoj web stranici www.hgss-stanicasibenik.hr se mogu pratiti novosti vezane uz rad stanice, ali i pronaći dosadašnja godišnja izvješća i neki korisni savjeti za boravak u planini.

11.-18.8.2021. FRANCUSKA

MONT BLANC 4810 M

ANTONIJA

JADRIJEVIĆ

Svaki put kad napisem nešto o izletu na kojem sam bila, stvari se nekako zaokruže, dobiju puninu i napokon se stave na svoje mjesto. Sa odmakom od 7 punih dana od uspona pišem ovu objavu, a ustvari želim emocije smiriti i razumjeti jer sam opet, po ko zna koji put, doživjela i spoznala sebe, a i druge, na neobičan i drugačiji način.

Krenili smo iz Šibenika u 6 ujutro i preko Slovenije, Italije došli u Francusku, gradić Chamonix oko 7 popodne. Smjestili smo se u kampu Les Cimes, te ka pravi turisti uživali u dražima kampiranja, ispijajući čaj povremeno vireći priko oka prima bilim bespućima velebnih planina koja se protezala visoko iznad nas. Četvrtak koristimo za kupnju zadnjih prijeko potrebnih stvari, te šetnju Chamonixem koji je zbilja presladak usprkos brojnim turistima.

Petak...žičarom dolazimo do prijevoja Bellevue di čekamo vlak koji nas vodi do Nid d'Aigle, 2372m odakle ustvari i počinje naše planinarenje.

Unatoč pokušaju redukcije stvari potrebnih za iduća 3 dana, ruksak neumoljivo i dalje teži oko 20 kg, pa kre-

More emocija se izlilo iz mene pri silasku da ni sama ne kužim šta se to desi, ali meni je suza suzu gonila non stop ka da nisam svoja...nisam ja plakala, nego su suze navirale i ja ih nisam niti tila niti mogla zaustaviti

tanje i uz najbolju volju i radost već doživljenim i viđenim tipično alpskim pejzažima, nije moglo biti baš u skladu sa veseljem koje sam osjećala iznutra.... nakon nekih 3 sata dolazimo do doma Tete Rousse 3187m. Tu ostavljamo još nešto stvari, te rano ujutro nastavljamo prema Gouteru.

Kuloar smrti koji me je mučija svih ovih dana planiranja našeg uspona, ovog puta je bija blagonaklon prema nama, te smo ga prošli brzo i sigurno. Odmah nakon prelaska kuloara ide se strmo po kamenjima do starog doma Gouter pa onda grebenom do novog Goutera. Uspion nije pretjerano težak, ali težina na ledjima ipak nas usporava, a i rijeka

ljudi koji su se spustavali prema dolje. Izlaskom na greben, ugledavši Gouter kako moćno stoji na samom rubu planine, moćan i siv, od sunca sjajan, veselje mi udri u glavu ....prizor kojeg sam željela već neko vreme ugledati, bija je i lipši i moćniji od onog skrojenog u mojoj glavi...malo smo se odmorili, ručali, te kasno popodne proveli šetajući obroncima iznad Goutera...dan ka iz snova, miran, sunčan...idiličan

Nedilja, dizanje u 02:00, te pokret nešto prije 04:00. Vremenska prognoza nije baš najbolja, vitar u jačanju u drugom dijelu dana, šta nikad nije dobro, ali mi idemo pa dokle se dođe. Fascinantno je bilo ugledati svjetlost mnogobrojnih čeonih lampa u mraku kako se cik cak kreću uzbrdo...one su mi u mrklom mraku bile jedini azimut kretanja...svako malo kad bi pogledala prema njima, u nadi da ih neću ugledati jer bi to značilo da konstantni uspon ipak je malo razbijen, one bi i dalje bile tu... visina i nedostatak kisika su na meni već ostavili traga...počela sam osjećati umor te su pauze morale biti češće. Oko 7 smo došli do skloništa Vallout, 4362m uz prve zrake sunca. Tu smo napravili malo dužu pauzu, obukli dodatnu robu jer je vitar pojačao, okrijepili se...

Izlaskom iz Vallouta, tražim naš put kretanja i ugledam nekoliko naveza na vrhu poprilično strmog brda i promislim...Bože mili kad ću ja to ispenjati i onda umisto da se predam očajavanju i sudbi kletoj, odlučih prominiti stav i kažem sama sebi...aj potruđi se da dođeš bar do njih, možda je lakše iza tog brda i tako ja nastavih sa vječnim optimizmom penjati se dalje i dalje. Po sredini

tog brda, muku mučimo sa kretanjem i druga naveza odustaje. Nas troje uz kratko vijećanje ipak nastavljamo...ovo je bio trenutak kad se tribalo ili odustati ili nastaviti...skroz malo mi je falilo da se nisam vratila. Teško mi je i opisati tu svjesnost da znaš da moraš doniti odluku i sve puste faktore uključiti, a srce isključiti te dozvoliti razumu da odluči...gadna stvar ali triba stati iza te odluke... i nakon toga za mene nije bilo upitno hoću li popeti, već samo kad ću popeti, kretala bi se dobro i snažno 10-tak koraka, a onda idućih 5 bi usporila, te nakon toga morala stati da smirim dah, skupim energiju i odmorim...i onda opet tako iduća 3 sata. Zahvalna sam Miru i Draženju na strpljenju jer sam ja bila najsporija u navezi i oni su morali trpiti vitar i hladnoću da bi ja uspila se popeti

Teško mi je i opisati tu svjesnost da znaš da moraš doniti odluku i sve puste faktore uključiti, a srce isključiti te dozvoliti razumu da odluči...gadna stvar ali triba stati iza te odluke

11:30 moja noga kroči na 4810m, Mont Blanc suze radosnice, grljenje, slikavanje i trk nazad jer vitar ozbiljno prijeti. More emocija se izlilo iz mene pri silasku da ni sama ne kužim šta se to desi, ali meni je suza suzu gonila non stop ka da nisam svoja...nisam ja plakala, nego su suze navirale i ja ih nisam niti tila niti mogla zaustaviti. Sad kad gledam unazad, misli su mirne, ponos je tu ispenjanim, ali ono sta me najviše veseli je moje društvo, pogotovo ono iz auta koje mi je omogućilo ne samo da planinarenje bude fantastično i dojmljivo, nego i cili put autom, te kao trešnjica na torti, posjet Lozani i Ženevskom jezeru ni u najluđim snovima nisam mogla zamisliti ovako divnih 8 dana raznolikog pejzaža, genijalnih ljudi i satarluka baš po mom guštu.

MONT BLANC

13.-17.08.

Presretna samo što smo se družili sa Mihovilcima: Kralj, Anita, Dražena, Antonija, Romeo i Miro, od kojih su vrh popeli Draža, Antonija i Miro – bravo vi! Bitno u planini: glava – znanje – kvalitetna oprema = amen!

Ovaj put nas planina nije pustila. Došli smo do skloništa Vallot koji se nalazi na 4362 metra visinske gdje otprilike planinari u slučaju lošeg vremena procjene hoće li se vratiti ili pokušati prema vrhu. Za nas dvoje nije bilo dvojbe, silazak na sigurno je jedina opcija. Znali smo da će na naš summit day biti oko 40 čvorova, što je donekle hodljivo, no s izlaskom sunca vjetar je jačao i na portalu Mountain forecast provjeravamo aktualno stanje koje kaže da vjetar jača od 60 do 80 km/h – dakle nema smisla. Leo se šali da sam mu na užetu bila kao leteći zmaj na konopcu. Planirano vrijeme polaska na vrh nam je bilo oko 2 ujutro, no kod doma Gouter iznimno je jak vjetar, odlučujemo čekati do 4 – ništa, pa se oko 6 ujutro navlačimo i krećemo, začudo krenuli smo prvi, osim talijanske naveze koja se pola sata od Goutera već odlučila na silazak. Po tim uvjetima trebalo nam je 3 sata do Vallota. Stiže još 5 naveza, neki hrabro kreću dalje, no ubrzo se vraćaju. Tog dana prema našim saznanjima vrh su popeli mladci Poljaci, naveza od 5 planinara. Na sklonište dolaze i kolege iz Srbije i naravno da smo se s njih 6 odmah skompali. Krenuli smo u isto vrijeme nizbrdo, mi smo malo požurili, ali onda se nebo zatvara, sjeda oblak na planinu i vidljivost je doslovno 2 metra, vjetar briše utabanu

stazu, hladno je jako. Odlučujemo stati i pričekati kolege iza nas kako bi se zajedno spustili do Goutera, mi smo imali gps trag od uspona i bez toga bi teško našli put za dolje. Putem „ukrcavamo“ i kolegu Rumunja koji također nije znao kamo dalje. Po povratku padamo u krevet, grijemo se i spavanac od oko 2 sata, potom druženje sa kolegama uz pivu i planinarske priče. Sutradan predivno vrijeme, naš dan za spuštanje, a pogled iz doma – savršenstvo i bonaca, idealan dan za uspon, a mi moramo dolje. Nisam mogla sebi doći od lipote oblaka i stijenskih vrhova kako moćno vire. Alpe, i love you! Brzo smo kod žičare, usput smo popili kavu na Tete Russe, krenuli smo oko 7 i tako izbjegli ogromnu gužvu u spustu! Prije polaska za Hr posjetili smo predivno staro groblje u Chamonixu gdje se nalazi

spomen ploča za poginule alpiniste: Makaranin Toni Roso i Beogradanin Igor Skender, koji su svoj život ostavili na preko 3000 metara visine u sjevernoj stijeni Les Droitesa, u teškom alpinističkom smjeru Ginat. Tu su i grobovi alpinističkih legendi Edwarda Whympera i Mauricea Herzoga. Preporuke za posjet, izaziva veliko strahopoštovanje i skromnost kad pogledaš sve te ploče smrtno stradalih planinara. S nekim vremenskim odmakom dok pišem ovaj tekst, opći dojam je za pet! Mi smo se odlično i spremno osjećali, samo nas je planina ovaj put „otresla“ sa sebe i hvala joj, dobra škola! Presretna samo što smo se družili sa Mihovilcima: Kralj, Anita, Dražena, Antonija, Romeo i Miro, od kojih su vrh popeli Draža, Antonija i Miro – bravo vi! Bitno u planini: glava – znanje – kvalitetna oprema = amen!

Došli smo do skloništa Vallot koji se nalazi na 4362 metra visinske gdje planinari procjene hoće li se vratiti ili pokušati prema vrhu. Za nas dvoje nije bilo dvojbe, silazak na sigurno je jedina opcija

SUMMER MOUNTAIN MADNESS

Jako je zanimljivo bilo vidjeti mnoštvo naveza kako se kreću sedlima, grebenima, „žiletima“ gotovo svih vrhova uokolo, a svi viši od 4000 mnv

Nakon završenog Jesenskog i Zimskog tečaja u sklopu VGŠ na kraju 2020. odnosno početkom 2021., te nekoliko samostalnih zimskih uspona s kolegama iz kluba po Velebitu, Dinari, Kamešnici i Biokovu, bio sam spreman za zadnji tečaj - Napredni kako bi stekao diplomu visokogorca. Približavanjem ljeta bilo je sve izvjesnije održavanje Naprednog tečaja prema planu VGŠ - u Alpama.

A kad je voditelj najavio bonus izlet nakon završetka naprednog tečaja - uspon na Mont Blanc, adrenalin je proradio do krajnjih granica. Međutim, postojala je jedna „kvaka“, trebalo se „kvalificirati“ za tu vrlo zahtjevnu turu, odnosno zadovoljiti test psihofizičke spremnosti jakom turom po Kamniškim Alpama, naravno uz uspješno svladane sve planirane ture Naprednog tečaja.

NAPREDNI TEČAJ VGŠ

Početkom lipnja su epidemiološke mjere sve više popustile te su se stekli uvjeti da sve ture možemo odraditi u Alpama. Ne treba niti spominjati s koliko smo oduševljenja dočekali početak „paklenog mjeseca“, koji se naknadno za nas nekoliko produžio za još jedan mjesec, ali o tom nešto kasnije!

1.vikend - DOLOMITI 3x3000+

Prema programu „alpsko ludilo“ je krenulo 19.06.2021. vožnjom iz Zagreba prema Cortini d'Ampezzo, odnosno podno Tofane di Rozes, gdje smo stigli u popodnevnim satima. Nakon parkiranja vozila, spremanja potrebnih stvari i opreme što u ruksak, što na sebe jer smo odlučili do Rifugio Giussani na 2600 mnv penjati preko via sentiero Astaldi (klinčani put). Kompletan ekipa je to popela bez ikakvih problema na vrijeme da se smjestimo u sobe i pripremimo za večeru. Rano ujutro 20.06. oko 4:30 smo krenuli na uspon koji je svanućem i većom sunčevom svjetlošću te dubinom snijega postajao sve uzbudljiviji. Na sam vrh Tofane di Rozes, 3225 mnv, izlazimo u 6:45 gotovo u zimskim uvjetima, ali ushićeni nakon uspješnog uspona na za većinu prvi vrh iznad 3000 mnv. Spust je bio otežan brzim otapanjem snijega i sve dubljim propadanjem, ali ipak stižemo ubrzo do doma gdje se prepakiramo i odmah krećemo u spust do parkinga kako bismo se transferirali na drugu poziciju.

TOFANA di ROZES - 20.06.2021

PUNTA PENIA - najviši vrh Dolomita 21.06.2021.

Nakon kraće vožnje parkiramo se u blizini Lago di Fedaiu te krećemo na uspon prema slijedećem Rifugio Ghiacciaio Marmolada na 2700 mnv. Večera je bila odlična, ubrzo smo krenuli na spavanje jer smo ujutro 21.06. opet imali plan rano polaska oko 5:30 prema vrhu Punta Penia, 3.343 mnv, iznad ledenjaka Marmolada. Na ovaj uspon preko ledenjaka krećemo u navezu, rutom kroz kuloar u kojem je postavljena via ferrata (kako je bilo dosta snijega veći dio sajle i klinova

je bio zatrpan ili zaleđen).

Na vrh izlazimo nešto prije 8:00 sati pod udarima jakog i prohladnog vjetra koji nam ne dopušta predugo zadržavanje, samo za brzo fotografiranje. Ponovo smo se formirali u navez i krenuli istom rutom u spust s posebnom pažnjom kroz via ferratu. Sve je prošlo bez problema pa smo nakon spusta do doma, marende i spremanja stvari brzim hodom krenuli u spust do parkinga. Veći dio ekipe je nastavio put do Canazeia gdje smo imali slijedeći smještaj, dok je nas petoro bilo željno dodatne akcije pa smo poslijepodne ispenjali nešto zahtjevniju via ferratu Trincee (C/D), s druge strane Lago di Fedaiu. Predvečer smo se pridružili ostatku ekipe u Canazeiu.

PUNTA PENIA - 21.06.2021.

PIZ BOE - 22.06.2021.

Slijedeće jutro 22.06. smo ipak nešto ležernije krenuli u 7.30 iz Canazeia prema Passo Pordoi gdje smo u 9:00 uhvatili prvu gondolu prema Forcella Pordoi. Nakon fotografiranja ubrzo smo krenuli prema vrhu Piz Boe, 3152 mnv, gdje se smjestio Rifugio Capanna Fassa na čijoj smo terasi uživali u pogledima na okolne vrhove.

Spust do parkinga je bio lagan i brz, odmah krećemo prema Zagrebu uz kraće zaustavljanje za obilazak Cortine d'Ampezzo. Dolaskom u Zagreb u večernjim satima smo uspješno zaključili prvi vikend Naprednog tečaja, a u mislima smo već bili na slijedećoj turi.

2.vikend - KAMNIŠKE ALPE

Za nas desetak iz VGŠ generacija 6. uz trojicu kolega iz prijašnjih generacija sli-

jedeća tura je bila tzv. kvalifikacijska za bonus turu nakon uspješnog završetka Naprednog tečaja - uspon na MONT BLANC, odmah nakon vikenda na Monte Rosi. Grupa je krenula 26.06. u poslijepodnevnim satima iz Zagreba prema domu u Kamniškoj Bistrici gdje smo prespavali. Po običaju sutradan ustajanje u 3:00 i pokret kružnom turom prema vrhovima u 3:30.

Prvi vrh je bio Konj na 1818 mnv, a do kojeg smo se uspinjali jako strmom stazom kroz šumu. Kako je plan bio da svatko ide svojim tempom kako bi se točno testirale kondicijske sposobnosti, a nakon tog vrha su se odvojile manje grupe onih koji su bili brži od ostatka. Staza nas je dalje vodila preko Praga 1919 mnv do Ojstrice 2350 mnv, pa dalje grebenima, grapama na kojima je još bilo snijega, sve do podno Planjave na koji sam vrh 2392 mnv izišao nešto prije 11:00 sati.

Uz kratko zadržavanje nastavio sam za većim dijelom grupe prema domu na Kamniškom sedlu 1860 mnv gdje smo se malo okrijepili i ubrzo krenuli nizbrdo do doma u Bistrici. Tu smo se konačno svi opet okupili oko 14:00 sati, neki su ručali, drugi se odmorili i ubrzo smo krenuli prema Zagrebu. Nakon dan-dva voditelj Aco je donio konačnu odluku o šestorici školaraca koji bi uz njega i dvoje asistenata (Vedrana i Anicu) bili ekipa za uspon na Mont Blanc.

Na moje veliko zadovoljstvo bio sam dio te ekipe!!!

Podno PLANJAVE - 27.06.2021-

Kamniška Bistrica -

zaslužena piva 27.06.2021

3.vikend - GROSSGLOCKNER

Slijedeća tura u sklopu naprednog tečaja je ujedno bila i tehnički najzahtjevnija, Uspon na najviši vrh Austrije - Grossglockner, 3798 mnv. Tu smo turu nas petnaestak odradili tijekom vikenda 02.-04.07.2021.

U petak ujutro smo krenuli iz Zagreba preko Villacha, Lienza i Kalsa do parkinga podno masiva Glockner. Prvi dan smo odradili uspon do doma Salmhutte na 2664 mnv gdje smo i prespavali. U subotu ujutro smo nakon doručka krenuli u uspon preko snježišta i grebena u de-rezama prema domu Erzherzog Johann Hutte na 3454 mnv.

Tu smo se malo odmorili, ostavili višak opreme, hrane i odjeće, te iznad doma formirali tri naveza koja smo vodili mi

školarci i lagano oko 12:00 krenuli prema kuloaru i vrhu najprije Klein pa onda i Gross Glocknera. Teško je riječima opisati sve moguće tehničke teškoće prilikom uspona, bilo po snježnim i zaleđenim plohama, krušljivim stijenama, a sve gotovo bez ikakvih sidrišta. Jedino što služi kao neka vrsta osiguranja su metalne šipke duljine 1-1,5m (kad ima puno snijega znatno kraće vire iznad preko kojih se nabacuje uža iz naveza s

omčom ili bez. To i ne bi bilo toliko komplicirano da se putem ne susrećemo s navezima iz suprotnog smjera (većinom vodiči s klijentima), a ponekad i sa znatno sporijim navezima neiskusnijih i tehnički inferiornijih penjača.

GROSSGLOCKNER

najviši vrh Austrije - 03.07.2021.

Na vrh smo stizali jedan po jedan navez i negdje oko 13:45 smo svi bili kod impozantnog križa za zajedničke fotografije. Zbog sve veće gužve na vrhu, ubrzo smo krenuli u spust do doma gdje smo večerali i prespavali.

U nedjelju ujutro nas je dočekao novonapadali snijeg, istina par centimetara pa nismo žurili s doručkom i spremanjem za spust u dolinu rutom preko via ferrate, podno doma te ledenjaka Kodnitzkees, ovaj put zaobilazeći zanimljiv dom Studlhutte zapadno od ledenjaka.

Do parkinga smo se spustili dosta brzo,

kako i dolikuje visokogorcima, te oko 11:00 sati krenuli put Zagreba.

4.vikend -

MONTE ROSA 6x4000+

Završni produženi vikend Naprednog tečaja na vrhovima Monte Rose je uslijedio vrlo brzo od 08-11.07. Tu nam je plan bio popeti 6-7 vrhova iznad 4000 mnv, a dijelu ekipe koji je trebao nastaviti na Mont Blanc to bi bila izvrsna aklimatizacija.

Krenuli smo u četvrtak ujutro iz Zagreba preko Postojne, Venezie, Milana do malog ali pitoresknog mjesta Alagna Valsesia podno masiva Monte Rose.

PIRAMIDE VINCENT

-09.07.2021

LUDWIGSHOHE

- 09.07.2021.

Stigli smo u popodnevnim satima i nakon brzog spremanja svega što nam može zatrebati na planini hvatamo prvu kabinsku žičaru, pa drugu na čijem izlazu nas već dočekuje kiša i vjetar. Hodaajući do treće velike žičare klima se u trenutku totalno promijenila (ništa neuobičajeno za visoke Alpe), pa smo imali pregovore sa žičničarom hoćemo li gore ili ne?! To je trajalo otprilike 45 minuta, bližila se večer, a vremenski uvjeti sve gori. Barem je gmljavina prestala, kiša je ubrzo prešla u snijeg.

Ipak dolaskom jednog „lokalnog“ vodiča s nekoliko klijenata žičničar je odlučio da nas sve zajedno prebaci do gore. Taj vodič i klijenti su išli prema prvom domu Mantova, a naš cilj je bio viši dom

Rifugio Gniffeti na 3647 mnv.

Zajedno s njima smo se probijali i prtli kroz novi snijeg, a ispod Gniffettia smo se penjali kraćom via ferrata doslovno kroz mećavu. Ipak svi smo stigli bez problema rasprijeti se i i na vrijeme za večeru. Snijeg je i dalje padao tokom večeri, ali sve raspoložive prognoze za sutra su najavljuvale potpuno sunčano vrijeme. Srećom tako je i bilo, budući je prvi „radni“ dan u petak 09.07. plan bio penjati bliže vrhove nismo kretali prerano. Već je svanulo kad smo krenuli po običaju u tri naveza prema prvom planiranom vrhu Piramide Vincent na 4215 mnv.

Na vrh izlazimo oko 9:30, ushićenje je bilo na vrhuncu, iako je uspon bio dosta lagan, jer je nama školarcima to bio prvi popeti „četritisučenjak“. Ubrzo krećemo na slijedeći vrh nešto sjevernije, Ludwigshohe na 4344 mnv.

E tu je već bilo malo napornije i „ozbiljnije“ zbog zaleđenih dijelova i strmog

grebena s dubokom provalijom s druge strane koju nismo niti vidjeli dok nismo izašli na sam greben i vrh. Opet brzo fotografiranje i kratko uživanje u pogledima na sve strane.

Jako je zanimljivo bilo vidjeti mnoštvo naveza kako se kreću sedlima, grebenima, „žiletima“ gotovo svih vrhova uokolo, a svi viši od 4000 mnv. Zapravo se čitavo područje Monte Rose nalazi na samoj granici Italije i Švicarske. Fantastičan je osjećaj kretati se tim bijelim prostranstvom s plavim nebom iznad nas, iako se nekima počinju javljati prvi simptomi „glavne opasnosti“ - visinske bolesti.

BALMENHORN - 09.07.2021. prema Rifugio GNIFETTI -08.07.2021.

Ali spremno i sigurno silazimo s ovog vrha i krećemo prema već zahtjevnijem Corno Nero (Schwarzhorn) gdje smo našli na grupu penjača koji su nešto pokušavali. Kako je ta sjeverna strana kojom se može penjati bila kompletno u ledu, a nismo imali dvostruke cepine, niti dovoljno lednih vijaka, a i velika smo grupa pa voditelj odlučuje da odustanemo od tog vrha i popnemo obližnji vrh-greben Balmenhorn, 4167 mnv, na čijem se vrhu nalazi jako zanimljiv kip Isusa, a do kojeg se dolazi penjanjem preko broskog konopa.

Sve u svemu zanimljiv vrh koji je vrijedilo popeti i uživati u pogledu. Nakon odmora silazimo i krećemo prema domu na zasluženi odmor.

Drugi „radni“ dan 10.07. na Monte Rosi započinjemo ranije jer su u planu nešto udaljeniji i tehnički zahtjevniji vrhovi.

Ustajanje u 4:00, doručak 4:30 te pokret u 5:00, sve smo odradili u dogovoreno vrijeme. Pogledi na nekoliko svijetlećih „gusjenica“ ispred i iza nas u svanuće su djelovali nadrealno, a izlaskom sunca sve je dobilo čaroban izričaj. Obuzelo me ogromno zadovoljstvo što se nalazim u okruženju koje naprosto obožavam, što

se krećem u navezu s lakoćom i sigurnošću bez i najmanjih tragova visinske bolesti.

Opet smo formirali tri naveza kao i dan ranije, međutim ovaj drugi dan su kolege iz trećeg naveza imali probleme s visinskom pa su odustali od uspona na Zumsteinspitze 4562 mnv koji je drugi najviši vrh Švicarske i peti najviši vrh Alpa. U dva naveza smo krenuli u taj uspon dok je treći odmah krenuo prema najvišem domu u Europi - Rifugio Capanna Margherita na 4554 mnv.

Uspion na Zumsteinspitze je u završnom dijelu zahtjevniji jer se treba penjati doslovno preko „žileta“, a na samom kraju i zaleđenih stijena, ali izlaskom na ne baš veliki plato na vrhu slijedi nagrada u prekrasnim vidicima na sve strane.

U blizini je Dufourspitze s 4634 mnv - najviši vrh Švicarske, nešto dalje na zapad se jako dobro vidi čuveni Materhorn s 4478

mnv (Toblerone), a još dalje na zapad masiv Mont Blanca koji bi za 3 dana nas devetoro trebali popeti!!! Srećom nije bila prevelika gužva na vrhu pa smo imali dovoljno mjesta i vremena za fotografiranje i divljenje.

ZUMSTEINSPITZE - 10.07.2021. PUNTA GNIFETTI - 10.07.2021.

Spust preko spomenutog „žileta“ je tehnički i mentalno još zahtjevniji pa je voditelj od nas zahtijevao maksimalni oprez i koncentraciju. Svi smo to svladali uspješno i krenuli prema slijedećem cilju - Punta Gnifetti na 4554 mnv, s već spomenutim najvišim domom gdje nas je čekao ostatak ekipe.

Preko sedla smo prešli lagano, a završni uspon smo odradili gotovo u sprintu i vrlo brzo se pridružili ekipi u „najvišem“ domu na osvježanju. Naravno slijedilo je fotografiranje te spust prema sedlu i slijedećem vrhu Parrotspitze na 4443 mnv za dio ekipe, a ostatak je lagano krenuo prema domu Gnifetti.

Plan je bio nakon okupljanja i spremanja svih stvari odraditi spust do donjeg doma Rifugio Mantova u kojem smo prespavali. E ali prije toga je voditelj objavio tko je sve uspješno završio školovanje i postao NPPG visokogorac, pa je to bio dodatni razlog za feštu, na kojoj su nam i talijani pozavidjeli!

Naravno da sam bio jako sretan što sam među devetoricom koji su i službeno postali visokogorci. Ujutro smo se nakon doručka spustili do žičara i parkinga, gdje smo se razdvojili, naš dio u kombiju koji je nastavio put prema Chamonixu, a ostatak je krenuo prema Zagrebu odnosno Varaždinu.

5. bonus vikend -MONT BLANC

Prvi pokušaj

Nedjelja 11.07.2021. u rano poslijepodne stižemo u Chamonix, te nakon presvlačenja i ostavljanja rucksaka u sobi odlazimo u obilazak gradića.

Prvi dojam je izvrstan, jako čist i zanimljiv gradić s mnoštvom trgovina planinarskom i skijaškom opremom što nas naravno dodatno oduševljava.

Vrijeme je bilo izvrsno, sunčano s malo ili ništa oblaka tako da smo imali fantastičan pogled na masiv Mont Blanca.

Nekako smo se potajno nadali da će gotovo sve raspoložive prognoze za naredne dane biti pogrešne. U ponedjeljak 12.07. ujutro krećemo prema mjestu Les Houches gdje hvatamo prvu žičaru Bellevue oko 8:00 i ubrzo presjedamo na tzv. „tramvaj“ za Mont Blanc koji nas dovozi do Le Nid d'Aigle odakle se zapravo kreće na uspon.

Dolaskom na tu početnu točku na 2390 mnv postajemo svjesniji da nam trenutno vrijeme, a sve je izglednije niti prognoza za naredne dane, ne idu baš na ruku.

Ipak se odlučujemo da pokušamo pa što

bude. Krenuli smo u uspon do prvog Refuge de Tete Rousse na 3167 mnv. Malo pomalo je kišica pojačavala i sa sve jačim vjetrom prelazila u susnježicu, a pred samim domom i u snijeg. Sve tamniji oblaci su dolazili s juga i nadvili se nad masivom, tako da u nekim trenucima nismo uopće mogli vidjeti gornji dom Gouter na 3835 mnv.

Kako je voditelj u donjem domu informiran od domara i lokalnih vodiča koje je zatekao unutra da ćemo se vjerojatno još danas nekako uspjeti popeti do Gouter, ali da naredna 2-3 dana sigurno nećemo moći prema vrhu, a vrlo izvjesno niti prema dolje!

To je značilo provesti možda i više od tri dana u Gouteru što nam nikako nije bila opcija. Vrlo brzo smo jednoglasno donijeli odluku o brzom povratku do parkinga, što smo i izveli bez ikakvih problema. Tamo smo donijeli odluku da je najbolje da odmah krenemo prema Zagrebu. Putem do Zagreba nas nekoliko smo razgovarali o mogućnosti brzog povratka u novi pokušaj uspona nakon što prođe najavljeni nevrijeme.

Tako se formirala četvorka koja je bila dovoljno odlučna da se vrati dok nam je još aklimatizacija s Monte Rose „u zelenom“! Imali smo jako veliku podršku od voditelja, ostalih kolega, prijatelja i naravno obitelji tako da smo bili odlučni izvesti taj uspon samostalno.

Drugi pokušaj

Dogovorili smo to izvesti u što kraćem roku jer smo uspjeli dobiti jedno noćenje u Gouteru u petak na subotu 16.07. Krenuli smo iz Zagreba u četvrtak 15.07. oko 21:00 i naizmjenice vozili čitavu noć do Les Houches gdje smo stigli oko 6:00.

Sve prognoze su pokazivale idealno vrijeme u petak i subotu, a slično i u nedjelju, međutim ispred žičare nas je dočekala kišica. Nismo gubili optimizam, ionako smo morali čekati na prvu žičaru do 8:00. Srećom situacija se ubrzo poboljšala i nakon žičare i „tramvaja“ je još uvijek kišica bila dosadna, ali u daljini se sunce probijalo kroz oblake.

Kako smo se penjali prema prvom domu Tete Rousse kišica je prestala i lica su nam se u tren ozarila.

Kod donjeg doma smo stigli oko 10:45, navlačimo pojaseve, dereze, paničarke i cepine u ruke te se penjemo prema čuvenom „kuloaru smrti“, koji nam je bio toliko milostiv da je bio prekriven s nekih 30-50 cm novonapadalog snijega, nije bilo nikakvih tragova odrona ili lavina. Prešli smo ga vrlo brzo i nastavili s dosta napornim i tehničkim zahtjevnim penjanjem rebra prema starom Gouteru.

MONT BLANC - najviši vrh Francuske i Alpa MONT BLANC - 17.07.2021.

Veći dio sajli i konopa koji su tamo postavljani za lakši prolaz, ovaj put su bili pod snijegom. Kako je to jutro prije nas prošlo vrlo malo vodiča s klijentima morali smo dosta puta sami priti kroz snijeg. Ni to nam nije palo teško jer kako se sunce pokazivalo i otvarali gotovo nestvarni vidici dobivali smo dodatnu snagu za svladavanje svega pred nama.

Nekako s dolaskom pod stari Gouter se jedan sivi oblak baš spustio nad nama i

Oduševljenju nije bilo kraja, uspjeli smo napraviti par fotografija i nakon desetak minuta odlučili krenuti u spust. Veći dio spusta smo prošli u trčecem modu gdje su nas u čudu gledali „klijenti“ a i poneki vodič

našli smo se kao u magli, vidljivost je bila svega desetak metara. Pratili smo tragove ovih ispred nas i dovukli se do novog Gouter, koji je u toj izmaglici djelovao veličanstveno.

Ulazimo u dom, skidamo sa sebe svu opremu i odlazimo u garderobi te nakon prijave odlazimo u svoje krevete na

zaslužni odmor do večere u 19:00!

Uspjeli smo i odspavati, netko više netko manje, te smo nakon večere izašli pred dom, jer se takav spektakl nije smio propustiti. Naime, oblaci su se spustili u dolinu na oko 3000 mnv tako da nas je „kupalno“ sunce sa zapada sve do 21:00 i omogućilo da se osjećamo kao piloti. Tada sam znao da nas sutra čeka odlično vrijeme iako je najava jačine vjetra bila 50-60 km/h, a jako dobro znam kako je kad naša bura zadere sličnom jačinom na vrhovima Velebita, Dinare ili Biokova.

Iza 22:00 smo među zadnjima otišli na spavanje, a ustajanje je već u 2:00, doručak u 2:30 i pokret u navezu oko 3:00. Nakon izlaska pred dom u dolini su se jasno vidjela svjetla Chamonixa, znak i po mrklom mraku da nema oblaka. Pod čeonim lampama formiramo navez, Arno prvi, ja drugi, Fofa treći i Mario četvrti. Ubacili smo se u kolonu oko 3:15 nakon 4-5 naveza i krenuli uzbrdo po ledenjaku u „beskonačni“ uspon. Kako je tempo bio spor ili nam je samo ako izgledalo u koloni stvarno sam mislio da nikad kraja tom cik-cak penjanju! Kad smo sa svanućem konačno izašli na vrh Dome du Gouter i ugledali sklonište Vallot, pojačali su i udari vjetra. Dolaskom u sklonište ostatak ekipe se dodatno utopilo, ja sam bio ok s „radnom“ temperaturom i nakon dvadesetak minuta izlazimo iz

skloništa te prema uputama našeg voditelja skupljamo uže i idemo svaki zasebno dalje prema vrhu.

Također prema njegovom savjetu ja sam odredio ići tempom maksimalno 200 m uspona po satu, što je značilo da je ciljano vrijeme dolaska na vrh za 5 sati. Kako je vrijeme bilo potpuno sunčano, ali prilično prohladno prvenstveno zbog sjeverozapadnog vjetra, naročito prilikom prelaska svakog sedla, a posebno na „žiletima“, vidljivost je bila izvrsna i stalno smo imali vizualnu vezu između sve četvorice. Održavali smo nekakav razmak od 5-10 minuta među nama.

Negdje podno vrha Rocher de la Tournette na 4677 mnv i meni je postalo hladnije pa sam konačno obukao perjanicu preko vjetrovke.

Unatoč sve jačem vjetru koji je nosio zrnati snijeg i svaki nezaštićeni dio kože je bio izložen „bockanju“, uspjeli smo se popeti na vrh u periodu od 8:10-8:30 kad sam se popeo i ja kao posljednji.

Oduševljenju nije bilo kraja, uspjeli smo napraviti par fotografija i nakon desetak minuta odlučili krenuti u spust. Veći dio spusta smo prošli u trčecem modu gdje su nas u čudu gledali „klijenti“ a i poneki vodič.

Brzo smo se spustili do Vallota, tu poku-

šali nešto pojesti, ali osim čaja nije išlo ništa kroz usta, pa smo u istom ritmu nastavili do Gouter-a da pokupimo dio opreme koji smo ostavili, a sve da što prije stignemo do „kuloara smrti“. Spust po rebru od Gouter-a do Tete Rousse-a je bio usporen vrlo gustim dvosmjernim prometom tako da smo pred kuloarom bili oko 12:30. Hvala Bogu i ovaj put je bio „miran“ iako u nešto lošijem stanju nego dan prije. Kod Tete Rousse-a skidamo dereze i svu ostalu opremu koja nam ne treba za spust do tramvaja i žičare. Imali smo sreće da smo hvatali i jedno i drugo nakon par minuta tako da smo na parkingu bili točno u 15:30, dakle nešto više od 12 sati od pokreta iz Gouter-a na vrh, odnosno nešto manje od 32 sata tura od parkinga na vrh i natrag na parking sa jednim spavanjem u Gouteru.

Bili smo jako sretni ponosni na sebe, pogotovo kad smo vidjeli koliko su nam kolege, prijatelji i obitelji čestitali! Ne treba niti spominjati koliko je naš učitelj, mentor i prijatelj Aco bio ponosan jer smo to izveli samostalno kao novopečeni visokogorci, jer nijedan od nas nije imao slično iskustvo! Proslavu uspješnog uspona smo odlučili napraviti u Milanu gdje smo i prespavali te se u nedjelju sretno vratili u Zagreb. Ovo je bilo iskustvo za čitav život, prije samo godinu dana o ovome sam mogao maštati, ali očito treba biti odlučan u onome što želiš, da te posluži zdravlje i naravno adekvatno se pripremiti i opremiti!

ORTLER

Na povratku četvorke s Mont Blanca razgovarali smo što bi još mogli popeti dok smo još „vrući“. Odluka je na kraju pala na Ortler kao najviši vrh Južnog Tirola i nekadašnje Austrougarske monarhije, a koji je dosta tehnički zahtjevan. Fofa nam je otpao radi obiteljskih obveza, a isto tako i ostali iz VGŠ pa smo Arno, Mario i ja odlučili popeti ga kao trio. Svima nam je odgovarao vikend 13-15.08. pa smo tako i rezervirali prvu noć u gornjem domu Payer Hutte i drugu u donjem Rifugio Tabetta.

Iz Zagreba smo krenuli u petak 13.08. oko 6:15, a stigli na parking kod sjedežnice u Suldenu oko 14:30. Spremili smo sve što nam treba u ruksake, sjeli na žičaru jedan manji dio i onda uspon preko donjeg na gornji dom koji se nalazi na 3029 mnv. Malo kišice pred samim domom nas nije obeshrabrilo jer smo vjerovali prognozama za sutrašnji prekrasan dan. Dom je bio krcat planinarima sa svih strana Europe, tako da su večera i doručak sutradan ujutro bili u dvije smjene.

Hvala svima koji su mi davali podršku u usponima, a velika zahvala i svima koji nisu vjerovali u mene. Hvala i svima koji su ovo uspjeli pročitati do kraja!

ORTLER - najviši vrh J. Tirola 14.08.2021. Ispod grebena i bivaka Lombardi - 14.08.2021.

Prema dobrom alpskom običaju doručak je od 4:00 tako da smo već prije 5:30 bili spremni za uspon pod čeonim lampama. Putem smo sustizali i sretni kolege iz drugih zemalja i penjali se u kolonama po izrazito krušljivim i izloženim stijena-ma i grebenima. Na nekim dijelovima stijena su postavljene sajle ili lanci u vidu via ferrate kao pomoć ili za dodatno osiguranje manje iskusnim ili manje hrabrim penjačima.

Dolaskom na ledenjak sve grupe formiraju manje ili veće naveze u kojima se penju sve do vrha. Taj dio je dosta

manje tehnički zahtjevan, ali nekim može stvarati probleme u vidu visinske bolesti jer sam vrh Ortler je na 3905 mnv. Nakon cca 3 sata ukupnog uspona od doma svi smo zajedno kročili na još jedan alpski vrh u 8:45!

Kako je bilo izvrsno vrijeme, gotovo bez vjetera, unatoč velikoj gužvi zadržali smo se duže nego inače na ostalim popetim vrhovima. Nizbrdo smo opet formirali navez više iz predostrožnosti negoli stvarne potrebe jer su se usputne pukotine na ledenjaku jako dobro uočavale. Naravno da se porastom temperature zraka i od jače insolacije snijeg sve više otapao, pa smo ponekad i propadali dublje u snijeg. Na kraju ledenjaka skidamo svu opremu koja nam ne treba za suho penjanje odnosno spuštanje, također i vjetrovke jer je već dosta vruće i krećemo u spust.

Međutim dolaskom na greben podno ledenjaka koji je zapravo najizloženiji dio rute, nailazimo na poveću gužvu vodiča s klijentima ili neiskusnijih planinara koji se baš ne služe užetima. Nekako smo se probili i malo na osiguravanje polulađarcem, a zadnji u nizu je Mario koristio užu za abseil, uspjeli smo pobjeći iz te gužve. Preostali dio je bio rutinski za nas, ali ne i za neke druge koji su nas zamalo dva puta ugrozili odronjavanjem kamenja. Na sreću sve je prošlo dobro i odjurili smo do doma na zasluženu pivu. Pokupili smo ostatak opreme i sjurili se do donjeg doma kako bi otkazali spavanje, ali za uzvrat smo ručali kod njih. Kraća pauza za ručak i opet brzi spust u stilu „brze evakuacije“ do sjedežnice i parkinga. Odlučili smo se počastiti spavanjem u hotelu i večerom za još jedan uspješan uspon i siguran povratak. U nedjelju 15.08. smo se sretno dovezli do Zagreba, odnosno ja do Šibenika čime smo zaokružili ne jedan nego dva „paklena“ mjeseca u Alpama.

Na kraju ove priče želim se prvenstveno zahvaliti mojoj obitelji na punoj podršci za planinarsko/visokogorski put kojim sam krenuo prije dvije i po godine. Također velika zahvala voditelju VGŠ Aleksandru Aci Brboroviću, njegovim asistentima, te svim kolegama iz škole. Hvala svim ostalima koji su mi davali bezrezervnu podršku u usponima, a također i velika zahvala svima onima, naročito iz matičnog kluba, koji nisu vjerovali u mene i moje sposobnosti da sam sa svojih 56 i po godina i kratkom planinarskom iskustvu, u stanju postići ovakav uspjeh, jer su me na taj način još više motivirali da ustrajem u svojim željama. Hvala i svima koji su ovo uspjeli pročitati do kraja!

FRITULADA U ĐARDINU

Adventura 2021.

Slučajnim dogovorom prijavile smo se na Frituladu u sklopu Adventure u đardinu. Sastav: Anka Roško (kapetanica), Danka Radnić, Sanja Lelas, Tina Krnić, Antonia Viljac te naši Mijo i Mošo kao zaštitari/scenografi/glavni za čaj/zabavljači i sve oko „folkloru“. Naša kapetanica Anka zamislila je da napravimo dvije vrste tijesta, pa krenemo redom frigati. Da skratimo priču, od 10 prijavljenih timova mi smo bile pete, zlatna sredina. Odlično mjesto za prvu našu prijavu i sudjelovanje! Nakon što je službeni natjecateljski dio završio, nastavile smo frigati fritule i usput nahranile cijeli park. Neki su u nevjerici uzimali fritule, pitajući nas koliko koštaju. Pa kad Mihovilke frigaju besplatno jeeeeee!

U svakom slučaju, uz malu dozu nervoze bilo nam je fantastično! Kao i uvijek, odlična atmosfera i podrška naših kolega planinara, kroz komične upadice dok smo se mi znojile, mišale i frigale (s plamenikom koji se stalno gasio). Nadamo se da ćemo sudjelovati i u budućnosti te na taj način još malo promovirati naš Klub, uz dobru zabavu i druženje.

BIOKOVO

Drašnice staro selo - Strožac - Šošici - Klini - Drašnice

Nakon dugo vremena, skoro godinu dana od pojave covid, koju smo proveli planinareći po privatnim dogovorima u online grupama, došlo je napokon vrijeme i za prvi službeno najavljeni klupski izlet, naravno uz sve tražene mjere opreza tipa : ograničen broj sudionika, prevoz osobnim autom (što radimo i u najnormalnija vremena). I skupilo se tako nas 24 razdraganih, pa ajmo po orkanskoj buri malo na Biokovo. Kako je dan-dva prije padao snijeg i bilo nevrime, dan uoči izleta potegla sam do tamo da provjerim da staza, posebno na strmim dijelovima, ne bi bila pod snijegom i ledom. Sva sreća cijeli uspom je bio potpuno suh, pa nije bilo problema za ipak održati izlet. Bura je doduše zbilja bila nenormalna, nisi u Makarskoj skoro moga izaći iz auta, ali ne brinite, pozicija ove ture je u zaklonici, ajmo reći iza ugla na jugu od Makarske, pa je idealna za đir i po najljucijoj buretini.

Izlet starog sela Drašnice, kojih 15 min vožnje na jug od Makarske, ostavljamo aute na parkiralištu uz magistralu i kre-

ćemo lagano uzbrdo. Staro selo Drašnice je teško stradalo u potresu 1962. i nakon toga je napušteno, mještani su se naselili niže uz more.

U starom selu staza se dijeli livo prema prijevoju Klini i desno prema Strožcu – idemo desno na Strožac pa ćemo napraviti đir kontra kazaljke na satu, jer procjenjujem da će biti spektakularnije kada na povratku dodemo sa visoravni na prijevoj Klini, di je savršeni vidikovac sa lipom klupom, taman za još malo uživati prije konačnog silaska.

Staza kojom penjemo je stara pastirska građena staza, koja se prvo lagano, a zatim sve strmije penje u Biokovo. Na najvećoj strmini eto ti belaja, po njoj se vrti veliki bik – lokalni uzgajivač goveda pušta ih da okolo slobodno šetaju, pa na toj cijeloj stazi treba pripaziti da ih se ne uznemirava i oprezno obide. Tako i mi oprezno veremo oko staze da što iz daljega obidemo bika, već očito uznemirenog nailaskom grupe ljudi.

Nakon poštenog veranja po strmom kamenjaru zbog obilaska, penjemo dalje po stazi i brzo izlazimo na prijevoj na oko 660 mnm prema visoravni na Biokovu. Preko visoravni idemo prema selu Šošici ostacima stare kamenom popločane ceste iz ko zna kojih vremena. Šošici su na drugoj strani visoravni, na odvojkju ceste koja kroz Biokovo ide prema Vrgorcu, pa nakon oko sat uspona do prijevoja, imamo još oko sat i po lagane šetnje do tamo. Putem srećemo i ljubazne lovce, među kojima su i domaći iz Šošića koji nas odmah upućuju na gostoprimstvo kod domaćih

ljudi koji su u selu – ovim putem veliko hvala, to nam je zbilja dobro došlo po tom ipak vrlo hladnom danu.

Nakon poštenog odmora, spize i grijanja u Šošićima, krećemo natrag cestom do privatnog imanja od kojeg počinje markacija prema prijevoju Klini. Dio staze koji prolazi kroz to imanje nije inače vidljiv u planinarskim aplikacijama, ali je meni bio poznat iz ranijeg đira s Mosorašima. Na tom imanju također ima krava i bikova, pa je dobro da je grupa zbijena i mirna i da oprezno prođe kroz taj dio.

I tako, zaobilazeći goveda na imanju kroz koje ide marka, idemo dalje preko visoravni prema Klinima. Moram napomenuti da putem nailazimo i na nekoliko novomarkiranih staza kojima se može skratiti đir, tj. preći od jednog prijevoja do drugog skraćujući put preko visoravni tako da se uopće ne ide do Šošića. Po mojoj procjeni tako bi đir bio prekratak, a zanimljivo je i viditi Šošiće, staro biokovsko selo koje ipak još uvijek živi, a od njega ima markacija i za dalje u Biokovo – mi nismo išli dalje jer je dan ipak još kratak, a i da ne bi naišli na zaleđene dijelove na planini.

Nakon dolaska na prijevoj Klini uživamo u fotosessionu i idiličnom pogledu na more – ne moš virovati da po nakvoj orkanskoj buri sidimo na planini na suncu i ni daška vitra na toj poziciji – taj đir je moja preporuka za kratki zimski dan s velikom burom.

Sa Klina stazom silazimo niz prilično strmi sipar i brzo smo opet u starom selu Drašnice.

TREKING VODICE

Kako mjesec dana nismo imali nijedan društveni izlet, što zbog lošeg vremena vikendom što zbog komplikacija sa znate čim već (ne želim ni izgovoriti), rodila se ideja da organiziramo noćnu šetnju u vodičkom zaleđu sa čeonim lampama. Naš Marko i ostali „piketaši“ koji redovito rade kondicijske treninge na tim stazama su prihvatili prijedlog da nas provedu i pao je plan da će se izlet odraditi u četvrtak kad je u Vodicama najavljen adventski koncert. Tako je to ispala odlična kombinacija noćne šetnje i blagdanskog druženja na otvorenom.

S obzirom na to da ljudi nemaju naviku ciljanog hodanja na brdskim stazama noću osim ako ih noć ne uhvati u silasku s planine, očekivali smo da će na planiranu noćnu šetnju javiti poveći broj ljudi. Tako se skupilo nas sveukupno 35 u 17.30 u Vodicama, što Šibenčana što Vodičana iz različitih klubova a imali smo i gošću iz jednog zagrebačkog.

Vremenski uvjeti su bili idealni, mirna „topla“ zimska noć za poželjeti. Onima koji su prvi put išli u ciljano noćno brdsko hodanje bilo je to kako sam i očekivala više nego ugodno iskustvo. Napravili smo kružnu turu s 2 kratke pauze na kapelici iznad Tribunja i kod križa s pogledom na Vodice. Za maksimalni doživljaj piketaši su organizirali i fotografu s dronom tako da su napravljene

i super noćne fotografije i snimke naših čeonih lampi iz zraka. Nakon nekih 2,30 sata hodanja spustili smo do automobila te prebacili ponovno u centar vodica na advent. Tu su nas piketaši na vanjskoj terasi kafića kod Olega počastili s pivom i malim zalogajčićem. Malo smo se podružili svi zajedno uz ugodnu muziku iz parka okićenog u adventskom

ruhu. Neki od nas koji rade ujutro nakon pića su krenuli kući dok se nekolicina ostalih prebacila tik uz pozornicu u parku i uživala na koncertu Giuliana. Svakako smo svi uživali i nadamo se da ćemo i idućih godina „ponavljati gradivo“.

Hvala piketaši!
Fotograf: Jurica Cindrić

Vrijeme nestajanja čarolija

„Divna li užitka u neprohodnoj šumi,
Krasna ushićenja na samotnom žalu
Tamo je društvo, kamo nitko ne zalazi,
Na mrtvome moru, što gromorno hući.
Volim čovjeka, al' prirodu volim više;
Ta ljubav mi nasto, kad s njome se sre-
toh.

Uz nju kad ja sam, zaboravljam,
Što bjeħ i što jesam,
Tek postajem dio svemira i osjećam,
Što nikad još ne izrazih, al' što krit ne
mogu

Lord Byron iz spjeva
„Hodočašće Childe Harolda“

Prokletije. 16. srpanj 2021. godine. Uspinjemo se stazom uz koju se upute samo rijetki, približavamo se čaroliji za čije postojanje znaju samo neki, prelazimo barijeru za mnoge nesavladivu, ulazimo u svijet neokaljan ljudskom prisutnošću, za mnoge nedohvatan...

Nekada davno postojala su mjesta nedostupna i nepoznata. Odisala

Dođoše mase znatiželjnika gladnih novih otkrivanja, novih iskorištavanja, pa pohrlile prema posljednjim utočištima te neokaljan-
ljane divljine. Priče o postojanju skrivenih kutaka i nepoznatih svjetova, lagano su iščezavale i odlazile u nepovrat

su dahom tajanstvenosti, bila dom blistavih biljaka, utočište sretnih životinja... Skrivena od ljudskih očiju i ljudske potrebe za kontrolom, živjela su svojim neometanim ritmom, zakonima praiskona. Život okrutan i divan, predstavljao je savršeni sklad neba i zemlje, savršeni spoj prostora i vremena. Sloboda, ma kakva god bila, i surova i teška, nenadomjestiva je.

A onda dođoše mase znatiželjnika gladnih novih otkrivanja, novih iskorištavanja, pa pohrlile prema posljednjim utočištima te neokaljan-
ljane divljine. Priče o postojanju skrivenih kutaka i nepoznatih svjetova, lagano su iščezavale i odlazile u nepovrat. Ono što je stotinama godina kod mnogih raspirivalo maštu i rađalo uzbuđenje, sve više je nestajalo.

Sve do nedavno i kod nas su postojali brojni neokrnjeni dijelovi prirode sačuvani od radoznalih očiju, od ljudskih koraka, bez obilježanih staza, trekova, mase informacija i bezbrojnih selfija. Znatiželjnici, bez obzira da li su oni iskusni planinari što većinom streme samo prema vrhovima planina, avanturisti što žude za novim uzbuđenjima ili radoznali turisti koji samo žele što raznovrsnije ispuniti brzoprolazeće dane ograničenog godišnjeg odmora, kad krenu u razotkrivanja prirode, od svake čarolije i fantazije jako brzo naprave običnu priču. Uz pomoć suvremene tehnologije i društvenih mreža danas se to dogodi tako brzo, da se ni okom ne trepne.

Saznanjem o postojanju internetske grupe zvane „Tajanstvena Hrvatska“, zanimalo me je što je to. Brzo sam shvatio da većina tih ljudi misle da čine nešto dobro i korisno, ali ustvari uopće nisu svjesni koliki veliki doprinos daju uništavanju posljednjih tajni i zadnjih preostalih čarolija prirode.

Kao da treba što hitnije sve razotkriti i učiniti opće poznatim i svima dostupnim.

A onda se sjetih i Everesta i toga u što se danas pretvorila nekadašnja „Kraljica neba“ Chomolungma. U ljudski egoizam i profit. Beskonačne kolone onih koji mogu nekome platiti koliko god treba samo da ih se prenese do gore, uništile su svaku čaroliju nekadašnjih uspona na najviši vrh svijeta i potpuno ubili fantaziju spajanja ljudskog srca s nepobjedivom snagom veličanstvene prirode.

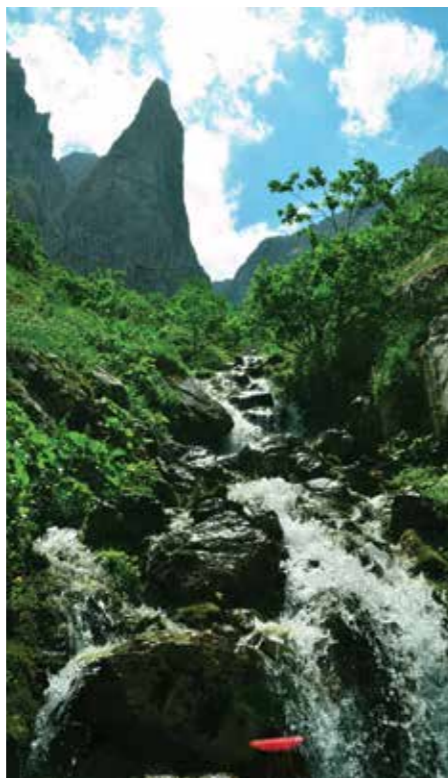
Do prije dvadeset-trideset godina, lju-

de koji su se okolo vozicali na biciklima smatralo se pomalo čudnim, a na planinare su mnogi gledali kao na dokone osobe koji nemaju pametnijeg posla nego da se u slobodno vrijeme penju okolo po brdima. S vremenom se gledanje na te „čudake“ jako promijenilo, a u zadnjih petnaestak godina, gotovo iz temelja. Danas skoro da i nema obitelji u kojoj netko u slobodno vrijeme ne vozi biciklu, trči, planinari ili se bavi nekom drugom aktivnošću u prirodi. Odlazak u prirodu je postao IN, a sve aktivnosti u prirodi su postale jako IN. Ljudi upisuju plani-

narske škole, spelološke, penjačke, visokogorske i alpinističke škole, počinje se sve masovnije planinariti, prave se i uređuju biciklističke staze, umjetne stijene, boulderi, sportska penja-lišta, ljudi se bave slobodnim penjanjem, sportskim penjanjem, penju se 5-ice, 6-ice, 7-A,B,C..., zimi masovno hrle na skijanje, na Kupres, na Platak, u Sloveniju, u Austriju, Francusku..., po brdima se vratolomno juri na mountain-bajkovima, trče se pustolovne utrke, triatloni, škrapinzi, popularni su canyoninzi, organiziraju se škole trčanja, škole nordijskog hodanja, svi su

trekeri, trkači, šetači, masovno se ide na raftinge, na kajakarenja, ljudi se spuštaju niz zip-linove, prolaze ferate najrazličitijih težina i dužina, sve više donedavno običnih planinara želi postati osvajačima razvikanih svjetskih vrhova, agencije i obrti za pustolovni turizam niču kao gljive poslije kiše, proglašavaju se novi Parkovi prirode, novi zaštićeni prirodni krajobrazi, postavljaju informativne table, table s mnogobrojnim pravilima i zabranama za posjetitelje (uvijek je najstrožija zabrana za podizanje šatora i paljenje logorske vatre, a ponegdje je čak zabranjeno i pušenje u prirodi) podižu se zaštitne ograde, rampe, kućice za naplatu ulaznica, osnivaju nadzorne službe s dronovima i satelitskim praćenjem posjetitelja. Ljudi polažu za planinarske vodiče, turističke pratitelje, po prirodi se juri na sve moguće načine, organiziraju se enduro utrke, po brdima i planinama ukrašenim obnovljivim izvorima energije, sve bruji i orlja od brojnih crossera i quadova. Ljudi kupuju razno-raznu opremu za ono čime se bave, ali i za ono čime se tek misle baviti. Neki su samo u jednoj aktivnosti, neki u više toga, a neki u svemu što postoji. Kućni prostori, police i ormari zakrčeni su do maksimuma, od planinarske i druge opreme mnogi ljudi se po se stanu više ne mogu normalno kretati, domovi su prepunjeni sa Campom, Mamutom, Petzlom, La sportivom, Nort Poleom, Love Alpineom itd, itd,... ne možeš nigdje proći, svugdje vise konopi, užad, zamke, dinamici, statici, karabineri, gurtne, klinovi svih vrsta, čokovi, frendovi, kladivi, koloturci, penjalice, spuštalice, sprave svih vrsta i namjena, razne kacige, penjačke, speleološke, biciklističke, kacige za rafting, obični šatori, specijalni šatori, jednoslojni, dvoslojni, veći, manji, specijalni karimati, samonapuhavajući, vreće za spavanje, ljetne, zimske,

Želim samo otići u prirodu da tamo budem u miru, bilo sam, bilo s dragim ljudima. Želim samo uživati kao nekad, s prijateljima uz logorsku vatru, uz potič vina, kobasicu sa štapa ili pancetu sa žara

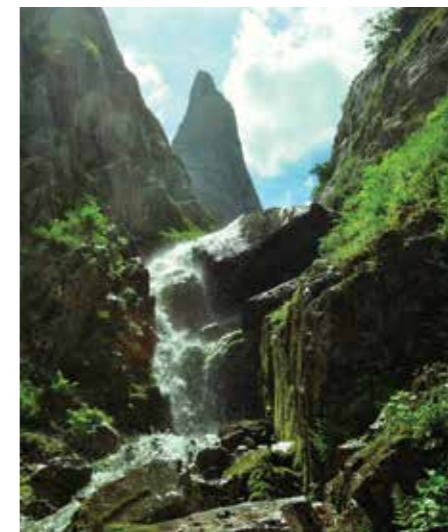
ekstremne, super-ekstremne za -50, -70, a tu su i obavezni štapovi, jednodijelni, dvodijelni, trodijelni, pa krpje, skije obične, turno skije, a dereza treba imati najmanje tri vrste, obične, automatske, poluautomatske, a gojza najmanje četiri para, lagane ljetne, pa četverosezonske, pa zimske, i na kraju visokogorske za ekstremne uvjete, za ići na Himalaju, ruksaci, manji, veći, jednodnevni, dvodnevni, veliki ekspedicijski, pa planinarska odjeća, sve vrhunske marke, od vrhunskih materijala, odjeća za ljetno, za zimu, trekking odjeća, odjeća za trčanje, za nordijsko hodanje, brzo-sušeće majice, topli flisovi, jakete od Gore-texa, čarape od 400kn, čarape od 800kn, naočale protiv ultravioletnih zraka od 200 eura, naočale od 500 eura, skijaške naočale, rukavice dvoslojne, troslojne, peteroslojne, zimske kape, kape od ljamine dlake, od alpake, safari šeširi, potkape, zemljovidni raznih područja, čeone-lampe, punjači, eksterni punjači kapaciteta za deset punjenja, kuhala, koherići, aluminijско posude, termosice, praktični pribori za jelo, oprema za preživljavanje, gorivo za potpalu, GPS-ovi sa svim mogućim treilovima, na rukama satovi budućnosti, broje korake, mjere otkucaje srca, tlak, šećer, stanje psihe, nivo adrenalina, pokazuju visine, udaljenosti, koordinata, prognozu vremena, alarmiraju te ako si gladan, žedan, umoran, tu su energetska pića, energetske kockice, dehidrirana hrana, fina primamljiva ambalaža, u dvorištu su kanui, kajaci za divlje vode, dupli kajaci za more, gumenjenjaci, tu je i veliki izbor vesala, a u garaži paragliding padobrani, terenci, poluterenci, na policama u sobi, planinarske knjige, literatura, putopisi, knjige o ekspedicijama, putovanjima, vodiči po planinama, po svijetu..., svi imaju sve informacije, svi su svugdje bili, neki su samo obični planinari, drugi

Želim prespavati noć u šatoru, u bivku pod zvijezdanim nebom, odmaknuti se ponekad od nametnutih pravila, od buke, stresa, od svih zabrana i kontrola...

su neobični planinari, alpinisti, speleolozi, HGSS-ovci, mnogi što brže žele postati dio planinarske elite, neki žele postati supermeni i tko zna što još... Želim samo otići u prirodu da tamo budem u miru, bilo sam, bilo s dragim ljudima. Želim samo uživati kao nekad, s prijateljima uz logorsku vatru, uz potič vina, kobasicu sa štapa ili pancetu sa žara. Želim prespavati noć u šatoru, u bivku pod zvijezdanim nebom, odmaknuti se ponekad od nametnutih pravila, od buke, stresa, od svih zabrana i kontrola...
Prokletije. 16. srpanj 2021. godine. Penjemo se uz opasni strmi žlijeb. Napredujemo polako. Četvero nas je. Sa svih strana nad nama vise kamenja. Komadi odlomljenih stijena prijete da nam se strovale na glavu. U sredini uskog žlijeba zaglavljnjen je ogromni kameni blok. Koliko je težak? Koliko ima tona u njemu? Teško je odrediti. Možda pedeset,

možda sto, možda i više... Stijena je glatka i kameni blok je gladak i visok. Opasno se nadvio nad strminom uz koju smo došli. Nije lako preći tu prepreku.

Nije za svakoga. Priroda ga je tu postavila da se sama zaštititi od prodora ljudske znatiželje. Savladati smo kamenju barijeru, lagano i oprezno, pa jedno po jedno ušli u neki drugi svijet... Huk slapova, šum vodenih mlazova što se slijevaju niz mnogobrojne kamene skokove, duga u dnu kaskade, nad svime ogromni kameni šiljak, čuvar skrivene fantazije, oduševljenje s okusom najčišće vode na planeti, udivljenje mjestom na koje smo stupili. Izgubljeni svjetovi podno vratolomnih vertikala i kamenih kukova, bujanje zelenila i prskanje bisernih kapi vode naspram blještavila sunca. Ogromna nakupina odlomljenih kamenja, velikih blokova i zraka svjetlosti što probada prostrani ledenjak u nevidljivoj kotlu Prokletih planina. Na tom mjestu, dotakli smo čaroliju za kakovu smo mislili da više ne postoji i ostavili je onakvom kakvom smo je našli.

Skrivena čarolija DABAŠNICE

Razmišljala sam da li pisati o Dabašnici ili je pak ostaviti da bar još neko vrijeme diše svojim dahom neokaljanosti, da još neko vrijeme ostane takva kakva je, skrivena, čista, mnogima nepoznata... Šteta je nepopravljiva ako se tako divna mjesta isprostituiraju, pa postanu okupljalište silnih konzumenta prirodnih ljepota koji svemu onome što otkriju jako brzo oduzmu dušu i unište čaroliju. Ali, moderne tehnologije su danas dobile primat i samo rijetki još čitaju nešto što je napisano na starom dobrom i smirujućem papiru, pa pomislih, ma hajde možda ipak može ići u naš klupski časopis Helop. On ionako nije namjenjen za neke široke mase, već samo za naše lokalne zaljubljenike u prirodu, za odabrane prijatelje, članove obitelji, te još pokojeg planinara i speleologa sa strane. Ako se kojim slučajem dogodi da poslije ovog mog teksta Dabašnica ubrzo dobije informativne table, šetnjicu i čuvaru prirode, znati ću da sam baš krivo napravila. Često se to baš tako zna dogoditi. Nakon toga, sigurno više nikada u životu neću napraviti takvu grešku. Poslije mnogih prirodnih ljepota što su se preko raznih društvenih mreža otkrile

Got do pasa, izvodio je nekakve vježbe. U licu je bio rani šezdesetogodišnjak, a u ramenima, rukama i trbušnim mišićima mladić koji ne izlazi iz teretane. Anka se poželjela s njim slikati, pa usput i iskoristiti priliku za opipavanje njegovih čvrstih mišića

svima, postale poznate i dostupno svakome, rijetka tajnovita mjesta rezervirana samo za ljubitelje pravog iskonskog mira i neokrnjene divljine, predstavljat će pravu dragocijenost. Naša mala grupa međusobno povezana ovoljetnom, četverodnevnom turom kroz albanske Prokletije, nakon četrdesetak dana od toga, ponovo se skupila. Cilj nam je bila jugoistočna Lika, točnije kanjon riječice Dabašnice. Nisam mogla skriti oduševljenje kada je Stipe nazvao Joku i predložio mu

da istražimo skriveni kanjon u blizini Srba. Mnogi ljudi ne znaju da je mnogo ljepše i ugodnije ljeti slobodno vrijeme provesti na nekoj rijeci, jezeru ili u planini i šumi, nego li na moru. Naša morska obala ljeti postane prenapučena. Mnogobrojni turisti u sezoni unište svaku čaroliju mora na kakvu smo mi kao domaći navikli. Ljepota obale i mora vrati nam se opet nekako tamo krajem rujna i početkom listopada. Tada na našoj obali ostanu samo pravi znalci, ljubitelji onoga našeg uobičajnog smirujućeg morskog ugođaja.

Od nas šestero s ture u Prokletijama, nedostajala nam je samo Antonija. Nažalost ovaj puta nam se nije mogla pridružiti. Opet natovareni s teškim ruksacima i uobičajnom radošću, krenuli smo prema jugoistočnoj Lici i Srbu. Stipe, Pavić, Anka, Joka i ja. Od Šibenika do tamo dođe se relativno brzo. Planirali smo dva dana, uz noćenje u šatorima. Parkirali smo automobile tik uz slapove Dabašnice pored velike usamljene kuće koja je tu vjerojatno podignuta s planom da postane nekakva gostiona, ali s dužim protekom vremena stvari se ponekad znaju promijeniti, pa je umjesto ugostiteljskog objekta, postala samo još jedna napuštena kuća. Na tom mjestu, preko puta stare mlinice, pored nekakvog praznog kaveza za ribe, pokraj slapova na samome ulazu u kanjon, upoznali smo jednog čovjeka. Got do pasa, izvodio je nekakve vježbe. U licu je bio rani šezdesetogodišnjak, a u ramenima, rukama i trbušnim mišićima mladić koji ne izlazi iz teretane. Anka se poželjela s njim slikati, pa

usput i iskoristiti priliku za opipavanje njegovih čvrstih mišića. Prestavio nam se. Ime mu je bilo Branko Miljuš. Nekada je bio profesionalni nogometaš. Krajem sedamdesetih i osamdesetih godina igrao je u Hajduku, na poziciji beka. Sa Hajdukom je 1979. godine osvojio prvenstvo, a 1984. i 1987 i kup. Osvajač je i brončane medalje na Olimpijskim igrama u Los Angelesu godine 1984. Kada je čuo da ulazimo u kanjon ispričao nam kako se za vrijeme djetinjstva znao često zavlaciti u njega. Predstavljalo je to onda pravu avanturu. Pomislila sam kolika je sreća tadašnjoj djeci bilo živjeti u takvoj prirodi. Mogli su se tu svaki dan igrati Tarzana. Poslije, kad smo se popeli uz

Odjednom su nam se zajedno prikrali i umor i nezainteresiranost za daljnje provlačenje kroz divovsko lišće i nemogući gustiš i sočne mušice što su se same ubijale u našim ustima

sunce neumoljivo počme pržiti od trenutka kad izađe pa sve do svog zalaska, teško da ima ljepšeg osjećaja od tog gackanja kroz hladnu vodu. Nisam osjećala žeđ. Valjda zbog toga što se u vodi tijelo hidrira preko kože. Nije mi bilo teško ni ruksak nositi, niti sam osjećala vrućinu. Prevladavao je osjećaj čistog uživanja. Na samom početku kanjona naišlu smo na špilje. Jedna je bila jako prostrana i suha, samo nešto viša od razine malog riječnog žala, dobra za smještaj, odlična za zaklon, savršena za živjeti barem tijekom ljetnog perioda. Druga nasuprot njoj bila je nešto manja. Bili smo zadivljena djeca, skrivena među brdima u zelenilu dubokog procije-

slapove, pa ušli u kanjon i ja sam se počela osjećati poput nekakve Tarzanice. Budući da je vodostaj u to doba ljeta izrazito nizak, s lakoćom smo se prešli uz rub prvog vodopada. Stijenu pokraj drugog slapa bilo nam je malo teže savladati. S teškim ruksacima na leđima morali smo se uzverati uz sklisku i nezgodnu liticu. Da bi olakšao penjanje, netko je davno na tom mjestu u stijenu zabio nekoliko željeznih tondina i postavio nekakvu sajlju

sumnjive sigurnosti. Ulaz u kanjon s te strane, u bilo kojom drugom dijelu godine, zbog većeg vodostaja i snažnijeg dotoka vode, najvjerojatnije je nemoguć. Nakon savladavanja slapova ušli smo u skriveni svijet Dabašnice i tada je započelo pravo uživanje. Gackanje kroz bistru i hladnu vodu, te provlačenje kroz divovsko zeleno lišće činilo je da se osjećamo poput patuljaka izgubljenih u nekakvom tajanstvenom šumskom carstvu. Ljeti kad se dignu visoke temperature, a

pa. Debela hladovina, vertikalni bokovi kanjona, kamene krune visoko u vrhovima stijena, voda bistra, čista, osvježavajuća, piješ je direktno iz ruke, biljke velikih razmjera, čini ti se da će odnegdje doletjeti i pterodaktil. Nismo se dugo zadržavali na jednom mjestu. Čarolija i Ljepota nastavljali su se sa svakim novim zavojem. Kamena plažica u šumarku, marenda na božanstvenom mjestu, nastavak gackanja kroz vodu, nastavak otkrivanja. U sredini kanjona savršeno mjesto

za kampiranje, za spavanje, za logor, za logorsku vatru, meditaciju, za buđenje energije duha, za obnavljanje energije tijela... Jednom ćemo na to mjesto, podignuti šatore, za stabla privezati hemoke, upaliti vatre i nekoliko dana ne odlaziti nigdje...

Kroz goleme biljke, pored oblika u stijenama što ih je izbrusila silina vode, došli smo do zida preko rijeke, kame- ne barijere od klesanih blokova. Pomislili smo da je kameni most, jer tako je izgledao, ali iznad nije bilo ceste. Samo kamena brana, u dnu izjedena od zuba vremena i snažnih riječnih tokova. Bili smo oprezni, provukli smo se ispod nje, i mi i ruksaci. Sličnog izgleda i iste funkcije kao i prva, da zadrži veliku količinu vode, malo dalje dočekala nas je i druga brana, a nakon nje mnogo srušenih stabala i slomljenih grana koje je stalno trebalo preskakati ili zaobilaziti... Osam kilometara hodanja kroz vodu i gustiš, napravilo je svoje. Odjednom su nam se zajedno prikrali i umor i nezainteresiranost za daljnje provlačenje kroz divovsko lišće i nemogući gustiš i

Pavić me htio baciti u stranu, jer smo pomislili da je lavina od nečega. Svi smo se u panici pobacali sa staze tko je gdje stigao, kad ono..., motoristi, crosseri. Bilo ih je troje. Spustili se niz šumu ugašenih motora, pa stvorili taj nama nepoznati, zastrašujući zvuk. Vježbali su za nekakvu utrku

sočne mušice što su se same ubijale u našim ustima. Ipak nastavili smo potragu za izlazom iz te guste vegetacije i nekom normalnom stazom... Neprimjetno su nam se spustili bokovi kanjona i nestale visoke vertikale, a krajolik se pretvorio u gustu šumu, šuma u neprolaznu šikaru, a šikara u žaru koprivu do ramena ... Izlazak na seoski put predstavljao nam je veliko olakšanje. Pusto selo Dabašnica, davno opustijela škola, ostaci kamene crkve sa zvonikom i prostrane livade pokraj nje. Blaga noć, blistava mješčina, logorska vatra za toplo srce i vruće obraze, kobasice sa Stipinog specijalnog roštilja da zadovolje naša gladna usta i prazne želuče, te vino da nam razvedri dušu i omekša mjesto za počinak. Stipe Gadget je ponovno izvadio nešto novo, nešto što svakako trebam nabaviti. Mrežu koju objesiš na stablo i pretvoriš u ljetni bivač bez komaraca. Pod njom provedeš noć u miru bez te gnjaveži.

Sunčano jutro na livadi u pustoj i zarsloj Dabašnici, blagi šum potoka, zvu- ci naših glasova i ništa drugo. Povratak

prema Srbu vodio nas je preko visokih brda. Ispred nas su se izdizale velike strmina, sunce ugrijalo žestoko, a ruksaci još više otežali. Da se mene pitalo, ja bih se natrag vratila opet kroz kanjon. Uspinjali smo se uzbrdo prema obližnjem vrhu ispod kojeg je započinjao brdski put prema Srbu. Teška uzbrdica, staza kroz gustu šikaru. Odjednom kroz šumu na nas svom snagom, poput tajanstvenog predatora, naletio je nekakav prijeteci šum. Pavić me htio baciti u stranu, jer smo pomislili da je lavina od nečega. Svi smo se u panici pobacali sa staze tko je gdje stigao, kad ono..., motoristi, crosseri. Bilo ih je troje. Spustili se niz šumu ugašenih motora, pa stvorili taj nama nepoznati, zastrašujući zvuk. Vježbali su za nekakvu utrku. Rekli su da čiste staze.

Nije mi nikako bilo jasno kako mogu voziti niz takav teren i još s ugašenim motorima. Da li tada kočnice uopće hvataju? Anka je opet iskoristila priliku za slikavanje, pa zajahala jednog od njihovih snažnih strojeva, te kao i uvijek s momcim razmijenila po koju vrijednu informaciju... Nakon izlaska iz šume i dolaska na vršni travnati dio brda, nastavili smo hodati u pravcu istoka... Fantastičan vidik što puca na sve strane, na mnoge planine i bezbrojne vrhove posvuda uokolo, na beskrajne šume što nestaju u daljini, na doline, klance i skrivene kanjone... Marendali smo u visokoj travi, u hladu ispod jedinog stabla na tom ogromnom travnatom proplanku. Svugdje, i iza i ispred nas, pružale su se beskrajne livade, visinske stepe s

tim jednim jedinim stablom. Ubrzo se je brdski makadam započeo lagano spuštati prema dolini. Uz put smo nailazili na stada ovaca, na krave, kamene razvaline, na stabla šljiva i na zaselak sa samo jednim domaćinstvom, a u krajoliku desno od nas, usjekao se duboki kanjon tajanstvene Dabašnice. Pratio nas je cijelim putem prema dolje. Nismo mu mogli vidjeti dno, već samo okomite stijene s druge strane i guste šume iznad njega. Nakon svega, poslije dva dana provedena u pustom i predivnom ambijentu jugoistočne Like, za kraj nam je preostalo još samo popiti jednu do dvije pive u kafiću Boss u Srbu, te u nastavku puta stati kod Pere u Radučiću, pa tamo pojesti pokoju janječju glavu i nekoliko porcija čevapa.

WEISSMIES

16.-20.07.

Oduševljena sam krajolikom, to jest pukotinama s kojima sam se već susretala, ali nikad ovako "ugusto"

Brzinski dogovor s našim maestrom Željkom Bockovcem Bockom i krenuli smo u Švicarsku, Peninske Alpe penjati vrh Weissmies visok 4023 metra nadmorske. Krećemo prema Zagrebu, noćimo kod femili Bockovec i već u subotu u 3 ujutro smo u autu na putu prema planini. Vožnja do sela Saas Grund traje oko 9 sati. Parkiramo se, slažemo ruksake i sa žičarom se dižemo na 3100 metra, tu se nalazi planinarski dom ali mi ipak biramo šatoriranje na udobnom kamenju, gdje se snijeg malo otopio. Umorni od vožnje, puta i malo sna, već prije 19 sati svi hrčemo. Probudili smo

se u 4.30h, ubacili u usta komadić kruha, navukli na sebe svu opremu potrebnu za visokogorski uspon i pokret prema vrhu. Ispred nas je više naveza, oko 5 i 30 je već dan, vidljivost je odlična ali je poprilično hladno i vjetrovito. Oduševljena sam krajolikom, to jest pukotinama s kojima sam se već susretala, ali nikad ovako "ugusto". Nakon cca 2 sata uspona, odlučujemo da Leo i ja ostajemo u navezi sami, Bocko je brži i kreće solo. Razlog tome je što smo nas dvoje usporavali kretanje, ipak nam je falilo još malo

treninga što zbog poslova nismo bili u mogućnosti obaviti kao dobru pripremu za ovaj alpski četiritisućnjak. Nema veze, idemo mi svojim tempom laganije i stižemo na vrh oko 11 sati. Oh, koji lijepi vidici i predivni vrhovi masiva Monte Rosa ispred nas! Weissmies nema neko posebno obilježje na vrhu kako to imaju drugi atraktivni i komercijalni vrhovi, ali dižemo mi naše Mihovilske zastave. Silazak mi je bio naporan, jer je upeklo sunce, snijeg i led su se počeli topiti pa smo upadali i sklizali niz padine. Ne znam je li bolje s derezama ili bez, joj! Navezani smo obavezno, ledne pukotine su izražene i vidljivije nego ujutro, pa hodamo s posebnim oprezom. Svejedno je sve predivno bijelo, sa strehama i ledom oko nas. Nakon ugodno prohladne prospavane noći spremamo stvari i pravac Zermatt kako bi vidjeli Njegovo Veličanstvo - Matterhorn. Bocko ga je popeo prije nekoliko godina, a ja sam bila oduzeta lipotom te stine. Znamo šta ćemo nekad u budućnosti, idemo kući sretni!

Oh, koji lijepi vidici i predivni vrhovi masiva Monte Rosa ispred nas! Weissmies nema neko posebno obilježje na vrhu kako to imaju drugi atraktivni i komercijalni vrhovi, ali dižemo mi naše Mihovilske zastave

Večera u restoranu s pogledom na šibensku katedralu, ili sir kod albanskog pastira ispred trošnog katuna u Prokletijama

Sjedio sam s prijateljima Matom i Tinom podno ruba strme padine uokvirene izbrzanim litica i sivim vapnenastim stijenama u dubokom hladu na terasi svoga doma natkrivenog krošnjama stoljetnih borova, omotanog granama smrdelja i izdancima žilavog bambusa, zaštićenog brojnim čuvarukama i bodljikavim agavama, ukrašenog ljekovitim alojama i brzorastućim kaktusima došešnim s drugog kraja svijeta. Uživali sam u uobičajnom druženju uz rashlađeni krčuljski opol, domaću pancetu i pomidore iz sestričinog vrtla, pune dobrih okusa.

S pogledom na prolazeće brodove i stijene na drugoj strani kanala Sv. Ante, u opuštenom razgovoru prolazili smo razne teme. Komentirali smo i izgled mnogobrojnih plovila što u srcu sezone kanalom prometuju gotovo i danju i noću. Nekima od tih brodova cilj je samo uploviti u šibensku luku, a drugima, nastaviti ploviti dalje prema Skradinu do ulaza u nacionalni park Krku. Naposljetku svi se ti brodovi kanalom vrata i nazad. Zbog toga nerijetko baš tu ispred moje terasice ljeti nastane prava morska gužva. Tada sve huči od raznoraznih brodskih motora, ali ti zvuci ušima ne smetaju kao zvuci automobila. Dok fine elegantne jedrilice prolaze bešumno i tiho kao da klize po ulju, neki brodovi bjesomučno oreći površinu bočatog mora bruje poput tenkova. Svega se tu može vidjeti, od veslača na supovima i "lutih pustolova" u crvenim agencijskim kajacima do sve rijiđih drvenih kaića i plastičnih pasara, te lijepo sređenih porodičnih brodicama s kabinama i natkabinama što ih vlasnici koriste samo par puta godišnje i to najčešće u toku srpnja i kolovoza kad im dođe rodbina ili prijatelji iz Zagre-

Ako želudac od grdobine, pire od suhog boba i još nešto, zbog pogleda na katedralu dođe četiri tisuće kuna, onda siditi ispred katuna s pogledom na moćne prokletijske vrhove, pa uživati u domaćem kruvu i siru koje ti nije netko poslužio zbog novaca i zarade, već iz srca, za mene vridi neprocijenjivo više. Ali, jebi ga, nismo svi isti i dobro je da je tako

ba, Slovenije ili Njemačke. Projure tu i bezbrojni gliseri svih veličina, brzina i vrijednosti, ali ipak najmnogobrojnije su charter jedrilice koje zbog raspodjele troškova najčešće iznajme dvije do tri obitelji istovremeno ili sedam do osam muškaraca, također istovremeno. Često to zna biti nekakva nametnuta i već davno istrošena i dosadna „team buildinga“ ideja, a ponekad i samozatajna muška posada kod nas popularno zvana „peder bal“. Kroz kanal Sv. Ante svakodnevno prolaze i brodske pruge Lara, Krčanka ili Lošinjanka, te vječiti Tijat. Taj bijeli jadrolinijski brod pun duše, svaki puta kad prođe kanalom predeći poput starog mačka, kao da nas svojim zvukom i pojavom na tren ponovno vrati u neka stara vremena. Te brodske pruge u srcu sezone motore gotovo kao da i ne gase. Po nekoliko puta dnevno uplovljavaju u šibensku luku, pa onda puni izletnika, turista i kupača, projure kroz kanal natrag prema otocima Kapriju, Žiriju, Zlarinu, Prviču i Vodicama. Svakog sata kroz kanal prođe i drveni trabakul Plima što ljeti povezuje grad s kupalištem Jadrija, te još jedan slikoviti brod zvan Ždrelac. Taj stari bijelo-zeleni trabakul prevozi znatiželjne turiste željne razgledavanja šibenskih kulturnih spomenika, do tvrđave Sv. Nikole. Često kanalom prođe i plavo-bijeli željezni vodonosac Kapetan Mrs, što opskrbljuje vodom šibenske otoke na kojima još nema vodovoda. Nakon uspješnog ri-

barenja ili pred dolazak nevremena, kanalom nerijetko u luku uplove i ribarske kočice i plivarice s velikim jatom vječito gladnih galebova za ledima, pa brodovi hrvatske ratne mornarice što dođu na nekakav popravak u remontni zavod i veliki preoceanski brodovi što dovoze nekakav teret u šibensku luku. Toliki je broj megalomanskih jahti što prođu kroz kanal, da se dobije dojam kako na svijetu živi bezbroj ekstremno bogatih ljudi. Udobno zavaljeni u stolice mudro smo zaključili da ti bogataši u tim svojim plovećim palačama nisu trebali nigdje ni isplovjavati, jer ionako nemaju nikakav izravni kontakt, ni s morem, ni s krajolikom kroz koji prolaze. Taj njihov dodir s obalom uz koju plove gotovo je na nivou gledanja programa na nekakvom velikom ekranu. Dosadna plovidba u sterilnim uvjetima, promatranje prirode kroz skupocjena stakla, zarobljenost nepotrebnim luksuzom. Teško

je bogatašima shvatiti i prihvatiti to da se može zanimljivo i ispunjeno živjeti i s neopisivo manje novca nego što ga oni imaju.

Nekoliko puta tjedno kroz kanal uplove ploveći gradovi s bezbroj putnika i kabina, ogromni bijeli kruzeri puni dobrostojećih europskih umirovljenika koji u odnosu na naše, bar na kraju svojih života dobiju priliku uplatiti skupa turistička krstarenja, pa da se s kruzerskih balkonika napokon zadive ljepoti hrvatskog mora koju su oduvijek željeli vidjeti, predivnoj hrvatskoj obali i našim starim dalmatinskim gradovima od kameana, stoljećima izoženim burama, neverama i osvajačima.

Odjednom, mislima odlutah daleko od pjeva cvrčaka i zvukova kanala. U trenutku se vratih u Proklete planine. Mada su iz godine u godinu sve posjećenije, srećom još uvijek su slabo poznate, još uvijek prilično divlje i većim dijelom ne-

istražene, naročito albanski dio masiva. Ponovno se vratih u selo Vusanje i eko-katun Rosi. Koliko smo samo državnih granica prešli vozeći od Šibenika do Gusinja. Hrvatsko-bosansku, bosansko-crnogorsku, crnogorsko-albansku i albansko-crnogorsku. Kroz četiri države, preko četiri granice, a nitko nas nije gnjavio ni s covid-potvrdama, ni s bilo čime drugim. Kod Rosija svakom godinom sve je više gostiju, sve je više bungalova, sve više šatora, sve više turista i planinara. Mada je započinjao vrući srpanjski dan, prvo jutro u Prokletijama iznenadilo nas je rosom na granama, rosom na lišću, vlagom na staklima i krovovima automobila, vodenim kapima na šatorskim krilima i pokošenim livadama probuđenim zlatom ranojutarnjeg sunca. S ruksacima na leđima iz doline su u pravcu albanske granice krenule dvije skupine šibenskih planinara. Jedna velika, spremna za trodnevnu turu kroz Ropojanu prema albanskom dolinama Theth i Valbone, pa kružno opet natrag do Vusanja i Rosija. Druga grupa od samo šestoro ljudi pokraj vodopada Grlja s kojim se rječica Skakavica obrušava u tajanstveno podzemlje, zastala je u priči s grupom mladih austrijskih avanturista na kružnom putovanju starijim automobilima preko balkanskih zemalja. Dva modra Golfa karavana iz 90-tih i jedan stari narančasti Opel-Kadett iz 80-tih, ukrašeni šarenim naljepnicama organizatora i reklamama sponzora, predstavljali su najslikovitiji dio te pustolovne auto-ture zvane Stuhl-Gang. Na krovu starog Kadetta, na improviziranom drvenom nosaču napravljenom od običnih dasaka nalazio se dobro pričvršćen folklorni dio opreme. Uz četiri

rezervne gume i dva okrugla reflektora nalazila se jedna prava seljačka drvena škrinja, par prastarih drvenih skija i jedna zelena metalna 20 litarska kanta za gorivo. Na nosačima Golfova bila je pričvršćena slična oprema, veliki sanduci, drveni i metalni, rezervne gume, metalne kante i bačve za gorivo, vodu i obavezna gajba pive, a na jednom od njih i veliko mesingano zvono za krave. Zajednička fotografija austrijskih pustolova i šibenskih planinara, ruke pozdrava, osmjesi na licima i radost u dušama. Dvadesetak kilograma na leđima, prelazak preko travnatog uzvišenja i polazak u susret slobodi bez velikog plana.

Za turu kakvu smo isplanirali, pješaćenje od dva do najviše tri dana preko nepoznatog terena, bili smo dobra ekipa, Anka, Jane, Nina, Stipe, Pavić i ja. Svi izdržljivi ali i smireni u slučaju nepredvidivih situacija.

Dok se nabujala rijeka Skakavica slapom Grlja bučno obrušavala u petnaestak metara duboku kršku jamu, makadamski put kroz dolinu snova, poput oživjele slike impresionizma, vodio nas je prema ulazu u Ropojanu uokvirenu nazubljenim vrhovima zabodenim u nebesko plavetnilo Prokletija.

Izvor Oko Skakavice, fantastična snaga biserne rijeke, modrina dubine, oživjeli slapovi sa sviju strana, huk vode u stijenju, jeka iz podzemlja, šum s neba, tutanj bujice kroz prirodne žlijebove i jaruge, snaga vode što se provlači kroz zemlju i drveće.

Kroz ledenjačku dolinu Ropojanu, tjeskobni klanac stisnut raskidanim planinskim vrhovima, stotinama godina prolazile su karavane od Skadra prema Peći. Na ulazu u Ropojanu smjestilo se selo

Trebalo je što prije napustiti to mjesto. Nalazili smo se u skupini vrhova zvanom Shurt-Lagojve, jednom od najsurovijih i najpustijih dijelova Prokletija. Jedan po jedan na užetu smo se spustili prvih četrdeset metara i tako ponovili pet i pol dužina, sve dok smo se nismo uspjeli dohvatiti jednog suhog, suncem obasjanog otočića udaljenog 220 metara od opasne stijene, a tu nas je dočekao poklon s neba, žuborenje čiste planinske vode

Vusanje, a na drugom kraju doline što se nalazi na prostoru Albanije, izgledom poput nekakvog malog prokletijskog Matterhorna uzdigao se slikoviti piramidalni vrh Maja e Harapit, visok 2218m. Pred Ropojanskim jezerom dolina se naglo širi. Kupanje u bistroj i osvježavajućoj vodi između raskidanih prokletijskih vrhova obnavlja snagu i razbuđuje duh, ali donosi i nelagodu, jer gotovo svako jezero sa sobom nosi priču o nekakvim neobičnim bićima što se povremeno pojavljuju na njegovoj površini ili o nesretnim utapljanjima ljudi u njegovim tajanstvenim dubinama. Ne znamo zbog čega, ali neobjašnjivi nestanci ljudi i zlokobna stvorenja rijetko se vežu za pjenušave brzice i matice rijeke, već gotovo uvijek za mirne jezerske vode. Sjetivši se priče albanskog pastira Delije od prije četiri godine u čarobnoj Dolini Jezera, o djevojčici koja se utopila u Ropojanskom jezeru, zaključio sam da mi je bilo dovoljno osvježavanja, pa sam izašao vani. Po Delijinoj priči jezero do tog tragičnog događaja nikada nije presušivalo, čak ni za najsušnijih ljeta. Nakon utapljanja djevojčice zbog nečeg neobjašnjivog naglo je počelo presušivati. Došao sam do ostatka društva koje se odmaralo na drugom kraju jezera pored betonskog stupa koji je nekada označavao granicu između ondašnje države i Albanije, pa smo nastavili dalje u pravcu Maja e Harapit.

Ušavši u Albaniju, put nas je vodio strmim serpentinama kroz gustu bukovu šumu. Brzo smo izbili na svjetlost prostiranih planinskih livada Runices. Tu nas je bježeći pred nadoilazećim nevremenom sustigla veća grupa slovenskih planinara na putu za dolinu Theth. Vodio ih

je jedan nadobudni slovenski vodič koji je bio uživljen u ulogu nekakvog velikog poznavatelja prokletijskih planinarskih staza. Kad sam mu rekao o našem planu i kojim terenom mislimo proći od Maja Harapita do doline Grebaje, rekao je da je to nemoguće, jer između te dvije točke stoje nizovi dugih planinskih zidova s nesavladivim vertikalama visokima i po nekoliko stotina metara, koje se ne mogu ni prijeći ni zaobići, te da nam je taj naš plan sulud, opasan i nemoguć, ali da negdje lijevo od tog dijela postoji jedna dobro markirana staza prema selu Lepusha, koju je on osobno markirao. Srećom oluja se sve više približavala, pa su Slovenci i njihov vodič brzo nestali, a i mi smo ubrzali korake u potrazi za nekakvim zaklonom. Grmljavina nam je kroz dolinu Ropojane stizala za leđima. Došavši do livade s tri ogromna kamena bloka, svo željezo što smo imali maknuli smo što dalje od sebe, brzo podignuli šatore, pa se u njih uvukli točno u trenutku kad su krenule prve kapi kiše. Dok su munje bjesomučno parle nebo nad našim glavama, pljusak se svom snagom obrušio na naše male šatore. Nakon sat-dva sve se smirilo i ponovno nam se vratila planinska tišina. Ostali smo živi, ali i suhi. To je bilo najvažnije. Razmontirali smo šatore i krenuli dalje. U predvečerje prvog dana izišli smo na prijevoj s kojeg se otvorio fantastičan pogled na Maja e Harapit. Bilo je to dobro mjesto za podignuti logor. Neposredno pored nas se nalazila napuštena albanska karaula, zgodna za

zaštitu od nekakvog novog nevremena, a s druge strane u žlijebu podno strme padine, snažni izvor Seu e Bardh, čije su vode u debeloj santi tvrdog snijega izdubile nevjerovatnu ledenu špilju. Na strani prijevoja okrenutog prema Crnoj Gori nalazio se niz od nekoliko još dobro očuvanih albanskih bunkera. Pred sumrak sam se s praznim bocama spustio niz strminu i oprezno ušao u unutrašnjost špilje. Kroz otvore je prema vani isparavala izmaglica obojanja ljubičastom svjetlošću sutona dajući pro-

storu nekakav mističan izgled. Dok je potok hučeći nastajao u mraku donjeg dijela ledenog tunela, a nad glavom mi prijetile tone i tone leda i snijega oprezno sam napunio boce s vodom, pa polako izašao vani na posljednju svijetlost iščezavajućeg dana. Suton u logoru s pogledom na mističnu piramidu Maja e Harapit, u prijevodu Arapski vrh ili Vrh tame, okruženu plavičastom maglom i niskim oblacima uljepšao nam je pripremanje večere, ukrasio dolazak noći. Mirno sunčano jutro drugoga dana s fantastičnim pogledom na impresivni Harapit kao da nam je govorilo da se nalazimo točno tamo gdje se trebamo nalaziti. Popeo sam se u pastirsku špilju u vertikalnoj stijeni iznad logora da bih odozgor napravio još nekoliko snimaka našeg logora i vrha na koji idemo. U špilji su se nalazili ostaci nekadašnjeg boravljenja u njoj, raspadajući dijelovi nekakvog ležaja, nekoliko zahrđalih konzervi i stari drveni stap za mlijeko. Na stazi podno vrha naišli smo na još jedno planinsko jezerce, dosta manje, neuglednije i pliće od Ropojanskog, ali odlično za još jedno osvježanje. Gotovo smo se svi okupali u njemu.

Teške ruksake prekrivene vodonepropusnom ceradom ostavili smo u nemogućem kršu u podnožju vrha, pa krenuli prema gore. Iz daljine je do naših ušiju opet počeo dopirati zvuk grmljavine. Na vrh smo se uputili istočnom padinom, jedinom mogućom za uspon. Sve ostale strane Maja e Harapita bile su nesavladivi okomiti zidovi. Prošli smo uz sami rub impresivnog južnog vertikalnog zida visokog čak 800 m, s čijeg vrha puca fantastičan pogled na prostranu dolinu Theth. U podnožju te zadivljujuće klisure za koju kažu da je najviša na balkanskom poluotoku nalazi se otvor najdužeg albanskog speleološkog objekta, špilje duge 2585 m, a duboke 346 m.

Brzo smo izbili na vršni dio Maja e Harapita. Bacivši pogled prema sjeveru na nevjerovatno divlji teren, na pustoš ispunjenu visokim planinskim grebenima i impresivnim vrhovima, na tom mjestu sam shvatio da će nam za našu turu trebati nešto više dana od ona dva kako sam predpostavljao na početku. Znao sam da kad krenemo od podnožja Harapita prema sjeveru da će to biti čisti avanturizam, koji će završiti tek kad ugazimo nogama na neki poznati teren

iznad doline Grebaje. Nakon kratkog zadržavanje na vrhu krenuli smo što brže dolje. Ponovno nam je prijetila kiša i grmljavina. Srećom, nevera nas je taj puta zaobišla.

Nastavak puta nas je vodio nemogućim terenom u pravcu sjevero-zapada. Kretali smo se surovim planinskim kršom kroz potpunu divljinu. U početku smo nailazili na jedva primjetne kamene ostatke pastirski stanova i nekoliko izbljedelih prastarih markacija, a onda je sve nestalo. Prolazili smo udoline pune snijega, stijenovite grebene, kukove, duboke vrtače, uspinjali se uz sipare prošarane plohamo leda i tome nije bilo kraja. Bili smo prepušteni sami sebi. Nitko nije znao za nas. Nitko nije znao gdje se nalazimo. Kretali smo se po karti i kompasu, a najviše po osjećaju. Znali smo osnovni pravac kretanja i to je bilo najbitnije. Drugi logor smo podigli na malom travnatom uzvišenju pored velike sante tvrdog snijega od koje smo topljenjem dobivali pitku vodu. Imati vodu na tom bezvodnom kamenitom prostoru bilo je pitanje preživljavanja. Podigli smo šatore u potpunoj vukojebini okruženoj brojnim impresivnim prokletijskim vrhovima. Sa jugozapada je nad skrivenom pustoši u koju samo rijetki zalaze, stražario moćni vrh Maja Stogut visok 2242m, a ispred nas se nadvio još moćniji Maja Madhe visok 2553m. Na tom mjestu osjećali smo potpunu slobodu. Mrak u toj potpunoj divljini dočekali smo otapajući snijeg i spremajući večeru.

Trećeg dana smo krenuli u pravcu sjevera. Uspinjali smo se prema prijevoju koji je uskim prolazom na velikoj visini odvajao Maja Madhe od Maja Promit 2452m. Savladavali smo krušljive stijene, kamene procijepa, labirinte i ledeno-snježne plohe... a nevjerojatno strmi sipar kojem kao da nije bilo kraja vodio nas je prema jedinom prolazu na drugu stranu moćne planinske barijere. Popevši se do uskog prodora otvorio nam se fantastični pogled dalje prema sjeveru, ali ugledali ono što smo najmanje željeli. Leden-snježna ploha prekrivala je gotovo cijelu sjevernu stranu neprelaznog planinskog zida. Debljine nekoliko desetaka metara ledena sante se odvojila od matične stijene, negdje pola metra, negdje i dva, stvarajući prijeteci procijep za koji nismo mogli zaključiti koliko je dubok. Ledena sante se strmoglavo obrušavala u pustu dolinu u dužinu od najmanje pet stotina metara. S druge strane te ledenjačke udoline, u pravcu sjevera izdigao se novi planinski zid s izrazitim vrhom Maja Brinjac e Lisit 2263m. Nismo imali ni cepine, ni dereze, ali smo gotovo svi imali pojaseve i kacige, a ja sam ponio i jedno vodičko uže od 40 m dužine, opremu za izradu sidrišta, jednu spravu za absajlanje i običan postolarski čekić koji me je doslovno spasio. Mjesto na kojem smo se nalazili bilo je jako opasno. Prijetila je opasnost od toga da se netko od nas na vlažnoj stijeni procijepa, pa odleti u dubinu tamnog procijepa, ili da s druge strane ruba sklizne niz leden-snježnu

padinu. Na takvoj strmini, po zaleđenom snijegu, u trenu bi dobio toliko ubrzanje da se više ne bi uspio zakočiti. Zaustavio bi se tek petstotinjak metara niže udarivši velikom brzinom u neku od stijena. Uz to, prijetila nam je i opasnost od mogućeg padanja kamenja sa krušljivih polica na visokoj vertikali što se nadvila nad nama. Trebalo je što prije napustiti to mjesto. Nalazili smo se u skupini vrhova zvanog Shurt-Lagojve, jednom od najsurovijih i najpustijih dijelova Prokletija. Jedan po jedan na užetu smo se spustili prvih četrdeset metara i tako ponovili pet i pol dužina, sve dok smo se nismo uspjeli dohvatiti jednog suhog, suncem obasjanog otočića udaljenog 220 metara od opasne stijene, a tu nas je dočekaao poklon s neba, žuborenje čiste planinske vode. Nina se jako brinula kako ću se ja kao zadnji spustiti niz najstrmiji dio ledene sante, a da me nitko ne osigurava. Ipak uvijek postoji mogućnost za nekakvu improvizaciju. Bitno je ne žuriti se i paziti na svaki pokret. Nakon nekoliko sati spuštanja napokon smo svi bili na sigurnome. Na izlasku iz snježne udoline, nakon tri dana skitanja kroz prokletijsku vukojebinu, ugledali smo prvo živo biće, albanskog pastira Tomia. Mada nije znao ni riječi hrvatskoga, a mi samo par riječi albanskoga, ipak smo se sporazumjeli. Tomi nam je pokazao snimke svojih krava i rekao nam kojim putem da nastavimo dalje. U idućoj udolini smo nakon svega napokon ugledali nešto pitomo, sočnu zelenu travu oko male lokve i ne-

koliko konja. Nakon toga je došao novi prijevoj i ponovo ljuti krš. Nakon dugog pješačenja, na kraju trećeg dana spustili smo se do male travnate udoline u čijem se središtu nalazila još jedna lokva. Bilo je to mjesto gdje smo odlučili podignuti naš treći logor. Brzo smo otkrili da se podno nas nalazi prostrana dolina s nekoliko katuna i jednom kućom crvenog krova na drugoj strani. Mogli smo ugledati, konje, krave i ljude, pa čak i čuti njihove glasove. Trebala nam je voda. Anka, Stipe i Pavić su krenuli prema dolje. Za spustiti se do najbližeg katuna trebalo je nekih petnaestak minuta. Sa visoke stijene pratio sam što se dolje događa. Vidio sam njih troje dok su se približavali katunu, vidio sam kad je iz njega izašao čovjek i kako su se rukovali s njime. Iz dubine su

se čuli glasovi koje nisam mogao razumjeti. U očekivanju njihovog povratka iz doline nas troje preostalih smo krenuli s laganim podizanjem šatora, kad je odjednom do nas došao Pavić. Rekao nam je da ostavimo sve i da se spustimo s njim dolje do katuna. Nasmijani i gostoljubivi albanski pastir zvao se Marko. Ponudio nam je sve najbolje što je imao kod sebe, svoje srce i nevjerojatno gostoprinstvo, a bili smo za njega potpuno nepoznati ljudi što su se spustili niz planinu i koji uz to još i govore nekim njemu nerazumljivim jezikom. Marko nas je smjestio za svoj stolič postavljen ispred svoje male trošne pastirske košulice i svakome od nas je donio nešto na čemu će sjediti. Počastio nas je samo s onim što je imao kod sebe, ali počastio nas je kao bogove. Skuhao nam je

kavu, stalno nam dolivao rakiju, donio nam svog domaćeg kruha i izrezao nam kravljev sira, najboljeg kojeg smo ikada u životu jeli. Govorili smo različite jezike, ali razumijeli smo se jako dobro. Ljudi se razumiju srcem, očima, dušom, ali i rukama. Susret s pastinom Markom, bilo je nešto najbolje što smo mogli doživjeti na toj četverodnevnoj turi kroz surovu i predivnu prokletijsku vukojebinu. Bilo je to nešto što nema cijene, nešto što se ne može kupiti s nikakvim novcem. Četvrtog dana smo mislili da smo došli nadomak cilja, ali bili smo još prilično daleko od njega. Kad smo napokon s naše lijeve strane daleko u dolini ugledali albansko selo Lepushe, a ispred sebe prepoznali vrhove Talijanku i Popadiju, bilo nam je puno lakše, mada nas je još čekao iznimno teški i nepo-

znati teren. Uspjeli smo se probiti kroz nevjerojatni splet kamenih labirinta i grebena i spustiti se u poznatu nam udolinu Vojušu (Vejušes). Na izvoru u Vojuši ulili smo svježe vode, prešli ponovno na teritorij Crne Gore i nakon četiri dana hodanja spustili se u dolinu Grebaje. Dolje nas je čekala naša ekipa koja je u Grebaju stigla dan prije i naši stari prijatelji, obitelj Gocaj, Španj, Zulja i Jetmir, te veliki lonac u kojem se na vatri nasred livade kuhala janjetina. Ako zanemarimo miris kravljih balega, prva grebajska livada čitava je mirisala po odličnoj janjećoj juhi.

Dok sam u mislima još bio u Prokletijama, odjednom me trgnuo zvuk mobitela i vratio u stvarnost, na moju terasici u kanalu Sv. Ante punog zvukova ljeta, zvukova brodova pomiješanih s pjevom tisuće cvrčaka i udarima valova od stijene. Na vezi je bio moj rođak koji već preko trideset godina živi u jednoj finoj europskoj zemlji i na jedan način tu zemlju više smatra svojom domovinom nego svoju stvarnu domovinu Hrvatsku. Mada mi je kao osoba jako drag, u nekim stvarima se uopće ne razumijemo i ne slažemo, pa tako neke teme po dogovoru i ne otvaramo, a Covid 19 kao zabranjena tema za raspravu tu prednjači. Rekao mi je da je trenutno u Šibeniku. Ja sam mu ispričao o tome kako sam nedavno s dobrim društvom proveo osam dana u Prokletijama. Opisivao sam mu gdje smo sve skitali i kako smo u dolini Grebaje pojeli čak četiri janjeta, a on meni o onome što je radio od kada je došao u Hrvatsku. Poslije smo nastavili komunicirati porukama. Ja bih njemu poslao snimke impresivnih prokletijskih vrhova i naših logorovanja u predivnim planinskim vukojebinama, te slike gomile sočnih komada janjetine na Španovom stolu u dolini Grebaje, a on meni fotografije nekakvih jela tako fino serviranih da nisu uspjeli prekriti ni dno pijata, te mi napisao da je bio na večeri u jednom elitnom šibenskom restoranu s pogledom na katedralu. Rekao mi je da je tu večeru platio čak 4000 kn, ali da mu je bilo super. Napisao mi je: - „Spiza nije sve, ambijent, konobari, koji te drže kao kap vode na dlanu. To je uživanje u jelu. Ne ide se tamo samo da se naideš, to možeš i u Gušta na Ražinama za 50kn. Svaki konobar priča četiri jezika. Želudac od grdobine...Jesi ti to ikad ija? Ili pire od suhog boba? To nude. Nisam smija

reći ocu koliko sam platija, jer je to njegova jedna i po penzija. Ali kao što sam rekao, svatko uživa na svoj način koji mu je najdraži. Samo da ima razumijevanja za one koji drugačije misle.”

Ja sam njemu odgovorio: - „Ma znam, pogled na katedralu i sve to. Jednom sam bio tamo, ali prosto to nije moj dir. Takva mesta na mene ne ostavljaju dojam, ali dobro si reka - Svatko uživa na svoj način. Dati tih 4000 kuna za jednu večeru na takvom mjestu, za mene osobno je čista perverzija. Na te novce ja dodam još dvi tisuće kuna i imam za povratnu avionsku kartu za Južnu Ameriku. To je ono šta me neopisivo više zanima od želuca grdobine s pogledom na katedralu. Onaj slučajni susret s albanskim pastikom Markom u prokletijskoj pripizdini, onaj sir i sve drugo čime nas je ponudija ispred svoje trošne kolibice, za mene nema cijene. Ako želudac od grdobine, pire od suhog boba i još nešto, zbog pogleda na katedralu dođe četiri tisuće kuna, onda siditi ispred katuna s pogledom na moćne prokletijske vrhove, pa uživati u domaćem kruvu i siru koje ti

nije netko poslužio zbog novaca i zarade, već iz srca, za mene vridi neprocijenjivo više. Ali, jebi ga, nismo svi isti i dobro je da je tako”

Onda sam se još sjetio kako su moji prijatelji ribari taj želudac od grdobine uvijek bacali u more, a sad je odjednom postao nekakva preskupa kulinarska delicija. Možda u dogledno vrijeme pohane škrge od špara i bugava s malo naribanog avokada i žličicom vrhnja pomiješanog s dobro usitnjenim listovima kupusa verzina umočenog u sok od pupoljaka alepskog bora postanu skuplje nego želuci od grdobine i pire od suhog boba.

Nakon svega toga nastavio sam na svojoj terasici u kanalu Sv. Ante uživati u pjevu bezbrojnih cvrčaka, zvuku broda Tijata što je upravo ulazio u kanal iz pravca šibenske luke i društvu mojih prijatelja Mate i Tine, te ih upitao za što bi se oni prije opredijelili: - Za perverzno skupu večeru u jednom elitnom restoranu s pogledom na šibensku katedralu ili za domaći sir i kruh kod albanskog pastira ispred trošnog katuna negdje u srcu Prokletija. Ha,ha,ha...

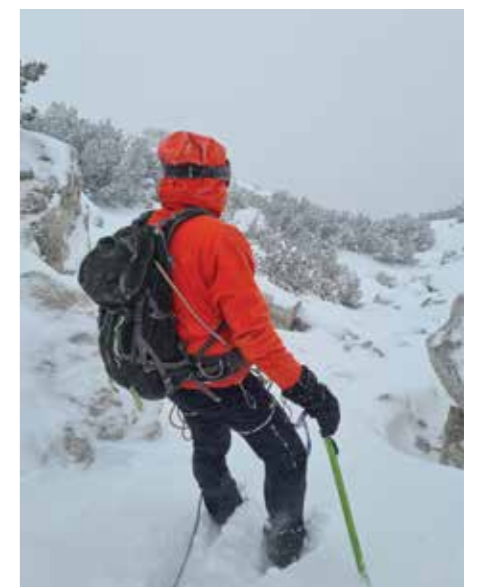

Bura na Dinari 25.-26.12.

Predивно, burno, zaleđeno, bajkovito, uz malo patnje i smrznutih prstića. Naša Dinara, nikad ista, a uvijek savršena

Sreća, što je to? Za nas planinare (iz Mihovila) je sreća kad smo na našoj Dinari, u našem drugom domu na 1500 metara nadmorske. A kad se ujutro probudite i dočeka vas friški snijeg, e to je planinarsko blagdanska bajka! Anka, Leo i ja krenuli smo relativno kasno na božićni dan iz Mirkovića na sklonište. Ruksaci puni hrane, pića, tehničke opreme i svega onog što nam treba za noćenje i zimski uspon. Trebalo nam je 3 ipo sata laganog planinarskog hoda do skloništa. Po dolasku, palimo peč da ugrijemo sklonište,

Kako postadoh alpinist pripravnik

Moj prvi svjesno planirani uspon na planinu se dogodio 15.11.2016. na Vickov stup na Mosoru i od onda se ne odvajam od nje. Bila je to ljubav na prvi pogled. Oborila me i privukla takvom strastvenom nježnošću da i dan danas gorim od želje da joj pridem.

Zanesena kakva jesam, ne opirem joj se nego prepuštam, dozvoljavam joj da me prihvati, da je upoznam, da joj se približim, da je doživim... Međutim, onaj realni dio mene zna da sve to može biti i varljivo, pogotovo ako se nema znanja, iskustva, pa odlučujem se pomalo educirati, okružiti ljudima koji znaju i koji su voljni dijeliti znanje, te upisujem Opću planinarsku školu, par godina nakon toga i Visokogorski tečaj.

Kako to u životu obično i ide, jedna stvar vodi drugoj... ja nikada nisam imala neki dugoročni ili konkretni cilj, niti ga imam sada... moja jedina nit vodilja je uvijek bila da sam aktivno prisutna u svom životu te da osluškujem ono nešto iznutra šta me vodi, pazi, usmjera. Kretanje po planini je kod mene uvijek aktiviralo ono neko šesto čulo, nesvjesno razmišljanje kako nešto napraviti, poboljšati, kojim putem ići... Često puta sam se lomila šta iduće upisati i koje vještine steći i onda jedna situacija razjasni sve. Pristupujem izradi sidrišta, iako tada nisam ni znala kako se to zove i sve postane jasno... želim biti

pod plavim nebom, želim biti sposobna napraviti sidrište, želim prići planini na drugačiji način i doživjeti je u nekom novom ruhu...

Dva mjeseca nakon ovog milog osvještjenja ugledam poruku na visokogorskoj grupi da počinje Ljetna alpinistička škola... a ja i dalje to želim, ali ipak nisam sigurna jesam li i sposobna za to. Šaljem brzinsku poruku, a kome drugome nego Vinciju za dodatnu provjeru mojih psiho-fizičkih sposobnosti, instant ohrabrujuća i potvrdna poruka natrag i ja se prijavljujem. Postoje trenutci koji vam obilježe život, daju mu neku novu puninu, a da tada toga niste ni svjesni. Meni je ove 2 minute dopisivanja sa Vincijem uistinu obogatilo život i na tome sam mu neizmjereno zahvalna...

Kreće službena prijava, zatim izlet provjere prijavljenih kandidata i nakon 2 dana objava rezultata. Ugledavši svoje ime, sriči nigdi kraja, ali i naglo osvještjenje da tek sad kreće borba... teren apsolutno nepoznat, a ja totalna tabula rasa... blank!

Prvi izlet na penjalište na Čikolu će mi ostati vječno u sjećanju... sunce upeklo, a u meni već ionako kuva... dan krenija čak i neloše, penjem prvi smjer, ljudi me osiguravaju, mogla bi čak reći i da sam zadovoljna bila, ali kad su me stavili da je osiguravam svog partnera, kad je meni došlo u glavu da nema više lepršave ležernosti i da moram biti 100% tu i sada, te da je ovo moj prvi susret sa osiguravanjem nekoga, a ja nemam pojma ništa... konop krut pod rukom, ne sluša me, a ja ni ne znam kako upraviti njime. Ante savjetuje, pomaže, ali ja ga čujem kroz neku maglu, djelomično... tila bi napraviti šta on kaže pa dišem duboko, rastavljam rič po rič šta mi govori, ali i riječnik mi totalno nepoznat... Nemam ja pojma šta znači našpanati, žlinga, top rope, prevezati, sidrište, reverso, čok, štand itd.

Kako je dan sve više odmicao, ja sam moralno sve više išla prema dnu... Prvi put u mojoj planinarskoj karijeri da sam se sa planine vratila tužna, jadna i nikakva... i onda kreće onaj proces

bodrenja same sebe i pokušavanja realnog sagledavanja situacije. Pada odluka da možda svi oni znaju više od mene, ali da ću ja to sve naučiti... meni samo treba malo više vremena.

Od toga trenutka ja vježbam ka sumanuta da sam, zovem Viljac za pomoć, zovem svoje mentore da se nađemo ranije prije predavanja da prođu sa mnom gradivo prethodnog tjedna, jer ništa bez prakse... to je bilo jasno ka dan. I tako ja malo pomalo, iz tjedna u tjedan dižem se i padam, na momente budem cila sritna kako napredujem, a onda teški očaj jer radim neopisive greške. 5 punih tjedana mi je trebalo da počnem uživati u onome šta radim, načinu na koji sam nešto izvela, pope-la, osigurala svog partnera. Neopisiva srića i vitar u leđa, sve izgleda veselije, vedrije, a ja napokon imam onaj svoj poznati smješak na licu.

Preostala dva vikenda ka druga osoba sam penjala smjerove... do te mjere da sam se samoj sebi iščuđavala i sakrastično se osvrćala na moje prve početke koje sam svojevremeno tila izbrisati iz postojanja, ali sada jednostavno ih ljubomorno čuvam kao podsjetnik da čovik može sve napraviti, samo treba biti uporan, vridan, marljiv, racionalan, ali se i okružiti pravim ljudima. Sad kad gledam unatrag, jako sam ponosna na sebe, ali možda čak i više od toga sam ponosnija na ljude koji su mi pomogli na mom putu... Tesko je ostati ravnodušan na ljubav čovika prema planini, spremnost da svoje vrijeme daruju drugome, svoje znanje da podijele i pritom budu ljudi u svoj punini te riči. Ne mogu ovaj osvrt završiti, a da ne spomenem završni dio tečaja, njegov pismeni i praktični ispit i muke po mojoj meni. S obzirom da već imam koju godinu i da sam se češće izvodila van svoje zone komfora i ugođe, znala sam da ako želim preživjeti ispitivanje,

Zanesena kakva jesam, ne opirem joj se nego prepuštam, dozvoljavam joj da me prihvati, da je upoznam, da joj se približim, da je doživim

da moram učiti i vježbati, te na taj način pokušati smanjiti tremu. Prionuh vježbanju pa absjalam sa balkona kuće, prusiciram prema balkonu (otac me u čudu gleda), prevezujem se na stolice, zabijam klinove u rupe i veselo slušam njihov zvonki pjev, vježbam gardu sa Bernardom, karbinsku kočnicu, čitam skriptu čije rečenice napokon skoro pa u potpunosti razumijem i vizualno dočaravam opis jer sam sve to i ja radila već i susrela se s tim... Puno je lakše isti tekst razumjeti kad to i praktično prođeš nego onako teorijski samo.

Pismeni dio ispita pisemo na Majdanu, nema prepisivanja nego šta znaš znaš... to me je oduševilo, ali i malo pripalo... znam ja ponekad blokat ili krivo nešto pročitati, pa je utješno znati da možeš ćirnit kolegi u ispit... ovog puta prepuštena sama sebi pišem i nastojim biti skoncentrirana... nije loše ni prošlo... rezultati došli za nekoliko dana i ja položila.

Praktični dio ispita se održao na Kozjaku, Malačka... dobrano nervozna, dišem duboko, tješim se da znam, samo da ne smim brzati i ne dozvoliti tremi

da me opere... U tom trenu sam se najviše bojala sidrišta jer me bilo strah da ce me dopasti neko misto di neće biti baš lipih rupa za zabiti klinove i da ću se onda smesti od muke i da ću pasti... eto, to je bila moja paranoja... ali sidrište prodje poprilično dobro, a muke mi zada absjal za koji sam mislila da ću rasturiti. U ovom trenu ne mogu ni dozvati u sjećanje moment kad je sve krenulo naopako, ali sam se našla u situaciji da sam se morala ispraviti i napraviti točno. Veliko vijeće koje je nadgledalo naš ispit se složilo da ja da bi prošla moram još jednom napraviti absjal, a kako se dan približavao kraju, jedina opcija mi je bila da to sutra odradim... tako da umisto da mirno i opušteno provedem noć, ja sa grčem u želucu. Sutradan radim absjal točno i uredno, te postajem alpinist pripravnik!!! Grlim i ljubim sve oko sebe sritna na uspjehu, ali ponajviše na teretu kojeg skinuh sa svojih pleća... emotivno da emotivnije ne može biti.

U više prilika stavim bok uz bok planinu i ljude, no ovog puta mi se čini da su mi je nadmašili iskreno, ja ne znam kako bi ovo sve završilo da me nisu nosili svojom zanesenošću i ljubavlju prema planini, da me nisu poticali, bodrili, savjetovali, učili nevjerovatnom strpljivošću, svojim primjerom... Teško je hrpu emocija koje kovitlaju mojim tijelom smiriti i staviti u parčenicu da se prikaže ponajviše zahvalnost i neizmjeran mir kojeg osjećam jer znam da sam stekla prijatelje za cili život.

I da... prišla sam planini na totalno nov način, dotakla sam je skroz drugačije i nježnije nego do sada, dozvolila joj da me nauči da je doživim, osluškujem nekim profinjeno istančanim čuvstvima prepunim jakih emocija i respekta... i na tome sam zahvalna...

SVIBANJ 2021.

POLA GODINE OD PRVOG USPONA U ŽIVOTU

Zadnjih desetak dana skupljam dojmove jer još ne vjerujem da smo u 3 izleta osvojili 3 najveća vrha i napravili 59km, što uspona što padova, pardon spusta.

16.5.2021. smo krenuli na Biokovo kružnom stazom iz Milića prema Sv. Juri. Prvo oduševljenje je bilo zelenilo na putu prema gore jer mi je slika Biokova: sivo i stjenovito. U svom tom zelenilu smo naišli i na prirodne bunare. U jednom trenutku mi je toga zelenila stvarno postalo previše, ja bih ono surovo Biokivo. Želja mi se ubrzo ispunila. Vjetar i "ugodnih" 9 stupnjeva me vratilo u realnost: "Rita ne šetaš po livadi nego se penješ na najviši vrh Biokova". Mislim se: "što ti nije bilo dosta prvi put kad si autom išla". Nakon četiri sata uspona napokon smo kročili na Sv. Juru.

Biokovo mi je pokazalo da se 5 km može prijeći za 4 sata, čisto da znate.

"Neke ljubavi su jednostavne. Neke ljubavi su spontane. Neke ljubavi su neprocjenjive."

23.5.2021. nadobudno smo odlučili popet se na Vaganski vrh znajući da nam vremenska prognoza ne ide u korist. Nema baš riječi za opisati ono što smo prošli. Krenuli smo sa sezonom proljeće/ljeto, kratki rukav, nasmijanih lica i veselih koraka. Znali smo da je uspon dug, ali za razliku od prošlotjednog Biokova puno lakši. Kako smo se sve više uspinjali prema vrhu, ljetno/proljetna sezona je nestajala, jesen smo preskočili i stiže-

mo u siječanjku zimu na Sibiru (mislite da pretjerujem, al niste bili pa nemate pravo glasa. Navlačimo na sebe 3 duga rukava, zimsku jaknu, posuđuju se kape, šalovi, rukavice, duge mudante, pletene čarape... ma sve samo da nastavimo put ka vrhu. Većinu vremena nismo znali gdje magla prestaje, a snijeg počinje, a da ne pričam kako svoju ekipu nisam vidjela narednih par sati. Em magla vani em mi se magle naočale za vid, sunce, skijaške... Bilo bi nam bolje da smo poslušali Stjepana Radića i da nismo srljali kao guske u maglu.

Priča se da je pogled s najvišeg vrha Velebita spektakularan, vjerovat ću im na riječ.

Definitivno mi je ovo bio jedan od dražih uspona. Dosadi ti s vremenom pričati da je sve bilo divno, krasno, prekrasno.

29.5.2021. agonija zvana Dinara i Rita. Ni manje ni više nego na Troglav. Mislim se ako smo već osvojili Biokovo i Velebit, idem "riješiti" tu Dinaru. Ona i ja nikako da se nađemo u ljubavi. Nadala sam se da će ovo biti kao neki popravni, da ćemo se zavoljeti, postati prijateljice. Na samom početku je izgledala obećavajuće. Brdašca zelena kao na pozadini kompjutera na windowsima 98 (ako znate na što mislim), raznobojno cvijeće gdje god se okreneš, čak i prekrasna zelena šuma, ma divota (bar je tako izgledalo). Nakon dva i po sata uspona dolazimo do nekog raslinja koje ne znam opisati, niti je grm niti je stablo niti bi

Zadnjih desetak dana skupljam dojmove jer još ne vjerujem da smo u 3 izleta osvojili 3 najveća vrha i napravili 59km, što uspona što padova, pardon spusta

trebalo rasti da se mene pita. Toga je bilo previše za moj ukus. Vrhunac svega je bio trenutak kad sam poskoku stala na glavu. Brzina svjetlosti je bila nula naspram moje brzine. Hvala ti Di-

naro! Nakon toga naša ljubav stvarno nije više imala nikakvu šansu. Popela sam se na Troglav, vidjela sklonište Pume i Vjetar s Dinare, dobila milijun žuljeva, imala sam osjećaj da hodam i da nikad neću prestati hodati po toj Dinari. Hvala bogu ekipa je bila relativno normalna i to mi je davalo snagu za dalje.

Dinara se dobro potrudila da ju ne zavalim. Naučila me da ljubav ne treba forsirati. Aj bar nešto dobro od nje. U svemu ovome najbitniji su bili ljudi. Oni s kojima prođeš svaki taj metar od 59 km. Oni koji ti ne daju odustati ni pod koju cijenu. Oni koji ti daju vjetar u leđa kad je najteže, a bilo je i toga. I Marko Babić koji nesebično dijeli "najgore" tragove u povijesti svih tragova.

Sad je došlo vrijeme za objesiti gojzerice o klin. Avanture će se nastaviti, nadam se, u listopadu. Hvala svima pa čak i Dinari!

ALPINIZAM I REAKTIVACIJA PAO ODSJEKA

Prošlu godinu smo penjački zaokružili na najbolji mogući način penjući pred Božić u našem dvorištu, na našem penjalištu Čikola dugi sportski smjer Divlja voda 6a. Tri dužine smjera sa detaljnom drugom dužinom bili su savršeni smjerić za hladni zimski dan i završetak penjačke godine.

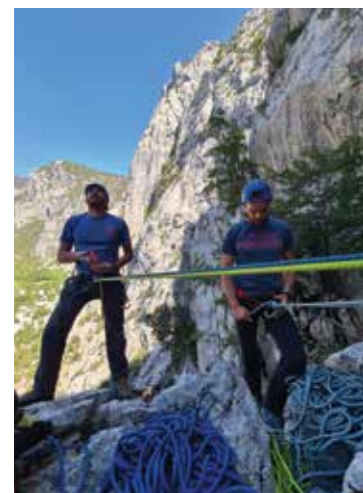
I baš kad pomisliš da će slijedeća biti još bolja i jača dogodi se splet raznoraznih okolnosti i stijene se ponovno dotaknemo tek u lipnju. Praktično smo cijelu godinu kroz 4 vikenda penjali samo u Paklenici i gotovo u pravilu duge sportske smjerove (smjerove u kojima su ili sidrišta i međuosiguranja ili samo sidrišta opremljena zabušenim spitovima). Ne računajući neke lakše klasične alpinističke smjerove u Paklenici sve drugo se svelo na penjanje višedužinaca ocjena 3 do 5c (Doktor Frankenstein, Celjski stup, Piksi & Diksi, Kanjonski, Bijela rampa, Čile, Prijatelju moj).

Puno bitnije i važnije za naš klub je da od ove godine imamo još jednu članicu sa završenom ljetnom alpinističkom školom, našu Antoniju Jadrijević koja je kroz jesen i zimu zadovoljila sve zahtjeve koje je pred nju stavio Alpinistički odsjek Mosor s Antom Jovičem kao voditeljem škole i uspješno položila završni ispit. Bravo Jandrijevičko!!!

A negdje krajem zime počinju i šaputanja o reaktivaciji Penjačko-alpinističkog odsjeka (PAO odsjeka) kluba koji je nekoliko godina bio u mirovanju. Jedan od dobrih duhova kluba, naša Jelena

Morić za vrijeme jednog od klupskih sastanaka dolazi u „čibicu“ i hrabro glasno razmišlja kako bi bilo dobro da se pokrenemo i reaktiviramo odsjek. Klupski boulder već postoji, ima dosta članova koje zanima sportsko penjanje, klub ima oružarstvo dovoljno dobro da svi koji žele penjati imaju s čim. Puževim koracima odsjek je pokrenut, a u narednim mjesecima nekolicina zainteresiranih članova se okuplja svakog četvrtka sat prije klupskog sastanka na klupskom boulder te zajedno sa najmlađim članovima zajedno reaktiviraju PAO odsjek. Imamo 4 nova sportska penjača u odsjeku. Nakon 6 tjedana predavanja i terenskih izleta, Miro Protrka, Stipica Rossini, Tomislav Pavić i Antonia Viljac uspješno su završili sportsko penjačku školu u SPK Teton.

Puno bitnije i važnije za naš klub je da od ove godine imamo još jednu članicu sa završenom ljetnom alpinističkom školom, našu Antoniju Jadrijević. Bravo Jandrijevičko!

ALPINIZAM

Naše prvo bivakiranje je u smjeru, u stini, na otvorenom, toplo je, sa ponekom slomljenom granom koja me bude u leđa

25.12.2020.

Zatvorili smo penjačku godinu sa višeduzincem u našem kanjonu Čikole. Zaspitani dugi sportski smjer koji ima tri dužine, ukupno 70 metara i težinska je ocjena 6a. Leo je vodio cijeli smjer i postavljao osiguranja, ja sam uživala i povremeno se navlačila na komplete na mjestima koji su mi bili preteški.

06.06.2021.

Paklenica, sektor Kuk od Skradelin, smjer Doktor Frankenstiin - ocjena 5b, ukupno 150 m, zaspitani. Uživanje

u stini, sami nas dvoje. Uz par alpinističkih naveza u okolnim smjerovima i povremeno vikanje "vuci užu", "španaj" i "penji", divota prirode i mirnog dana. Neki noge u more, mi noge u stinu, sunčanje i uživanje.

BIVAKIRANJE U PAKLENICI 19.-20.06.

Spojili smo tri dana i išli malo uživati u stinu po ovim ljetnim vrućinama. Sezona kupanja je u punom jeku, ali mi smo se odlučili znojiti penjući se. Penjali smo tri smjera: Kanjonski, Piksi i Diksi te Celjski stup.

Celjski stup u kanjonu Velike Paklenice ima 150 metara i težine 5a/b. Celjski je jedan od izazovnijih, atraktivnijih i izloženijih smjerova u Paklenici. U smjer se ulazi odmah kod klupa pokraj kafića i stalno si „na izvolite“ dok penješ, tako da smo imali publiku ispod nas koji su nas gledali dok se mučimo (ja) i čupamo u dužinama. Penjali smo naizmjenice 1 - 2 - 1, tj. oboje smo vodili svoje dužine.

Piksi i Diksi je smjer dužine 100 metara, ocjene 5a i nalazi se u sektoru Kuk od Skradelin. Uspomenu na ovaj smjer sam potisnula. Bilo je i suza na prevjesnom dijelu, a Leo je složio Bernarda i izvuka me tih par metara preko prevjesa. Mislim da je smjer teži nego što jest.

U sektoru Veliki čuk nalazi se Kanjonski smjer ocjene 3+/4a i ima malo više od 300 m. Pošto je duži dan, odlučili smo se popodne ući u Kanjonski. Hm, lipo zvuči i bila je to dobra odluka jer smo izbjegli najveće sunce. Tajming dobar, mi lipo napredujemo, postavljamo svoja međuosiguranja za svaki slučaj, jer ima puno priječenja na nekim izloženijim stijenskim djelovima. Polako nam dolazi noć, mi imamo još koju dužinu do kraja. Mjesec je bio dan prije (ili poslije) pun tako da smo imali dosta prirodne mjesečeve svjetlosti. Izlazimo iz smjera po mrklom mraku, bilo je oko 23 sata. Predivno nam je i uživamo. Dijelimo pivu po pola i kratko se odmaramo na izlazu iz stijene i krećemo nizbrdo, tražimo kamene čunjiče da se uhvatimo sipara za nizbrdo. Čunjiči nas odvođe nekim čudnim putem, nalazimo se na nekim rubnim dijelovima litice i odlučujemo ne lunjati okolo. Mi u ruksaku imamo

svu potrebnu opremu za prinudno bivakiranje, tako da odluka pada - noćimo u stini. To je naše prvo bivakiranje u smjeru, u stini, na otvorenom, toplo je i veliko oduševljenje mi je bilo spavati na nekoj polici, na pola kvadrata suhe trave, sa ponekom slomljenom granom koja me bude u leđa. Šta od umora, šta od kasne ure, samo smo se strovalili na pod i legli, s pojasom na nama. Nakratko nas je omeo samo mali puh koji je došao vikati na nas što mi radimo tu, baš na njegovom terenu. Oko 5 i nešto, zora sviće i mi bud-

ni. Uživamo u divnoj ljetnoj zori i krećemo nizbrdo. Za 30 minuta smo kod naše aute, sretni i zadovoljni. Smišno mi je kako su oko 6 ujutro uglavnom slovenski alpinisti na parking u i spremaju se za svoje uspone, a mi u punoj alpinističkoj opremi ulazimo u auto i idemo ća. To je život, uvijek neka avantura. Bitno je da smo spremni na sve i da smo sritni.

PAKLENICA 11.-12.09.2021.

Po službenoj dužnosti otišli smo penjati par višeduzinaca i alpinističkih

klasičnih smjerova. Sektori: Veliki Čuk i Ovčji kuk. Sastav: Veronika, Antonija, Hrvoje, Luka, Leo, Lepen, ja i pas Bepo. Težinski smo penjali trice do 4b, svi su prošli komunikaciju, tehnike absajla te osiguravanje prvog i drugog penjača. Kažu početnici da im se alpinističko penjanje s korištenjem tehničke opreme svidilo, ko zna - neki će možda dalje u škole. Proveli smo aktivan i ugodan dan družeći se i penjuckajući, osjećaj je dobar kad prenosiš svoje znanje.

KAMENA GALERIJA

11.04.

Da sam liječnica, pisala bih na recept "tjednom barem 1 dan planinarenja" svim pacijentima, i to pogotovu onima koji imaju nesanicu, ili depresije, ili su blizu "burn out"-a, ili imaju problema sa cirkulacijom, itd! Hoćeš ili nećeš, u planinama ćeš se opustiti i uživati, neprimjetno ćeš otpustiti sve probleme, koje ti um stvara i to svaki put sve više i bolje! Pogotovo kad ti se dese nepredvidive avanture! A desit će se!

Jučer sam po drugi put krenula rano ujutro na Južni Velebit, da bacim oko na Kamenu galeriju! Prvi put, prije par tjedana nismo uspjeli doći do nje zbog orkanske bure. Uvijek se skupi neka krasna ekipa, kao i sada!

Plan je bio ovoga puta, da ćemo se starom pastirskom stazom šetati, bez nekih vrhova, ipak, biće ukupnog uspona od 1000m, srednje zahtjevnom stazom od Ljubotića - Crni Sinokos - Trošljevac - Bili Sinokos - Kamena galerija - Jama Vrtlina - Ljubotić.

I tako to i bi. Krenusmo slojevito obučeni, pa skidali bi sloj po sloj kako smo se penjali. Još sam pomislila tako znojajući se, ajme opet sam zaboravila ponijeti plus majicu bez rukava, skuhat ću se!

I tako smo hodali i hodali, pored starih suhozida, zapuštenih ili ljeti upotrebljenih kamenih kućica, diveći se u već poznatim krajolicima južnog Velebita.

Prolazeći kraj označenih i neoznačenih sakralnih Mirila, koja su nastajala u vremenu od 17. do 20. stoljeća.

Za one koji ne znaju, šta su Mirile: stanovnici Velebita nakon smrti pokojnika nosili bi pokojnika do groblja koja su bila udaljena i preko nekoliko kilometara od kuće. Odprilike na pola puta sa se nosači smjeli odmoriti i na tom mjestu su nastajala Mirila. Prema pučkim vjerovanjima na Mirilima je ostajala duša pokojnika, a u grobu je zakopano samo tijelo. Čak smo naišli i na snježne nanose po putu!

Ajoj, sriće! "A vidi snijeeegaaaa!!!" Vikali bi i skakali po njemu, gađali se, bacale snijeg po sebi i guštali u Winter Wonderland feelingu! Slikavale bi jedni druge, misleći ovo će biti highli-

ght slikice sa izleta!

Hodajući po snijegu, čak smo našli i stope maloga mede - zezajući se, da bolje ne sretnemo mamu! Pa bi našli i stope mame! I kako su našli pčelinjak i sve porušili tražeći malo njami meda! Odjednom smo skužili, da su ovo zimski uslovi. Dobro su nam došle i rukavice, i kapice, i jakete! No, veća briga je postala, da taj snijeg po putu nije prestajao, i prekrio sve, tako i stari pastirski put. Znači, promjena plana, idemo naći markirani planinarski put! Oko 16:25 smo svi iscrpljeni, u proklim gozama, napokon stigli do ulaza u Kamenu galeriju! Nekoliko nas je ušlo, neki su ostali vani odmarati. Brzo smo shvatili, da ionako ne možemo sve obići, a sunce je krenulo padati, iskrsla je blaga panika, svako je vrtio svoju verziju katastrofalnog povratka do parkinga, noću po ovom snijegu koji je krenuo da se topi šta od sunca, šta od naših stopa. Uh!

Pametniji izbor je bio da odmah krenemo nazad! Otpustili smo tu žarku želju za Kamenom galerijom! Tješili se, da još nije vrijeme tom susretu, i da će nam se to sigurno više svidjeti kada šuma pozeleni, i da za neka iskustva treba više vremena i da je treća sreća!

Olakšanje nas je obuzelo tek kad smo umjesto snijega ispred sebe ugledali more! "A vidi moooraaa!" - vikali bi od radosti, i dijelili bi mišljenje da volimo planine, ali nema lipšeg nego kad nakon nekog vremena ugledaš more! A tek svoja auta! Ajoj gušta!

Mrtvi umorni, mokri, gladni, žedni ali sretni i dobro raspoloženi do neba, taman u zadnjoj minuti prije nego što je pala crna noć, stigli smo do auta u Ljubotiće! Smijali bi se od oduševljenja, ma kakav divan dan, predobra avantura! "Čovjek planira, Bog dovršava!" A Kamena galerija nas i dalje čeka!

Dinara stvara čaroliju

1. U PULSU

Ljeto, na moru rogozničkog Zečeva u blizini otoka Jaza lješkari na suncu, malo se točnem pa na stini i šugamanu žmirkam, a u mislima osvrst uspona na Mont Blanc. Prolazim Chamonix, pa gradić Les Houches pa žičarom do željezničke postaje, pa planinarska staza do doma tete Rousse, prelazak Kuloara i uspon kroz stijenu do doma Goutera, žilet pa sklonište Vallot i vrh. Sreća me ispuni zadovoljstvom, a iz torbe za plažu vadim zaštitnu kremu, vodu i knjigu za čitanje-autobiografija Marine Abramović, te je mobitel na vibrirajućem pogledu koja ura da me ne uže-

že previše žega i ćirim i gle Sanjina poruka. Stoji: nazovi Matu P. Šta oće, pitam se? Traži te neka novinarka sa HRT Zagreb, javi se na broj taj i taj.... Halo nazovem...ništa...ponovno ja uđem u more, u torbu stavim mobitel, pa opet vibrira, isti broj.

Halo, halo. Tanja Kanceljak. Anka? Da, ja sam i počne priču kako je gledala u kasne sate prilog iz HRT Šibenik o mojem usponu na Mont Blanc. Dojmla ju je moja životna dob i energija, penjanje na planinu. Kako je Tanja scenarist dokumentaraca, pa bi radila dokumentarac o meni. Zatečena sam, ali pričajući o sebi i životu u planini, pristanem. Prvenstveno za moj HPK Sv. Mihovil i njegovo postojanje 25 godina i za moj grad Šibenik te da to bude moja Dinara. Dogovor kroz ožujak, ali vrijeme Covid-19 mijenja sve i ne može raditi dokumentarac, već prilog za emisiju Puls. Tv ekipa stiže u predbožićno vrijeme 20.12.2020.

u večernje sate ispred Kluba. Na Banju u petak popodne priredim event, domjenak dobrodošlice. Na teraci ispred Kluba okrugli tavajoli, crveno bijeli, sa crvenim lučicama i svjećicama, čaše sa stapkom za crno vino, pijati s motivom šibenske kape, crveni kušini za sistu, bakalar na crveno, fritule i planinari Tunja, Sanja, Mošo, Teo, Luka B. i poslije Barbara i Mare te započinje moja priča o planinarenju, o društvu unutar Kluba, uz masku budimo odgovorni.

Vani je pogled na grad i tvrđavu Sv. Mihovila prekrasan.

Subota Klupski kombi, TV snimatelji Matija, Santro i Marijan sa Tanjom, Mošo, Bećo, Mate, Luka Bošnjak, Tunja, Sanja i idemo na Dinaru. Makadam Guge - Brezovac, zaustavljanje kod Markova groba, snimanje, pa proplanak s pogledom na Dinaru (prekrivena snijegom), stižemo kod Kamenog

poljupca, foto vidikovac, stijena (prije skloništa) pa sklonište Zlatko Prgin i ispred vidikovac. Kuloarom na vrh Sinjal. Dinara me baš oduševila, iznenadila, snježna je, tad je najviše volim, tad je trenutak mog spajanja sa duhom prirode, trenutak i uhvaćena vječnost u veličini mira i moći moje Dinare, neopisivo veličanstvene.

Nedjelja

Šetnja u mom gradu sa svojim malim prijateljima Barbarom i Matejom, prisjetili smo se njihovog odrastanja i odgoja dok su bili mali, a ja teta čuvalica.

Zbog potresa u Zagrebu i Petrinji, prilog u Pulsu nije išao odmah, tek u veljači 2021.

Poslije svega lijepo je kad ti sugrađani čestitaju i kažu ponosni smo na vas, pa i prijatelji diljem Hrvatske nazovu i pošalju poruku bravo planinari, kad me sretnu u planini (aaa ti si Anka Partizanka).

Čestitke, ali jedino me ljuti kad pojedinci moji Mihovilci naglase glumica, tv zvijezda.

2. BOŽIČNA ČAROLIJA 2020.

Baš na Božić, kiša pada u gradu non stop, a nas troje, Tunja, Leo i ja prema Mirkovićima, Jogurt stazom penjemo do skloništa Zlatko Prgin. Dva dana poslije je i tradicionalni uspon Dinara. Planina je prekrasna i pokrivena snijegom, a mi natovareni ruksacima, obiljem hrane, vina, blagdanskog menija i delicija: guska, koka, pršut, sir, blitva, kolači, orahnjača od Tunjine bake, božićne zvijezde, francuska salata od Rajne, bakalar od Barbarine bake, roštilj koji će Leo peći na snijegu. Uspon ne baš težak uz pokoje zaustavljanje i stižemo oko 16.30, kućica prekrasna i puna snijega, imamo jupiiii bijeli Božić. Pada snijeg, pada, vatraica unutra pucketa, veselo se razliježe smijeh naš uz ugodno ćaskanje i toplu peć do dugo u noć. Ujutro čišćenje snijega, ali vani je oluja, mećava, bura, snijeg, loša vidljivost. Ja ostajem u kući, a njih dvoje Tunja i Leo odlaze na vrh. Promrzli penju u navezu, sretni i čekam ih. Navalili na ručak i stiže poruka oni se vratili, a drugi trojac će stići za 45 minuta od Brezovca. Snijeg veje veje, traje. Ja unutra sama, prošlo je tri sata i onda stižu Sanja, Anči i Čičko. Nazdravljamo u toplini doma rakijom, pa čakula, pa ručak. Vino, druženje dugo u noć uz pokoju smišnicu, vani je snijeg i poruka stiže, iz Mirkovića planinari Mihovila penju tradicionalni uspon na vrh i još četvorica mladića iz Pirovca. Mnogo nas je, gužva je, penjemo vrh pa odlazak dolje do Podića, spust. Zatim sijelo u Bilicama kod Mare i Nevena (rakija, vino, pršut i čakula) i opet je kiša.

3. NOVOGODIŠNJA ČAROLIJA

Eto nas sedam penjemo opet Jogurt stazom uz obilje hrane, pića i zimske opreme za 4 dana blagdanskog užitka na 1500 m veličanstvene Dinare i smišnog skloništa Zlatko Prgin. Mi veseli, optimistično. Ruksaci pretrpani, noge lagane, snijeg dubok, malo po malo penjemo i napredujemo i stiže-

mo, a kućica je kao iz bajke, čarobne, snježne ljepote. Ložimo vatricu, pospremamo hranu, razliježe se toplina, ukrašavamo blagdanski stolnjak, ukrasni zvončići balončići i svijeće, pripremamo blagdanski obid (quiche, sir, losos, pršut, francuska, vino, rakija, kolači) a sarma se krčka na peći (teleća plečka) i kupus od Nives u novogodišnjoj noći. Mi u obleki za novu godinu, prskalice, dobre želje, noć neopisiva, tiha, blagoslovljena i dobro došla. Blagovanje, dobra zabava, dugo u toplu hladnu novogodišnju noć. Šampanj, foto, dobre želje, budimo zdravi i veseli i penjimo! Čestitari su nam dolazili drugoga, splićani, Perun Podstrana, naše curke Nina, Luce, Nata, Bene i Maja, Oskar Cetinski raj, Jagoda Taška i Snjega Snjega, donijeli darove, domaće sinjske kobasice, domaći kruh i kolači. Pa opet naši Miro, Nela, Tome i Vale, oko 12 sati penjemo vrh, nas devetero, magla i oblak, ništa vidljivo i penjemo četveronoške i uspjeli smo. Gore je sve okovano snijegom, lanterna, križ, zastava, stup, foto. Oprez i spust do skloništa pa dolje do Podića, opet kiša kiša.

4. DIMNA ČAROLIJA

Opet nas dvi tetke i djevojčica sa šibicama, krenuli u hladni zimski dan na našu Dinaru i naš smišni dom, uživati u čarolijama zime i djevojčici ukazati na radosti planinarenja. Penjemo Jogurt stazom taj vikend 13.02.2021. najave polarne zime, upozorenja, Šibenik minus dva, Knin minus 4, a iz Mirkovića hodajući smo se ugrijali, vjetar bura puše, huče, hladno je i gore u šumi sretnemo curu i dečka, upozoravaju nas ne bez dereza, zaleđeno je i oprez. Znamo, idemo dokle stignemo. Međutim, ispred kamena, stijene, stavili smo dereze, djevojčica ih nema, pa hodamo gdje je manje zaleđeno i izlazimo na hrbat, čistinu gdje puše ko sam vrag i baca me, s glave mi odnija kapu iz Bolivije, što su

mi poklonili Nina i Joka, pokušavam je naći ali ne, nema je. Sanja i mala penju, a ja pomalo do gore. Loži vatru, dim neće da povuče dimnjak, dimi, dimi, guši, hladno je, minus 22 stupnja ispred, a unutra minus 15.

Nemoguće, ali istinito. Nakon 20 minuta povuče dimnjak, mi sretno, ne moramo natrag ali kratko traje naše veselje, opet dimi dimi. Odlučimo natrag spustiti se, krenemo iza 16 sati prema dolje,

MOJ PRVI POSJET DINARI

Zovem se Barbara, imam 9 i pol godina i volim ići u prirodu. Ove godine kad je moja dadilja bila na Dinaru, pozvala je moju mamu i mene da se

s njom popnemo na Sinjal (1831mnn) i mi smo pristale. Spakirale smo se i krenule. Vožnja je bila duga. Putem smo vidjele krave i predivnu zelenu šumu. Mama se autom zaustavila na velikoj livadi gdje nas je čekala Crna Anka. Tada smo se krenule uspinjati do planinarskog doma Sveti Mihovil, gdje nas je čekala Crnina prijateljica koja je grijala vodu. Nakon što smo se ugrijale krenule smo prema vrhu. Uspinjale smo se i uspinjale i onda naletjele na hrpu snijega. Kad smo polagano prešle snijeg i još se malo uspinjale došle smo do vrha. Na vrhu se nalazila

opet je hladno, bura jača, malo sam tužna, ali ova avantura me osnažuje, kako Dinaru može biti ekstremna i više od Aconcague, ne mogu vjerovati. Dolje nas vjetar baca, ljuđa, gura, čak su nam i tikice potrebne i kod auta smo u 19 sati. Zadovoljne ovim iskustvom, djevojčica baš i ne, mlada je preživjet će, kući smo u Dubravi kod majke Živane dočekala nas toplim domom, večerom (varivo, juha, pašta pesto i biftek, tiramisu). Bravissimo mama. Uživali smo u toplom domu i dobroj hrani sa mirisom na dim i Dinaru.

Poslije 15 dana opet se vraćam na Dinaru u potrazi za kapom, opet je puna snijega, potraga je uspješna, ali kapu je ipak nešto gricnulo, dobila je rupice i jedna babuškla je nestala. Postaje moja Dinarska amajlija.

OPĆA PLANINARSKA ŠKOLA

PAČIĆI MALI U ŠKOLU SU POŠLI uprizorila školarica Doris Banić

Pomisao na školu, bez obzira koje ste životne dobi, spola, štreber ili kampa-njac, mnoge asocira na stanje treme i straha u ispitnim situacijama - "stanje pri kojem se pojavljuju osjećajne napetosti i straha od nekih stvarnih i objektivnih opasnosti i posljedica". Trema vas hvata i prije nego krenete, samouvjerenost i odlučnost su na ispitu i prije nego uzmete olovku. A kod ovakvih škola kao što je planinarska, gdje je praktikum jedan od temeljnih ispita, razinu straha podiže za bar dvije ljestvice u odnosu na "klasične" škole. Kurikulum koji dobijete prije početka škole, od kluba u sandučiću elektronske pošte, izaziva uzbuđenje s dozom straha i nesigurnosti. Brže bolje pregledavate po društvenim mrežama prošlogodišnje polaznike i ubrzo razina straha pada. Jer vidiš na

smijana lica, ruganje u komentarima, vesele slike na vrhu. "Jel ikad ko pao na ispitu?" provlače se šapati među polaznicima. "Ma nije, naučiš sve to u hodu, samo moraš dolaziti na predavanja i izlete i dobro slušati vodiče.." neki su od savjeta iskusnijih planinara. Ima među nama polaznika koji su zadnji ispit polagali na vozačkom ispitu, maturi, fakultetu... "11. opća planinarska škola" - piše u pozivu. Kažu numerolozi da je broj 11 onaj koji označava novi početak, otvaranje novim znanjima i inicijaciji. Pa onda čitam, broj 11 predstavlja "poruku Svemira koja nas podsjeća na našu iskonsku povezanost i usklađenost sa Zemljom i s pravim putem, da nas podsjeti na sinkronicitet između unutarnje svijesti i vanjskog svijeta." Baš prikladno. Ali od samoga početka škole nije bilo sinkroniciteta između epidemioloških mjera i prostora gdje će biti

predavanja. Jer pačića koji u školu su pošli bilo je preko 40. Prema epidemiološkim mjerama jedini prostor koji bi nam odgovarao bježeći jedni od drugih s maskama i štapovima od minimalno 2 metra je u gabaritima šibenske katedrale. Potrudio se Mate, nije katedrala, ali je crkva sv. Ante na Šubićevcu. Već s prvim predavanjem smo blagoslovljeni iako nam nedostaje ona atmosfera klupskog prostora. I pivo nakon predavanja, naravno. Evangelje po Mati, predsjedniku društva, počelo je s laganim optimizmom i kratkim uvodom a onda su se danima, tjednima, izmjenjivali apostoli društva, naši predavači i planinarski vodiči, članovi hgss-a, s predavanjima u kojima su bili stručnjaci. Od meteorologije do prve pomoći, od spelologije do alpinizma, od povijesti planinarenja i planinarskih organizacija do osnova spašavanja. I svi naši apostoli - predavači su dugogodišnji članovi HPD sv. Mihovil. Dok ih slušate, osim što naučite puno toga, osjetite onaj entuzijazam i ljubav prema onome što rade. A ono najvažnije što naučite u njihovom društvu nema u knjigama, to su njihova iskustva, doživljaji, opasnosti na koje su nailazili, sve ono što su kroz godine naučili i još uvijek uče. O "sitnicama koje život znače". Nakon svih predavanja vrijeme je za teren. Idemo na izlete. Ono po čemu je ova generacija bila zanimljiva jest da su skoro svi polaznici nekoliko vrhova već pohodili pa je procjena mogućnosti polaznika, od strane vodiča, bila jednostavna. Velebit, Biokovo, Mosor, Kijeovski bat, Čikola i nezaobilazni Alati sve su to naše blagoslovljene postaje gdje se primjenjivala teorija koju smo na predavanjima slušali. Ono što je u teoriji izgledalo lako u praksi se pokazalo da i nije baš tako. Zapetljivali smo se u čvorovima, gubili u orijentaciji i

urušavali se bivci. Ali sve je popraćeno visokom dozom adrenalina malo nižom razinom samopouzdanja ali velikom željom da se nauči. Na putu prema vrhu nismo imali križni put ali jesmo postaje na kojima su vodiči ukazivali na opasnosti, objašnjavali orijentaciju ili događaje iz predaje nekih prošlih planinara. Netko je od polaznika otkrio ljubav prema penjanju po stijeni, netko da stijene uopće ne voli, netko da može hodati više nego što je mislio, netko da ne može, netko je od uzbuđenja malo pričao, netko nije prestajao pričati. Kao potvrdu svega što smo naučili je završni rad: bivakiranje i isповјed na Dinari. Točnije u Jokinoj vrtači! To

se nipošto ne smije propustiti. Naravno da je idealno bivakiranje pod vedrim nebom, bez padalina i relativno ugodne temperature. Kako smo od početka blagoslovljeni, tako nam je vjerojatno sv Ante i poslao vedro nebo s bezbroj zvijezda, dovoljno suhих grana za vatru, potjerao vjetar s Dinare, omogućio nezaboravnu noć uz vatru i ugodnije spavanje u bivaku te predivno jutro za završni uspon na Sinjal na 1831m n.v. gdje neslužbeno postajemo planinari. Zajednička slika na vrhu, polaznici i svi vodiči, naši apostoli. Jesmo li sad službeno planinari? Ma, ili jesi ili nisi, to osjetiš kad nakon 20km s 15ak i više kg na leđima i neprospavanom noći

dodeš na vrh i od sreće ne možeš da govoriš. Sjedeš, gledaš i upijaš. I već planiraš sljedeći izlet. Vjerojatno s originalnom ekipom koju si upoznao za vrijeme Škole. Jer, čudni su putevi ovog kluba.

ALAT I ČVOR uprizorio školarac Matej Šabić

U životu polaznika planinarske škole postoji mnogo izazova, a prvi od njih je svladavanje osnovnih planinarskih čvorova, da čvorova. Ne vezova ili gropova već čvorova koji se, ni manje ni više, učvoruju s užadi. Užad dijelimo na onu manje rastezljivosti koja je više prikladna za speleologiju te onu veće rastezljivosti koju ćemo koristiti kad smo u navezu ili ako se odvažimo ispenjati neki smjer na Čikoli. Ovo nisu naklapanja nadobudna školarca, već riječi jednog od naših instruktora, Lea, koji nas u ugodnom ambijentu Planinarske kuće Alat upućuje u osnove planinarskog zanata. Upletena ili penjačka osmica, ambulantni uzao, dvostruki uzao, svi baždareni planinari HPK Sv. Mihovil s takvom lakoćom slažu ove čvorove da sam ostavljen s čudnom mješavinom osjećaja nedoraslosti i neadekvatnosti. Moje ruke su dosad služile za guranje miša prema ikoni Internet Explorera, dok je dvostruki klik bio jedan od mojih najvještijih poteza, a sad se

od mene traži da pravilno upletem planinarski čvor. No dobro, muljam i prebacujem jedan dio užeta preko drugog, stalno zaplićem ili nehotice rasplićem, ali nikako da napravim ono što treba. Strpljenje i susretljivost instruktora se doimaju nadljudskim naporom dok iznova i iznova krivo uplićem čvor. Svaljen na neizdržljive muke počinjem preispitivati svoje postojanje.

Jesam li ja dio iste grane evolucije kao i oni? Jesu li moje sposobnosti tj. nesposobnosti rezultat nekog šireg prirodnog procesa u kojem je mojoj vrsti suđeno da neslavno iščezne? Dok ludosti pune glavu, nervozni prsti stalno rade i rade i, vidi vraga, dvostruki klik, upleo penjačku osmicu. Na koji način, još nisam siguran, ali dok sam gotov s ambulatnim i dvostrukim osnovne toga kako ne kriju uplesti čvor postaju malo jasnije. Čini se da svom Homo ipak mogu pridružiti dvostruki sapiens, još uvijek ima nade. Iako za naučiti kako vezati osnovne planinarske čvorove nije nužno pješčiti do Alata, mogu iskreno reći da nema prostora za prigovore.

Rijetko imamo priliku biti turisti u vlastitoj sredini, a još rjeđe njeni istraživači što u konačnici znatizeljne duše, poput ove, i privlači da upiše planinarsku školu. Put do Alata kreće iz samog Šibenika, na Šubićevcu, i traje nekih sat i pol brzim hodom, što je zorno demonstrirao predsjednik kluba, Mate, za kojim nisu zaostali samo oni čiji ponos ne trpi pogled u nečiji

zatiljak. Za ostale koji su skloni upijati ljepote koje priroda nudi ili koji vole čakule, put je bio duži, ali i ispunjeniji sadržajem. Ubadajući gojzericama preko krševitog terena prošaranog raslinjem dolazimo do dijela gdje se pogled otvara prema Morinju i Donjem polju. Ne znam da li sam ikad ova mjesta, toliko puta već viđena, imao prilike vidjeti iz ove perspektive. Čine se ljepša odavde. Zašto? Ne znam, ali mi ubrzo postaje jasno da, iz nekog razloga, počinjem razvijati neočekivano divljenje prema Jadrtovcu. Nakon krize identiteta potaknute vezivanjem čvorova, repriza lijepih prizora Donjeg polja i Morinja na povratku iz Alata bila je više nego dobrodošla. To je to za prvi tjedan, prošao je relativno bezbolno.

Nakon Uskrsa čeka nas izlet na Omišku Dinaru i, još važnije, penjanje na Čikoli. Nadam se da će penjačka osmica dotad biti spremna.

KULA - OMIŠKA DINARA uprizorio školarac Matej Šabić

Jutro, oko devet sati. Nalazimo se na parking samoposluge pred ulazom u Omiš, preliminarnom sastajalištu na kojem ćemo, pod budnim okom Marice, naše vodičke, ispeglati još neутvrđene detalje našeg izleta. Omiška Dinara, naziv ima koban prizvuk, kao da je u pitanju jedan posve novi nivo Dinare koji se ima iskusiti. Dok ispijamo kave i čajeve na štekatu pored samoposluge i utvrđujemo naš itinerar u glavi vodim zamišljeni dijalog:

„Bio si na Dinari prijatelju, a reci mi jesi bio na Omiškoj Dinari? Eee, ne znaš ti pola mise.“ Nakon ove moralne pobjede nad zamišljenim sugovornikom, vraćam se u stanje prisebnosti. Plan je sljedeći: nećemo se planini suprotstaviti frontalno s mora, već ćemo je okružiti kod Podašpilja te slavadobitno izbiti na vrh Kula (863 m) nakon čega će uslijediti pobjednički mimohod do Fortice, stare Omiške utvrde. Plan je utvrđen, Marica se doima zadovoljnom, eksaju se ostatci pića i kreće se prema autima, spremni smo na sve.

Prošavši dva grubo izdubljena tunela na istoku od Omiša, lokalnom cestom stižemo do Podašpilja. Pomalo je hladno i vjetrovito, a olovno nebo nabijeno oblacima prijete kišom. Školarci oblače dodatne slojeve odjeće i lake nepropusne vjetrovke, jer ako prolje bolje je biti zaštićen. Opet, s druge strane, nisu zvali kišu. U meću oblačenja jedan od rijetkih koji zadržava bezbrižan stav i kratke rukave je Kralj, jedan od naših vodiča. Tobože, Kralj je u kratkim rukavima još od ranijeg polaska iz Šibenika kad je bilo još hladnije, a dok smo se sklanjali pred vjetrom na ulazu u Omiš on je, u tim istim kratkim rukavima, sa smiješkom ispijao kavu na štekatu. U čemu je kvaka? Da li Kralj uopće osjeća hladnoću? Nakon kratka vaganja odlučio sam ostaviti dugu majicu i vjetrovku u ruksaku i povesti se za Kraljevim primjerom. Možda ima nešto u tom njegovom beskompromisnom prkosu elementima. Ubrzo se pokazalo da itekako ima. Tijelo operira na nižoj temperaturi kad ste stacionarni, vaš mozak vam govori da ne bi bilo s goreg navući dodatni sloj odjeće, međutim ono što on ne uzima u obzir je činjenica da će vaša

temperatura početi rasti kad se počnete uspinjati po strmom terenu. Nit dvadeset minuta od početka našeg uspona Marica je odredila pauzu. Kao da im mravi gmižu pod odjećom, većina školaraca, koji su se do maloprije smrzavali, počeli su skidati dodatne slojeve sve dok se nisu našli u kratkim rukavima. Druga stvar koja je kumovala ovom spontanom striptizu je ta što smo s otvorene ceste ušli u šumu crnog bora, gdje više nismo bili u tolikoj mjeri izloženi vjetru. Dakle, ovo su sve detalji koje treba uzeti u obzir kad se kreće u planinu, detalji koje je izgleda Kralj, još od Šibenika, imao na pameti. Lekcija naučena! Ubrzo nakon nepredviđene pauze oblaci su počeli uzmicati pred Suncem koje nam je, u svoj punini, počelo otkrivati ljepote krajolika. Misli koje su se ranije rojile o surovij i nesmiljenoj Omiškoj Dinari su se vrlo lako raspršile dok smo iz predivne šume crnog bora izbijali na plato gdje je smješteno planinarsko sklonište „Luda kuća“. Nakon predviđene kratke pauze usli-

jedio je uspon prema vrhu. Borova šuma je polako umakla pred golim stijenama, teren je postao strmiji, sunce se počelo približavati svom zenitu, što je naočale učinilo spasonosnim i nezaobilaznim dijelom planinarske opreme. Uz strmiji dio uspona u stijene su ubušene alke kroz koje vodi uža kako bi se mogla održati ravnoteža i time olakšalo penjanje. Ova dionica uspona pridonijela je veselom uzbuđenju nas školaraca i osjećaju da smo dio avanture koja se zove Omiška Dinara.

Naposljedku smo stigli do vrha koji nas je iščekivao od sedam ujutro. Iako na samo 863 m nadmorske visine ništa vas ne može pripremiti na pogled koji se prostire s vrha Kula. Prema zapadu Brač je na dlanu ruke, iza njega nazire se Hvar, dok se prema sjeverozapadu ocrtavaju obrisi Šolte. Prema istoku, u paralelnim redovima, uzdižu se Mosor i Kamešnica, njihovi obronci prošarani mrljama koje svojim sjena ostavljaju sitni oblaci. Pogled prema sjeveru gleda na Perun, dio Dinare uz čiju se morsku stranu skućila idilična omiška rivijera. Na jugu pogled seže prema posljednjim uzvisinama Dinare i početku Biokova koje se, poput kolosa, nadvija nad Makarskom. Od Marice saznajem da se između posljednjih planinskih hrbata Dinare i početka Biokova nalazi uvala Vrulje, čije dubine kriju 60 metarsko okno iz kojeg izbija svježa voda. Ovo je jedan od najvećih sustava podzemskih izvora vode na Mediteranu. Strava! Sjedam na udobni komad kamena i dopuštam saznanjima i prizorima da se utisnu u svijest. Dio školaraca i vodiča zabavljen je s pripremom hrane, Anka nudi domaće krekerke, ali sam već nekako ispunjen osjećajem sitosti od svega što me okružuje. Uzimam

reda radi, jer planinarsko pravilo glasi: „Jedi kad nisi gladan, pij kad nisi žedan.“ Nakon što smo se izdovoljili s pogledom s Kule i hranom koja se ne srami ni najprobranijih švedskih stolova bilo je vrijeme za pobjednički mimohod do omiške Fortice. Putem su nas pozdravila dva drevna hrasta čija divovska debla i visoko granje predstavljaju prizor vrijedan divljenja skoro kao i sam pogled s Kule. Po razgledavanju Fortice gdje smo, sa svojim ruksacima, gozzericama i hodajućim štapovima vidno odudarali od pomodno odjevenih lokalaca i turista, spustili smo se u Omiš čime je naš izlet priveden kraju.

Tup osjećaj boli u mišićima te umor koji me je zatekao kad smo došli na ravno bili su nagovještaj slatkog sna koji je čekao po povratku u Šibenik.

PRVI KORACI U PENJAČICAMA uprizorila školarka Mia Ercegović

I tako je drugi vikend naše planinarske škole iza nas... Budin se usrid noći, ne mogu spavati i nekako iman potribu napisati dvi, tri lipe riči o ovome predivnom izletu i iskustvu i ljudima koji su nam ga omogućili. U subotu smo istražili našu, uvijek lipu, Omišku Dinaru, a nedilja je bila rezervirana za sportsko penjanje u ka-

njonu Čikole. Prognoza za nedilju nije bila bajna, ali to nas nije mučilo jer je uzbuđenje oko penjanja bilo jače. Nakon Omiške smo imali par sati da spremimo spizu, nešto se naspavamo i eto nas opet u akciji.

Uzimamo svak po nešto od opreme i spremno koračamo po kanjonu Čikole do penjališta Osoje. Našiiskusni penjači raspremaju opremu, a pridružuju nam se i alpinisti iz HPD Mosor da nam „daju ruke“. Dok se mi divimo, proučavamo i pitamo se kako popet tu stinu, istovremeno oni već skakuću po njoj i postavljaju užad. Gledajući ih, nekako sve djeluje lagano, ali opet gledajući stinu djeluje i nemoguće. Sa sto upitnika iznad glave, ali ogromnom voljom odma se guran prva, navlačin pojas i tražin penjačice koje, kako oni kažu, moraju bit male i stiskati. Prsti su se skroz savili unutra, palac utrnija i onaj broj upitnika iznad glave se poveća. Pipan tu stinu da se malo sprijateljimo i mic po mic eto me već na par metara. Sad već sve izgleda moguće i ide glatko sve do kraja na neka 23 metra. Dotičem sidrište i mojoj srići nema kraja.

Dok sam se ja borila sama sa sobom i drugi se se već raštrkali po smjerovima. Odozgo se čulo svega: „Povuci, potegni, diži, spuštaj, španaj, nategni me, opali me, di ću s nogom, a di ću sad s rukom“, a odozdo se čulo samo jedno: „Snađi se, to ti je jedini posal.“ S obzirom na skoro stopostotno povjerenje u opremu i kolege koji su nas doli osiguravali spuštanje je prošlo bezbolno i spretno smo se prizemljili. U meni, a i dijelu grupe, odma je proradija adrenalin i želja da penjemo opet, ali teži smjer, pa smo strpljivo čekali svoj red. Već na prvom koraku stina pokazuje svoju težinu i ovaj put su se moždane vijuge tribale malo više uključiti. Stina je strmija, korak bolniji, nema laganog rješenja, traži se najmanja rupica ili izbočina za ubosti komad jagodice prsta. Unatoč kišici, koja sa svakom svojom kapi gnjavi, želja je tu, ako triba, vatat se i zubima, ali odustajanja nema. Gledamo se stina i ja, oči u oči, i dok pokušavam smireno disat otkrivam naizgled nemoguća rješenja. Sa svakim pomicanjem san bila oduševljena, šta zbog

moći ovih penjačica, šta zbog moći mojih jagodica prstiju.

Neki su popeli 2 metra, neki 10, a neki svih 23-25 m i to više puta. To nije ni bitno. Bitno je da smo svi ono naše „Ja to neću, ne mogu, to je nemoguće, strah me, itd.“ pritorili u „Ja bi to ipak probala, ja to ipak mogu i hoću, pa i nije to tako strašno“. Možda nije svima bija ovoliki gušt ka meni i možda nemaju odma u planu penjačku školu ka ja, ali san sigurna da smo svi bogatiji za jedno predivno iskustvo koje ne bi bilo moguće da nije naših dragih mentora koji su nas uveli u ovaj svijet, bodrili i strpljivo osiguravali doli na zemlji a strpljenja je, virujete, tribalo imati.

Ah, taj osjećaj kad ti cvrkuće srce i ne moš zaspaj jer ti je na licu taj neki ble-savi osmjech...

VILENSKI KUKOVI BEZ KUKANJA uprizorila školarka Ana Jadrijević

Muškovci - jama Mamet - Vilenski kukovi - Panoga - Sandalj kuk, jugoistočni Velebit je bio naša planinarska destinacija za treći tjedan škole. Velebit ima toliko lica da jedan ovozemaljski

život nije dovoljan da ih sva upoznate. Za one kojima još malo treba da im se Velebit mapira u sjećanje, Vilenski kukovi se nalaze između Tulovih greda i Crnopca. Školarci, vodiči,iskusni planinari, njihovi potomci i kućni ljubimci (nije baš najprikladniji pridjev za te zvijeri od pasa), svi smo mi krenuli na izlet s nadom u prognozu bez padalina. Vila Velebita, našeg roda dika, Vilenska vrata, Vilenski kukovi... puste vile po Velebitu, pa se mislim jesu li nam one možda podarile još jedan suh dan na planini. Imali smo sreće jer ima vila koje nisu tako dobre, Bereginje po slavenskoj mitologiji uništavaju ljude u šumama. Ne damo se mi, krećemo u punoj spremi, prolazimo ne baš zanimljivim makadamom, stočarskim stazama, markiranim stazama, pašnjacima, gledamo Ražov kuk, Mošo objašnjava kako se na poljima točno ispod kuka prije sijala raž. Polja su danas pusta, od raži je ostala samo raž u imenu kuka. Nastavljamo dalje kroz carstvo kukova, greda, procjepa, jama i stižemo i do jame svih jama. Mamed na kartama, Mamet u govoru, ogroman je otvor usred udoline Dragga. Prvi pisani podaci o jami Mamet

su iz 1929. godine kad je Josip Poljak u svom vodiču po Velebitu naveo da se na dalmatinskoj strani južnog Velebita, kod Ražovog kuka u docu Draggi nalazi propast zvana Mamet. Kako smo se prilazili bliže toj propasti i čudili se njezinim impresivnim dimenzijama u svim smjerovima, tako su naši vodiči samo ponavljali da se ne približavamo previše. Ne znam tko i bi od nas smrtnika kad te do dna propasti čeka let od dvjestotinjak metara, a na kraju kojeg se pretvorilo u prašinu. Ali ima hrabrih/ludih pustolova poput Austrijanca Felixa Baumgartnera koji svojevrijedno skoče u Mamet. I prežive. Doduše, on je base jumper i svojim skokom 2004. godine je ostvario san svih base jumpera, ali neka njega. Odmorili smo u Draggi, malo prizalogajili i poslušali kratko predavanje o kartama, izohipsama, nagibama, vizualizaciji terena i svim ostalim radostima koje trebamo znati iščitati iz njih. Vraćamo se opet vilama i Vilenskim kukovima. Nije čudo da su ovi krajevi pod utjecajem mitskih vjerovanja. Vile Rodenice (zaštitnice roda, zemlje) i vile Sudenice (snažno utječu na sudbinu čovjeka) usko su vezane za sim-

boliku koju utjelovljuje vila Velebita. Narodna predaja kaže da vile prolaze kroz Vilinska vrata kad krenu na zborovanje, na Dušicama se okupljaju, a na Vilenskim kukovima plešu. Možda sljedeći put i mi zaplešemo od nadnaravnih prizora, no ovaj put nastavljamo dalje prema Panogi, preskačući krpe snijega, verući se po stijenama, klekovini, po svemu redom što se nađe pod gojzericama i stižemo na vrh visine 1064 m. Začudo tamo ne puše, smještamo se po stijenama, hvataju se kadrovi, selfiji, upijaju se vidici. I to kakvi vidici!

Profesionalna deformacija jedne jezičarke mi ne da mira i muči me taj naziv Panoga, odakle je stigao i zašto ima tako neobično ime. Tražih kasnije po bespućima interneta misleći da ću naći nešto slavensko-mitološko, ali nađoh samo da na slovenskom znači industrija ili vrsta. Ako netko zna više, neka javi da riješimo i tu enigmatu.

U povratku malo odmaramo, školarce se suočava s kompasom, azimutom, usjeveravanjem karte, interes je tu, treba nam samo još malo ponavljanja i prakse. Spuštamo se kružno, malo po markama, malo van njih i eto nas kod Sandalj kuka, još jednog dojmljivog kuka. Stižemo i do auta gdje smo za kraj izleta smo bili počašćeni društvom ovećeg stada koza. Taman smo im stali na put do kuće nakon radnog dana provedenog skačući po velebitskim pašnjacima. Gledaju one nas zbunjeno, a mi njih oduševljeno, ali ne znaju one koliko su sretne što im je open space ured na Velebitu i što su uopće tu. Još je Marija Terezija 1777. godine zabranila njihovo držanje jer pobrste i ogole sve pred sobom. Ali nemojmo se zavaravati da je ona brinula o velebitskim pašnjacima

i njihovom očuvanju, na pameti joj je bila samo korist od velebitskih šuma za Austro-Ugarsku. Ostavljamo Mariju Tereziju u prošlosti i koze da idu na počinak, a mi vraćamo još do slapa Berberov buk u blizini Muškovaca. Rano je za ići doma, na planinu se ide po mraku i po mraku se vraća. Je li tu živio neki berber/brijač ne znamo, ali osjećamo kako nam buka bûka i zelenilo Zrmanje odmara sva osjetila nakon velebitske skitnje.

I naravno, nakon još malo ića, pića i dobro raspoloženog društva. E, sad možemo sretni i zadovoljni ići doma.

ŠKOLARCI NA STROGOM ISPITU uprizorila školarica Mia Ercegović

Oduvik san se divila piscima i pjesnicima kako uspiju prenit emociju na papir jer šta god da ja napisan ne može dočarati te emocije, smih i pozitivnu energiju koji su kolali Dinarom

ta dva dana.

Pozitiva nas nije pratila od početka budući da je škola prošle godine odgođena dva puta, a onda kad smo se uspili sastati morali smo slušati predavanja u crkvi pod maskama, a da ne spominjem promjene izleta i izostanak još jednog spavanja u planini. No nismo se mi dali i odlučili smo uživati u svemu šta nam ova škola nudi. Bilo nam je lipo na svakom izletu i druženju, ali ovaj najvažniji, završni izlet nadmašija je sve, ali baš sve. Kako se vikend bližija tako je među nas 28 školaraca uzbuđenje raslo, no nemojmo se zavaravati, bilo je tu i straha: „Kako ću nositi 20 kg na leđima, kako ću spakirati sve, kako ću spavati ispod cerade, šta ako se smrznem, šta ako padne kiša ili krupa, šta ako naide medo ili pak zmija“.

Jutarnja kava uz vrličke uštipke u predivnoj sunčanoj Vrlici već je nagovijestala da nas čeka vikend iz snova. U selu Glavaš smistili smo aute i na jedvite jade izvukli te ruksake koji su veći od nas samih. Još uvijek se čuja smih sve dok nismo naprtili naša leđa i zakoračili stazom odma uzbrdo. Vrlo brzo smih i čakula

su utihnili, čula se samo pokoja ptičica. U tom momentu najviše bi volila da san mogla pročitati misli svakog od nas. U mojoj glavi se vrtilo pitanje „Jel mi baš ovo sve potreba?“ i nakon kratke konzultacije same sa sobom, zaključila sam da je. Svaki korak je bija sve teži, sunce je sve jače grijalo, leđa su sve više bolila, mi smo sve više grintali, ali ne sumnjam da su svi između redaka guštali. Dinara, iako lipa na svoj način, mi nije omiljena, no monotoniju suhe trave razbila je livada prepuna sitnih ljubičastih lukovica, a od skretanja prema Jokinoj vrtači, di ćemo prenoćiti, poskakivali smo po sivim stijenama sve dok se nije ukazala sama vrtača ukrašena predivnim starim bukvama.

Raštrkali smo se po vrtači kako bi našli svoje mjesto pod suncem i zafkanciju ostavili po strani jer je ipak tribalo primijeniti naučeno. Cerade, zamke, konopi, štapovi, stabla, trava, grane, kamenja, štipaljke, Duct tape naš je građevinski materijal. Vitar se već diga, cerada letila na sve strane, ispod svakog kamena našli bi mravinjak, no uz pomoć iskusnijih kolega podižemo mi naš bivak u kojem treba

preživiti noć.

Kavica i kolač posluženi na pijatu od kamena kod susjeda, zalazak sunca, pripremanje drva za vatru, rušenje starog osušenog stabla, sve su bile to čari tog posebnog dana.

Spuštanjem mraka spuštala se temperatura ali se zato podizala atmosfera uz stiskavac oko vatre, a vatre svakako nije falilo jer su neki baš otkrili svoje gušte u potpaljivanju. I tako se Dinarom u gluho doba noći čuja samo smih i smih, orilo se „šije šete“ pod tikićom i pokoja pisma. Bilo je tu i ozbiljnih tema pa se tako osnovala Nezasićna stranka broj 4 kojoj je glavni cilj asfaltirati sve markirane puteve i ugraditi podno grijanje u svim vrtačama.

Kako je svitao dan, tako su se stopala, unatoč tri para vunjenih čarapa, odmrazavala no sve to skupa i nije bilo tako strašno, dapače još jedno predivno iskustvo koje mi je potvrdilo koliko nam malo treba za sriću. Bokun sunca, neba i zvizda, vatraca, a pokoja i kobasica i mali krug velikih ljudi.

Uz jutarnju kavu i izlazak sunca guštamo valjajući se po suhoj travi i napuštamo vrtaču kako bi popeli vrh Hrvatske. S nešto lakšim ruksakom i još težim korakom opet se stopimo na suncu, probijamo kroz klekovinu, gazimo zadnje dve tri krpe sniga, divimo ljepoti naše zemlje. Kružno smo se spustili preko skloništa Drago Grubač, i s te strane me Dinara ipak iznenadila lipotom. Samo spuštanje je trajalo ko vječnost i zbog pojedinih momenata u kojima san tila bacit ruksak niz padinu, a kolega i ja smo upalili hinduističke mantre kako bi ojačali duh. Ne znan koliko su mi pomogle, al' ruksak bacila nisan i dogurali smo do Glavaša.

Na obaveznom piću u Brnjici opet se recikliraju priče i dojmovi bivakiranja, sunce zalazi, birtija se zatvara svoja vrata, a smih se i dalje čuje.

Ta dva dana svi smo zaboravili ko smo i šta smo. Bez signala i veze sa stvarnim svijetom najveća briga je bila paziti na svoj korak, održavati vatru, pobrojati zvizde na nebu, dobro ispeći kobasicu i nakon čašice viška pogoditi svoj bivak.

Kako bi ovu cilu našu priču zaključili, uz malo truda i dobre volje, isplanirali smo tradicionalni završni party u planinarskoj kući Alati. Zahvalili smo našoj učiteljici i dobro je nasmijali govorom i poklonima, koji su bili sve samo ne obični.

S najdražom diplomom u džepu ilo se i pilo, skakalo do dugo u noć, a širila se samo ljubav i pozitivna.

I za kraj citirala bi dragu kolegicu Antoniju Jadrijević: „Planinarska škola je nešto najljepše šta se čoviku može dogoditi“ i stvarno je.

MARIO

GVERIĆ

Ovo je jedan od onih izleta nakon kojeg se minjaju naslovne i profilne slike na društvenim mrežama. Storiji se izmjenjuju sa prekrasnim kadrovima i poučnim porukama. Pršte lajkovi i imaju zašto. Ne volim baš kad neko kaže ova planina je meni najljepša, ona je meni najbolja. Svaka planina ima ono nešto, ali Čvrsnica ima pregršt tog nečeg. Nakon prošlogodišnje pauze, ove godine mihovilci ne propuštaju priliku i pute se na ovu hercegovačku lipoticu. Ovog puta pristižemo iz dva pravca, tradicionalno iz pravca Tomislavgrada i moja malenkost iz pravca Posušja. Kako raste nadmorska visina, termometar miri sve manju temperaturu a planinski zrak me mami da ipak vozim otvorenog prozora. Zimzelena šuma je prošarana bjelogoričnim stablima koji su navukli svoje jesenske boje. Kakva bi to slika bila da znam slikati recimo pastelnim bojama. Skupili smo se u Hajdučkim vrletima pa nakon večere se selimo u planinarski dom Orlove stine. Dolazim tamo treću godinu a sve mi se manje i manje sviđa. Sve je jako lipo al bez duše, dom ide u nekom smjeru kao i naš turizam. Ostavi pare al ne dolazi. U subotu se budimo na minus pet, stakla su nam okovana ledom ali naslućuje se da će to biti jedan prekrasan dan. Ne volim baš nabrajati pojmove, jer je to meni uvijek bilo dosadno ali Čvrsnica zaslužuje upute tako da svaki planinar je barem jednom posjeti. Krenusmo autima do Vitlenice a jedno auto ostavljamo u Masnoj luci pokraj franjevačke crkve. Pomalo smo i šokirani jer svi smo nekako navikli da se ove godine lito neda, a mi se sad zabundavamo i čudimo ka Mara krivom kukumaru. Laganim Jokinim tempom gazimo kroz hladnu šumu i nakon nekih 40ak minuta izbijamo na čistinu. Sunce nas miluje pa pada i prvi striptiz. Anka nas zabavlja svojim šalama usput legitimirajući planinare kojih je tih dana bilo od svugdi. Sarajevo, Kakanj, Zenica, Makarska, Imotski, Split, Posušje i Mostar sve ih je Anka legitimirala i proljudikala s njima. Ni sami nisu svjesni da su sada ušli u jednu divnu knjigu u Ankinjoj memoriji i da neće biti zaboravljeni sve dok Anka Partizanka bude bauljala ovim svitom. Dok se polako uspinjemo ispred nas se otvara hrbat Velikog Vilinca. Dan je sve topliji ali

ČVRSNICA LIPOTICA

Dolazim tamo treću godinu a sve mi se manje i manje sviđa. Sve je jako lipo al bez duše, dom ide u nekom smjeru kao i naš turizam. Ostavi pare al ne dolazi

hlad ne prašta, traži dugi rukav. U jednom takvom hladu smo naišli na grupu Sarajlija koji studiraju mašinstvo i samostalno planinare. Da se nebi priladili, pozvali smo ih da krenu s nama. Pojačani rajom, dolazimo do križanja sa stazom prema domu Vilinac i hladnim pivom. Mi skrećemo livo prema jezeru Crljenak. Neko reče da je to najviše jezero u be i ha. Hodamo dobro markiranom i utabanom stazu a s desna nam se otvara kanjon Dive Grabovice. Pola sata od jezera dolazimo do proplanka koji skriva krški fenomen: Hajdučka vrata. Tu smo naišli na krkljanac, jako puno ljudi je iskoristilo prekrasno vrime i želi posjetiti ovaj fenomen. Nama se nigdi ne žuri, pa smo posidali ispod kleke, marendali a na-

kon toga i poligali. Neki od nas su se uspeli na obližnji vrh Trinjaču. Kad se gužva razišla, spustili se i mi do Vrata da se nagledamo i naslikamo. Nadam se da će ovaj fenomen odoliti vrime-nu i ljudskoj najezdi. Prtimo teške torbe i vraćamo se nazad istim putem do doma Vilinac, usput svraćajući na vidikovac s kojeg puca pogled na moćni Prenj. Znatiželjno slušamo ekipu koja je bila na Prenju planirajući da se i sami uskoro uputimo. Ne možeš mu odoliti. A tu je i slavni Velež iznad Mostara grada, Čabulja, pa Sarajevske planine. A ispod tiho teče Neretva. Docupkali smo napokon do doma na Vllincu a nas par odlučuje da zalazak sunca dočekamo na Velikom Vilincu. Neki zbog romantike, neki zbog pogleda a neki da se umore dobro prije spavanja. S posljednjim zraka sunca spuštamo se do doma, sidamo u zajedničku prostoriju i napadamo fažol. A iza toga jedan dio se pridružuje veselim domaćinima a drugi dio se zabavlja igrajući pantominu. Zajednički zaključujemo kako je dom na Vilincu možda i dom sa najljepšom pozicijom ikad. Pogled s njegove terase puca na moćni zid Pločnog, naš sutrašnji cilj koji izgleda tako daleko i tako nemoguće. Topla atmosfera doma, umor i pisma veselih domaćina nas je sve ušuškala vrlo brzo. Slijedi harmonija i rapsodija u zajedničkoj spavaonici. I žensko i muško i staro i mlado se izmjenjuje u hrkanju

prdenju. I to bez trunke ljutnje i stresa. O kvaliteti grupe ću na kraju, jer to zaslužuje par slova. Ujutro se budimo a da ni sami nismo sigurni kad smo se probudili, jer makla se ura, a mi ne znamo dali naši pametni telefoni miču ure i kad nisu povezani na Internet. Miču. Nakon doručka sa smješkom na licu krećemo u još jedan prekrasan dan. Pozdravljamo domaćine i krećemo prema Pločnom. Izmjenjuju se krš i kleka sa borovim šumicama. Sunce grije a mi prolazeći kraj Peharovih stanova nakon dva ipo sata stižemo do križanja sa stazom koja vodi u Masnu luku. Ruksaci su sve teži iako se dosta popilo tekućine iz njih, ali dalje se mora. Nakon prvog brdašca stajemo a iskusni nam pokazuju kako ćemo si parom doći do Pločnog. Izgleda i dalje nemoguće i zastrašujuće. Mic po mic, korak po korak, serpentina po serpentina, izlazimo napokon na ravni plato i do utvrde Pločno. Na vrhu se nalazi telekomunikacijski objekt koji je u onoj državi bio važno čvorište. Poligašmo na betonske platoo i navalismo na ono šta je ostalo u ruksaku. Poslije fotografiranja krećemo oprezno prema podnožju sipara. Neiskusniji i strašljivi članovi u pratnji njihovih pomoćni-

Ono šta je svima bilo zajedničko je dobar smisao za humor, tolerancija, neopterećenost i sreća. Da nas je neko bira, nebi nas ovako izbira

ka silaze među zadnjima i tu se moglo odhaniti. Ali ne zadugo jer nas čeka dugotrajan spust do Masne Luke. Umorni i iscrpljeni oprezno koračamo spuštamo se i penjemo prema Masnoj Luci. Tu dolazi do male nezgode, Jelena (ne Jela) je ozlijedila ruku pri nezgodnom padu ali tu nastupa naša doturica koja joj brižno zavija ruku. S posljednjim zrakama sunca, strmom stazom se spuštamo do makadama. Dovatili smo se i asfalta a vani je sve hladnije i hladnije. Kroz guste grane tražimo kampanel crkve ispred koje

smo ostavili auto. Vozači su se doslovno potrpali u auto a ostatak ekipe je demonstrira kojim se sve metodama ljudsko tijelo može ugrijati. Moram vas razočarati, samo se trčalo u krug i plesalo kolo. Ja sam otiša u Hajdučke vrleti u nadi da ću naći mesta da se ova junačka grupa nahrani, zgrrije i napije. Topli odbijanac nas nije pokoleba, toplu okrijepu smo našli na skijalištu. Kad smo došli k sebi, punog želudca se vraćamo u dom Orlove stine di se nastavlja druženje i zabava. Sutradan je ekipa posjetila Ramsko jezero, neki su i obišli srušeni most na Neretvi i muzej slavni bitaka iz Drugog svjetskog rata. Ja nisam bija tamo pa neću o tome, ali ću o ekipi. Našlo se tu 23 ljudi. Neki iskusni lisici, neki tek drugi put u životu kročili na planinu. Neki često planinare s klubom a neki o svom poslu. Većini je Pločno sa svojih 2228 metara bio najviši vrh u životu. Ono šta je svima bilo zajedničko je dobar smisao za humor, tolerancija, neopterećenost i sreća. Da nas je neko bira, nebi nas ovako izbira. Veselo i bez pogovora ekipa je iznila tortu i to u plastičnoj kutiji da se pojede na Vilincu. Bilo je jako lipo ljudi s vama koračati. Nadam se da se vidimo uskoro.

SPELEOLOŠKE PRIČE

INDIANA JONES u fortici Svete Ane

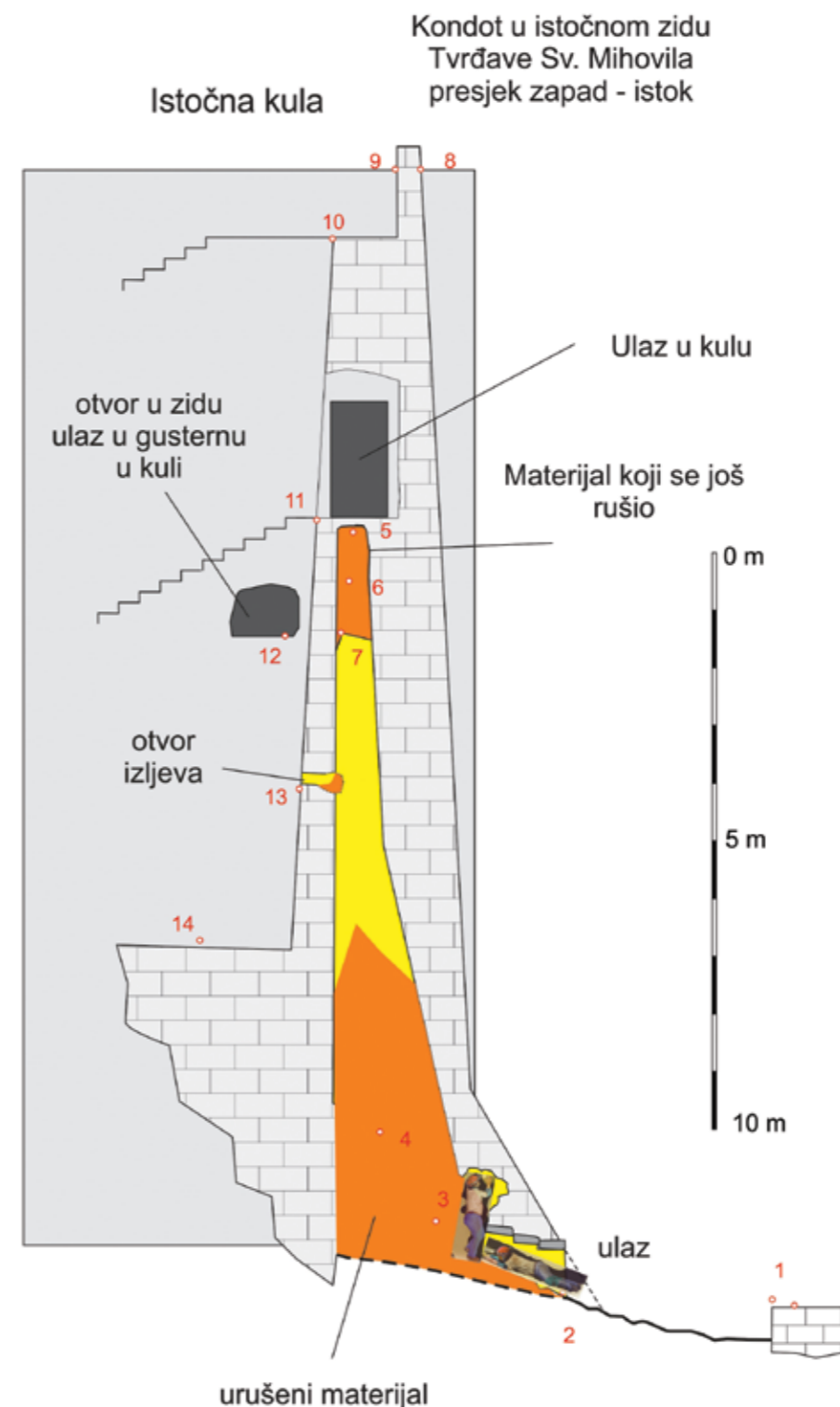

Bilo jednom u Biogradu na moru davne 1989. Tople proljetne večeri, na terasi lokalnog restorana dvoje je mladenaca slušalo kako se dvije skupine mladih ljudi natječu u pjevanju što lokalnih dalmatinskih, što tradicionalnih špiljarskih uspješnica. U jednom trenutku je zagrmilo tamo negdje sa počasnog stola: " Na fortici Svete Aaaaaaannneeeee! Bila je to punica, uskoro baba naše djece, slomila je štiklu plešući pa onda glasom iz neke opere otpjevala omiljenu šibensku pjesmu i nakratko presjekla mladenačko nadmetanje i pokazala kako su to radile starije generacije.

Sveta Ana bila je značajna institucija šibenske mladeži jer se moglo na brzinu iz gradske špice na rivi zbrisati u borovom šumom prekrivene obronke oko tvrđave i tu na miru svirati na gitari, u gomilama piti neko jeftino vino ali i u slabo osvjetljenim zakucima razmijeniti neki vrući zagrljaj.

Godinama kasnije, nakon ponosnog rujanskog rata Šibenčani su je počeli zvati Tvrđavom Svetog Mihovila, a formalni naziv Svete Ane ostao je tek starom groblju sa istočne strane. Gradjevina umivena europskim fondovima, oslobođena vegetacije pretvorila se u otvorenu školjku sa plavim stolicama, možda i pozornicu s najljepšim pogledom na Mediteranu. Iako još ponekad uzdahnemo za starim vremenima ipak je prilika na svojoj terasi u Crnici navečer uživo slušati Briana Ferryja ili Morcheebu sasvim pristojna zamjena.

Priča o tajansvenoj buži u zidu kod Istočne kule tvrđave stara je više go-

dina. U više navrata je bilo pokušaja da se nešto napravi s tim. Prvi put sam ušao tamo s Matom Protegom prije par godina i posvijetlivi tamnu zemlju u skučenom prostoru na kraju 6 metara dugačke kose rupe koju je netko iskopao u naslazi zemlje vidio pileće kosti i komadiće šljuštura dagnji i zaključio da je to bio zahod u zidu tvrđave. Da se razumijemo nije tu bilo i nema ni danas nekih neugodnih mirisa, nanos je star stotinama godina i kad se približi nosu najviše slična onaj tamni pijesak koji se u pličaku krije odmah ispod svijetlog dijela.

Kažu kad spasiš nekog... onda odgovaraš za nje - i te Leove pive su nešto najsladše obojici...

Nekako je bilo logično da se graditelj dosjetio da ljudi trebaju obavljati neke svoje potrebe i da nema smisla

Zahodi u utvrdama

Svakodnevne fiziološke potrebe posade od 20 ili 50 vojnika predstavljale su izazov kojim se stručna literatura, iz razumljivih razloga, bavi nešto rjeđe nego bitkama, oružjem ili vojnom hijerarhijom. Zahodi sačuvani unutar srednjovjekovnih utvrda obično su smješteni na perifernom dijelu, uz ugone kule ili na šetnici koja ih povezuje. Vrlo često je riječ o nadodanoj prostoru dodanoj na vanjsko lice bedema iz koje otpad slobodnim padom završava u podnožju zidina - takav se zahod tada, pomalo neobično, zvaao garderuba. Na kasnodijeljska čijev znači je biti i uzidana u bedem tako da se krozni otvor nalazi van utvrde, što vidimo i na primjeru Tvrđave sv. Mihovila.

svaki put izlaziti iz tvrđave pa je kanal u zidu sasvim normalno rješenje. Kad se malo bolje razmisli to je moglo biti zgodno rješenje za zadnji bijeg u slučaju da tvrđava počinje padati. Napadač bi se teško provukao kroz maleni prolaz i iz ležećeg stava u izmetu teško krenuo penjati uz vertikalu dok bi u suprotnom slučaju kad glava visi o koncu spuštene drvene skale mogle lako spasiti glavu. Neugodni premaz samo bi izazvao smijeh i odbio neprijatelja da krene u gonjenje. Naši su arheolozi nadahnuti modernim filmovima sa hobitima i vilenjacima bili skloniji maštarijama o prolazu za izvođenje diverzija no u tim filmovima glavni junaci su u stanju zmajati opaliti šamar i slične stvari.

Bilo kako bilo, tu započinje nastavak filma „Glup, gluplji“ što bi moglo dodatno brendirati Helop. Razmišljao sam o tome da konačno riješim to pozivanje sa raznih strana da pokušamo riješiti problem i zaključio da bi trebalo pažljivo kopati i širiti prostor uz izradu drvene konstrukcije koja bi štitila od pada nanosa na glavu. Prvi je problem bio čime kopati jer mi se nije dalo sa sjebanom kičmom mahati danima kakvim maškinom, a drugi što se u tijesni prostor nije moglo nagurati gotovo ništa drvene građe. Prvo sam riješio kupivši široki lopatasti SDS nastavak za akumulatorsku bušilicu a za drugo ponio široki punat (fosnu) koja mi je godinama bila radni stol na zidu u dvorištu. Uvukavši se u rupu zaključio sam da je ovalni zemljani lijevak pod iskopanim prostorom idealan da iskopana zemlja sama klizne na njegovo dno i da će drugi radnik ležeći lagano povlačiti materijal sa nekom motikom niz blagu kosinu prema izlazu. Zemljani nanos je bio toliko nabijen da ga je trebalo lagano skidati akumulatorskom bušilicom i fino se baš po planu rušio niz lijevak tako da je sve počelo prilično idilično. Safety first. Pa sam izmjerio prostor i ubod-

Brzo sam ocijenio da bih mogao biti zatrpan i do ramena ledima okrenutim prema unutrašnjosti, a nadu da neću biti zatrpan preko glave davala je činjenica da su se ramena s glavom nalazila u niši širine 50-tak centimetara koja je nastala odronjavanjem kamenja iz dograđenog vanjskog zida tvrđave

nom pilom sa dovučenom strujom prepilio fosnu i zaglavio je iznad glave gdje je pola fosne bilo uporni dio, a drugi poklopac zaglavljen u suprotni zid i naslonjen na uporni dio. Malo po malo počeo sam otvarati rubove prostorije i uskoro je postalo jasno da bi to trebalo biti nekih 2x2m. Prostor je postajao sve veći i tu je trebalo stati i dovući još više potpornja, međutim ja sam samo prebacio svoj punat na sredinu prostorije računajući da će tu upor u materijal iznad prostora biti sigurniji. Druga stvar o kojoj nisam dobro razmišljao je da su tijekom godina najsitnije čestice procijedile kroz ubačeni materijal i nabile u donji dio

čineći ga tako čvrstim da je trebalo koristiti udarni čekić za razbijanje a da su prema gore slojevi sve sipkiji i prhkiji. Upravo u tim slojevima počelo se nazirati pravo malo arheološko blago. Pri kopanju su komadići oslikanih keramičkih posuda i prhko venecijansko staklo počeli ispadati iz nasipa i rušiti se u lijevak gdje ih je Joka povačio vani na oduševljenje ostatka ekipe. Povremeno bi stali i zaključili da ćemo još malo pa dosta za danas. Da treba još poduprijeti nanos i slično. U jednom trenutku spazio sam da je iz stropa sa jedne strane fosne otpala šake zrna sedimenta, okrenuo se i vidio da se slično događa i na dru-

goj strani i u sekundi odlučio da treba zbrisati s tog mjesta, sjurio se ni lijevak i doviknuo da li je prolaz prazan da nekoga tko možda leži ne pogodim čizmama u glavu. Niz lijevak se sručila hrpica pijeska i zatrpala noge iznad koljena, onda još jedna i bio sam zatrpan do pasa. Brzo sam ocijenio da bih mogao biti zatrpan i do ramena ledima okrenutim prema unutrašnjosti, a nadu da neću biti zatrpan preko glave davala je činjenica da su se ramena s glavom nalazila u niši širine 50-tak centimetara koja je nastala odronjavanjem kamenja iz dograđenog vanjskog zida tvrđave. Mogao sam pomicati tek vrhove nogu koji su

se nalazili na početku niskog horizontalnog kanala. Uskoro sam osjetio pokrete Jokinih ruku koje su izvlačile materijal oko čizama. Micanjem nogu mogao sam rušiti nanos između tijela i vertikalnog zida s vanjske strane. Materijal koji je sada izgledao poput tamnog pijeska pomalo je nestajao i mogao sam čuti Joku kako više drugima da sam živ, a uskoro smo mogli i razgovarati. No, nije potrajalo dugo i začula se nova rušnjava, nova količina pijeska digla se sve do pazuha. Ponovili smo isti postupak ali je trebalo više vremena da ponovo uspostavi-

mo kontakt. Ovog puta sam doznao da je na putu i Leo koji će pomoći već pomalo umornom Gracinu. Uslijedio je novi tutanj, ovog puta znatno jači i pijesak se popeo do ramena. Ovog puta se materijal nije stigao otkopati da bi mogli razgovarati, a zatutnjilo je ponovo, još češće sa strašnom vibracijom a pijesak se popeo do razine usta. Tutnjalo je u razmacima, a pijesak je srećom stao. Počeo sam razmišljati o fizici sipara i da li će se razina pijeska tlačena velikom silom iz veće prostorije početi dizati i shvatio da nemam pojma. Razmišljao sam i o

Društvo je slijedećih petnaestak dana nastavilo sa izvlačenjem materijala iz rupe, a u njemu su osim pijeska bili i razni komadi crijepa, kamena, pa čak i jedna kamena topovska kugla promjera 40 cm

prostoru te niše i koliko tu ima kisika i da li su radnici ili vrijeme ispunili fuge među kamenjem vanjskog zida koje bi mi zatvorilo dotok zraka kroz pukotine. Srećom moji prijatelji su marljivo

vadili materijal i u jednom momentu razina pijeska sa vanjske strane je počela opadati. Mrdanjem tijela i nogu mogao sam kanalizirati taj materijal prema dolje. Jedini problem je bio što nastali prostor ispunjavao pjesak koji je curio oko moga tijela. Kako sam imao izvrsno speleološko svijetlo mogao sam promatrati šumu komadića keramike koji su prolazili oko moje glave i trupa. Vidio sam slike jelena i divljih svinja i komadiće milimetarski debelog venecijanskog stakla koje se presijavalo u više boja dok su komadići postajali sve manji i manji. Logično, kad bi se razbio neki komad posuda, bacili bi ga u rupu u koju su kenjali, a koja se dugo činila jako dubokom i da je ne mogu zapuniti za svoga života. Nasrali su tako stari Slaveni podrume Dioklecijanove palače i onda su trebale stotine godine da se netko sjeti da bi to moglo biti tamo i da se krene u kopanje pa ih danas obilazi stotine tisuća turista koji se dive rimskom građevinskom umijeću.

Ponovo se otvorio komunikacijski otvor i Leo mi je rekao da su došli vatrogasci iz doma i da svi pomažu u izvlačenju materijala. Ponovilo se tako nekoliko probijanja i ponovnog zatrpavanja, a povremeno se začuo i neki tresak ali ne više toliko jak. Zaključio sam da bi ovo moglo potrajati i par dana jer je uzak kanal kojim se materijal izvlači, a tko zna koliko ga ima. Progurali su i izolacijski aparat da imam zraka ali u niši nije bilo mjesta za raditi s njime pokraj glave pa sam ga vratio. Shvatio sam da bi bilo dobro poduprijeti materijal i nekako ga zadržati dok ne zbrišem kroz rupu i doviknuo Leu da odrežu kratke komade dašica od paleta uz rub otvora i da mi dodaju da ih pokušam slagati. Tako je krenula nova igra koja me podsjetila na Dalijeve štapove koji podubiru predmete koji se razlijevaju u svojim nadrealističnim odnosima. Pijesak je i dalje curio oko tih mojih podupornjeva i povremeno bi se rušile cijele konstrukcije. U jednom momentu se sve nekako umirilo i zamolio sam Lea da se izvuče iz horizontalnog kanala i onda prvo pažljivo, a onda brzo kliznuo i sam kroz otvor nogama prema van. Tamo me dočekalo 15 spašavatelja - moji prijatelji, vatrogasci, policajci i ekipa hitne pomoći koja me pregledala i zaključila da sam zdrav. Skinuo sam pješčanu korduru i istresao pijesak iz kose i još jednom pogledao na mjesto koje me lako moglo doći glave pa smo kako i priliči otišli na pivo.

Na jamu sam se vratio već slijedećega dana, pažljivo smo vadili pijesak sa artefaktima sve do trenutka dok unutra nisam u visini od 4 metra vidio vrh nanos, odnosno zračni prostor što je

U jednom trenutku spazio sam da je iz stropa sa jedne strane fosne otpalo pola šake zrna sedimenta, okrenuo se i vidio da se slično događa i na drugoj strani i u sekundi odlučio da treba zbrisati s tog mjesta

Micanjem nogu mogao sam rušiti nanos između tijela i vertikalnog zida s vanjske strane. Materijal koji je sada izgledao poput tamnog pijeska pomalo je nestajao i mogao sam čuti Joku kako viče drugima da sam živ, a uskoro smo mogli i razgovarati

donekle zadovoljilo moju znatiželju.

Tri dana kasnije bili smo okupljeni oko vatre na Velebitu u pripremi velike državne vježbe speleolospašavanja i razmišljao sam da li da ispričam što mi se nedavno dogodilo, no tijelo je neki čudni instrument s još čudnijom kemijom pa mi nekako nije bilo ugodno.

Društvo je slijedećih petnaestak dana nastavilo sa izvlačenjem materijala iz rupe, a u njemu su osim pijeska bili i razni komadi crijepa, kamena, pa čak i jedna kamena topovska kugla promjera 40 cm.

Kad je prostor bio relativno očišćen i koji mjesec slijeganja, ponovo sam ušao unutra i našao moj punat premljen po pola što je svjedočilo da je bio dobro poduprt i da je pogođen teškim predmetom s velike visine. Izvukli smo te krupne komade i veliki plavi najlon pa sam nogama zgurao ostatak sipine u umalo kobni lijevak od tvrdog materijala, onda posvijetlio prema gore i u vrhu rupe koja volumenom podsjeća na neki nakrivljeni obelisk vidio još nešto materijala koji visi i prijeteći padom sa velike visine. Mjereći preko zida od tvrđave spoznali smo da je vrh prostora neposredno pod podestom u zidu iza kojeg je ulaz u istočnu kulu, a da i nešto nižoj visini postoji mali četvrtasti otvor i blago nagnuti uski kanal koji vodi u rupu. Tu je vjerojatno u prošlosti bila neka drvena konstrukcija i stambeni prostor koji je tim kanalom bio priključen na „vanjsku kanalizaciju“.

Epilog

Jučer sam bio sa najmlađom unukom na tvrđavi i vidio jedan pingvin posvećen tajanstvenom prostoru. Kažu da je bila i neka izložba posvećena materijalu izvađenom iz buže ali je nisam vidio, možda je negdje drugdje - bila je velika kiša i otvoren samo jedan dio tvrđave. Nadam se da će to biti u nekom stalnom postavu.

A onaj podest na ulazu u istočnu kulu djeluje nedirnuto i nezaštićeno od slučajnog upadanja. Zapravo jedva čekam da završimo sa radom na toj buži. Treba batom udariti u podest da se sve surva prema doli, onda spuštajući se užetom vodenim mlazom očistiti zidove i naposljetku kad više ne bude prijeteća opasnost od pada predmeta očistiti i taj lijevak do prirodnog tla. Poslije se na vrhu može staviti stakleni pod i rasvjeta pa se odozgo može vidjeti prirodno svjetlo donjeg ulaza danju, a kula koja danas koristi kao magazin bi bila idealna za postaviti izložbu materijala pronađenog u buži.... ako bude sluha.

A dotad....kažu kad spasiš nekog... onda odgovaraš za njega - i te Leove pive su nešto najsladje obojici....

SEMINAR O TOPOGRAFSKOM SNIMANJU SPELEOLOŠKIH OBJEKATA

Od 20. do 21. studenog 2021. u Planinarskom domu „Velobrdskih ledara“ u Velikom brdu (Makarska) u organizaciji Komisije za speleologiju HPS-a i Speleološko-alpinističkog kluba Ekstrem iz Makarske održan je Seminar o topografskom snimanju speleoloških objekata. Voditelj dvodnevnog seminara bio je instruktor speleologije Teo Barišić.

Na seminaru je sudjelovalo ukupno 24 speleologa, od čega 5 instruktora/demonstratora te 19 polaznika iz 10 speleoloških udruga (5 SO HPD Sniježnica, 3 SAK Ekstrem, 3 SO PDS Velebit, 2 SO PD Imber, 1 SU Kraševski zviri, 1 SO PD Profunda, 1 SO Liburnija PD Paklenica, 1 Speleo8, 1 SD Špiljar, 1 SD Istra).

Seminar je započeo subotnjim okupljanjem sudionika u planinarskoj kući, osnovnim predavanjem o topografskom snimanju speleoloških objekata te odlaskom u Jerovu špilju na Biokovu. Speleolozi su u špilji bili podijeljeni u 5 timova gdje je svaki polaznik seminara izradio čitav speleološki nacrt Jerove špilje u duljini preko 100 m. Nakon praktičnog dijela uslijedio je povratak u planinarski dom i nastava

POLAZNICI SEMINARA:

1. Viktor Puljas - SO HPD Sniježnica
2. Katica Čerić - SO HPD Sniježnica
3. Jelena Beželj - SO HPD Sniježnica
4. Sandra Katić - SO HPD Sniježnica
5. Ivan Krstulović - SO Sniježnica
6. Marija Glučina - SAK Ekstrem
7. Vid Ožić-Bebek - SAK Ekstrem
8. Dinka Roščić - SAK Ekstrem
9. Gorana Perić - SO PDS Velebit
10. Luka Ivančić - SO PDS Velebit
11. Katarina Azinović - SO PDS Velebit
12. Duje Pupačić - SO PD Imber
13. Karlo Kovačić - SO PD Imber
14. Damir Andrić - SU Kraševski zviri
15. Martin Cundrić - SO PD Profunda
16. Luka Bogdanić - SO Liburnija PD Paklenica
17. Katarina Komaić - Speleo8
18. Vedran Vrtlar - SD Špiljar
19. Aleksander Fabriš - SD Istra

podataka, ispisivanje poligona, prenošenje poligona i izrada nacrt na paus papir olovkom.

Po završetku seminara pročelnik SAK Ekstrem Paško Visković u ime organizatora je svečano uručio i Potvrde polaznicima seminara. KS HPS-a i SAK Ekstrem se ovim putem zahvaljuje svim sudionicima na sudjelovanju kao i svim predavačima i demonstratorima na uloženoj trudu i vremenu. Instruktori: Vinka Dubovčak (SU Kraševski Zviri), Paško Visković (SAK Ekstrem), Jure Šarić, Teo Barišić (SO HPK Sv. Mihovil), Nikolina Marić (SO PD Imber)

Foto: Martin Cundrić (SO PD Profunda), Jelena Beželj (SO Sniježnica), Karlo Kovačić (SO PD Imber).

KRZYSZTOF STARNAWSKI
PHOTOGRAPHY

Svjetski poznati speleoronioci u Šibensko-kninskoj županiji

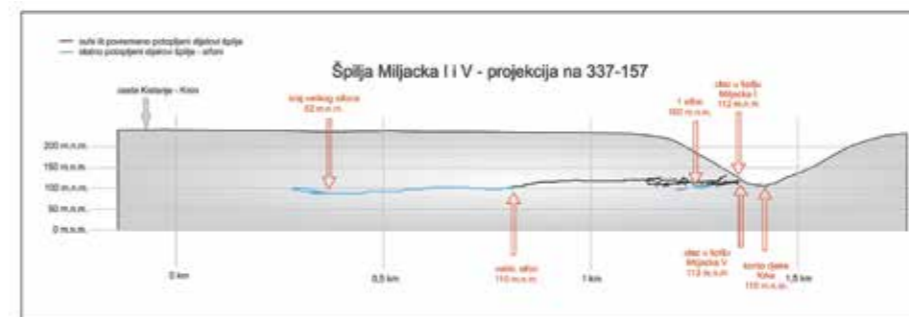
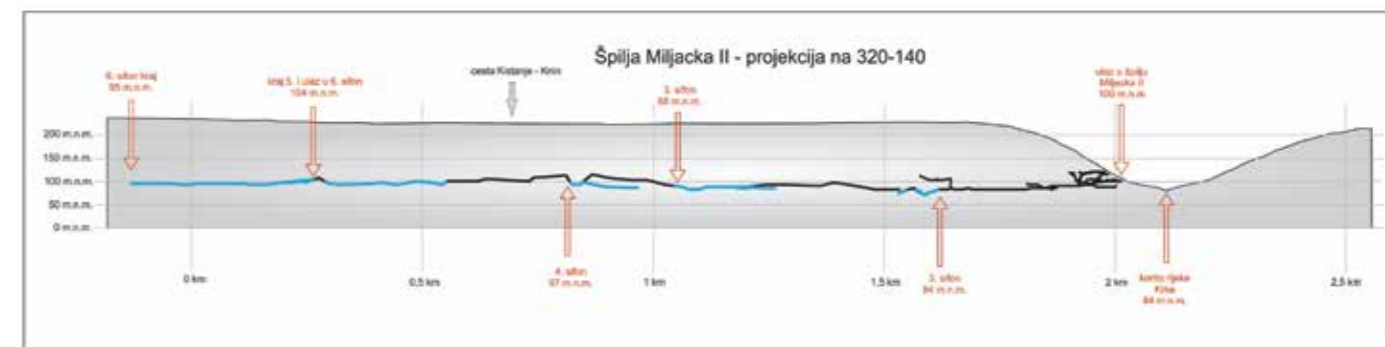

12.srpnja 2021. je ispred šibenskog Azimuta održana odgođena promocija knjige Duboki krški izvori Hrvatske, autora Tihomira Kovačevića. Među okupljenima se našao i Talijan Luigi Casati - Gigi (rod.1964) koji je između ostalog postao i član Dinarida Društva za istraživanje i snimanje krških fenomena (DDISKF) iz Zagreba koje je godinama vuklo organizaciju velikih speleoroničarskih ekspedicija u našim krajevima. Gigi posjećuje i roni po Hrvatskoj od 2002 godine i tu je zabilježio neke od svojih najdubljih urona koji su se u svoje vrijeme našli na destak najdubljih zarona u speleološkim objektima u svijetu. U vrelu Une je zaronio na nevjerojatnih 248m dubine (2016) što je do danas najdublji uron u nekoj od hrvatskih špilja i jama. Još ranije, 2007 se u istom izvoru spustio

do -205m, pa potom 2008 zaronio i u izvoru Gorgazzo u Polcenigu na -212m što je tada postao i talijanski rekordni dubinski zaron u speleološkim objektima, pa 2010 na istu dubinu u Vrelu Matka u Makedoniji što su u to vrijeme sve bili najdublji zaroni u hladnim slatkovodnim izvorima u svijetu. Zaronio je još u Sinjcu na -203m (2016), izvoru Kupe -154m (2008), i mnogim drugim hrvatskim izvorima i potopljenim dijelovima špilja i jama. Gigi je još davne 2004 godine ronio i u izvoru Glavaš do dubine 109m. Izvor Glavaš je još 1999 bio meta zarona francuskih ronilaca Michela Guida i Claudea Touloumdijana do 88m, a već iste godine je u njemu zaronio i naš Tonči Najev iz Splita do -102m. Slijedeće godine ponovo s logistikom DISKF-a je Poljak Jozef Gliviak prošao najnižu točku sifona na -108m i počeo se uzdizati u dolazni kanal. Luigi Casati je i ove godine tradicionalno sudjelovao na DDISKF - ovoj speleoroničarskoj ekspediciji „Krške dubine 2021“ i tijekom srpnja su krenuli sa namjerom zarona u Vukovića vrelu, no kako je zapelo sa administracijom prebacili su se u druge dijelove Hrvatske. Privremeni smještaj imali su

upravo u našoj kući u Alatima. Blizina Šibenika i promijenjeni planovi učinili su da ekipa zaroni u izvoru Litna kod Zatona pa je tako i Gigi prošao kroz poznate dijelove potopljene špilje, dok su Alan Kovačević i Tomislav Flajpan ponovili nacrt cijelog objekta u ukupnoj duljini od 534m. O Litnome je već pisano u Helopu br.8 (2011) kad je napravljena prva skica objekta bez mjerenja horizontalnih kutova. Vukovića vrelu je također istraživano od strane francuskih speleoroničara na prelazu milenija u duljini glavnog

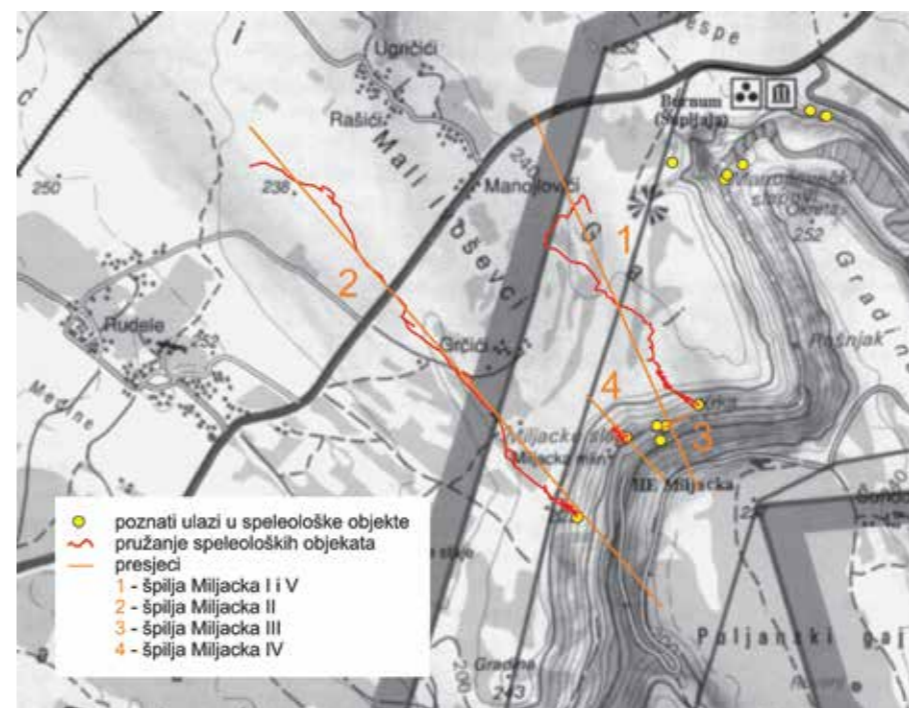
kanala od 255m. Vukovića vrelu je kasnije godinama služilo kao poligon za obuku speleoroničara jer se tamo redovito održavao ljetni istraživački logor SO Željezničara. Izuzetna bistrina, široki kanali i veliki zračni prostor na tadašnjem kraju činili su ovaj zaron vrlo atraktivnim. 2013 u Vukovića vrelu zaranju sudionici ekspedicije Morpheus, a članovi Northsea explorers, grupa tehničkih ronilaca iz Norveške koji se bave ronjenjem u špiljama i brodskim olupinama; Halvard Ophem, Mathea MCGhie, Bjorn Opperud i Bjorn Stubne potpisuju novi nacrt vrele u ukupnoj duljini od 600m od čega je 400m glavnog kanala. Ista je grupacija ronila i u Glavašu, uglavnom u odranije poznatim dijelovima i načini-

la novi poligon objekta. U rujnu 2015 godine u izvor Glavaš je zaronio Krzysztof Starnawski, poljski speleoronioc (rod.1968), član speleospašavalačke grupacije TOPR, koji danas u svom ronilačkom dnevniku ima tri rušenja svjetskog rekorda u ronjenju zatvorenim krugom disanja (re-breather): 2011 - 283m kod Dahaba u Egiptu, 2016 -278m u rudniku Viroit u Albaniji i 2018 -303m. U špilji Hranicka Priepast u Češkoj se spustio na -265m (2015), a potom u istoj godini spustio na -200m odakle je upravljao daljinski upravljanom ronilicom koju je spustio na -400m čime je jama postala najdubljom potopljenom jamom na svijetu. Krzysztof je u Glavašu prošao najdublju točku sifona na -108m i

Obično nije samo stvar u dubini, već se odnosi i na vrijeme boravka na većim dubinama pa je tako je za ronjenja u Glavašu bilo potrebno instalirati podvodne habitate u kojima će ronionci odraditi višesatnu dekompresiju

onda prošao više od 600m kanala gotovo izronivši na površinu. Slijedeće godine (2016) je u svibnju ponovo zaronio u Glavašu i nešto dalje od mjesta gdje je stigao zadnji put izronio na površinu. Od urona u slijedeći sifon je odustao zbog jakog vodenog toka u smanjenom profilu, U kolovozu se ponovo vratio i zaronio u Velikom sjevernom sifonu Gospodske špilje spustivši se do -108m i prošao 240m kanala i topografski ih snimio.

Od 2016 u Hrvatskoj na poziv Petre Kovač-Konrad (DIK Freatik, HGSS) dolazi francuski ronilac Frederic Swierczinski - Fred koji u sklopu DDISKF-ove ekspedicije „Kamena galaksija 2016“ dan prije Luigija Casatija zaranja na -244m u izvoru Une, pa onda i Sinjcu na -186m, slijedeće godine (2017) u siječnju na -121m u izvoru Zagorske Mrežnice da bi u svibnju zaronio na -240m, na dno Crvenog jezera kod Imotskog. U srpnju te i slijedeće godine (2018) sa Petrom dolazi do okolice Šibenika i u Špiljskom sustavu Miljacka I i V rone i topografski snimaju drugu polovicu 1,1 kilometar dugačkog sifona. Fred će roniti po Rupećicama i Zelenom jezeru kod Ogulina, ali i nekim našim kornatskim jamama. Čak će se priključiti godišnjoj HGSS-ov vježbi

speleospašavanja u speleološkom sustavu Zračak nade - Kaverna u tunelu Učka koju je također vodila Petra. 2019 se u ljeto ponovo vraćaju na područje Miljacki s time da se sad rone u Miljacki IV i topografski snimaju novih 300m duljine u šestom sifonu na kraju špilje Miljacka II. Ostatak vremena do kraja istraživanja ekipa će provesti u istražnom zaronu u Južnom kanalu Gospodske špilje gdje prolaze 100m

dugi sifon i upadaju u veći prostor i smatraju da bi tu negdje mogla biti arijadnina nit od Starnawskog urota u Glavaš.

2020 -tu je obilježila pandemija Covida tako da su mnoge stvari stavljene u drugi plan.

I na koncu, ove godine (2021) u kolovozu je organiziran novi speleoronički logor u kome su znatnu ulogu odigrali nosači - šerpe, speleolozi SO

Željezničara iz Zagreba te ronici DDIS-KF -a i SOV koji su transportirali opremu kroz južni sifon i po suhim dijelovima špilje. Fred je sa kolegom Ivonom Dricotom 8. kolovoza preronio spojni sifon i ostavio oznake u glavnom sifonu Glavaša, da bi nakon par dana zaronili kroz Glavaš i pronašli oznake u glavnom kanalu i tako potvrdili spoj. Hrvatski ronici su na istom logoru povezali sifone 2 i 3 na krajnjem zapadu i 4 sifonu došli do -65m dubine dok je na sjeveroistočnim dijelovima pronađeno više od 500m novih kanala. Gospodska špilja je tako sa izvorom Cetine koga još zovu i Veliko vriilo, Milaševo vriilo ili Glavaš postala najveći špiljski sustav u Dalmaciji sa duljinom od 4982m i dubinom od 157m.

Iza vrhunskih rezultata u speleoronjenju stoje izuzetni ljudi koji su nerijetko i pioniri u razvoju opreme koju koriste. Sami slažu svoje konfiguracije ronilačke opreme i onda postaju pokusni zamorci koji ih i koriste. Obično su to kombinacije koje se s vremenom postaju nešto standardno i dostupno sve širem krugu ljudi. Za takvu aktivnost potrebno je sakupiti hrptine novca i to nije linearna već prije eksponencijalna finkcija. Za zaron na 100m ne treba dvostruko više skuplje opreme nego za 50m već višestruko više, a tako je i za veće dubine. Obično nije samo stvar u dubini, već se odnosi i na vrijeme boravka na većim dubinama pa je tako je za ronjenja u Glavašu bilo potrebno instalirati podvodne habitate u kojima će ronici odraditi višesatnu dekompresiju. Uz to treba na određenim etapama postaviti boce sa zrakom ili drugim plinskim mješavinama za zamjenu ili rezervu. Sva ta oprema je toliko teška da treba vojska ljudi koji će pripremiti takav zaron tako da baš kao i kad je riječ o sredstvima slično je i s ljudima tako da treba shvatiti da se iza takvih poduhvata kriju cijele ronilačke i speleološke armije, a to su upravo hrvatski speleolozi od kojih su neki spomenuti u prvom dijelu, a možda ne bi bilo fer da se ne spomenu ni naturalizirani amerikanac Johnathan Gabris i Denis Barnjak koji posljednjih godina vuku hrvatsku speleoronjenje. Kao šećer na kraju tu su Vedran Jalžić koji je krenuo u pečalbu u Norvešku,

a posebno njegov otac Branko Jalžić - Banček, pionir speleoronjenja koji je desetljećima ronio u svim ovim objektima. Banček se prije koji mjesec u dobi 70+ spustio u jamu Njemicu na Biokovu na dubinu -934m i tu zaronio u sifon na dubinu -40m. Hrvatski ronici za sada rone na dubinama do 100-tinjak metara i to je dubina za koju i HGSS kaže da je naša operativna dubina. U slučaju potrebe za intervencijom na većim dubinama međusobno si može pomoći samo šačica ljudi koji se time bave. Možda će razvoj ROV-ova ili kako se u moderno nazivaju podvodnih dronova pomaknuti i te mogućnosti.

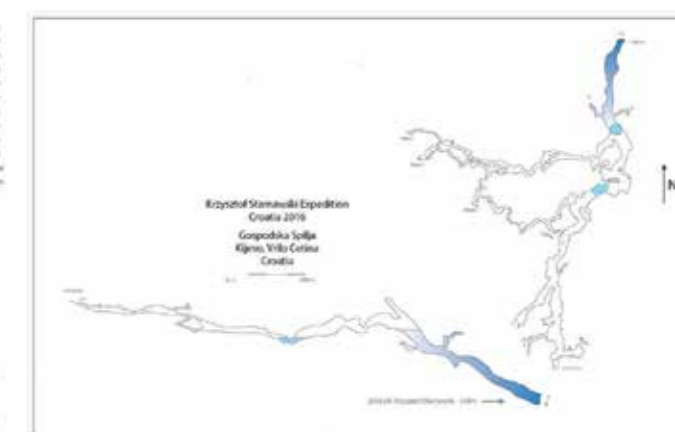
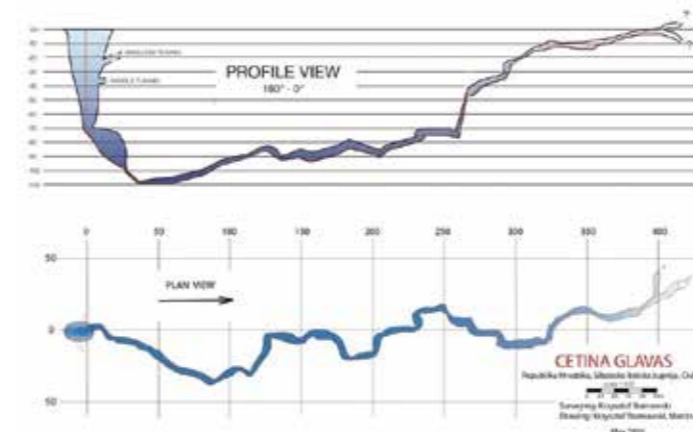
Kad pišemo za Helop postavljamo si pitanje gdje je tu Šibenik i Mihovil. Mihovilci su još prije postojanja Mihovila sudjelovali u transportu opreme po Miljackama (E. I S.Bajrić). Ronici Specijalne jedinice Šibenik su ronili, topografski snimili i razminirali ulazne dijelove Glavaša i Vukovića vrela koji su bili puni odbačenih MES. J.Petričević i T.Barišić su preronili prvih 100m u dugom sifonu na kraju Miljacke I i V. Mihovilci su topografski snimili dijelove Miljackih špilja (G.Rnjak, A.Kučić) i Gospodske špilje (G.Rnjak). E.Lemac i

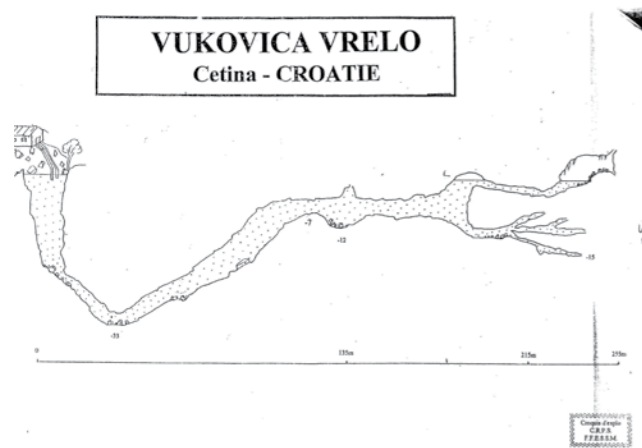
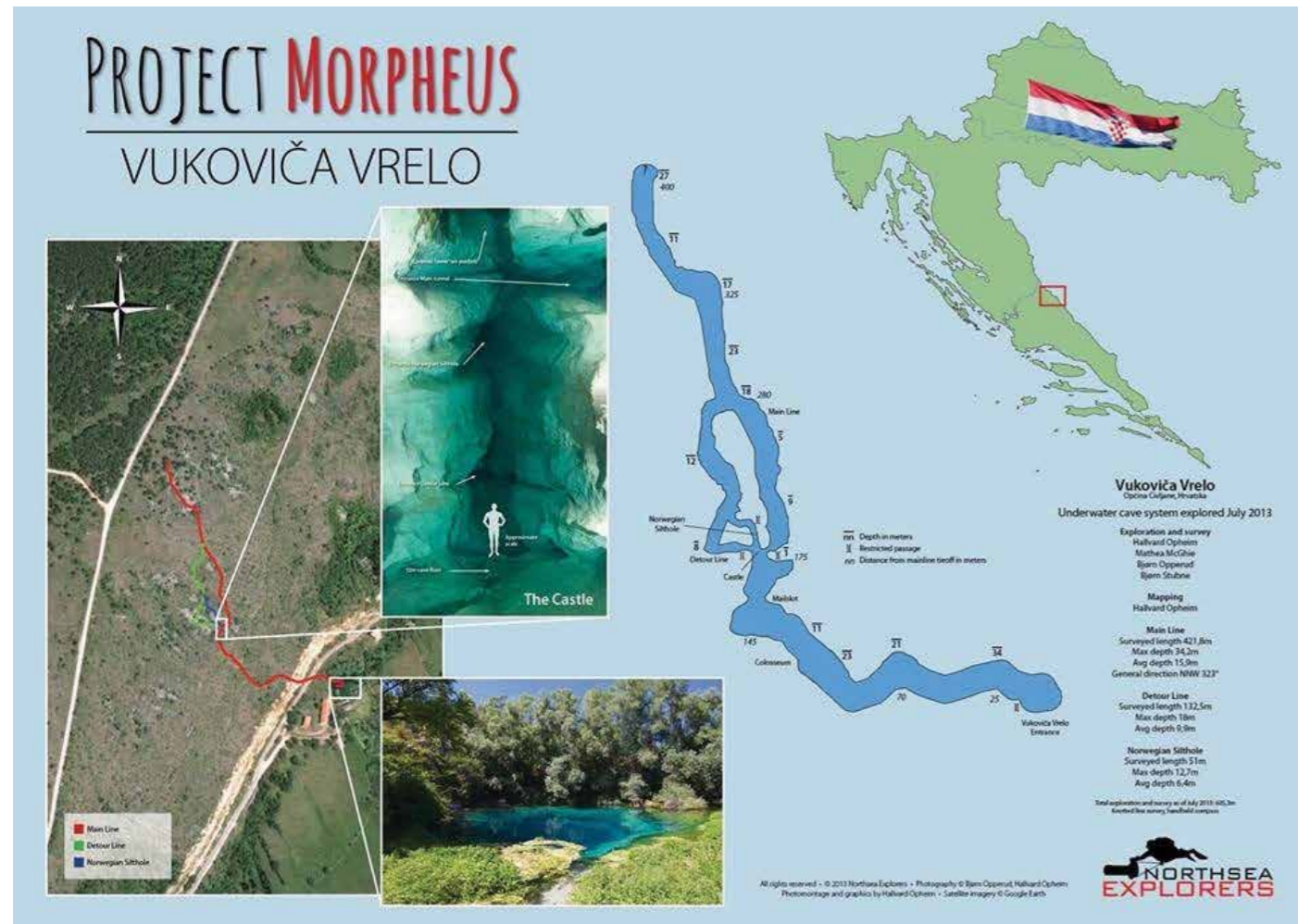
Iza vrhunskih rezultata u speleoronjenju stoje izuzetni ljudi koji su nerijetko i pioniri u razvoju opreme koju koriste. Sami slažu svoje konfiguracije ronilačke opreme i onda postaju pokusni zamorci koji ih i koriste

M.Čvrljak su zaronili u prvih 50m izvora Litno, a Lemac je A.Kovačevićem snimio prvih 100m i kasnije slijedećih 140m između 1. i 3, zračnog zvona s T.Barišićem. B.Branica je uredio prvi kompletan nacrt Miljacke I i V i Miljacke IV, a kasnije je to napravio G.Rnjak. G.Rnjak i T.Barišić su radili na sredi-

vanju podataka i poligona Gospodske špilje (2014-2021). Na ekspediciji Crveno jezero 2013 korišten je ROW šibenske tvrtke Neptun d.o.o. koja se spustila do dna na -250m. S obzirom na uložena sredstva treba spomenuti i NP Krka koji godinama financira speleološka istraživanja na području Miljacki.

5. rođendan podružnice Rogoznica

U tri godine rođendanskog istraživanja, na području Rogoznice smo došli do brojke od 15 speleoloških objekata koje smo istražili i nacrtali. Nadam se ako ovaj tekst završi u HELOP-u, kad izađe naš časopis iz tiska, da će korona i potresi biti samo loša uspomena koju ćemo šta prije zaboraviti. Ali u realnom vremenu i dalje nam je to svakodnevica koja nam zagorčava život. Imali smo velike planove za našu petu godinu, ali svemir se pobrinuo da neće biti ništa od toga. Da tradicija ne zamre, nas par se zaputilo u rogoznički krš u potrazi za novim objektima. U danima prije rođendana, Eugen i ja smo uz pomoć lovaca locirali par objekata koje ćemo obići. Osvanula je subota, deveti dan siječnja, prohladna i uz sitnu buricu. Podilili smo se u dvije ekipe, strogo poštujući nametnute mjere i preporuke epidemiologa i svaka grupa je krenula prema svojim zadanim lokacijama. Hrvoje je bio vođa jedne grupe kojoj je bija zadatak otići prvo na Dvornicu u Zaselo. Tu su se spustili u plitku jamu širokog ulaza i poznatog imena. Jama se zove Dražica ka i ona

na Pokrovniku u koju smo se spustili i pali na guzicu od lipote. Druga lokaciju po grupu Hrvoje nije bila uspješna. Nije se radilo o jami već o vrtačici sa zaraslim dnom. Drugu ekipu je vodio Mario G. Njihov zadatak je bija da se spuste u dragu ispod vrha Jarebinjak. Rogozničko zaleđe ima par tih kanjona koji izgledaju kao presušena korita nekih davnih potoka. Ekipa Mario G je jednu jamu morala pronaći a dok su za drugu znali točnu lokaciju. Sanja i Jelena Kontroverzna su krenile u potragu za jamom. Šta potragom, Sanja se uputila i došla direkt na ulaz jame kada je tamo bila već. Mario i Dražena su opremili jamu i spustili se u nju.

U tri godine rođendanskog istraživanja, na području Rogoznice smo došli do brojke od 15 speleoloških objekata koje smo istražili i nacrtali

Radi se o plitkoj i kratkoj jami zvonastog oblika s lažnim dnom od smeća. Dali smo joj ime Sanjina jama jer jamu koju je Sanja našla ima već ime. Nakon crtanja i raspremanja jame, ekipa kreće u istraživanje Lušine jame. Veliki ulaz je dopušta da svitlost prodre do dna jame ali prevjes je zaklanja pogled dalje. Radi se o jami s prostranom galerijom zvonastog oblika sa uskim kanalom koji je ipak preuzak za daljnje istraživanje. Jelena i Mario su zajedničkim snagama nacrtali jamu, a Dražena je raspemila po prvi puta i zavidala pločicu. U tri godine rođendanskog istraživanja, na području Rogoznice smo došli do brojke od 15 speleoloških objekata koje smo istražili i nacrtali. Po završetku šta zbog hladnoće, šta zbog preporuka, nismo se stigli podružiti kako smo dosada navikli. Ipak poili smo fažol, ugrijali se čašicom razgovora, u čast našeg rođendana.

Speleološka istraživanja na Crnopcu u 2021

JAMSKI SUSTAV CRNOPAC

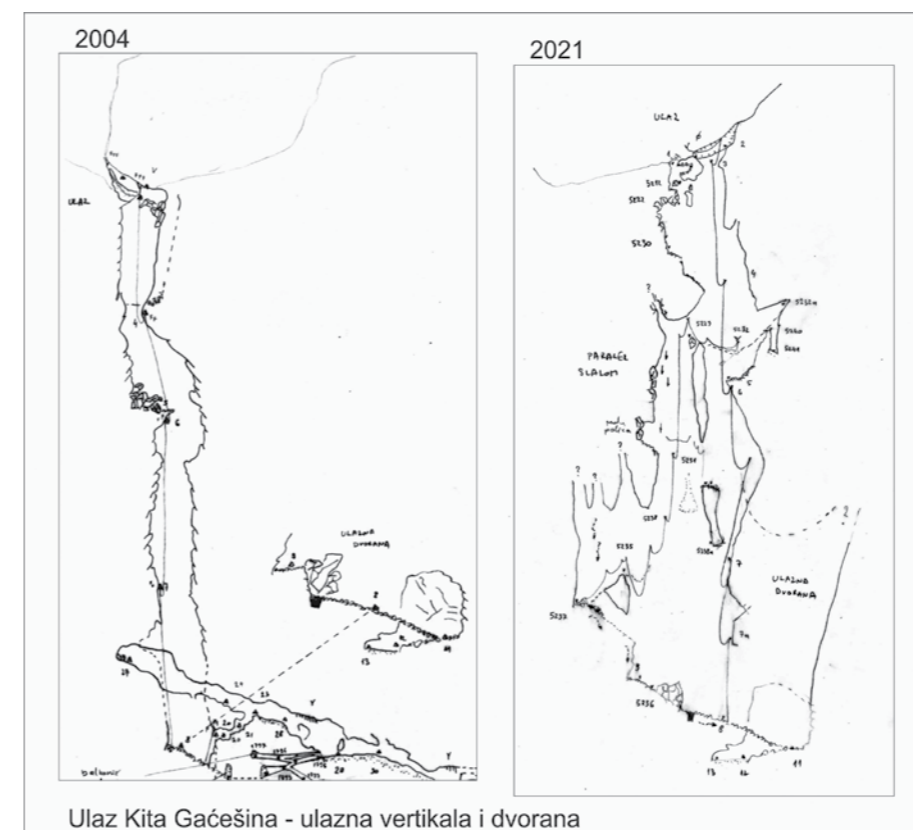
Krajem 2020 godine Jamski sustav Crnopac dosegao je 53.299 m duljine i našao se na 66. mjestu najduljih špilja i jama na svijetu. Korona je i dalje harala ne samo fizički već i uništavajući ekonomiju, stvarala atmosferu straha i mijenjala naše ustaljene životne navike. Obećano cjepivo je zapelo negdje u industrijskim pogonima i bogatijim zemljama. Promijenile su se tako i naše špiljarske navike. Odlučili smo da ćemo se još malo strpiti, da nećemo napraviti speleološku školu i tako se stvorilo nešto slobodnih vikenda, ali ne baš potpunih jer su neki od nas morali raditi subotama i to opet zbog Korone. Kako su vremenske prilike bile primjerene u zadnjoj nedjelji veljače nastavili smo probijati kopano suženje na dnu Duše. Već slijedeću nedjelju koju bi inače proveli na speleoškoli, krenuli smo u jednodnevno istraživanje krajnje sjeverne točke Jamskog sustava Crnopac najbliže okretaljki. Nakon što smo taj dio jame već raspremili, ponovo smo vratili špage da ne bi propustili prolaz negdje dalje prema sjeveru, prema nekim novim objektima koji se istražuju u zadnje vrijeme. Rupa u vertikali do koje je trebalo prečkati je završila dvoranicom i novom gomilom blata. Iako su se nade potrošile ostala su još dva kamina koje bi trebalo pokušati popeti, a taj dio je relativno blizu ulaza i pogodan za jednodnevno istraživanje pa su

uzeta i dalje na tom mjestu spremna za napredovanje. Već sedam dana kasnije opet smo bušili i rušili dno Duše koje se uskoro otvorilo, a pronađeni prostor je uzbudio aktere i usmjerio Mihovilove napore u tom smjeru.

U isto vrijeme u središte sustava na svoju najčešću točku boravka - Truli bivak je ušla grupa Velebitaša gdje su nastavili sa penjanjem visokih kamina koje su slijedećeg vikenda i popeli do kratke horizontale istraživši novih 185m.

Vrijeme je u ožujku zahladnjelo i napadala dobra količina snijega pa su svoj prvi ulazak u sustav kroz ulaz Oazu speleolozi SOŽ napravili pješavišvi po dubokom snijegu. Spustili su se negdje blizu nedavnog spoja sa Mudima Labudovim i istražili 160m horizontalnog kanala. Slijedeći ulaz u sustav ponovo se napravili Mihovilci i to opet zbog Korone. T.Barišić je pokupio virus i negdje u postupku preboljevanja i odmjeravanja preostalih sposobnosti pojavila se prilika da se pregleda ulazna vertikala ulaza Kita Gaćešina za koju nikad nije bilo vremena. Na polovici ulaznih vertikala se pronašla paralelna vertikala koja je dovela do sjevernog ruba ulazne dvorane i pronađena još jedna mala viša dvorana. Zrak se vratio u nagrižena plućna krila i tako je završila prva post covid speleo terapija u najvećem crnopačkom sustavu.

U lipnju, koristeći tradicionalni spoj sa Tjelovom u sustav ponovo ulaze neumorni Velebitaši sa Estaveličarima i pronalaze novi - najniži splet kanala pod Kitom u Velebita crtajući nevjerovatnih 625m s novim upitnicima. Tehnički penju još jedan penj koji poput onog ranijeg iz ožujka dohvaća razinu prve etaže, ali ni ovdje se kanali ne šire već se radi o kratkim, uskim horizontalnim meandrima.

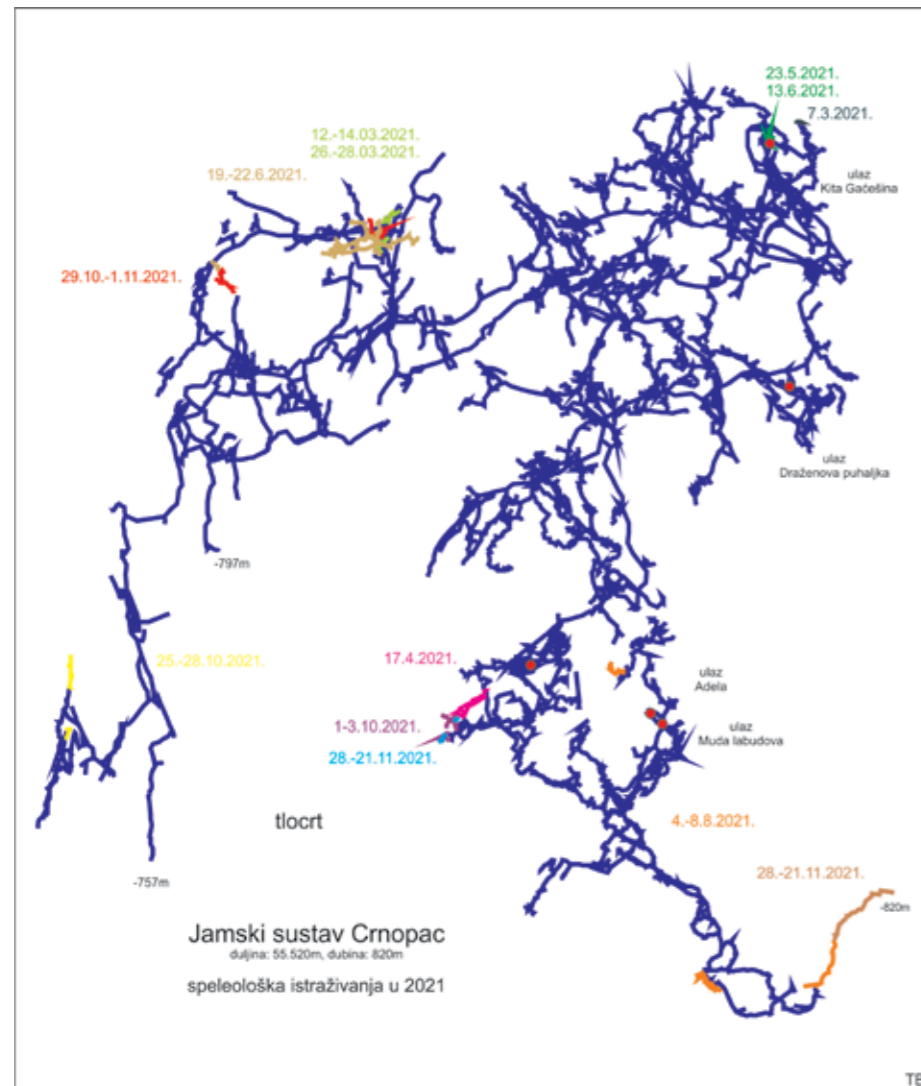
Krajem 2020 godine Jamski sustav Crnopac dosegao je 53.299 m duljine i našao se na 66. mjestu najduljih špilja i jama na svijetu. Korona je i dalje harala ne samo fizički već i uništavajući ekonomiju, stvarala atmosferu straha i mijenjala naše ustaljene životne navike

Željezničari će početkom ljeta krenuti u crnopačke vrleti u potrazi za novim jamama - potencijalnim ulazima u sustav, ali se ove godine odlučuje da neće biti

ljetnog istraživačkog logora na Crnopcu, već će on biti kod izvora Cetine. U kolovozu, nakon završetka speleološke ekspedicije u jamu Nedam na sje-

vernem Velebitu ipak, kroz ulaz Muda Labudova u sustav ulazi mala velebitaško - estaveljska ekipa koja prvi dan istražuje ulazni kanal kod starog bivka na -300m, a potom se spušta i radi na krajnjem jugoistočnom dijelu gdje

Kronologija istraživanja jame Duša, Crnopac, južni Velebit						
R. B.	Datum istraživanja	Sudionici istraživanja	Mjesto istraživanja	Novoistraženo DULJINA/LENGTH metar/metar	Ukupno DULJINA/LENGTH metar/metar	Ukupno DUBINA/DEPTH metar/metar
0.		Goran Rnjak (SOSvM)	pronađen ulaz	0	0	
1.	12.9.2010.	Goran Rnjak, Antonija Mihaljević (SOSvM), Mile Močić (SO Promina)	Spuštanje u ulaznu dvoranu	0	0	0
2.	27.-28.11.2010.	Goran Rnjak (SOSvM), Domagoj Tomašković (SKS), Krešimir Prskalo, Tonči Marčić (SOL), Alan Kirin, Tamara Mihoci, Andrej Turina (HBSO)	ulazna dvorana, 1., 2. i 3. pod	312	312	130
	rujan-listopad 2017.		osnovni težaj speleospašavanja HGSS	0	312	
3.	26.-27.9.2020.	Teo Barišić, Jure Šarić (SOSvM)	penjanje u ulaznu dvoranu, upitnik nad blatnom policom	48	360	
4.	3.10.2020.	Teo Barišić (SOSvM) & HGSS	pronađen i-pod, sve raspriječeno	0	360	
5.	16.12.2020.	Antonia Viljac, Joso Gracin, Teo Barišić, (SOSvM)	penjanje Suhi kamin, nacrtan i-pod	24	384	
6.	20.12.2020.	Jure Šarić (SOSvM), Marko Rakovac, Marijan Capan (SOV)	nastavljeno penjanje Suhog kamina	0	384	
7.	28.2.2021.	Aida Barišić, Teo Barišić, (SOSvM)	frakturiranje Dinamovog prolaza	0	384	
8.	14.3.2021.	Ana Mijić, Antonia Viljac, Leonardo Grubelić, Aida Barišić, Teo Barišić, (SOSvM)	nastavljeno frakturiranje Dinamovog prolaza, nacrtan vrh Suhog kamina	44	428	
9.	21.3.2021.	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić, (SOSvM)	prođen Dinamov prolaz, nacrtan Donji kamin	52	480	155
10.	27.-28.3.2021.	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić, Jure Šarić (SOSvM)	Dužmanski kutak; Galerija Miriam; Baby Yoda; Jurin uKutak	539	1019	196
11.	17.-18.4.2021.	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić, Jure Šarić (SOSvM) i Denis Barnjak (SOZGS); Karlo The Duck	Dvorana Karlovi Dveri	206	1225	301
12.	21.6.2021.	Aida Barišić, Teo Barišić, (SOSvM)	Fiti ka Kiti	75	1300	
13.	29.7.-2.8.2021.	Aida Barišić, Teo Barišić, (SOSvM)	Brener; SandMan; Marijetin pješčanik - udaljenost manja od 10m JS Crnopac - područje Sivog rova Kitakaze ispod bivka u Ešerihiji	367	1667	318
14.	2.-5.9.2021.	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić, (SOSvM)	Finger Jacky; Nova ploča	301	1968	
15.	20.9.2021.	Teo Barišić, Jure Šarić (SOSvM)	širenje Dinamovog prolaza	0	1968	
16.	24.-26.9.2021.	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić, Jure Šarić (SOSvM)	Dužmanski; Baby Yoda	174	2142	
17.	29.-31.10.2021.	Aida Barišić, Teo Barišić (SOSvM)	Finger Jacky	64	2206	
18.	26.-28.11.2021.	Marko Rakovac, Dora Perinčić (SOV); Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić (SOSvM)	Marijetin pješčanik; Nova ploča	102	2308	

se spuštaju do -779m, 22m iznad najniže točke u sustavu u velikom vodenom kolektoru koji se nastavlja dalje. Treći dan istražuju kanale oko logora u Avangardi te četvrti dan izlaze van. Speleološka istraživanja Crnopca će se pristojno prezentirati prigodnim člankom u jubilarnom 30 - tom broju Subterranee Croatice te posterom i predavanjima na godišnjem skupu speleologa koji se ove godine zbog straha od Korone koji će se pokazati opravdanim održao ranije početkom jeseni u Gospiću. Kroz listopad su u sustav ponovo jur-nule uobičajene grupacije: Željezničari su u vikend akciji kroz Oazu istraživali dio oko Mesijevih suza. Bugarsko - Mosoraška ekipa se u četverodnevnom istraživanju zaputila u najdalji dio sustava i na dva mjesta ispenjali pronašli nove kose kanale i vertikale, a toliko je trebalo i SOV - SUE ekipi koji su oko Dana Svih Svetih nastavili rješavati upitnike pod i iznad Kite u Velebita. Kao šećer na kraju, za vikend 18.-20.11.2021. u sutav su ušle dvije ekipe, jedna željezničarska koja je nastavila sa raspeljavanjem Mesijevih suza, a druga SOV - SUE se kroz ulaz Muda labudovih sjurila u krajnji jugoistok gdje se spuštaju do sifona na -828m

Brojevi će reći da su je duljina Jamskog sustava Crnopac u 2021 do početka studenog u dvanaest istraživanja narasla za 2221m i tako se zadržala oko 65. mjesta na popisu najduljih špilja svijeta, no na Crnopcu se istraživalo i na drugim mjestima

dubine. Nakon što su se prije devet godina (2012) M.Glušević, G.Rnjak, F.Kožemelj, A.Plazibat i D.Cvitanici spustili na dno Metuzalema na -737m u zapadnom dijelu sistema, a dubina je spajanjem sa Oazom (2019) narasla na 797m, ovaj put su M.Grandić, L.Penezić, L.Kukuljan i alkar M.Zausnig preselili najdublju točku sustava na svega 215m nadmorske visine. Kako su akteri ove zahtjevne akcije bili mokri do kože, mjesto je dobilo naziv Kokice i romantična komedija, nešto drugo čime su se mogli baviti tog vikenda. Ukupna duljina sustava je narasla na 55.520m, a u ovoj priče se sve manje spominje Mihovil. Razlog tome je što se naša aktivnost preselila u jamu Duša koja zaslužuje posebn naslov.

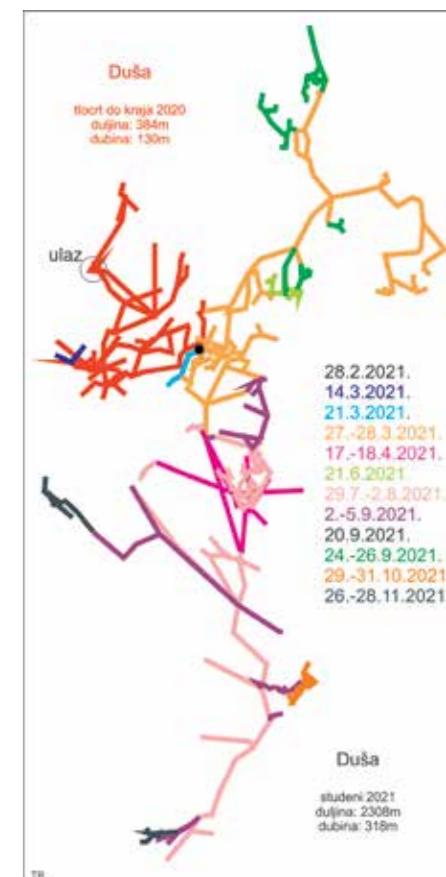
JAMA DUŠA -

NOVO VELIKO OTRIĆE MIHOVILOVIH SPELEOLOGA
Svega 60-tak metara iznad i 180m daleko od ulaza u Kitu Gačešinu, drnišanin Mile Močić iz PD Promina je 2010-te godine pregledavajući teren

našao poveći okomiti ulaz dimenzija 3x10m sa zanimljivim prirodnim kamenim mostom. Već u rujnu su se u veliku 20x45m pedesetak metara visoku dvoranu po ulazom spustili Mile Močić, Goran Rnjak - Vjetar, tadašnji pročelnik SO Sv. Mihovil i Antonija Mihaljević. Pregledali su jamu dalje do dna na 130m, a da je nisu topografski snimili jer su zaključili da se radi o zahtjevnom procesu. Krajem studenog je Vjetar poveo mješovitu ekipu iz raznih društava; Domagoj Tomašković, Tamarra Mihoci, Andrej Turina (SKS), Krešimir Prskalo, T.Marčić (SOL). Istina je da im cilj nije bilo istraživanje jame Duše već su trebali ići u jamu Munižabu, ali ih je snježno nevrijeme natjeralo na probijanje ceste kroz snježne nanose pri čemu su izgubili puno vremena i zaputili se u bližu jamu. Tom prilikom je napravljen i prvi nacrt jame duljine 317 i dubine 130m, a speleolozi su i prespavali na pjeskovitoj zaravni na 90-tak metara dubine. Prava perspektiva je uočena na dnu jame ali u uskoj pukotini širine 15cm, duljine više od 1m uz značajno strujanje zraka. Duša je ime dobila po

speleologu Željku Vukušiću koga se u šali oslovljavalo sa „Dušo moja“. Duša je tako čekala punih sedam godina kad su šibenski gorski spašavatelji bili organizatori osnovnog tečaja speleospašavanja HGSS i jamu prepoznali kao zgodan poligon u tijeku obuke. U rujnu 2017-te su tako spašavatelji prenosili „unesrećenu“ Jelenu Mijić pjevajući joj usput „Zašto tebe da nosim po duši?“. U buljuku spašavatelja koji čekaju u redu na izlaz splitski speleolog Marin Glušević čije fotke često nalazimo u Helopu je okinuo jednu fotku prema ulazu i šireći prstima po ekranu prepoznao tamni ulaz u novi prostor. Na mjestu odakle je započinjao transport je primijećen i visoki uzlazni kamen koji bi se moglo tehnički penjati. Jama je opet rasporemljena i počekala još koju godinu. U rujnu 2020-te je tečaj speleospašavanja vodio Krešimir Prskalo koji je u jami bio još 2010-te, a Jelena koju smonosali po jami je postala njegova zakonita. Ovaj put su jamu za tečaj opremali J.Šarić i T. Barišić te usput prenočili na starom bivku. Jure je tehnički popeo

Kronologija speleoloških istraživanja Jamskog sustava Crnopac u 2021

R.B.	Datum istraživanja	Sudionici istraživanja	Mjesto istraživanja	Novoistraženo DULJINA/LENGHT metar/meter	Ukupno DULJINA/LENGHT metar/meter	Ukupno DUBINA/DEPTH metar/meter
229.	7.3.2021.	Ana Mijić, Aida i Teo Barišić (SOSvM);	Corona19 - ponovo opremanje i riješen jedan upitnik	24	53323	
230.	12.-14.3.2021.	Marko Rakovac, Valentina Plemenčić, Karmen Jakovina i Lukas Grbac Lacković (SOV)	Mic po mic - penjanje	0	53323	
231.	26.-28.3.2021.	Marko Rakovac, Luka Haviček, Luka Ivančić i Lukas Grbac Lacković (SOV)	Mic po mic - penjanje; Mindana	185	53508	
232.	17.4.2021.	Ruder Novak, Lovro Lučev, Nicola Rossi i Josip Dadić (SOŽ)	Bypass	160	53668	
233.	23.5.2021.	Aida i Teo Barišić (SOSvM);	Paralelni slalom	27	53695	
234.	13.6.2021.	Ana Mijić, Aida i Teo Barišić (SOSvM); Marina Grandić(SOV/SUE), Lovel Kukuljan i Matteo Zausnig (SUE); Domagoj Čajko, Daniel Lacko, Igor Dodolović i Karmen Jakovina	Paralelni slalom	37	53732	
235.	19.-22.6.2021.	Lovel Kukuljan, Dario Maršanić (SUE); Marina Grandić, Maja Marinić, Ana Lipovac, Lukas Grbac Lacković (SOV)	Karlovi Vary	623	54355	
236.	4.-8.8.2021.	Josip Dadić, Nicola Rossi, Stipe Maleš, Lovro Lučev i Sara Anđelić Perić (SOŽ)	Liburnija, Avangarda, Slobodanov penj	354	54709	
237.	1.-2.10.2021.	Vihra Ivanova, Pavlin Dimitrov - Papi, Delcho Topalov - Cekata (SC Pod Rb, Bugarska); Tsvetan Kosturkov (SOM)	Mesijevе suze	171	54880	
238.	25.-28.10.2021.	Ana Lipovac, Marina Grandić, Marko Ličko, Katarina Sever (SOV), Lovel Kukuljan, Dino Grozić (SUE)	Stone age; Blato u guzica	185	55065	
239.	29.10.-1.11.2021.	Lovel Kukuljan, Lena Penezić, Matteo Zausnig (SUE); Marina Grandić (SOV)	Karlovi Vary; Mindanus	250	55315	
240.	18.-21.11.2021.	Stipe Maleš, Nicola Rossi i Ivan Janić (SOŽ)	Kokica; Romantična komedija	164	55479	828
241.	18.-21.11.2021.		Mesijevе suze	41	55520	

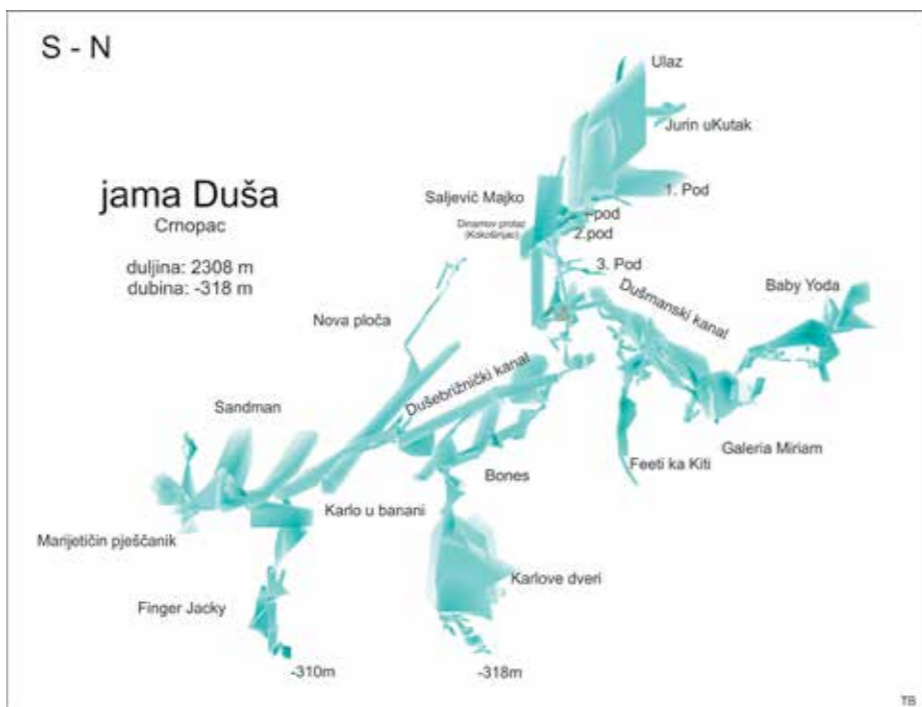
do tamnog otvora i tu je u visini stro-pa dvorane pronađen lijepo zasigani kutak sa prirodnim kamenim mostom (Jurin u Kutak). Drugi dan se započelo sa otkopavanjem kamenih blokova na dnu sve dok se to moglo raditi samo rukama. Ubrzo je kroz Dušu prošao još jedan tečaj HGSS-a i jama se ponovo raspemila.

Već u prosincu u jamu se ponovo spuštaju mihovilovi speleolozi A. Viljac, J. Gracin i T. Barišić opremivši je klupskom opremom. Tehnički se penje prvih 20m suhog kamina i topografski snima 25m kanala između 1. i 2. poda. (I-pod). Tri dana kasnije J. Šarić i velebitovi speleolozi M. Rakovac i M. Capan penju slijedećih 17m i pronalaze manji povratni kanal (Saljević Majko). Pandemija je nekom donijela cijelu hrpetinu posla i radne subote pa T. i A. Barišić koriste zadnju nedjelju u ve-ljači 2021 za širenje pukotine na dnu nešto jačim sredstvima. Uska pukotina na dnu izgleda još gore jer su u nju upali komadi odlomljenog kamena pa više ne prolazi ništa u širi prostor.

14 dana kasnije ponovo su jami L. Grubelić, A. Mijić, A. Viljac, A. & T. Barišić i dok Ana topografski snima penj i mali kanal u suhome kaminu u sjevernom boku suženja jedan veći kamen nakon širenja prolazi u širi prostor u dubinu. Veliki kameni blok se prvo vezuje trakama, usitnjava i dio po dio ubacuje u vertikalnu. Ponovo se vraća optimizam i postaje očito da bi se moglo proći dalje.

Slijedeće nedjelje nakon pola dana proširivanja konačno Ana prva prolazi dublje, a za njom i Aida i Teo. Spuštaju se do 155m dubine i to je mjesto koje je svega 45m udaljeno od kraja Blankinog kanala u Jamskom sustavu Crnopac. Probijeni prolaz u čast nevjerovatnog prolaza Dinama preko Tottenhama dobiva naziv Dinamov prolaz. Desetak metara ispod njega speleolozi ulaze u prostrani široki kanal sa više uskih pukotina u južnom boku. Duša osim povećane dubine hvata i gotovo pola kilometra duljine. Desetine ulazaka u Jamski sustav Crnopac tijekom proteklih godina obilježila su dugotrajna tehnička penjanja i prolazak kroz blatom obilježene kanale tako da je pronalazak velikog, prostranog suhog kanala izazvao silno uzbuđenje i želju za ponovnim ulaskom.

Srećom po istraživanje ove godine nije održana speleološka škola pa se za 7 dana brzo pronašlo novo vrijeme za ulazak. U Jamu u subotnje jutro ulaze Jure, Ana, Aida i Teo. Nabrijani konačno ugodnim istraživanjem i skupljanjem metara dijele se dvije ekipe pa Aida i Teo topografski snimaju od zadnje točke pod prolazom kroz 12-tak metara širok i desetak

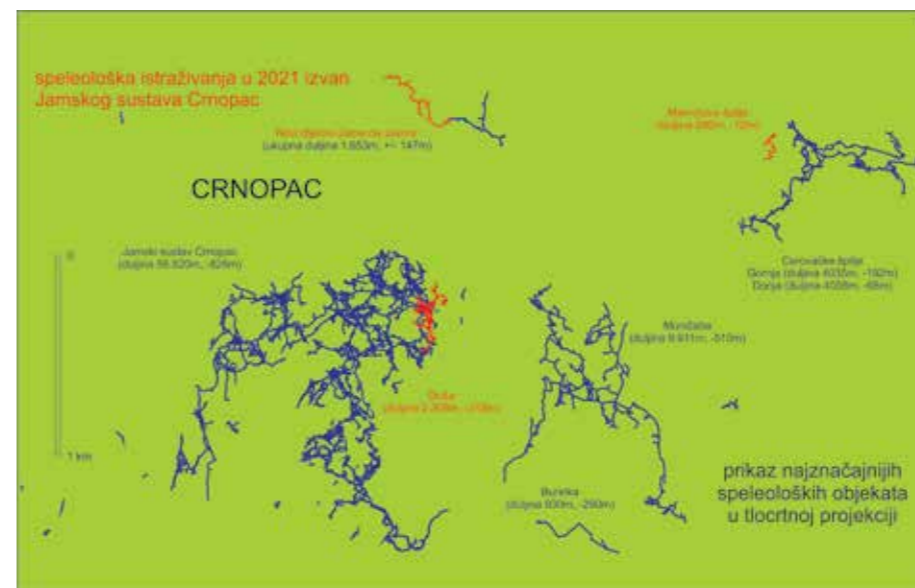

metara visok kanal (Dušmanski kanal) koji vodi prema istoku no vrlo brzo, nakon 150m skreće prema jugu. Na lomu prema sjeveru se nalazi gotovo stotinjak metara lakše prolaznog užeg kanala (Baby Yoda) a na jugu se otvara 15-tak metara duboka dvorana (Galeria Miriam) u kojoj Jure tehnički penje dva kamina s nešto slabijom perspektivom za dalje napredovanje. Speleolozi se vraćaju u vertikalnu pod Dinamovim prolazom i tu uređuju

bivak koji se, iako je pokraj jezera s vodom, nalazi u prilično tamnom humusnom blatu koje traži pažnju pri kretanju. U nedjeljno jutro speleolozi ulaze u prvu pukotinu u južnom boku i te se spuštaju ponovo 25 metara i pronalaze novi veliki kanal (Dušebrižnički) koji se nastavlja 50-tak metara dugačkom kosinom. Ostaju bez opreme i do 18,00 sati izlaze na površinu i zasluženi obrok u Benkovcu.

Speleolozi su osim spajanja sa obližnjim Jamskim sustavom Crnopac potajice priželjkivali da jama prijede duljinu od 1 km i postane 5. speleološki objekt kojeg su mihovilovi speleolozi uspjeli dovesti na ovu listu i to im se ovaj put ostvarilo. Sa 539m nove duljine jama je sa novom duljinom od 1019m ušla na ovaj popis.

Na slijedeći ulazak se nije čekalo dugo. Ovaj put je Aidi, Ani, Teu i Juri društvo činila Denis Barnjak - Jenny iz gospičkog „Željezničara“, poznati hrvatski speleoronilac. Ona i Jure su pokušali sa osobnim kombi vozilom doći do Duše ali ih je priječila velika količina snijega i leda za makadamu, tako da su se vratili prema Gospiću i drugo jutro se lopatanjem, lancima i sjekirom probili do okretaljke pod ulazom Kita Gačešina, ušli u jamu i opremili prostranu kosinu do nekih -220m u jami gdje im je ponestalo opreme. Novu užad i sidrišta je kroz popodne donio ostatak ekipe iz Šibenika, a onda je uslijedio postupak izrade novog bivka u sušem, ugodnijem Dušmanskome kanalu. U nedjeljno jutro su svi krenuli na dno kosine, i kroz 25 - metarsku vertikalnu upali u ogromnu oblu dvoranu oblika amfiteatra površine 40 x 65m, visine 40m (Karlove dveri). Dvorana je prekrivena ogromnim kamenim blokovima uz upitnu

mogućnost napredovanja. Kućna računica je pokazala da su speleolozi stigli na - 301m dubine i da se velika dvorana nalazi 50-tak metara istočno i iznad dijela Šibenskog kanala (Rampa kamin) pored ogromnog prostora u kojem je baš Marin Glušević aktivirao dječje baklje za osvjetljavanje ogromnog prostora da bi dobio vrhunsku fotografiju tog dijela sustava. Ostavši ponovo bez opreme, speleolozi su do 18:00 sati ponovo izašli iz jame i zaputili se svojim domovima dok je iznenadni travanjki snijeg u međuvremenu splasnulo.

U jamu su u lipnju u jednom danu bez spavanja ušli A. I T. Barišić istražujući vertikalni kanal blizu bivka i spustili se do druge najdublje točke u jami na -217m. Slijedeći ulazak u kolovozu su pregledali prolaze među kamenim blokovima na dnu Karlovih dveri tragajući za prolazom prema Rampa kaminu ili Ventiluu u Šibenskom kanalu u glavnom sustavu, ali su tek stigli produbiti Dušu na - 318m i rasporemiti do -220m. Trećeg dana su prošli kroz vjetrovito suženje (Brener) i pronašli koso - horizontalni nastavak prema jugu. Ukupno je topografski snimljeno 367m kanala. Dolaskom kući i stavljanjem podataka u računalni program shvatilo se da novi dijelovi dolaze desetak metara do Dvoranice i Sivog rova pod bivkom E-Šerihija i spoja Kanala Draženove puhaljke sa sustavom. U slijedećem ulasku im se pridružila A. Mijić, a ulaskom u zadnju vertikalnu naišli su na dugu usku neprohodnu pukotinu koja se vraća pod dolazni kanal. U jednoj usputnoj pukotini, penjevima prema zapadu, i odvojcima glavnog kanala prema istoku skupljeno je novih 300m duljine. U kanalu blizu pretpostavljenog spoja je pronađen niz mumija šišmiša, slična kao što su pronađene na istom mjestu sa strane glavnog sustava, a u istočnim odvojcima su pronađene kosti većeg sisavca

koje su predane na analizu.

U Dušu su slijedeći put ušli J.Šarić i T.Barišić sa svrhom proširivanja Dinamovog prolaza za prolazak nosila, odnosno pripremu jame za odvijanje završne vježbe Osnovnog tečaja speleospašavanja HGSS-a. Već i prije odvijanja vježbe, u novom ulasku su A. I T.Barišić, A.Mijić i J.Šarić dovršili istraživanje vertikalnog upitnika kod bivka do novog suženja te niz horizontalnih i vertikalnih kanala na sjeveroistoku objekta.

16. listopada 2021. je u Duši zaista i održana završna vježba speleospašavanja kako je i planirano. Nosila su uz asistenciju našeg Maria Blatančića glatko prošla suženje tako da je jama ovime najbolje pripremljena za možebitna spašavanja. Trusni dijelovi i kamenje nagomilano kopanjem je osigurano žičanom mrežom pa se Dinamov prolaz počeo nazivati Kokošinjcem.

U slijedećem ulasku krajem listopada A. I T.Barišić su ponovo prebacili užeta prema južnom dijelu jame te na tri mjesta proširivali vertikalni kanal s izrazitim strujanjem zraka u šumi koraloida - Jacky Finger gdje su se spustili do -310m i novih neprolaznih suženja.

U zadnjem ulasku su se A.Mijić, A. I T.Barišić pridružili M.Rakovac i D.Perinčić iz SOV-a te topografski snimili novih 102m kanala u području Nove ploče i Marijetinog pješčanika. Sva duljina je skupljena u tehnički penjanjem dijelovima, a ovo istraživanje je pratila velika količina oborina i penjanje ulaznih dijelova kroz gusto pljuštanje vode.

Jama Duša je u konačnici dosegla 2.308m duljine i -318m dubine i na više je mjesta blizu Jamskog sustava Crnopac. U objektu su poznate tek dvije vertikale prema dolje u kojima nije izgledno neko značajnije napredovanje, a u trećoj zadnjoj na vrhu Nove ploče izgledno je spajanje sa nekim od niza uzlaznih kosina u južnom dijelu objekta. Tu je i niz kosih i vertikalnih kamina - dimnjaka

gdje je moguće daljnje, značajno teže napredovanje. Jama je izrazito zanimljiva sa stajališta geologije jer je razvijena duž zanimljivih kosih rasjeda i okomitih pukotina. U krajnjim južnim dijelovima je u sedimentima zastupljen prilično čist pijesak za razliku od sasušene zemlje, a prostrani, kosi kanali svojim položajem i izgledom djeluju kao najstariji poznati dijelovi sustava.

NOVA OTKRIĆA U JAMI NA JAVORU I MAMUTOVA ŠPILJA

Tijekom zadnjih desetljeća karlovački speleolozi intenzivno su i sustavno istraživali Gornju i Donju Cerovačku špilju. Puno tehničkog penjanja i proširivanja suženja sa strujanjem zraka je dovelo da su obje špilje danas svaka dulja od 4km. Pritom su krenuli u pretraživanje okoline i pronašli ulaz u Mamutovu špilju a lokalni zaposlenik Parka prirode Velebit, Josip Frketić im je pokazao i lokaciju Jame na Javoru u kojoj su pronađeni kanali ogromnih dimenzija i pružanja koje ukazuje da su bili dio nekog većeg sustava. Jama na Javoru je tako do kraja 2020 poznata u duljini 737m sa 103m dubine. Tijekom 2021 su nastavljena istraživanja (Speleološko društvo Karlovac) u ova dva objekta što je rezultiralo probijanjem uskih suženja i pronalaznja izrazito atraktivnih i prostranih nastavaka pa je Mamutova špilja krajem listopada dugačka 280m, a Jama na Javoru čak 1657m. U Jami na Javoru je pronađen uzlazni kanal koji u svom krajnjem zapadnom dijelu dolazi do 20m ispod površine. U oba objekta otvoren je niz novih nepoznatih nastavaka tako da se tu s pravom očekuju nova uzbuđenja.

STATISTIKA

Brojevi će reći da su je duljina Jamskog sustava Crnopac u 2021 do početka studenog u dvanaest istraživanja narasla za 2221m i tako se zadržala oko 65. mjesta na popisu najduljih špilja svijeta, no na Crnopcu se istraživalo i na drugim mjestima pa je tako u obližnjoj jami Duša, koja ima tendenciju spajanja sa sustavom JSC u 12 istraživanja topografski snimljeno novih 1924m. Karlovački speleolozi su pronašli novih 1200m kanala u Mamutovoj špilji i Jami na Javoru. Iako je povezivanje ova dva objekta sa JSC tek u primislima sigurno je da su isti nekoć u prošlosti odigrali ulogu ponornih dijelova i ulaza vode sa Gračačkog polja pod vrhove Crnopca. Da bi se dobio ukupan broj speleoloških aktivnosti na Crnopcu trebalo bi dodati speleološka istraživanja manjih objekata i brojne akcije rekognosciranja terena, a o tome će biti više riječi u klupskim časopisima i drugoj speleološkoj literaturi. Istraživanja se naravno nastavljaju.

Mamutova špilja - velebni špiljski prostori u blizini Cerovačkih špilja pod Crnopcem
foto Dino Stopić

14. SKUP ECRA-E

Ramales da la Victoria, Kantabrija, Španjolska

Prolazi 20-ti sat zgužvanog putovanja u kombiju na putu od 2300km od Šibenika do Ramalesa. Dok kombi nesmiljeno guta kilometre s lijeve strane su promakli snježni vrhovi Pirineja. Tamo negdje bi trebala biti Andora. Zaustavljamo se na najljepšem odmoru autoputa A64 kroz južnu Francusku koje baš tako i zove - Pirineji. Aida i ja doznajemo da smo upravo postali baba i dida po četvrti put. Dok protežemo ukočene udove pažnju nam privlači glasoviti spomenik posvećen Tour de France-u. Dvadesetak metara visoka konstrukcija kružne staze sa statuama biciklista u prirodnoj veličini. Još stotinjak kilometara do Biarritza i Atlanskog oceana, a onda ćemo prijeći u Španjolsku. Nas 14 GSS-ovaca iz Hrvatske zaputilo se u dva kombija sudjelovati na radionicama stručnih komisija i generalnoj skupštini. Kao i obično umjesto skupa avionskog prevoza preko Madrida odlučili smo malo propatiti da bi smanjili troškove i da nas bude više. Put od 26 sati možda zvuči strašno, ali smo svi špiljari koji se isto toliko sati znamo provlačiti kroz uske meandre i peglanje kilometara umjesto špage uz mogućnost da se mijenjamo i spavamo zapravo zvuči znatno jednostavnije. Uskoro izbijamo do obale i čim smo prošli granicu zaključujemo da kava uz obalu oceana zapravo zvuči jako primamljivo, posebice jer neki od nas nisu bili na nekom. Skidamo se s autoputa u Zarautzu, mondenom ljetovalištu, parkiramo kombije na nekom sumnjivom mjestu i nakon 50m šetnje kroz blokove izlazimo na široku plažu sa ogromnim valovima. Skidaju se patike, zavrću nogavice i ubrzo

Izbijamo do obale i čim smo prošli granicu zaključujemo da kava uz obalu oceana zapravo zvuči jako primamljivo, posebice jer neki od nas nisu bili na nekom

European Cave Rescue Association ("ECRA") neovisna je, humanitarna i dobrovoljna neprofitna udruga nacionalnih speleo - spasilačkih organizacija i sličnih spasilačkih organizacija sa sjedištem u Europi i suradničkih članova iz drugih zemalja.

ECRA je osnovana sa svrhom promicanja razmjene znanja i iskustava u području spašavanja iz špilja, olakšavanja suradnje i podrške među članovima, unaprijeđivanja i poboljšavanja znanja o spašavanju iz špilja i jama i sposobnosti organizacija članica, pružanja informacija i statistike o incidentima spašavanja iz špilja, razmjene znanja i iskustva najbolje prakse u speleološkom spašavanju između speleo-spasilačkih organizacija, speleoloških organizacija, proizvođača speleološke opreme i drugih zainteresiranih tijela, vršenju istraživanja s ciljem poboljšanja učinkovitosti i djelotvornosti spašavanja iz špilja, te provedbom pomoćnih djelatnosti koje ECRA smatra prikladnom za bolje postizanje tih ciljeva.

ECRA je nakon niza pripremnih sastanaka osnovana 12. svibnja 2012. od strane spašavačkih službi 7 europskih zemalja (Italija, Slovenija, Ujedinjeno Kraljevstvo, Srbija, Austrija, Njemačka i Hrvatska), da bi do 2021 narasla na 30 speleospasivačkih organizacija iz 21 europske zemlje uz pridružene članice iz Kanade, SAD i Izraela. Sjedište asocijacije je u Zagrebu, na adresi HGSS-a, a prva dva predsjednika službe od osnutka su članovi HGSS Darko Bakšić (2012-2016) i Dinko Novosel (2016 do danas). Do susreta u Kantabriji ove godine organizirano je 13 godišnjih skupova, 14- ti, predviđen za 2020 je zbog pandemije Kovida odgođen i održan u ovoj godini.

svi trčkaramo poput djece po plicaku kilometar i pol duge pješčane plaže. Toliko smo oduševljeni da čujem komentar „Sad možemo slobodno natrag. Već se za ovo isplatilo doći“.

Za pola sata moramo maknuti vozila pa se mičemo dalje obalom prema jugu do Getarie. Prekrasna šetnica iznad manje plaže Gaztetape, strmi klifovi i smjela klasična arhitektura naselja na prevlaci poluotoka djeluje nestvarno lijepo. Dolje, gotovo okomito pod nama surferi u valovima troše svoje male daske za velike valove. Uz put nigdje birtije i kave pa zamjenu nalazimo u nekoj zalihama hrvatskih kraft piva iz kombija.

Preko Baskije do Ramalesa de la Victoria u Kantabriji stižemo navečer. Na klupici pred sportskom dvoranom gdje ćemo spavati prepoznajemo Gjulu koji nas upućuje na pizzeriju u centru mjesta. Napokon su vozila na parking, vreće za spavanje na visokim podlogama za gimnastiku i možemo se opustiti. Par piva i komadića pizze koje su ostale nakon napada speleospašavatelja na malo mjesto i počinje prva od večeri i noći sa starim i novim drugarima iz mnogih evropskih zemalja.

Prvo jutro u Španjolskoj započinjemo s više nego dobrom kavom u prvoj birtiji uz ulicu. Sve su one pri-

lično arhaične i za naše hrvatske uvjete izgledaju da se nije puno ulagalo u prostore, ali sve je čisto i skladno. Na mnogim pročeljima kuća i zgrada uočavamo balkone i lođe zatvorene drvenom stolarijom što nam je neobično ali očito karakteristično za ovaj kraj. Došli smo dan prije službenog početka skupa jer je u programu obilazak muzeja Altamire što je speleolozima poput Svetog Grala za

arheologe. Iako izrađena u plastici nedaleko od stvarne lokacije špilja je rekonstruirana tako stvarno da svatko u nevjerici kuca po zidovima. Osim vjerno rekonstruiranog ambijenta tu je lijepo uklopljena priča o ljudskoj prapovijesti i špiljskoj umjetnosti Pirenejskog poluotoka. U suvenirnici smo se odlučili za prigodni kaledioskop za najstariju. Dolje ispod Altamire smo prošetali Santillanom, sa dobro očuvanim srednjovjekovnom arhitekturom, kažu jednom od najljepših u cijeloj Španjolskoj. Ostatak dana smo se vratili preko obronaka Picosa prema Ramalesu i pregledali stijene obližnjeg kanjona i ogromnog špiljskog ulaza u stijeni kako bi se odlučili za mjesto održavanja radionica. Navečer smo iskoristili onu stranu dvorane sa golom za večernji nogomet. Slovenci su s poljacima u kutu dvorane načinili kutak za čilanje. Robert Anžić, voditelj ECRA - Komisije za speleoronjenje je sa društvom također iskoristio dolazak na skup za ronjenje po putu pa su zadnji zaron načinili na potonulom tankeru u Đenovskom zaljevu. Uskoro su se pojavili Švicarci i vidno raspoloženi Britanci koji su upravo izašli iz najsloženije akcije speleospašavanja u povijesti u kojoj je sudjelovalo 350 speleospašavatelja da bi 54 sata izvlačili unesrećenog speleologa iz Ogot

Ffynnon Ddu cave system-a pa su nove priče opet potrajale do kasno u noć.

Drugo jutro je uslijedilo službeno otvorenje skupa, a potom je naša tehnička ekipa s Talijanima otišla postaviti i opremiti stijenu za radionicu, a nas par je obišlo lokalnu turistički uređenu Cueva Cullaveru sa ulazom u samom gradu. Ogroman izlazni kanal 12-tak kilometara duge špilje nije nas ostavio ravnodušnim. Lokalna vodičica nas je upoznala da se u okolini Ramalesa nalazi oko 2000 špilja i jama od kojih i neki sistemi dulji od 100km, da je područje špiljarski Eldorado i da je Cullavera za vrijeme građanskog rata korištena kao republikanska baza, bolnica, skladište i radionice u kojima se popravljala vojna tehnika. Špilja svekih nekoliko godina potpuno poplavi i tada budu prekrivene željezne turističke staze. Pri izlazu nam je pokazala ostatke prapovjesnog crteža konja za kojeg smo zaključili da ih možda ima i kod nas ali da tako nešto ne bi ni primjetili na špiljskim zidovima. Kako je obilazak kratko potrajao, a brzo je prošao i dnevni obrok sjeli smo u jedan kombi i odjurili do stotinjak kilometara udaljenog Bilbaoa za koga smo pročitali da je jedan od najzbudljivijih arhitektonski uređenih gradova svijeta. Uspijeli smo prošetati par kilometara oko umjetnog kanala Bilbao estuarija i Guggenheimovog muzeja u uvjerenju se o istinitosti tvrdnje. U glavnom baskijskom gradu bi trebalo provesti više dana no mi smo se trebali brzo vratiti u Kantabriju. Navečer je uslijedio dogovor o ulogama na radionicama, a potom i video predavanje domaćina o psihološkim aspektima izvođenja akcija speleospašavanja, prezentacija kolega iz Rusije gdje su proanalizirali izvlačenje tijela stradalog nespeleologa koji se sam zaputio u najdublju jamu svijeta Veryovkinu (-2204m) na Kavkazu, a potom nas je Peter Dennis upoznao s detaljima netom završene britanske akcije. Pete Allright je kao i obično u Monty Pyton maniru razložio daljnji razvoj komunikacijskog sustava Nicola 4 i tako se ušlo u drugu večer kavanskog druženja.

Treće jutro je započela kao i obično, doručkom u napuhanom šatoru i onom dobrom kavom koja košta kao i kod nas i može se naći u svim okolnim birtijama. Na glavnoj skupštini se usvojilo izvješće o radu u protekloj godini i blagajničko izvješće. Blagajnik je naš Robert Erhardt, a ukupna godišnja suma koju troši sama ECRA je manja od troškova našeg dolaska na ovaj skup. Od samih početaka je dogovoreno da se djelovanje asocijacije usmjeri na razmjenu znanja i iskustava, a izbjegne stvaranje mnogog administrativnog

aparata. U društvo ECRE službeno je primljena još jedna pridružena članica, Soyuz Dobrovoltzev - speleospasateley, ruski speleospašavatelji koji su se u tom statusu pridružili Amerikancima i Izraelcima. Za domaćina slijedećeg skupa su se kandidirali i potvrđeni Česi pa će slijedeći skup biti u okolici Brna u Moravskom kršu. Poslije ručka

Pete je opet kao i obično dovukao dvije boce pre-dobrog škotskog viskija a onda je neočekivano uslijedila fiesta po španjolski. Naši vrhunsko organizirani domaćini su podigli organizacijsku ljestvicu

smo uglavnom bili na radionici u ogromnom ulazu špilje u stijeni gdje su naši i talijanski spašavatelji prezentirali prebacivanje užeta između dva protutege, korištenje višekratnih sidrišnih vijaka i živih sidrišta, a Amerikanci tehniku potpomošnjutog samospašavanja - kombinaciju protutege i momčadskog potega. Popodne je Giuseppe Conti - Pepe vodio sastanak tehničke komisije, a cijelo vrijeme skupa su i druge komisije - speleoronilačka i medicinska održavale svoje aktivnosti. Navečer je na trgu kod dvorane pripremljen roštilj, a u lokalnoj birtiji organizirano prikazivanje tek završenog dugometražnog filma o speleološkom istraživanju Riesendinga u Njemačkoj. Pete je opet kao i obično dovukao dvije boce pre-dobrog škotskog viskija a onda je neočekivano uslijedila fiesta po španjolski. Naši vrhunsko organizirani domaćini su podigli organizacijsku ljestvicu. Vlada Cantabrije je platila band koji se postavio na malom lokalnom trgu. Ford Transit je poput transformera rasklopljen u binu na kojoj su se na bočnoj strani pojavili šareni natpisi Natatxe, a uskoro su se na bini

stvarno pojavile dvije Nataše u kožnim oblekama. Na prve ritmove su krenule plesati mlade majke sa dječicom, no vrlo brzo se u fiestu uključila lokalna mladež i veseli evropski speleospašavatelji. Kako je večer išla dalje tako su ritmovi postajali sve žešći a rulja se uvalilau gusenjice i neke lokalne plesne grupne figure. Zvuk je postajao sve bliži krajevima koncerata Manu Chao, a na površinu je izbila republikanska orijentacija domaćina. Kraj je zapravo bio presavršen da bi se ova priča nadopunjavala slikicama prometnih gužvi po francuskoj rivijeri na povratku doma. Zapravo bi bilo bolje spomenuti sadržaj posljednjeg slajda prezentacije slijedećih domaćina u Češkoj - Izvršno i jeftino pivo.

EU MODEX – Passo Tonale, Italija - Međunarodna vježba mehanizama Civilne zaštite Evropske unije

Od 19. do 23. listopada 2021.g. u mjestu Marco u Italiji, održana je međunarodna vježba Modula - državnih intervencijskih kapaciteta u provođenju žurne međunarodne pomoći u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu. Scenarij vježbe temeljio se na događaju iz 2017. godine u mjestu Farindola, Abruzzo (Italija) kada je potres, uz niz pratećih potresa, izazvao lavinu koja je zatrpala hotel Rigopiano. U hotelu je u tom trenutku boravilo trideset osam osoba.

Prema scenariju, veliki dio cesta bio je neprohodan zbog lavine. Za traganje i spašavanje bilo je potrebno imati opremu za kretanje u zimskim uvjetima. Vježba je obuhvaćala djelovanje, suradnju i koordinaciju tri modula odnosno tima na terenu iz Hrvatske Modula za traganje i spašavanje u planinama, USAR modula iz Poljske te MUSAR modula iz Francuske. Vježba je imala težište na planiranju i vođenju zajedničke baze operacija, radio komunikacije te pokrivanju područja djelovanja u skladu sa svojom namjenom.

U originalnoj verziji vježbe planirano za 2020 na skijalištu Passo Tonale priređen je stvarni poligon na kome su na jedan objekt navučeni deseci tona snijega, leda i drvene građe poput prave lavine. Onda je uslijedila Korona i pokvarila sve. Domaćini su u međuvremenu uz pomoć LIDAR sustava snimili teren i onda sve prebacili u VR (Virtual Reality) tako da je ovaj tip vježbe prvi put isproban na način da su se odluke donosile na osnovu činjenica koje su zapažene u VR. Praktično je to značilo da smo se opremili posebnim naočalama za VR, hodali po nekoj vrsti platforme i na terenu pronalazili unesrećene osobe. Čak su i održavane video konferencije sa lokalnim vlastima preko monitora na kojima su bili

zamaskirani glumci. Ovakve vježbe se održavaju bez za učesnike poznatog scenarija. Organizatori vježbe su podijeljeni u trenere koji rade direktno sa učesnicima vježbe, suce ocjenivače i službene fotografe i posjetioce. Vježbe su pune sitnih trikova koji simuliraju stvarnu situaciju; pritiska novinarskih ekipa, rodbine stradalih osoba, posjete VIP osoba koje glume organizatori. Situacija se stalno okreće i tako testira sposobnost snalaženje timova u novim situacijama, prilagođavanja planova i ispunjavanja složene papirologije koja prati izvođenje aktivnosti. Hrvatski Modul

gorskog spašavanja se dobro snašao i vrlo brzo preuzeo vođenje svih timova jer je takav bio i scenario vježbe, odnosno tražene su sposobnosti prelaženja i izviđanja snježnog terena, uporaba snježnih sanjki, utvrđivanje opasnosti od novih lavina i traganje za unesrećenim osobama zatrpanim lavinama dok druga dva (vatrogasna) modula iz Poljske i Francuske uzela učešće u organizaciji logistike, transporta i probijanju kroz fizičke prepreke na cestama na šumskom terenu i zidove zatrpelih objekata u traganju za stradalima. Talijanski domađini su organizirali smještaj u kontejnerima u njihovom centru za obuku Civilne zaštite u pokrajini Trento i izvrsnu klopnu u velikom ventiliranom šatoru. Za posljednju večer kad je završena vježba su nas počastili s večerom u nekoliko slijedova i koncertom lokalnog a capella zbora koji su nam pjevali pjesme posvećene planinama, ljubavi i vinu. Naš je trener bio član helikopterskog tima u Zermattu. Općenito su bili svi iznenađeni

Ovakve vježbe se održavaju bez za učesnike poznatog scenarija. Organizatori vježbe su podijeljeni u trenere koji rade direktno sa učesnicima vježbe, suce ocjenivače i službene fotografe i posjetioce. Vježbe su pune sitnih trikova koji simuliraju stvarnu situaciju; pritiska novinarskih ekipa, rodbine stradalih osoba, posjete VIP osoba koje glume organizatori. Situacija se stalno okreće

HGSS-om je im je bila rijetka prilika da na ovakvim vježbama sudjeluju volonterski timovi. Posebno su bili zadovoljni zajedništvom timova, a nas 12 iz Hrvatske koji smo majstore prilagodbe, odradivane zadanog išlo je prilično glatko jer smo se međusobno svi mogli mijenjati, tako da je bilo vremena i za druženje s članovima drugih timova u kasnim noćnim satima kad su se aktivnosti donekle umirile. Certificiranje modula znači da bi trebali proći dvije ovakve vježbe i onda jednom u tri godine sudjelovati na nekoj da bi održali licencu. HGSS ima 4 ovakva modula tako da će biti još puno prilike za sudjelovanje na vježbama, a možda i u pravim akcijama.

U istom vremenu se u Rumunjskoj održana vježba Romodex u kojoj je učestvovao hrvatski Modul spašavanja s vode uz upotrebu čamaca. U Temišvaru i okolici organizirani su scenariji poplava koje su pogodile imaginarnu državu Modulistan. U pomoć Modulistanu došlo je devet zemalja iz Europe. Uz Hrvatsku, ondje su bili timovi iz Španjolske, Belgije, Litve, Latvije, Estonije, Slovenije, Slovačke i Rumunjske. Pravilnom upotrebom resursa traganja i spašavanja uspješno su odradjeni svi scenariji (situacije nisu postavljene u VR već u stvarnosti) koji su stavljeni pred članove hrvatskog modula. I tu su se HGSS-ovci posebno istaknuli a voditelj vježbe Marcel Lucaciu je bio impresioniran susretom sa volonterima u modulima.

ISTRAŽIVAČKE AKCIJE SPELEOLOŠKOG ODSJEKA HPK SV. MIHOVIL U 2021.

Datum istraživanja	Naziv objekta	Lokalitet	Br. Pločice	Dubina (m)	Duljina (m)	Z (m.n.v.)	Sudjelovali u istraživanju
9.1.2021	Dražica	Rogoznica	03-0661	6	8	102	Mario Jandrić, Marija Marguš, Hrvoje Petričević, Marica Berić, Nina Živković
9.1.2021	Sanjina jama pod Jarebinjakom	Rogoznica	03-0663	8	10	120	Mario Gverić, Jelena Mandić, Dražena Berović, Sanja Lelas
9.1.2021	Lušina jama	Rogoznica	03-0664	12	22	150	Mario Gverić, Jelena Mandić, Dražena Berović, Sanja Lelas
7.2.2021	Mratovska jama	Okljaj	03-0647	72	77	256	Jure Šarić, Mario Gverić, Mario Jandrić, Ana Mijić, Antonia Viljac
13.2.2021	Jama iznad Striginih dolina	Laškovića	03-0979	16	17	231	Teo Barišić
16.2.2021	Jama Spaskraljica	Laškovića	03-0620	18	20	225	Teo Barišić
21.2.2021	Smokvica	Koprno	03-0634	27	57	351	Aida Barišić, Teo Barišić
28.2.2021	Duša	Crnopac	03-0201	131	384	980	Aida Barišić, Teo Barišić
2.3.2021.	Tražena jama na Rađuču	Murter	03-0622	9	9	42	Teo Barišić
3.3.2021.	B1	Dinara		6	7	656	Goran Rnjak
7.3.2021	Jamski sustav Crnopac	Crnopac	03-0022	797	53323	920	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić,
13.3.2021	Mrcina jama	Jezerca	03-0685	8	9	60	Ana Mijić, Antonia Viljac, Teo Barišić, Leonardo Grubelić
14.3.2021	Duša	Crnopac	03-0201	131	428	980	Aida Barišić, Ana Mijić, Antonia Viljac, Teo Barišić, Leonardo Grubelić
21.3.2021	Duša	Crnopac	03-0201	155	480	980	Aida Barišić, Ana Mijić, Teo Barišić
27-28.3.2021	Duša	Crnopac	03-0201	196	1019	980	Aida Barišić, Ana Mijić, Teo Barišić, Jure Šarić
9.4.2021	Bačkova Golubnjača	Ramljane	022-075	14	29	372	Goran Rnjak
11.4.2021	Mačja jama	Pađene	03-0717	8	11	333	Goran Rnjak
14.4.2021	Urinjka			24	115	24	Jure Šarić + DIK Freatik
17-18.4.2021	Duša	Crnopac	03-0201	301	1225	980	Aida Barišić, Teo Barišić, Jure Šarić, Denis Barnjak (SO Željeznica - Gospić)
5.5.2021	Jama u Martićima	Žagrovci	07-0702	11	25	388	Goran Rnjak
10.5.2021	Čudinka	Plitvice		190	190	1090	Jure Šarić, Dino Grozić (SU Estavela)...
23.5.2021	Jamski sustav Crnopac	Crnopac	03-0022	797	53695	920	Aida Barišić, Teo Barišić
2-4.6.2021	Crno vrelo	Velebit		143	415	923	Jure Šarić sa SOV
3.6.2021	Kas	Matasi, Zelići	03-0742	5	15	285	Goran Rnjak
5.6.2021	Dvogrije	Biskupija, Plis	08-0054	13	31	365	Goran Rnjak
13.6.2021	Hamletova jama	Crnopac	03-0687	7	11	923	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić
13.6.2021	Jamski sustav Crnopac	Crnopac	03-0022	797	53732	920	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić
21.6.2021	Duša	Crnopac	03-0201	301	1300	980	Aida Barišić, Teo Barišić
14.7.2021	Špilja izvor Krke / HE Krčić	Topolje, Knin	/	38	234	328	Goran Rnjak
29.7.-2.8.2021	Duša	Crnopac	03-0201	318	1667	980	Aida Barišić, Teo Barišić
1.8.2021	Jedva špilja	Jadovno	SKOL296	5	7	844	Jelena Mandić, Nina Trinajstić (SKOL)
1.8.2021	Pegina kućica	Jadovno	SKOL293	5	8	844	Jelena Mandić, Aleksander Mikloš (SKOL)
12-14.8.2021	Špiljski sustav Gospodška špilja	Četina	01-0113	157	4982	432	Jure Šarić (na logoru SO Željeznica)
14.8.2021	Krminca	Dinara, Glava	03-0741	53	119	1290	Goran Rnjak, Ive Butković
14.8.2021	Mala Krminca	Dinara, Glava	03-0704	16	35	1290	Goran Rnjak, Ive Butković
14.8.2021	Bunar u gredi	Dinara, Glava	01-0227	6	12	1334	Goran Rnjak, Ive Butković
14.8.2021	Jama na Razvalama	Dinara, Glava	03-0760	14	21	1356	Goran Rnjak, Ive Butković
15.8.2021	Jama pod Slijemenom	Dinara, Glava	03-0747	17	21	1260	Goran Rnjak, Ive Butković
15.8.2021	Perića pećina	Dinara, Glava	03-0718	0	11	1013	Goran Rnjak, Ive Butković
15.8.2021	Jama kod Čivrine ograde	Dinara, Glava	03-0703	19	37	1122	Goran Rnjak, Ive Butković
15.8.2021	Jama kod Čorinog doca	Dinara, Glava	03-0711	15	25	882	Goran Rnjak, Ive Butković
2.-5.9.2021	Duša	Crnopac	03-0201	318	1968	980	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić
5.9.2021	Jama kod Špadine 1	Tisno	726-484	5	7	35	Jelena Mandić, Marija Marguš, Antonia Viljac, Hrvoje Petričević, Leo Grubišić, Marica Berić, Mario Jandrić, Mario Gverić, Dražena Berović,
18.8.2021	Jama pod Umcom	Razvođe	03-0716	18	25	782	Magdalena Janeš, Goran Rnjak
26.8.2021	Špilja iznad Kesica	Troločke	726-0097	8	19	270	Teo Barišić
6.9.2021	Kas	Matasi, Zelići	03-0742	23	42	285	Goran Rnjak
10.9.2021	Golubinka u Bobodolu	Bobodol	03-0454	8	20	290	Goran Rnjak
20.9.2021	Duša	Crnopac	03-0201	318	1968	980	Teo Barišić, Jure Šarić
24.-26.9.2021	Duša	Crnopac	03-0201	318	2142	980	Aida Barišić, Ana Mijić, Teo Barišić, Jure Šarić
11.10.2021	Kruglica	Ramljane	03-0613	7	8	367	Goran Rnjak
11.10.2021	Bačkova jama	Ramljane	022-077	13	13	368	Goran Rnjak
29.-31.10.2021	Duša	Crnopac	03-0201	318	2206	980	Aida Barišić, Teo Barišić
10.11.2021.	Velika pećina u gredi	Vrpolje	03-0628	12	309	Goran Rnjak	
10.11.2021.	Mala pećina u gredi	Vrpolje	03-0630	6	318	Goran Rnjak	
10.11.2021.	Jama u Starom gaju kod Suknova	Okljaj	03-0628	12	12	239	Goran Rnjak
10.11.2021.	Jama kod Štale u lazici	Biskupija, Ram	03-0612	4	5	344	Goran Rnjak
11.11.2021	Mala špilja u Topoljskom buku	Topoljski buk	03-0770	0	16	249	Goran Rnjak
11.11.2021	Mala špilja u Topoljskom buku	Topoljski buk	03-0624	0	20	236	Goran Rnjak
12.11.2021	Treća pećina u gredi	Vrpolje	03-0625	1	7	331	Goran Rnjak
26.-28.11.2021	Duša	Crnopac	03-0201	318	2308	980	Ana Mijić, Aida Barišić, Teo Barišić, Marko Rakovac (SOV), Dora Perinčić (SOV)
16-19.11.2021	Duša	Crnopac	03-0201	318	2386	980	Aida Barišić, Teo Barišić

Tečaj speleospašavanja HGSS na otoku Braču

U organizaciji Komisije za speleospašavanje razdoblju od 24. do 30. travnja 2021. g. na otoku Braču održao se tečaj osnovnih tehnika speleospašavanja. Za razliku od uobičajenog tečaja kroz tri jesenska vikenda, ovaj je održan kroz cijeli tjedan. Program tečaja sadržavao je uvježbavanje tehnika u kontroliranim uvjetima na stijeni polušpilje (poligon), teoretska predavanja te vježbe izvlačenja iz Jame Brščanovice i Luke jame. Posebno atraktivna je bila završna akcija u neaktivnom ponoru Spuža jezeru, kompleksnom objektu u

Mihovilci J. Šarić i T. Barišić su bili na tečaju u svojsvu instruktora dok je tečaj završio i I. Glavinović, član HGSS Stanice Šibenik zajedno sa još 12 polaznika. Speleolog PD Profunda sa Brača, naturalizirani Slovenac, Martin Cundrić načinio je predobre fotografije i video snimke cijelog događanja

kome su se izmjenjivali prolasci kroz vrlo uske dijelove u kojima je trebalo i proširivati prolaze, preko prostrane lijepo ukrašene dvorane u sredini jame do koljenastog ulaznog dijela. Logističku potporu je pružila bračka ispostava splitske stanice HGSS, a polaznici su smješteni u planinarsko sklonište u neposrednoj blizini seoskog gospodarstva Gažul gdje je organizirana i prehrana sudionika. Najneobičniji dio tečaja je bilo rano buđenje uz blejanje stotina ovaca i janjadi sa gospodarstva, ali su objedi zato bili pravi gastronomski događaj. Mihovilci J. Šarić i T. Barišić su bili na tečaju u svojsvu instruktora dok je tečaj završio i D. Glavinović, član HGSS Stanice Šibenik zajedno sa još 12 polaznika. Speleolog PD Profunda sa Brača, naturalizirani Slovenac, Martin Cundrić načinio je predobre fotografije i video snimke cijelog događanja.

KUBUS

ZAHTJEVNI USPON SJEVERNOM STRANOM

To je naš cilj. Izgleda bezopasno i lagano? Izgled vara!

Pipi: "Aahahaa!"

Neki polako..

Planiranje uspona..

Najopasniji detalj staze "stepenice smrti"...

I sigurno..

I pokret!

Četveronoške..

Spuštaj težište!!

Instruktor budno nadgleda sve sudionike. Koriste se razne tehnike penjanja...

Zadnjim atomima snage..

A neki se junače u navezu!!

Solo..

I evo ga : "Kubus!!"

Još malo i uspili smo!!

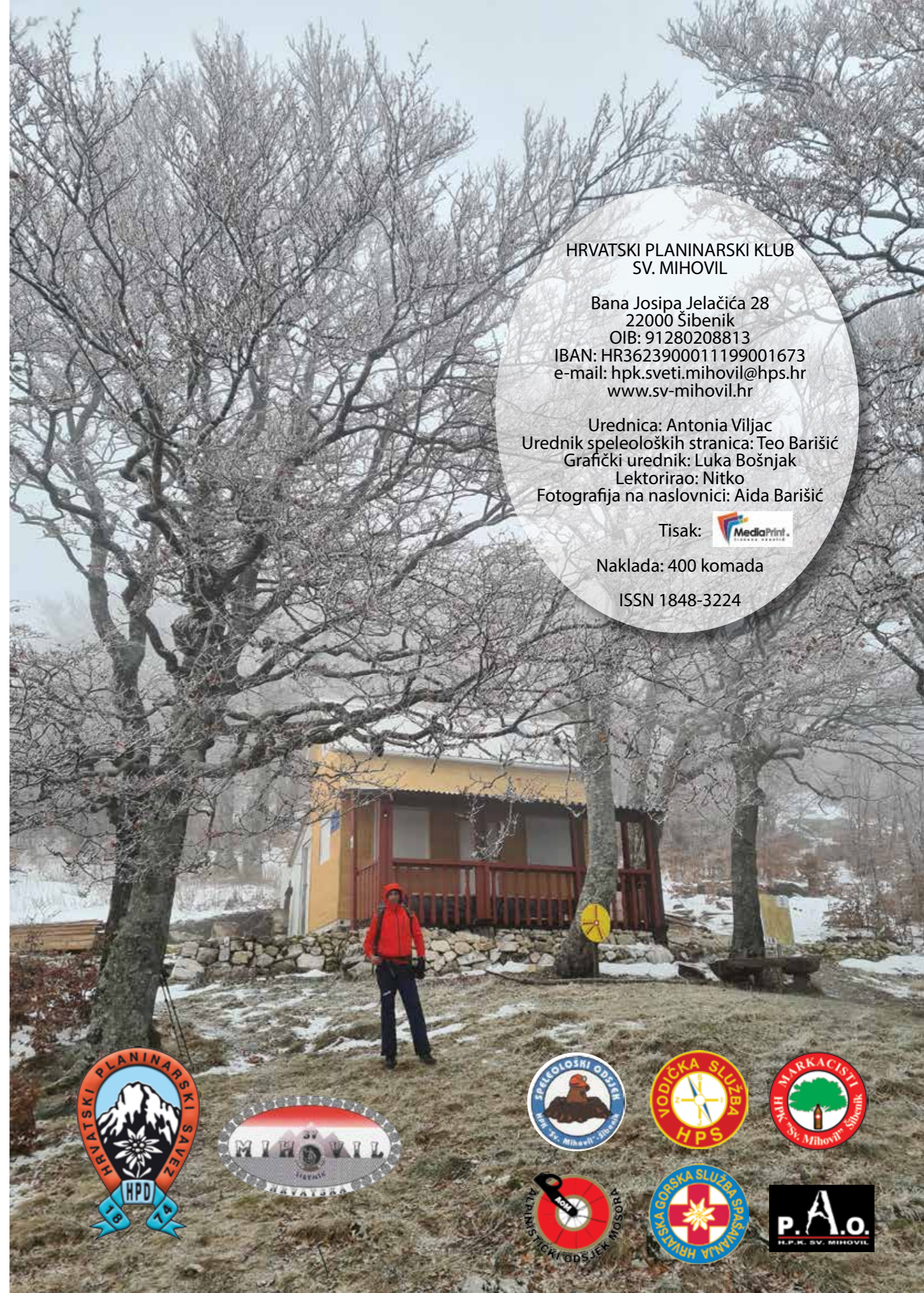
Duet...

Auto je, rekli bi mnogi, blizu. Al ne! Povratak je to šta nas muči!

Pipi zvan 4x4 nakon ovog mukotrpnog uspona

HRVATSKI PLANINARSKI KLUB
SV. MIHOVIL

Bana Josipa Jelačića 28
22000 Šibenik
OIB: 91280208813
IBAN: HR3623900011199001673
e-mail: hpk.sveti.mihovil@hps.hr
www.sv-mihovil.hr

Urednica: Antonia Viljac
Urednik speleoloških stranica: Teo Barišić
Grafički urednik: Luka Bošnjak
Lektorirao: Nitko
Fotografija na naslovnici: Aida Barišić

Tisak:

Naklada: 400 komada

ISSN 1848-3224

